

Publicația în limba română
SALA DE LECTURĂ

flacăra

anul xxxiii
(1495)
6 VINERI
10 FEBRUARIE
1984

săptăminal editat de frontul democrației și unității socialiste

CALITATEA ȘI NIVELUL TEHNIC SÎNT PROBLEME ESENȚIALE !

Din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, în cadrul unei consfătuiri de lucru la C.C. al P.C.R., a fost analizată activitatea în industrie și investiții în vederea îndeplinirii în cele mai bune condiții a sarcinilor pe acest an

Proiect de afiș pentru un anotimp al dragostei, inspirației și rodniciei

Reporterii noștri, împreună cu recenzorii, în curțile gospodarilor pag. 4

Un mare creator: sculptorul Ion Vlasiu

La zi despre reconstrucția pământului fotoreportaj în pag. 16-17

Anul producțiilor record

• Muncă exemplară, dăruire patriotică •

Ședința Comitetului Politic Executiv al C. C. al P. C. R.

În ședința de marți a Comitetului Politic Executiv al C. C. al P. C. R., ținută sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, a fost examinat raportul Comisiei de partid și de stat instituite în scopul constatării cauzelor care au determinat avaria, în noaptea de 6-7 decembrie 1983, a instalației de piroliză de la Combinatul petrochimic Teleajen, județul Prahova. Cercetările întreprinse de comisia de anchetă au scos în evidență faptul că accidentul s-a datorat unor grave deficiențe în funcționarea instalației de piroliză, unor încălcări ale prevederilor legale și ale normelor privind exploatarea utilajelor și mașinilor, unor abateri grave de la ordine și disciplină. Concluziile analizei relevă că cei însărcinați cu organizarea și îndrumarea directă a activității de dare în exploatare a instalației de piroliză nu și-au făcut datoria, dovedind superficialitate și o gravă lipsă de răspundere, ceea ce a condus la producerea accidentului. Având în vedere gravitatea accidentului și implicațiile acestuia, Comitetul Politic Executiv a aprobat propunerile comisiei privind sancționarea, în conformitate cu prevederile legii, a directorului centralei, a directorului combinatului și a altor cadre de conducere vinovate de producerea accidentului. S-a stabilit ca ministrul industriei chimice, Gheorghe Căganfil, să fie eliberat din muncă și să fie sancționat pe linie de partid. În același timp, s-a hotărât ca Ion Bivolaru să fie eliberat din funcția de adjunct al ministrului industriei chimice și să primească o sancțiune pe linie de partid. A fost elaborat un program concret de acțiune pentru refacerea într-un termen cât mai scurt a instalației avariate și punerea ei în funcțiune, pentru recuperarea într-o cât mai mare măsură a pierderilor provocate. Totodată, Comitetul Politic Executiv a cerut guvernului să urmărească îndeaproape ca Ministerul Industriei Chimice și toate celelalte ministere economice în subordinea cărora există unități cu foc continuu sau care au instalații cu grad ridicat de pericol în exploatare să ia măsurile pentru întărirea ordinii și disciplinei în darea în funcțiune și în exploatarea instalațiilor, pentru respectarea strictă a

instrucțiunilor de supraveghere a acestora, să asigure o mai bună precizare a atribuțiilor și răspunderilor ce revin personalului muncitor de la fiecare loc de muncă, pentru prevenirea unor accidente. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a făcut în cadrul ședinței o informare cu privire la vizita în țara noastră, între 30 ianuarie și 1 februarie 1984, a delegației de partid și guvernamentale a Uniunii Sovietice, condusă de tovarășul A. A. Gromiko, membru al Biroului Politic al C. C. al P. C. U. S. S. R., prim-vicepreședinte al Consiliului de Miniștri și ministrul afacerilor externe al U. R. S. S. Comitetul Politic Executiv a aprobat în întregime rezultatele vizitei, ale convorbirilor tovarășului Nicolae Ceaușescu cu delegația de partid și guvernamentală a Uniunii Sovietice, întelegerile la care s-a ajuns cu privire la dezvoltarea relațiilor bilaterale și a stabilit ca ministerele, organizațiile economice să acționeze în continuare pentru intensificarea colaborării și cooperării româno-sovietice pe plan economic, tehnicoștiințific și în alte sectoare de activitate. De asemenea, în timpul convorbirilor s-a discutat și s-au stabilit măsuri pentru intensificarea relațiilor pe linie de partid, precum și în domeniul colaborării culturale. Comitetul Politic Executiv a apreciat că vizita și convorbirile dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu și delegația de partid și guvernamentală a Uniunii Sovietice se înscrie ca o nouă și importantă contribuție la dezvoltarea în continuare a relațiilor de prietenie și colaborare dintre partidele și țările noastre atât pe plan bilateral, cât și pe arena internațională, în interesul poporului român și al popoarelor sovietice, al cauzei generale a socialismului și păcii în lume. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a prezentat, de asemenea, o informare despre vizita efectuată în țara noastră, în perioada 1-2 februarie 1984, de primul ministru al Canadei, Pierre Elliott Trudeau. Comitetul Politic Executiv a aprobat întru totul rezultatele noului dialog româno-canadian la nivel înalt, apreciind că acesta reprezintă o contribuție importantă la dezvoltarea raporturilor dintre România și Canada.

P. NICOARA ■

Chemările la întrecere, indemnuri mobilizatoare pentru obținerea unor rezultate deosebite

Fără îndoială că aceste chemări la întrecere care domină începutul de an au o adâncă legătură cu tradiția poporului român. Totdeauna prima parte a anului a fost, după o oră a bilanțurilor, o perioadă de încheiere a proiectelor, de declarare a marilor întreceri. Nu de ieri-astăieri, ci din vremuri străvechi, spiritul de întrecere, loialitate și concurență, înțeleasă la modul cel mai frumos, au fost proprii oamenilor de pe aceste meleaguri. Iată că și în prima parte a anului 1984 puternice colective de oameni ai muncii, de pe tot cuprinsul țării, prin intermediul presei, adresează tuturor unităților similare din întreaga țară mobilizatoare chemări la întrecere, ca, prin muncă exemplară, prin dăruire patriotică, în anul 1984 — anul 40 al libertății României, al celui de-al XIII-lea Congres al partidului — să asigure îndeplinirea și depășirea planului de dezvoltare economico-socială a țării, o înaltă calitate și eficiență în toate domeniile.

Chemarea la întrecere adresată de organizația județeană Bacău a P. C. R. tuturor organizațiilor județene de partid și a municipiului București pentru depășirea planului și creșterea mai substanțială a eficienței în industrie, construcții, transporturi și circulația mărfurilor reprezintă un document al stării de entuziasm, de hotărâre fermă de a face din acest an un an al producțiilor record, al eficienței maxime. Acționând pentru creșterea mai accentuată a eficienței în toate domeniile, sporirea veniturilor și asigurarea unui regim sever de economie, întărirea ordinii și disciplinei în utilizarea resurselor financiare, aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar, unitățile industriale din acest județ au depășit nivelul planificat al productivității muncii calculate pe baza producției marfă cu 1,5 la sută, au redus cheltuielile totale și materia planificată la 1.000 lei producție marfă, cu 8,5 lei și, respectiv 9,2 lei, obținând pe această bază beneficii suplimentare în valoare de peste 310 milioane lei.

Chemarea la întrecere, adresată de organizația județeană Timiș a P. C. R. pentru realizarea de producții record în toate sectoarele agriculturii, pentru sporirea livrărilor la fondul de stat și asigurarea unei aprovizionări a populației reprezentată un prim document care vine să ga-

ranteze că anul 1984 va fi un an al producțiilor record. Parametrii impusi întrecerii în domeniul agriculturii de către bănăteni reprezintă potențialul de vîrf al agriculturii noastre socialiste, și el e de natură să mobilizeze lucrătorii din agricultura tuturor județelor țării spre a putea face față și spre a răspunde acestei chemări. Orgoliul bănătenilor de a fi fruntea și tipul de sol din această regiune a țării ridică parametrii întrecerii la un nivel foarte înalt.

Chemările Consiliului popular al județului Bistrița-Năsăud, Consiliului popular al municipiului Alba Iulia și ale consiliilor populare ale comunelor Scornicești (județul Olt) și Moeciu (județul Brașov) pentru înfăptuirea neabătută a obiectivelor de dezvoltare armonioasă și de înflorire a tuturor localităților țării pun în fața locuitorilor din toate orășele și localitățile rurale din țara noastră un tablou al vointelor de înfrumusețare a vieții, a condițiilor de locuit, de dezvoltare armonioasă a acestora.

Sub semnul aceleiași hotărâri unanime de a întâmpina cu realizări remarcabile și fapte exemplare de muncă cea de-a 40-a aniversare a marelui act istoric de la 23 August 1944 și cel de-al XIII-lea Congres al partidului, au mai adresat mobilizatoare chemări întreprinderea minieră Lupeni, către toate unitățile de extracție a cărbunelui, Combinatul siderurgic Reșița, către toate întreprinderile din industria metalurgiei feroase și a produselor refractare, întreprinderea de mașini grele București, către toate întreprinderile constructoare de utilaje energetice, chimice, metalurgice, petroliere, miniere, utilaje pentru industria materialelor de construcții, întreprinderea de electrocentrale Craiova, Trustul de construcții industriale Cluj-Napoca, Regionala Căi ferate București, întreprinderea agricolă de stat Mihail Kogălniceanu din județul Constanța, Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru industria electronică și alte unități care, sub semnul celor două mari evenimente politice care domină cursul acestui an, sint hotărâte să transforme activitatea lor în virfuri semnificative ale economiei românești.

BOGDAN NISIPOL ■

Omenia la scara unu pe unu înseamnă omenia cu care ne întinim noi toată ziua, dincolo de paragrafele savante ale cursurilor de etică, excelente și euceritoare și capabile, indiscutabil, să ne facă mai buni, să ne arate unde greșim și cum să nu greșim și cum trebuie să fim ca să încăpem, cu fruntea sus, în atâtea aliniate binevenite în planul dialogului, strimbe însă și neîncăpătoare atunci când lăsăm cartea din mână. De mai bine de un deceniu un inginer pe care imi închipui că îl cunosc bine îmbătrâneste sub ochii mei într-un război surd cu toate anonimele pămîntului și el nu osteneste să muncească înainte și să demonstreze cu pămînturi întregi scoase din mizerie și făcute roditoare, cu producții de neconceput pînă la el, cu zidiri în stare să arate cum trebuie înțeleasă civilizația, cu organizații de producție exemplară favorizînd o exploatare rațională și eficientă a miinii de lucru, cu îndeplinirea model a planurilor, a propriilor noastre planuri și proiecte făcînd viu convingătoare, și nemijlocit, ideea că socialismul e construit în favoarea omului dacă e construit cu capul și cu mintea întregă și cu inima, și de fiecare dată e limpede că nu mai trebuie nimeni convins că „nebumnia” lui e una inspirată și că adevărul e de partea lui. Nu se încheie anchetarea unei anonime din care el iese, învingător, dar mai bătrîn decît ar fi fost de cuvință după vîrsta lui, nu se încheie, zic, fără ca să i se aducă elogii și să nu se spună, „dragă tovarășe, dacă am avea noi oameni mulți ca dumneata, repede am ajunge cu totii departe”, și toată lumea, de jos și pînă sus, e gata să-i ridice un monument. Numai că monumentul întîrzie, vine mai repede o nouă anonimă și ancheta începe din nou, alta firește, iar eroul de ieri începe urgent să fie privit cu circumspecție necesară „pînă se lămuresc lucrurile, nu-i așa”, însă el „pînă se lămuresc lucrurile” trebuie să muncească, să facă viabile și convingătoare proiectele noastre, el nu se poate uita la muncă circumspect, pînă se lămuresc iar lucrurile. Dar nu e posibil să se pună odată capăt acestei mizerii care privește viața unui om recunoscut

mereu, altfel, ca om cu O mare, dar neconștient pus sub semnul întrebării? Cei care se grăbesc să-l verifice la nesfîrșit nu se pot oare grăbi să facă măcar o dată un proces exemplar cu autorul sau autorii destul de ușor altfel de depistați ai unei anonime? Cînd recunoaștem că „dacă am avea noi mai mulți ca el repede am ajunge departe”, de ce nu înțelegem să și oțrotim public astfel de valori? Eu n-am văzut încă o poteră pusă în mișcare pentru depistarea „grupului de tovarășii” care semnează curajos anonim o infamie și ar fi cazul să se mai petreacă și așa lucrurile.

— N-ai ostenit? Il întreb pe inginerul meu. — Nu, zice el, n-am dreptul; m-am angajat într-o bătaie

după aceea, totul să pară foarte normal. Dar pînă atunci, pînă la această situație foarte normală, de după, a avut cineva răbdare să inventarieze jocul hirtiiilor și al adreselor și al aprobărilor și al tergiversărilor și al justificărilor și al minciunii de fațadă și al ipocriei și al geloziei și al dezinteresului? L-am văzut pe medic, nu prea demult, pastila lui e, acum, în toate farmaciile, el e bătrîn, septuagenar, nimeni nu prea mai are timp de el, sintem grăbiți, dar el reprezintă o valoare a științei noastre, comportamentul față de el, acum, ar putea fi revelator și chiar stimulator pentru cei mai tineri, ambițioși și calce pe urmele lui. Se gîndește cineva la acest aspect al problemei? Ne gîndim noi,

Însă repede a apărut și replica salvatoare; „tovarășe, n-avem timp toată ziua, bună ziua, de filosofie, ne așteaptă planul; am stabilit odată ce e cu filosofia, acum la treabă”, adică, la treabă însemnînd fără alte păreri, ele altele sint bune numai la învățămîntul șeral! Și omul meu nu-și mai găsește locul de la o vreme și cînd întreb ce s-a întimplat mi se răspunde senin — Tovarășe, e bun, e de meserie, al dreptate, dar nu se poate lucra cu el, el mereu are alt punct de vedere.

— Filosofie? Întreb eu amuzat, pentru că dacă lucrurile stau așa, și discuția noastră se schimbă.

— Nu, mi se răspunde, e vorba de practica de fiecare zi și dacă tot stăm să discutăm unde ajungem?

— Ajungem să nu greșim, zic eu, dar ironia cu care sint privit e limpede că vine din superioritatea ierarhică a deciziei la care nu se poate face apel.

— Omeneste, în socialism ar însemna să-l ascultăm și pe el și dacă are dreptate să fim fericiți să dăm dreptății lui tot respectul în favoarea societății și a climatului ei moral superior.

— Ești idealist, mi se răspunde iar de către practicianul convertit peste noapte la o meserie de care nimeni nu l-ar fi crezut în stare, dar el foarte convins că în revoluție se poate orice, de vreme ce tot ai ajuns la putere.

Idealism, în socialism, ar trebui, atunci, să însemne credința, că dialogul nu poate fi înlocuit de nimic, că omenia respectării opiniei altuia e, de necontestat, o valoare hotărîtoare a progresului, că trebuie să te încapăținezi să-ți aperi punctul de vedere acceptînd să fii învins numai cu argumente și nu cu decizii ierarhice, idealism, înseamnă, atunci să crezi că omenia nu e numai o chestiune de manual didactic, ci și de practică imediată?

— Tu vrei să câștigi sau să împui adevărul? Sint și eu întrebă la un moment dat.

— Să câștig, zic, impunînd adevărul, în afara lui câștigul e fals, e periculos și în socialism, e inuman.

DINU SARARU ■

Opinia unui alegător

Omenia la scara unu pe unu

și ea trebuie cîștigată. Eu n-am ostenit, dar citeodată mă încearcă îndoiala dacă nu cumva rămîn prea singur.

Dacă omul e cel mai prețios capital, în mod teoretic, și un om viu ajunge practic să demonstreze că e, într-adevăr, un capital foarte prețios pentru societate, nu e, oare, cazul ca societatea să averse acest capital și să-l exploateze în favoarea ei?!

Un doctor, nu un vraci, vine cu cea mai bună credință și oferă conștientului său, mai învățați poate, mai experimentați, mai bine plasați în ierarhia medicală, o soluție într-o chestiune aflată și EA pe ordinea zilei și printr-un fericit consens lumea de specialitate e de acord că soluția e pozitivă și totuși trece o jumătate de deceniu pînă cînd o biată pastilă binefăcătoare intră în producția de serie pentru ca,

cu toată răbdarea, și chiar cu conștiința că și noi, într-o zi, poate vom fi bătrîni și cei mai tineri, de atunci, s-ar putea să fie chiar mai grăbiți decît noi?!

Un bărbat tînăr, cu meserie serioasă și recunoscut ca slujbaş exemplar într-un domeniu în care mai toți sintem dispuși să ne pricepem din mers, are încapăținarea demnității de a spune exact ceea ce crede și mai ales nu are deloc elasticitatea de a fi, neapărat, de acord cu șeful său dacă adevărul e bătător la ochi și el îl cunoaște și nu îl poate ocoli. Ei bine, există, de ce să nu îl recunoaștem, și șefi pe care îi enervează dialogul, și mai ales îi enervează să fie contraziși, deși unde, dacă nu în socialism, dialogul ar putea fi mai la el acasă și unde, dacă nu în socialism, am învățat noi că adevărul apare din lupta contrariilor?

Datoria fiecăruia, datoria tuturor: înfăptuirea sarcinilor de plan

găscara 3

PATRIA, CABINETUL
DE LUCRU
AL PREȘEDINTELUI

Din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu

CONSFĂTUIREA DE LUCRU DE LA C.C. AL P.C.R.

Trebuie să înțelegem bine că fiecare colectiv de oameni ai muncii, fiecare consiliu de conducere are în administrare o parte mare din avuția națională. Administrarea acestei bogății cere răspundere, atenție, ordine, disciplină; cere spirit de răspundere față de clasa muncitoare, față de popor, față de cauza socialismului!

La sediul C.C. al P.C.R., din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a avut loc în zilele de 7 și 8 februarie a.c. o consfătuire de lucru consacrată analizării activității în industrie și investiții, asigurării măsurilor ce se impun pentru îndeplinirea în cele mai bune condiții a sarcinilor pe acest an. În cea de-a doua zi a consfătuirii lucrările s-au desfășurat în plen sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu. Împreună cu conducătorul partidului și statului, în prezidiu au luat loc tovarășii Elena Ceaușescu, tovarășii Constantin Dăscălescu, Iosif Banc, Emil Bobu, Lina Ciobanu, Ion Coman, Nicolae Constantin, Ion Dincă, Ludovic Fazekas, Alexandrina Gălnușe, Manea Mănescu, Paul Niculescu, Gheorghe Oprea, Ion Pătan, Gheorghe Rădulescu, Ilie Verdet. La consfătuire au participat membri ai C.C. al P.C.R. și ai guvernului, primii-secretari și secretari cu problemele economice ai comitetelor județene de partid, vicepreședinți ai consiliilor județene de control muncitoresc al activității economice și sociale, conducători ai unor instituții centrale, activiștii de partid, ai organizațiilor de masă și obștești.

După cum s-a subliniat și în luările de cuvânt ale participanților, consfătuirea de marți și miercuri de la C.C. al P.C.R. se înscrie în practica întâlnirilor permanente, nemijlocite pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu le are sistematic cu activul de partid și de stat, cu cadre de conducere și cu oameni ai muncii din toate sectoarele de activitate, în vederea stabilirii celor mai potrivite căi și mijloace pentru îndeplinirea planului național unic de dezvoltare economică și socială a țării, pentru transpunerea în viață a Programului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Consfătuirea a abordat o gamă largă de probleme privind îndeplinirea sarcinilor de plan. În spiritul orientărilor și indicațiilor formulate de secretarul general al partidului cu privire la necesitatea perfecționării activității în toate sectoarele, la asigurarea unei calități noi, superioare, la fiecare loc de muncă, participanții la consfătuire au raportat în legătură cu stadiul îndeplinirii programelor speciale stabilite în vederea realizării unor produse de mare importanță pentru economia noastră națională, au analizat în mod critic și autocritic rezultatele obținute în perioada care a trecut din acest an, evidențiind măsurile luate și făcând propuneri pentru soluționarea problemelor de care depinde realizarea integrală a sarcinilor pe anul în curs și pe întregul cincinal. În acest context, o

atenție deosebită s-a acordat îndeplinirii ritmice, integrale și la toți indicatorii a planului, în condițiile asigurării unor produse de cea mai bună calitate — aceasta fiind problema esențială a activității în întreaga economie.

În cuvântarea rostită la consfătuire, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că se impun măsuri hotărâte pentru a asigura realizarea planului de producție la toți indicatorii, începând cu producția fizică, subliniind din nou că nu se poate compensa nerealizarea unui sortiment prin realizarea în plus a altor sortimente. Realizarea producției fizice la toți indicatorii, se spune în cuvântare, este o cerință obligatorie pentru buna desfășurare a activității de producție, pentru realizarea generală a planului. Depășirea planului se poate face nelimitat la sursele primare de energie și la materiile prime și materiale. În ce privește realizarea celorlalte sortimente, depășirea planului se poate face numai în măsura în care există comenzi suplimentare la export. Pentru consumul intern, prevederile planului, la toate produsele, constituie pentru toți o obligație, și nimeni nu trebuie să producă mai puțin, dar nici mai mult. În ceea ce privește energia, este necesar să se acționeze cu toată hotărârea pentru realizarea și depășirea nelimitată a sarcinilor de plan, paralel cu măsurile de gospodărire și de reducere în continuare a consumurilor, asigurând buna desfășurare a producției. La fel trebuie procedat și în ce privește materiile prime și materialele necesare desfășurării normale a producției.

Legat de buna aprovizionare tehnico-materială, secretarul general al partidului a evidențiat încă o dată necesitatea luării de măsuri hotărâte cu privire la recuperarea, recondiționarea și refolosirea materialelor, a subsansamblelor și pieselor. Introducerea corespunzătoare în producție a fierului vechi, cu toate măsurile care se impun — se spune în cuvântare — constituie un lucru hotărât pentru realizarea producției de oțel, pentru calitatea oțelurilor, precum și pentru reducerea consumurilor de coals și de energie, fiindcă este vorba de aproape 8 milioane de tone de fier, la o producție de circa 15 milioane de tone de oțel. Același lucru se poate spune și în ceea ce privește cuprul, zincul, nichelul și alte neferoase. Tot în legătură cu asigurarea unei bune aprovizionări tehnico-materiale, cuvântarea reliefează necesitatea luării de măsuri pentru organizarea unei cooperări în cadrul aceluiași ministere, în cadrul aceluiași centrale, pentru că multe neajunsuri în aprovizionarea tehnico-materială au drept cauză slaba cooperare

și conlucrare între întreprinderi din aceeași centrală, între întreprinderi și centralele din același minister, precum și între ministere.

Cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu a abordat și alte probleme de importanță excepțională pentru dezvoltarea economică a țării, pentru îndeplinirea sarcinilor de plan: ridicarea calității și a nivelului tehnic al producției; măsuri privind creșterea productivității muncii; realizarea eficienței și rentabilității întregii activități economice, eficiența transporturilor ș.a. O atenție deosebită a fost acordată comerțului exterior. Secretarul general al partidului a arătat că exportul constituie o sarcină prioritară pentru toate sectoarele de activitate. Legat de aceasta, s-a scos în evidență necesitatea de a acorda mai multă atenție problemei cooperării în producție, atât cu țările socialiste, cât și cu alte state, firme sau companii, pe bază de acorduri de lungă durată, care să asigure posibilitatea ca investițiile făcute pentru producția ce o realizăm în cooperare să poată fi recuperate prin exporturi. În același timp, este necesar să se realizeze la timp și în bune condiții importul, să se importe tot ce s-a prevăzut în plan.

Concluzionând sarcinile care stau în fața tuturor oamenilor muncii în momentul de față tovarășul Nicolae Ceaușescu a spus: „Să facem în așa fel încât să putem, într-adevăr, întâmpina a 40-a aniversare a revoluției de eliberare socială și națională și Congresul al XIII-lea al partidului cu rezultate tot mai bune în toate sectoarele și să asigurăm condițiile necesare pentru a realiza planul cincinal 1981—1985”.

Participanții la consfătuire au primit cu deplină aprobare aprecierile și îndemnul cuprinse în cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu. Exprindând înalta prețuire pe care întregul nostru popor o acordă contribuției hotărâtoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu la elaborarea și îndeplinirea politicii partidului și statului nostru, la mobilizarea întregii națiuni pentru traducerea în viață a obiectivelor stabilite de Congresul al XII-lea și de Conferința Națională ale partidului, cei prezenți au afirmat hotărârea colectivelor de oameni ai muncii din întreaga țară de a acționa cu energie și abnegație pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor de plan, pentru a întâmpina cu succese tot mai mari cea de-a 40-a aniversare a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă și Congresul al XIII-lea al partidului, în vederea înălțării României socialiste pe noi culmi de progres și civilizație.

ION CODRU ■

„Unde crește un animal, lesne pot crește și două“

● „Am bucuria că fac ceva folositor pentru familie, pentru țară“ ●

Ce au văzut recenzorii — și odată cu ei reporterii — în curțile bunilor gospodari

Peste media județului

La Bascov, comună din județul Argeș, comună cu șapte sate aruncate pe dealuri și în cimpie, jumătate cooperativizată, jumătate formată din gospodării individuale, era o zi de iarnă ploioasă. O duminică în care buletinele meteorologice anunțau lapoviță și chiar ninsoare. Bascovul nu are un pământ arabil strălucit ca productivitate dar are oameni harnici care știu să crească animale, oameni gospodari cu acareturi bogate, oameni care dau țării mult lapte, carne, lingă, griu și porumb. Recensământul la Bascov, de-a lungul și de-a latul celor șapte sate ale sale: Valea Ursului, Brăileni, Mica, Prislup, Scheau, Uiasca și Glimboc se afla, duminică 5 februarie aproape de sfârșit. Oamenii se grăbiseră să centralizeze atent datele și să le transmită mai departe, la județ. Practic, din 1 860 de gospodării peste 1 198 fuseseră recensate, astfel încât la ora prinzului medicul veterinar Titus Rogojanu era în stare să comunice faptul că statistic în satele Bascovului se aflau deocamdată 387 bovine, 434 ovine, 209 caprine, 1 043 porcine, 9 370 păsări, 430 familii de albine. Recensământul însă continuă.

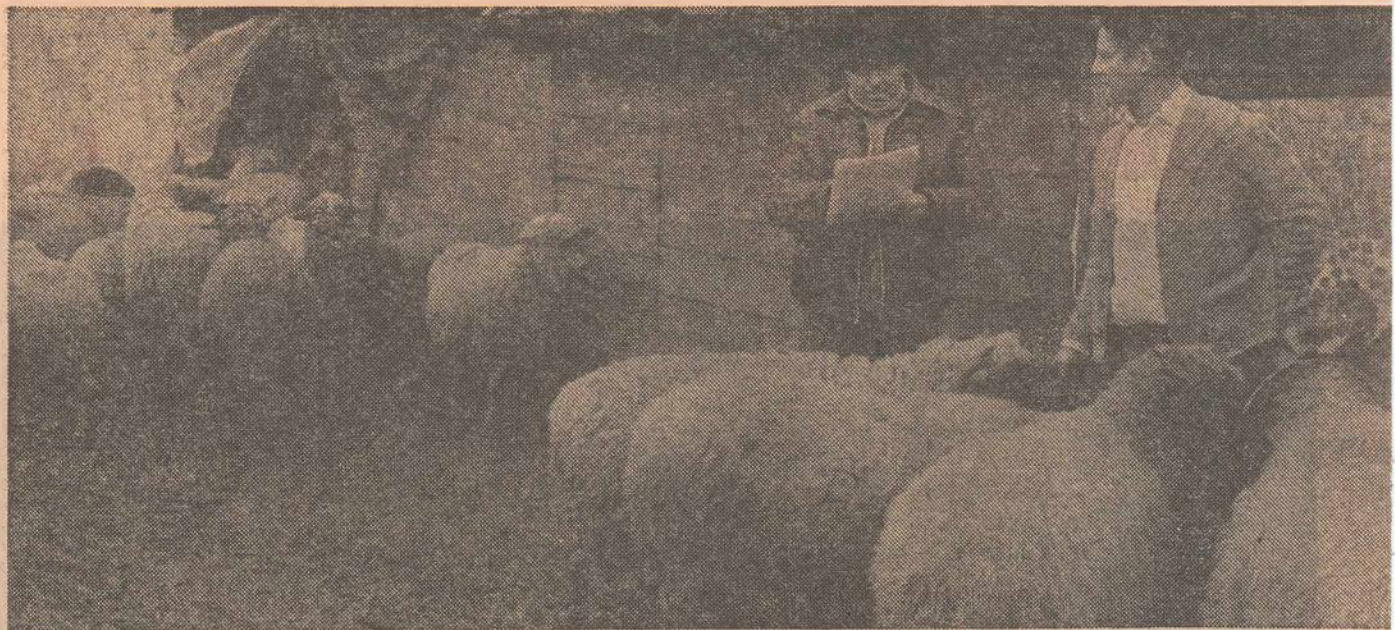
Dintre oamenii cu stare care sînt renumiți crescători de animale și care și-au raportat avutul animalier recenzorii, se află Alexandru Piroi din Valea Ursului, Gheorghe Soare din Brăileni, Ilie Lazăr din Valea Ursului, Ion Dincă din Brăileni, Spătaru Constantin din Mica, Sandu Costică din Glimboc, Nicolae Brăileant din Brăileni. Oamenii care cresc, de pildă, la 30—40 de juninci și le contractează la fondul de stat. Dar toți acești gospodari nu cresc numai bovine; cresc porcine, ovine, caprine, păsări, albine. Sînt oameni bogăți, oameni cu stare, oameni care muncesc de dimineață pînă noaptea ca să facă rost de furaje pentru vite, și, în general, de hrana cea de toate zilele a animalelor.

Odată încheiată zilnic centralizarea datelor, medicul veterinar Titus Rogojanu merge cu echipele de verificare pe teren ca să controleze exactitatea recensământului, adică dacă datele corespund realității din gospodăriile oamenilor. Demers firesc dacă ne gîndim la proporțiile, la anvergura unui asemenea recensământ. Pînă acum echipele care s-au deplasat la fața locului nu constataseră nici o eroare, nici o încercare de a eluda, nici o omisiune.

— Urmează ca odată încheiat recensământul să stabilim pentru fiecare gospodărie, în funcție de teren, de suprafața de pământ deținută, sarcini precise privind culturile vegetale și creșterea animalelor. În așa fel ca în fiecare gospodărie să se afle bovine, ovine, porcine, păsări etc., în așa fel ca oamenii să asigure hrana familiilor lor și să contracteze cu statul animale pentru fondul pieții, pentru populație.

Cuvintele acestea aparțin secretarului consiliului popular Bascov, Marius Andreescu, aflat printre responsabilii recensământului animalelor în zona comunei.

— Pînă la această oră au încheiat contracte cu statul peste o mie de familii, de gospodării — continuă Titus Rogojanu — și semnificativ e faptul că în luna ianuarie cei din Bascov au livrat la fondul de stat 9 tone carne de bovine, ceea ce depășește cu mult media pe județul Argeș în această perioadă. Esențial e să-i facem pe oameni să înțeleagă că de modul în care muncesc și se gospodăresc ei la nivelul familiei țărănești depinde bunăstarea lor și nivelul lor de civilizație dar și bunăstarea tuturor oamenilor țării. Și cred că oamenii înțeleg acest lucru. E normal să-i ajutăm și noi, să le punem și noi la dispoziție tot ce este necesar în această

etapă pentru a-i încuraja să crească animale viguroase, sănătoase cu un mare coeficient de proteine.

Cam acestea erau gîndurile și preocupările oamenilor din Bascovul de Argeș într-o zi de duminică a lunii februarie 1984, zi de recensămint.

ADRIAN DOHOTARU

Fertilizarea unui munte

Pe masa lui Alexandru Tomescu, din Brăduleț (Argeș), stă o foarfecă de tuns oile. Vremea tunsului, n-a sosit, dar gospodarul își ascute foarfeca acum, iarna avînd el mai mult timp. Curînd oile or să fete și vor trebui codite. Cine a avut oi pe lingă casă știe ce treabă e asta. Are 22 de oi, atîtea a declarat și la recentul recensămint al animalelor, la care a mai adăugat: două vaci mari, doi minzați, doi porci, din care unul e contractat cu statul, și zece găini grase. A ținut, ne zice, să fie cinstit, așa cum au fost ai lui din neam în neam, să nu zică una în acte și în realitate să fie alta, ca atunci cînd, cine știe prin ce întîmplare, adevărul ar sui la suprafață, să-ți roșească obrazul. Și pentru că animalele au nevoie de nutrețuri, prima grijă a lui Alexandru Tomescu a fost pămîntul. Nu o sete nestăvilită, nejustificată pentru pămînt, ci o grijă pentru înobilarea lui mai ales. Pentru că aici, pe partea stîngă a Vilsanului, fiind mai puțin soare, iarba e mai săracă, pămîntul mai puțin productiv, iar singura soluție rămîne asta: pămîntul să fie îngrășat an de an! Cum? Să care gunoii de grajd în virful muntelui? N-ar fi avut cum. Și atunci? Atunci s-au apucat și au construit grajduri în munte, au ținut, așa cum țin și acum, vitele acolo, atît iarna cît și vara, au împrăștiat gunoii de grajd pe fineturi și au avut ce da la animale. Au ținut cîinii aproape, ei fiindu-le un ajutor de care niciodată nu s-ar putea lipsi, au împărțit botul de piine, uneori mai mare, alteori mai mic, cu ei, s-au luptat împreună cu ei cu lupul și cu ursul, și au trimis spre piețele marilor orașe, alteori chiar în orașele altor țări, brînza de oaie, alit de căutată acum. Și pentru că Alex. Tomescu are o soție înțeleaptă, cu care ar fi plămădit lumea de la capăt, s-a sfătuit cu dînsa și au hotărît să țere statului, la contract, și anul acesta mai multe produse printre care: 1 100 litri lapte vacă, 90 litri lapte oaie, 24 kg lînă, 100 bucăți ouă, un miel de 12 kg, un porc de peste 110 kg, un taurăș de peste 410 kg, și cinci kilograme de carne de pasăre. Ingras vitele, zice, cu fin, dar și cu sfeclă furajeră cultivată de mine în grădină. Așa se face că eu nu predau niciodată taurășul sub 500 kilograme, iar de la o vacă nu iau mai puțin de 2 500 litri lapte pe an.

Cu ocazia recensămintului de anul acesta Alexandru Tomescu, ca și alți săteni, au fost întrebați de noi dacă mai pot spori numărul animalelor. Eu, ne-a răspuns nea Sandu Tomescu, vreau, îmi doare chiar să sui numărul oilor de la 22 la 50. Dar, vedeți, oile mîncîcă iarbă și eu iar vin la pășune. Ce facem noi cu locul, cum îl îngrășăm, trebuie să facă toți cei care dețin terenuri. Că tata, cînd a murit, noi fiind 10 fii, ne-a lăsat cîteva bunuri prin testament. Și ca să vedeți dv. și de aici cam ce fel de loc fi așa, eu am să vă zic ce scria în dreptul meu în testament. Iată, asta scria: Las fiului meu, Lică Tomescu, așa îmi mai zicea tata, casa, grădina de pe lingă casă, altă grădină de trei ari, dar cu care terenuri nu va putea ține o vacă. Bietul tata a avut dreptate la timpul său. Acum situația, ați

văzut, s-a mai schimbat, dar prin mare trudă și dragoste pentru pămîntul ăsta. Rezerve mai sînt și acum: sînt unele terenuri părăsite sau prea puțin folosite, neîngrășate, terenuri pe care primăria, prin competența sa teritorială, ar trebui să le repartizeze celor gospodari, celor care știu ce să facă și știu cum să îngrijească pămîntul. Sînt, prin păduri, ochiuri de pășune, prin pădurile mari, care pot și trebuie să fie păscute, mai ales spre primăvară cînd noi nu prea mai avem nutrețuri. Prin aceste măsuri și prin altele pe care conducerea județului le gîndește poate, vom fi în măsură să sporim numărul animalelor și, implicit, cantitățile de produse animaliere pe care să le putem contracta cu statul.

Sînt, ne-am convins noi, nu numai vorbele lui Alexandru Tomescu, om harnic și gospodar, dar și ale altor săteni cu care am stat de vorbă, oameni la fel de gospodari, unii ocupîndu-se numai de creșterea animalelor, alții, în rîgazul de după cele opt ore ale obligațiilor de serviciu, ocupîndu-se cu aceeași dragoste și interes de ele. Căci casa fără animale și păsări e pustie, e fără duh și fără prea mari bucurii.

N. GRIGORE MARAȘANU

Premiul cel mare

Și aici, la Fiscău, așezare mică de munte din județul Mureș, recensămintul animalelor se apropie de sfârșit. Insoțind doi cenzori, am ajuns în curtea unui priceput și harnic crescător de animale, gospodar cu faimă prin aceste locuri. După ce ne-a arătat cu mîndrie animalele și păsările sale, ne-a poftit fără zăbavă să luăm loc. Discuția cu Mihai Șagău s-a înfiripat firesc, parcă ne-am fi cunoscut de cine știe cînd.

— Vă văd vesel, nalt ca bradu' și eu privirea blindă, de om care-și deschide repede sufletul. Spuneți-mi, sinteți un țăran fericit?

— Păi cum să nu fiu fericit, am patru copii, să-mi trăiască, și o gospodărie mai răsărită decît altele. Am reușit greu în viață, dar tot ce am făcut am izbutit prin muncă, dar cîștig bine și am bucuria că fac ceva folositor pentru familie, pentru țară. Acum să vă spun și dumneavoastră, în luna septembrie, toamna trecută, parcă am fost cel mai fericit om de pe pămînt, cînd, participînd la expoziția „Tîrg de taurine“, la noi, la Tofalău, în județul Mureș, mi-a strîns mîna și m-a felicitat chiar tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului. N-am cuvinte să vă spun cît m-am bucurat. Am luat și un premiu...

— Ce fel de premiu?

— Premiul cel mare pentru producția de lapte realizată și contractată cu statul. În gospodăria mea cresc 24 de bovine, doi cai și un minz, 38 de oi, patru porci și 50 de familii de albine. La expoziție am dus 8 vaci și 6 juninci, iar premiul cu care am fost răsplătit — 12 000 kg țărîțe — mi-a dat curaj. Mi-am luat angajamentul în fața tovarășului Nicolae Ceaușescu să cresc mai multe animale și să vind mai multe produse statului. El bine, mi-am îndeplinit angajamentul de a livra pînă la sfîrșitul anului trecut 25 000 litri lapte de la cele 10 vaci, și l-am și depășit, vinzînd în total 28 616 litri lapte. Am mai predat 4 taurăș și 2 juninci.

— Vă admir atît familia cît și realizările. Cum ați ajuns aici?

— De loc eu sînt din Idiceu, lumea-mi

zice Mihai al lui Pavel de după deo M-am stabilit mai demult în satul Fișcău comuna Aluniș, județul Mureș, iar gospodăria mi-am așezat-o pe o coamă deal, la poalele muntelui Gurghiului. Am pornit la o treabă grea și nu răzbeam dacă nu mă-nțelegea nevasta. Eu stau în vreo doi kilometri de sat și vă dați seama că multă vreme n-am avut electricitate. M-am zbatut mult și, cu greu, am reușit după vreo trei ani de mers pe la județ și pe la Ministerul Energiei Electrice. Apoi, la propunerea organelor județului de partid și de stat, ajutat de Petr Solyom, director adjunct la Direcția Agricolă Județeană, am construit grajdul mai bune, moderne, nimic de zis, mi-ăs dat seama de ușurința pe care mi-a oferit-o ei. M-am gîndit să nu fiu m. prejos, să le fac și eu o recompensă cî omenie pentru că mi-or dat electricitate. I început gîndeam că le fac pe plac abia acum văd, că, de fapt, am num. de cîștigat. Treaba a mers și merge bine, mi s-a ușurat munca, am introdus apă potabilă prin cădere, de la numărul 100 de metri, adapători automate, 8 l grajdul cel mare și 5 în cel mic. Am mai construit și o boxă pentru vitei.

— Ce zic oamenii din jur, cei care v cunosc?

— Eu știu, cred că o să vă spun dacă i-ați întrebat, tot ce am zis și e. Numai să-ntrebați vreunul: „Măi, ce cu românul ceta singur, de pe deal? Cum se descurcă el?“ Fie că întrebați în Rușii Munți, în Idiceu Sat sau Idiceu Pădure, în Aluniș, în Lunca Mureș sau în Fielea să știți că nu mi-e rușine. C ce-am spus nici dacă citește unul de mine din sat, că dacă mint, mă strîng peste gard. Asta-i munca mea și a copilor mei, la noi, la țărani vorba-i cor traot, dacă vorba nu-i vorbă o transformăm în băț.

— Am impresia că aveți o slăbiciune pentru creșterea vacilor. Dacă-i așa, ca să fie explicația?

— Am crescut vaci de mic copil, cred că vaca este cel mai perfect „aparat“, nu știu dacă mă înțelegeți, eu aparat pe care nu-l putem, totuși, înșel. Nu-l putem chema nici la cîntar și să vadă creșterea, nici la calculație, dar să se prinde imediat dacă îi dăm sau nu ce-i trebuie. Vacile sînt cea mai rentabilă investiție, precum zicea Mitru Făcașu odată de taragoata lui, se culcă o un leu și se scoală cu zece. Adică a îi dai și miine-ti dă. Nu-i așa că merită să iubești vacile? Știi pentru ce o faci. Mie mi-a mers o vorbă la inimă, aceea cu îmbogățirea, din cuvîntarea de Sinaita, o vorbă mare a președintel țării: „Dorim ca realmente să țărani, muncitori, toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate să se poată îmbogăți ca rezultat al muncii depuse dorim un socialism al belșugului!“ A fost bucuros să aud asemenea cuvînt alese, adînci ale tovarășului Nicolae Ceaușescu și pot afirma că le-am primit ca o garanție, iar îmbogățirea țăranelor nu înseamnă a avea bani mulți, nici a avea bulgări de aur, la noi, la țărani bogăția înseamnă a avea produse, a c și la stat. Iar bogăția aceasta pornește de la punctul cel mai important — pămîntul — și, supra marea bogăție de la care izvorăsc toate. Cred că nu greșesc cînd spun că un țăran dacă-i bogat e bine dar dacă toți țărani sînt bogăți e și mai bine, înseamnă că țara e bogată. Să oameni care au pămînt și nu-l lucră, nu-i bine. De aceea e bine ca pămîntul să fie dat în grija celor care îl folosesc pentru ei și pentru țară. Eu așa gîndesc, că-i bine, așa scrie și la ziar, dar mi-mai deschis și mie mintea primăriei noastre Ana Boilă, care m-a sprijinit, avut și un cuvînt bun cînd eram la grajd și pentru asta nici eu n-am făcut-o c ris vreodată.

ION PREDOȘANU

„Omul fără vite e ca robul legat de mâini“

• Navetiștii își redescoperă satul • Cum se produce laptele pentru craș •

Țărani de înaltă calificare

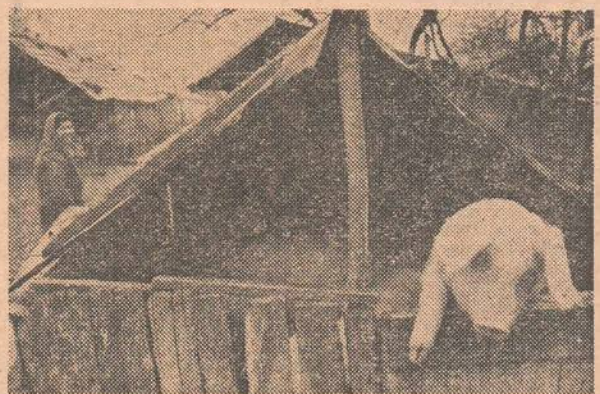
Eram undeva în afara Bucureștilor, spre marginea Mogoșoalei când l-am văzut printre trunchiurile întunecate ale pădurii rare. O pădure în iarnă fără zăpadă e un peisaj trist, de lume care se stinge de umezeală. Doar el, cu mâinile la spate, cu gândul aiurea, lăsând animalele să ciuguească din bănușii verzi care aveau ici și colo peste covoarele ude de mușchi recea printre trunchiurile negre. Când i-am spus că am vrea să le vedem de aproape a scâmbiat un sunet și animalele, ca o comandă, s-au strins în preajma sa. *Nicolae Marcu*, muncitor la I.T. Dacia București, om aflat în pragul pensionării, își făcea prin pădure rondul de dimineață, însoțit de oile și caprele sale. Are 5 oi și doua capre. Le ține pentru lână, pentru lapte și, pentru că beneficiile nu sînt prea mari, și pentru ca să nu aibă sentimentul că trece prea ușor pe pămînt. Era o imagine tonică, de mare căldură. Omul purta aceste animale, destul de slabe și de prizărite, dintr-o teribilă voință de a le crește, de a face un lucru pe care generații după generații l-au făcut ca să prindă rădăcină.

De la Mogoșoala, prin Buftea, am ajuns la Tâmași. În satele acestea de prin preajma Bucureștilor lumea începuse să uite meseria de țăran. Și totuși, în ultimii ani, a fi țăran poate să însemne a fi meseriaș de înaltă calificare. Duminică dimineața prin Tâmași au trecut mai multe echipe de dascăli, cei care au dus greul acestui recensămînt al animalelor. La *Nicolae Ungureanu*, agent hidrotehnic, au găsit doi cai, două vaci, o junincă, două oi și cițiva porci. După ce o vreme țărani din comunele suburbane începuseră să fugă la oraș și să se „domnească”, acum ei și-au redescoperit îndeletnicirile mai vechi. Au grijă de pămînt și cresc animale. Grădinile, micile grădini din care scoteau puține legume, au fost acoperite. Țărani au învățat tehnica solarilor. După ce o vreme au scotit-o ca pe o smecherie, acum o practică exact ca pe o chestiune de tehnica legumiculturii. Când învățătorii *Ion* și *Margareta Bărbulescu* au ajuns cu numărul și trecutul în scrip'e pe la familia Ungureanu și mai apoi la celălalt *Unaureanu* de pe aceeași uliță, *Ion*, paznicul de vînătoare, au poposit mai multă vreme. În familiile din Tâmași, majoritatea bărbaților lucrează în întreprinderi bucureștene și fac naveta. Vestele țîn cirna pămîntului și a gospodăriei. Bărbații vin de cu seară și lau în primire muncile mai grele pentru care cheltuie ultimii stropi din pu'erea pentru o zi. *Constantin Ene*, un mașinist la Aparata de măsură și control la Otopeni, ține doi cai. *Constantin Ene* a fost gasit de comisia de recensămînt în vreme ce încărca în caruță niște bălegar. El căra pentru grădină. Intii țărani au redescoperit importanța grădinilor. Acum redescoperă animalele. Multă vreme a grijii de vite a fost scotit o rușine. A rămîne la coada vacii era un fel de a rămîne la coada lumii. Așa erau amenințați copiii. Creșterea animalelor și cultivarea pămîntului au nevoie de o altă mentalitate și semnele acesteia, ale unei noi atitudini față de pămînt și vite, își arată roadele. Multă vreme am privit bărbații bucătari ca pe niște oameni cu o meserie cam ciș. Abia după ce descoperim că alții scotesc bucătari niște oameni de onoare, începem să avem și noi considerație mai multă pentru ei. La fel cu crescătorii de animale și cu cultivatorii de pămînt. Trebuie să vina o vreme în care să-l privim pe cei de la coada vacii și pe cei de la coada sapei ca pe niște oameni de onoare, cu o meserie pe cinste, de care depindem în mare măsură.

Am văzut recensămîntul într-un sat din apropierea bucureștilor. După navala țaranilor sora, capitală, acestia au înțeles că un mare rezervor de pu ere este chiar satul lor. După ce-au cunoscut Bucureștii, țărani din sud n-au făcut decit să își redescopere micul și puternicul lor sat de cîmpie.

N. CORNELIU
Fotografii de ADI POPESCU

Gospodăria fiecăruia poate produce mai mult S-o facem să producă!

• Rase de bovine specializate pentru munte • Un animal cu producții sigure • Nuclee geografice de rasă Pinzgau •

În ultimul deceniu, rasa Pinzgau a trecut printr-o perioadă de eclipsare. Analizată și interpretată mai mult în funcție de rezultatele realizate în condițiile specifice fermelor, aceasta ca urmare a unor cumpărări masive în anii anteriori mai ales de vaci Pinzgau, din cadrul gospodăriilor țărănești din zonele de munte — și este de imaginat ca un bun gospodar nu și-a vindut chiar cea mai bună vacă din curte —, trecută prin multiple stări de „stress” determinate de transporturi la sute de kilometri, introduse brusca la un regim de furajare și exploatare mult diferențiat (trecerea de la hrănirea cu finuri și pășune la cea cu silozuri, grosiere, amestecuri fermentescibile, o altă calitate a apei, colectivități aglomerate în fermă, multe dintre aceste exemplare, chiar dintre cele bune, nu au dat rezultate satisfăcătoare în producție și acest fapt a contribuit la dezaprecierea rasei înseși, care nu a mai fost inclusă în Programul de ameliorare a raselor elaborat, în anul 1972, de M.A.I.A.

Ea, rasa, nu poate avea însă nici o vină, deoarece nu a mai făcut de prea mult timp obiectul unei selecții serioase și ameliorării cu material valoros și în plus n-a fost niciodată interpretată ca rasă de munte, specializată pentru munte — adică exact cum și este în realitate — fiind mereu comparată cu rasele Holstein-Friză sau Brună, care s-au bucurat de mare atenție și care realizau producții superioare, însă cu mai mari consumuri de concentrate, în condiții de climă mai blândă și de îngrijire, exploatare și asistență tehnică speciale, astfel că stările de comparație rămân fără suport, în afara realităților montane.

— Deși în țara noastră problema raselor de animale, bovine și ovine, „de munte” aproape că nu a fost abordată, totuși aceste rase specializate pentru munte există. Este cazul indiscutabil al rasei de oi „Turcană” iar la bovine putem menționa în afară de rasa Pinzgau, spre exemplu rasa Grauvieh — un nucleu de circa 14 000 exemplare în vestul Tirolului austriac — considerată „vacă de altitudine”, specializată pentru exploatare în condiții până spre 3 000 metri înălțime în climat alpin, posedând o constituție deosebit de robustă, capabilă să utilizeze excelent cele mai săracioase pășuni, beneficiind de echilibru și stabilitate, de agilitatea și rezistența necesară celor mai stincoase terenuri de munte, toate aceste calități fiind însoțite de greutate corporală în jur de 500 kg viu/vacă și de 4 000 litri lapte/lactație. Desigur că aceste rezultate au cerut timp și multă perseverență din partea creatorilor rasei.

— Și rasa „Brună” are varietăți, ca „Bruna alpină”, „Bruna de Maramureș”, specializate pentru munte după cum și Bălțata Românească își are varietăți adaptate pentru etaje montane ceva mai joase, cu climat mai blând.

Toate aceste rase și varietăți de bovine „de tip montan” pot fi coborâte spre altitudini mai joase, unde, mai bine furajate, cu aport mai mare de concentrate în rații și satisfăcătoare îngrijire, vor putea înregistra rezultate de producție chiar mai bune ca în zona de munte pentru motivul firesc al canalizării energiei rezervate funcțiilor vitale confruntate la munte cu suprasolicități determinate de distanțe, pante, frig prelungit, ș.a., spre direcții pregnant productive, „noxele” montane nemaifiind prezente. Nu la fel se întâmplă însă cu rasele de la cîmpie-deal, a căror „urcare spre munte”, fie chiar doar sezonieră, înseamnă o suprasolicitare, o „încărcare” cu multiple riscuri și cheltuieli suplimentare, mai ales dacă corelăm soluțiile posibile de deplasare la zeci și chiar sute de kilometri, care nu se mai poate practica altfel decât cu mijloace auto, cu mari consumuri de carburanți, deoarece actualele rase de bovine nu mai au rezistența generală a celor de altitudine, ca spre exemplu „Sura de stepă”, fiind rase de bovine specializate sau melisate, cu neputință de antrenat și de adaptat unor deplasări lungi pe jos și celorlalte cerințe din grupa „rezistentei organice”, necesare.

Putem exemplifica prin cel mai mare și mai compact nucleu de bovine Pinzgau pe care l-a avut țara noastră și care mai „rezistă” dar slăbit, în zona de munte a județului Suceava rasă pentru a cărei ameliorare s-a acționat doar liniar, utilizându-se tauri netestați amelioratori și nu erau de sperat astfel, fără selecție riguroasă dusă în paralel cu un sistem de cointeresare „impulsionat”, rezultate general-valoroase.

În cadrul populației de taurine Pinzgau, s-a detașat și așa numita „vacă de Dorna”, un nucleu din varietatea neagră a Pinzgau-ului, cu calități de robustețe și productivitate, mai ales privitor la un procent mai ridicat de grăsime din lapte, remarcabile, dar nici acestui nucleu, cu perspective în cadrul rasei, nu i s-a mai acordat importanță.

S-a format în rândul specialiștilor, mai ales al celor tineri, un sistem de gândire ce urmărește exclusiv performanțele goanei după „superproducții”, unde desigur, rasa Holstein-Friză oferă argumente mai convingătoare, dar nu s-a acordat suficientă atenție, mai ales raportat la zonele muntoase, ansamblului de condiții, „prețului” cu care se plătesc marile performanțe pretențiilor de hrănire cu concentrate de foarte bună calitate și în mari cantități, de îngrijire și exploatare, asistență veterinară, costisitoare, cu rezistență organică slăbită și datorită suprasolicității productive a organismului, cu îmbolnăviri frecvente de la afriore sau podale până la cele ale aparatului

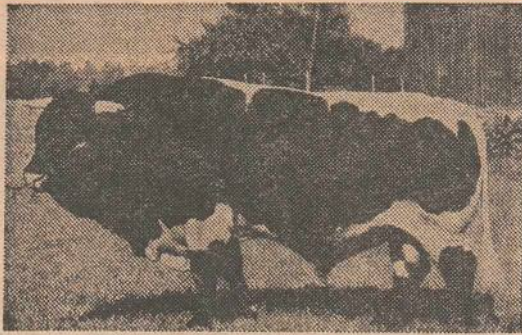
de reproducție, cu fecunditate și natalitate sub media raselor autohtone ameliorate, mergîndu-se pînă la tuberculoză sau temuta leucoză bovină.

Astăzi, cînd multe optici s-au modificat, mai sînt unități de stat și specialiști cu multă experiență, zootehniști, medici veterinari, chiar agronomi care au lucrat cu rasa Pinzgau și care-și amintesc cu nostalgie despre producțiile medii de 3 500 litri lapte/vacă/lactație, de absența complicațiilor la fătări, de pretențiile moderate, de tip gospodăresc pentru adăpostire și furajare, iar raportat la condițiile și posibilitățile actuale, ar fi de așteptat ca interesul pentru creșterea și exploatarea unor nuclee de vaci Pinzgau de bună calitate să revină în actualitate și nu limitat doar la 2-3 „puncte” ci cuprinzînd arii mai largi.

În condițiile sistemului de creștere a bovinelor în montan, în cadrul gospodăriilor populației, pe lingă alte necesități, reușita unui program de ameliorare depinde nu doar de factori obiectivi ci și de unii factori mai subiectivi, între care chestiunea agreării de către crescătorii înșiși atît a rasei cît și a metodelor de lucru poate fi determinantă. În afara asigu-

Munții și rasa Pinzgau

2

rării de material biologic de foarte bună calitate și de operativitatea și tehnicitatea execuției în cazul însămînțărilor artificiale mai intervin și necesitatea asigurării de reproducători masculi valoroși ca origine și performanțe proprii și implicit o astfel de răspundere a acestora în teritoriul montan încît să asigure distanțe cit mai apropiate de deplasare a femelelor taurine pentru însămînțarea naturală, distanțele fiind la munte o mare „problemă” cu care seșul nu se confruntă, să asigure reproducția la stinile mixte și vécării, precum și greutatea corporale ale taurilor care să nu conducă la accidente, destul de frecvente în cazul tineretului femel, datorate masivității corporale a reproducătorilor.

Dacă încercăm să luăm apărarea rasei Pinzgau și dacă am dori-o repusă în drepturile sale legitime, o facem din convingere, chiar dacă nu ne oferă „superproducții”. Pinzgau ne dă însă producții bune și sigure, dar mai ales ne „descomplică”, deoarece pretențiile sale privesc furaje mai mediocre, finuri și pășune în primul rînd, cu cerințe de „concentrate” doar sub formă de adaosuri, pretenții mai modeste de îngrijire și natalitate frecvent de peste 90 la sută și mult mai puține îmbolnăviri în condițiile din montan.

Fie că vorbim despre Pinzgau, Bruna de Maramureș, Grauvieh sau Bruna Alpină deci despre însuși modul de tratare în perspectivă a raselor de bovine cu specializare montană, devine necesară, din ce în ce mai necesară, corelarea cu fenomenele mondiale, pe plan demografic, deoarece în condițiile în care populația globului, implicit a țării noastre, crește, cînd deținem numai 0,43 ha teren arabil pe locuitor, cînd o treime din teritoriul patriei este montan, cînd imense spații montane oferă condiții pentru creșterea animalelor, deci pentru menținerea și sporirea speranței de hrană proteică, cu metode semitraditionale neafectante ecologic, cînd cu circa 5 kg de cereale se obține un potențial de hrănire umană mai accentuat decît cu 1 kg de carne, în aceste condiții pare mai justificat să reflectăm prevenitor la perspectiva obținerii cărnii și laptelui cu mai puține furaje-cereale și cu cit mai multe fibroase, cu finuri, pășune, rădăcinoase, alte grosiere care nu pot face obiectul direct al alimentației umane, deci nu constituie obiectul „conurenței” animal-om.

În acest mod, bovinele și ovinele, ca animale consumatoare doar secundar de hrană-cereale, trec virtual în prim-planul atenției, avînd, logic, cele mai mari

perspective de dezvoltare, iar în cadrul speciei taurine „cursa” se pare că o vor câștiga-o nu rasele specializate în superproducții, cu pretențiile menționate, și care atunci cînd nu pot fi asigurate „cad” prea repede ci acele rase ce pot oferi producții satisfăcătoare cu consumuri mai reduse de concentrate, cu bună rezistență organică față de noxele mediului, în cazul în speță montan, deci cu cerințe mai moderate de investiții și energie.

În mod neindoielnic rasa Pinzgau se înscrie și ea în această din urmă categorie de „rase ale viitorului”.

Și în țara de origine rasa Pinzgau a avut o perioadă de declin, datorită nu alit prezentei unor variante preferabile cit mai ales concurenței existente între diverse asociații ale raselor, pierzînd treptat terenul în favoarea unor rase ca Flekvieh sau Braunvieh, rase cu producții remarcabile dar cu pretenții mai mari față de calitatea furajelor și a condițiilor de îngrijire și exploatare, cu rezistență echivalent mai scăzută. Insuși corpul profesional din aria Pinzgau-ului nu a fost interesat în susținerea unei rase care arareori solicita asistență tehnică specială.

Ea, rasa, nu avea însă nici o „vină”, fapt atestat și de ultimele evoluții care confirmă o serioasă „revenire de formă”. Datorită unei constanțe a procesului ameliorării, atît prin utilizarea de reproducători de mare valoare cit și a practicării paralele și neinterupte, severe, a selecției, în baza controlului riguros a producțiilor și a unor evidențe exacte, cu diverse metode materiale și morale de cointeresare a producătorilor înșiși, s-a ajuns ca media pe total rasă să se înscrie sensibil în jurul a 4 000 litri lapte/vacă/lactație, cu 4,03 unități de grăsime, efectivele actuale depășind 25 000 de exemplare.

În activitatea de selecție s-a acționat prin utilizarea de material seminal congelat obținut de la tauri testați amelioratori, executarea operativă a însămînțărilor artificiale de către medicii veterinari, în mod direct, asigurîndu-se astfel un grad de eficiență mult sporit, prevenirea multor îmbolnăviri sau insuccese, rezolvarea problemei acoperirii rapide a distanțelor în general mari din interiorul localităților montane făcîndu-se prin dotare cu mijloace auto ușoare și mijloace de comunicații operative, R.E.R., un mare rol jucîndu-l tirgurile și expozițiile de animale, formele de propagandă cit și cele de cointeresare directă și adecvat aplicate atît crescătorilor de animale cit și corpului tehnic răspunzător de activitatea de reproducție. Respectîndu-se o proporție de circa 50 la sută însămînțări artificiale și 50 la sută monte naturale s-a reușit și menținerea condiției de rezistență organică, factor atît de important în spațiul montan. Cu aceste modalități, cu o disciplină perseverentă, s-a reușit ca între anii 1953 și 1978, spre exemplu, producția de lapte marfă/vacă/an să sporească de la 2 039 kg, aducîndu-se și importante îmbunătățiri producției de carne prin corectarea „îngustimii la ischii” a Pinzgau-ului.

În anul 1980, la tirgul de Pinzgau din localitatea Malshofen din landul Salzburg, prețul mediu de vînzare a unei vaci Pinzgau, la licitație, s-a situat între 15 000—20 000 șilingi, la nivel de relativă egalitate față de prețurile înregistrate la Imst și Rotholz, în Tirol, pentru rasele Brună, Grauvieh, respectiv Flekvieh.

„Relansarea” rasei Pinzgau este confirmată și de faptul că în iunie 1982 a avut loc la Salzburg Congresul internațional al crescătorilor de taurine Pinzgau, cu participarea unui mare număr de țări interesate, între care putem menționa Canada, U.R.S.S., R.S. Cehoslovacă, S.U.A., Franța, Australia, Egipt, ș.a., țări care importă din Austria atît vaci și juninci cit și reproducători sau material seminal congelat, provenit de la rasa Pinzgau.

În linii mari, cam acestea sînt etarea „la zi” a rasei de bovine Pinzgau și argumentele care pledează în favoarea reconsiderării și în țara noastră a acestor rase specializate pentru munte, mai ales în zonele reci și mai umede unde de altfel s-a și menținut, ușor adaptabilă în aproape toate condițiile naturale din Carpați mai ales în condițiile de creștere și exploatare proprii gospodăriilor particulare.

Revenirea în poziția meritată a rasei de taurine Pinzgau ar reprezenta cu siguranță un cîștig în primul rînd pentru zootehnia montană carpatină, necesitățile privind desigur atît crearea unor condiții materiale și organizatorice, inclusiv normative, care să conducă la rezultate — nu pe hîrtie — ci în teren, adică acolo unde se află de fapt singurul loc în care se hotărăște soarta producției și unde se cere înțelese în amănunțime atît problemele crescătorilor de animale cit și cele cu care se confruntă specialiștii, soluția fiind de fapt legată de o strînsă sincronizare a unor acțiuni care cer rigurozitate și perseverență, spre interesul direct și global al societății noastre.

RADU REY ■

P.S. Salutăm Inițiativa D.G.A.I.A. Suceava, a noii conduceri a O.J.R.S.A. Suceava, de a acorda atenția cuvenită rasei Pinzgau, creînd în zonele Vatra Dornei și Cîmpulung-Moldovenesc „nuclee” selectate. Schimbarea de optică intervenită este cu atît mai valoroasă cu cit se intenționează ca organizarea reproducției să privească nu doar furnizarea de reproducători sau material seminal ci și începerea muncii de selecție.

Cheia succesului

De cînd se știe, locuitorii cîmunei Valea Doftanei, Prahova, s-au îndelctnicit cu creșterea animalelor. Grajdul a fost prima școală a copilului, acolo învăța el abecedarul muncii și al vieții. Iar mai apoi, tot de animale îi va fi legată bunăstarea. Comuna este izolată, de cel mai apropiat oraș o despart cîteva zeci de kilometri. Pretutindeni în jur, munte, exploatari forestiere, fînețe, păduri și văi. Ei bine, ce învăță copiii, pentru ce meserie sînt pregătiți aici în prima treaptă de liceu? Pentru meseria de lăcătuș, de frezor, de strungar — activități întru totul onorabile și necesare, dar care nu corespund prime-

lor și celor mai urgente cerințe economice locale. Dealtfel, ne-au spus oamenii, absolvenților nici nu li se asigură loc de muncă în uzină după terminarea primei trepte și se întrebă deci care este valoarea practică a patalamalei pe care o primesc.

În schimb, este foarte mare nevoie ca în gospodăriile părințești și în propriile lor gospodării de miine să pună în valoare cele învățate la școală, să modernizeze și să sporească eficiența străvechii îndelctnicirii de crescător de animale.

„Pentru ca o vacă să dea la stat 800 l lapte și să asigure «necesarul de consum propriu în întregime» la care se referea tovarășul Nicolae Ceaușescu la consfătuirea de la Sinaia, trebuie să producă anual cam 4 000 l — șocotea

Ion Popa, președintele Asociației locale a crescătorilor de animale. Deci mai mult decît se obține acum. Pentru a atinge cele 4 000 l trebuie știință!”

Așadar, trebuie știință. Elevii din prima treaptă la liceul din Valea Doftanei — în afara strungăriei și a altor îndelctniciri legate de mecanică — au și posibilitatea de a se înscrie la secția agrar-industrială, unde însă — ni s-a spus — află prea puține lucruri noi cu specific montan, care îi preocupă îndeobște. De ce, ne întrebăm, nu s-ar putea amenaja pe lingă școală o micro-fermă montană, pe care chiar copiii s-o administreze, sub îndrumarea profesorilor? De ce nu li se predă și noțiuni de minimecanizare montană — atît cit este la noi — și nu sînt familiarizați

cu tipurile de mașini adaptate muntelui (în afara minicositoarei „Carpatina”)? Toate acestea s-au putut realiza la școala generală de zece ani de la Dorna Candrenilor, deci cu atît mai lesne la un liceu. La școala din Dorna Candrenilor, în al cărei local s-a ținut și recenta consfătuire națională dedicată învățămîntului cu specific montan, elevii învăță să minuiască mulgătoare electrice, tractoare de pantă, se îngrijesc de vitele școlii în grajdul „didactic”, au luat în stăpînire temporară și un munte învecinat, tot în același scop. Or, și la Valea Doftanei și în alte localități, se găsec destul munți...

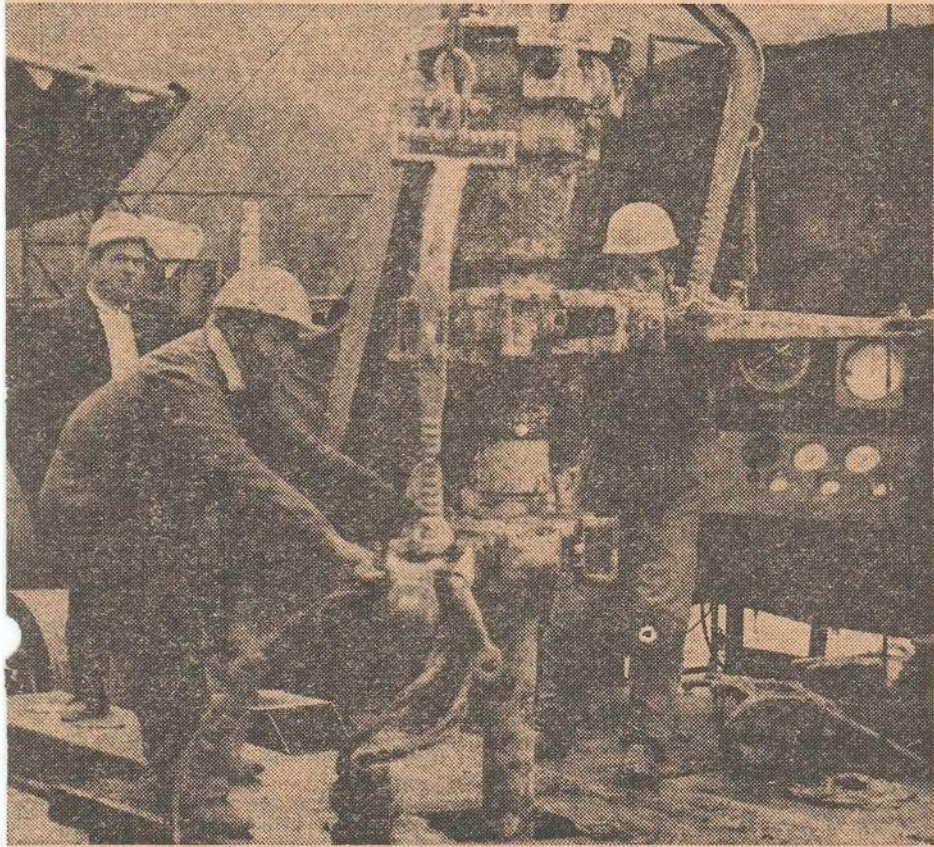
LIONEL NIJESCU ■

Se poate mai mult, se poate mai bine!

VIAȚA ROMÂNIEI

• O demonstrație îndelung aplaudată • Vasile Popa s-a întors la Pipirig •

Un nou episod în bătălia pentru independență energetică

Stirniți de umorul lui Creangă, am fost înclinați multă vreme să socotim satul Pipirig o excelentă nepotrivelă cu industria. Legende din veac cu marce povestitor spun totuși că dintre dealurile acestea, străuind drumuri vovodale, iarna cu ninsori împăcate, vara cu ploți domoale, a țisnit un imens jet de lichid negru, care după ce a deversat o vreme în apa Ozanei, s-a închis în sine.

Petrol de Neamț

Și iată că, după decenii, între altele vorbe mari și superlative, acest cuvânt simplu avea să răzbată într-o determinare nouă. Foamea de energie, foamea de petrol. Petrol de Neamț! Nu știu dacă oamenii acestia pe care aveam să-i cunoșc vor fi auzit din străvechime zgomotul săniilor sau nechezatul cailor lui Ștefan, dar sint sigur că au ascultat pământul și au înțeles că, în adâncuri, aurul negru, născut în taina erelor, stătea în așteptarea lor.

„N-aveam de unde să stim dacă cercetările înaintaseră foarte mult sau se aflau numai puțin miscate. Sint cuvintele inginerului geolog Constantin Lungu. La sfârșitul anului 1982 am încercat din nou. De astă dată cu o sondă pe care am numit-o „de ambiție“. Am avut surpriza să descoperim petrol la o adâncime relativ mică. Dar adevărata surpriză nu a fost aceasta, ci faptul că ne aflam în fața primului caz de detectare și exploatare a petrolului din formațiunile senoniene ale Carpaților Orientali. Ce vreau să spun cu

asta? Vreau să spun că și alte zone din preajmă pot ascunde asemenea colecții de hidrocarburi și cred că le și ascund“.

Cu 27 de ani în urmă, maestrul Vasile Popa i-a lăsat pe cei din Pipirig la meseriile lor de tradiție — crescători de oi sau lucrători de pădure — și s-a dus să se facă sondor. A lucrat o vreme pe Valea Prahovei, a lucrat și la Moinești și iată-l acum din nou la Pipirig. „Lupta cu adâncurile începuse cam pe nepregătite. Să descoperi stratul la o adâncime atât de mică înseamnă să te expui la un pericol de mare debitare. Zile în sir am muncit, aproape de limita răbdării, pentru a pune instalația în ritm normal de lucru. La 19 iulie prima sondă „a plecat“. A fost sondă cu numărul 75“.

E o trudă grea, aspră, despre care ne vorbește cu nedismulată afectivitate și tânărul inginer Ilie Aurel și nu mai puțin tânărul chimist Fânica Dianovsch. Ilie Aurel e șef adjunct de brigadă, a absolvit facultatea cu zece ani în urmă și s-a stabilit în Neamț. „Până acum s-au forat șase sonde sint în curs de forare alte patru, iar în perspectiva imediată vor fi ridicate alte 30. Deocamdată, zilnic, de la Pipirig se extrag aproape 150 tone de titei“.

Să-l ascultăm acum pe primarul comunei, Viorel Butunoiu: „Ce înseamnă petrolul pentru noi? O mare şansă. E șansa unui sat în care ocupațiile unice erau oile și pădurea. Vom avea prin urmare, noi locuri de muncă, vom avea încălzire cu gaze de sondă. Și ce mai înseamnă petrolul pentru noi? Înseamnă deschiderea către țară a unei așezări care nu va mai fi știută doar ca leagăn al strămoșilor lui Creangă“.

Între dealurile subcarpatice ale Pipirigului, la lumina făcliei aproape inabie la gazului de sondă se munceste fără odihnă. E o trudă pentru economia noastră națională, prin urmare pentru noi toți.

EUGEN TUREȘCHI

Stradivarius, Cremona și... viorile de Napoca

Cluj-Napoca, Muzeul de artă, 16 noiembrie 1983, ora 13. Au trecut două ceasuri de la deschiderea Salonului anual al Creației științifice și tehnice „NAPOTEHNI-CA '83“. La invitația Conservatorului de muzică „George Dima“ din Cluj-Napoca asistăm la o demonstrație neobișnuită: un concert susținut succesiv la 4 viori și apoi la două violoncelle!

Concertul-experiment începe. E prezentat, coordonat și realizat de lectorul universitar Serafim Pascu Christescu. Partiturile vor fi interpretate rind pe rind la cele 4 viori de către violonistul Rudolf Fatyol. El cântă mai întâi cu o vioară netratată și nelăcuită, din producția de serie a fabricii de instrumente muzicale din Reghin. Apoi la o vioară tot din producția de serie a fabricii, dar lăcuită cu nirolac. Urmează interpretarea cu o vioară Stradivarius! Aplauze. Sună superb Balada și celelalte bucăți. Și vin din nou câteva momente de pauză. Se apropie momentul de vîrf al experimentului clujean. A patra vioară, vioara „Napoca“, gândită și realizată tot la Reghin, dar lăcuită la Cluj, așteaptă confruntarea cu Stradivarius! Inceț-inceț, încordarea se transformă în entuziasm. Totul parcă sună altfel. E mai bună și claritatea. Parcă e altul și arcușul. Și interpretul pare a fi substituit! Dar, nu! E tot același... Sala cere insistent „bis“. „Bis“ cu vioara „Napoca“. Și din nou aplauze! Entuziasmul și satisfacția sint extraordinare.

Cine este Serafim Pascu Christescu? E un mare prieten al noului! Vă amintiți? Cu ani în urmă, la rubrica rezervată luptei pentru nou, l-am prezentat în mijlocul pasiunilor și invențiilor sale: instrumente muzicale noi. Cite brevete are? Undeva spre 15! Cu Soprano-ul, Altin-ul, Tenorin-ul și Gravin-ul, despre care Flacăra a mai scris, am aflat și o poveste interesantă: în cadrul unui concurs de muzică modernă, organizat în Olanda, a ocupat primul loc, înaintea americanilor care veniseră cu o întreagă trupă, inclusiv cu... bucătări! L-am privit atent în timpul demonstrației. E de un dinamism extraordinar. N-are o clipă de astimpăr. Ce datare au aceste noi „cântări“?

Practic ea coincide cu apropierea mea de muzică, mi-a spus inventatorul Serafim Christescu. Cit a trecut de-atunci? Aproape un sfert de veac! Și cum am ajuns la viorile de Napoca? Simplu: căutînd, experimentînd, învingînd și fiind învins! Da, fiind și învins, deoarece am avut și 15 ani de inuccese! A intervenit însă și... întimplarea! Sau mai bine zis, norocul de a întâlni un colaborator de excepție: pe doctorul în biochimie Constantin Nistor, de la Institutul Oncologic din Cluj-Napoca, autorul a peste 60 de brevete de invenții, un temperament înzestrat cu foarte multă sensibilitate, intuiție și extraordinară știință. Astfel drumul s-a scurtat incredibil, ajungînd la implinirea unui vechi vis...

— Și care a fost acest vis?

— Alături de lutierii Pavel Onoale de la Filarmonică și Dumitru Fărcaș de la Liceul de muzică din Cluj-Napoca ne-am propus în primul rînd să căutăm soluții pentru dezvoltarea simțului pentru ton, pentru calitatea și semnificațiile lui, în consens cu traversarea momentului emoțional. Dar realizarea acestui vis era strict legată de existența unor instrumente capabile să răspundă solicitărilor legate de interpretarea creatoare...

— A existat, din cite mi-ați spus și acel deceniu și jumătate de căutări!

— Așa este. În tot acest răstimp, am căutat cu încăpăținare soluții. Am cercetat, am verificat, am experimentat în laborator apelînd la toate mijloacele moderne ce ne stau la dispoziție. Vă mărturisesc un fapt: exista deja conturată în gîndurile noastre și o idee pe care n-am îndrăznit niciodată s-o facem publică — aceea de a dezlega odată și-odată enigma instrumentelor muzicale cu care ne-au onorat iluștrii noștri înaintași, în special cei italieni. Așa am ajuns la transpunerea gîndurilor noastre în cinci dosare de invenții, „găzduite“ în prezent de OSIM...

— Concret, care sint aceste invenții?

— Echipa noastră de cercetare a determinat două grînduri și trei lacuri de bază care au intru totul caracteristicile specifice celor italiene: transparentă, elasticitate, pigmentație naturală, fiind în același timp antisepțice! Ele se deosebesc fundamental de toate produsele similare existente în acest moment în lume. Și rețineți: soluția noastră are la bază produse indigene, lesne de procurat, mult mai ieftine decît cele utilizate în prezent (unele componente fiind chiar importate!). Pot să vă spun, de pildă, că în rețeta noastră figurează și produse apicole, care existau din belșug, la vremea respectivă, și în Valea Padului, la Cremona. Așa e cazul propolisului. Se știe că prezența lui în compoziția lacurilor italiene este, în general, negată. Cînd este totuși acceptată, nu se ține cont de o serie de fapte specifice epocilor respective: propolisul se solvă în alcool etilic de concentrație foarte ridicată, ajungînd chiar pînă la 98 la sută! Și fie-ne atunci permis să ne întrebăm dacă greșim afirmînd că această cifră de distilare era practic exclusiv să fie realizată în timpul Renașterii! Este neîndoielnic! Și vine apoi problema rezistenței în timp a instrumentelor față de factorii agresivi specifici. Unii, negăsînd o explicație cit de cit științifică privind utilizarea propolisului — prezent în realitate în proporții ce ating chiar 70—80 la sută! — acum mai bine de patru veacuri, l-au contestat, l-au exclus pur și simplu, înlocuindu-l de la caz la caz în exclusivitate cu rășini obținute de la conifere. Cit despre rezistența în timp a instrumentelor, unii au considerat-o ca absolut normală. Atît de normală, ca și faptul că mumiile egiptene au rezistat peste secole pur și simplu doar datorită faptului că sint... mumii!

— Am înțeles că ați ajuns la o tehnologie și metodă originale, competitive, cu largi posibilități de utilizare.

— Evident, principala întrebuintare trebuie să fie în domeniul care ne-a condus la găsirea ei: la producția de serie a fabricii din Reghin, prin substituirea treptată a nitrolacurilor dure, lipsite de plasticitate, utilizate în prezent. Considerăm că metoda propusă de noi ar îmbunătăți substanțial parametrii calitativi, apropiînd instrumentele realizate pe cale industrială de idealurile estetice ale iubitorilor de frumos. Noi credem că acest lucru este perfect posibil, cunoscînd bine capacitatea, competența și dorința de autodepășire a personalului cunoscutei fabrici de instrumente muzicale din Reghin. Și ne gîndim și la posibilitățile largi ce se deschid exportului de instrumente muzicale românești. Ne gîndim apoi și la posibilitatea

utilizării tehnologiei noastre la restaurarea operelor de artă vechi, inclusiv pictura modernă, evident în măsura în care nu i-ar afecta prea mult prejudecățile!

— Alte gînduri?

— Înființarea în cadrul Conservatorului clujean a unui laborator de microproducție, în care să realizăm instrumente muzicale de maestru. Tot aici, în acest laborator, se va putea rezolva în condiții excelente încă o problemă, azi nevralgică: repararea și întreținerea instrumentelor muzicale, pentru care azi se apelează — nu rareori! — la fonduri valutare. Și gîndiți-vă și la următorul aspect economic: o asemenea operație se realizează în R.F. Germană plătînd pentru fiecare instrument sume ce variază între 1 000 și 5 000 D.M.!

CONSTANTIN MUSTAȚĂ

Omul — interioare de conștiință

Cuvînt de încurajare

Ion Manolache, Tg. Jiu, Autobaza 2. Subinginer, 35 de ani. Căsătorit. Doi copii. Doi copii normali. Cum lucrează natura? se întreabă — dacă el s-a născut cu boala numită în popor „gură de lup și buză de iepure“ și copilăria și adolescența și tinerețea și zilele și nopțile și recreațiile școlare și în somniile și pubertatea i-au fost tîntuite sub semnul obsesivei întrebări: Sub aparține? — Lumii normale? Lumii handicapate? Operațiile și mereu aceeași întrebare, aceeași nebunească obsesie, pînă la 22 de ani cînd a articulat pentru întia oară inteligibil, nu corect, spune, ci inteligibil. Terminase de acum cursurile de subingineri.

Zice: „A apărut atunci, o nouă obsesie, la fel de devoratoare; provocată de instinctul natural de paternitate. „Da, nevoia de copii! Dublată, triplată, încătușată, barată de semnul — fals? — cu care l-a însemnat natura și de teama oricărei femei de a înfrunta ereditatea.“

Și din nou spitalele căutînd răspunsul în medicamentele ce urmau fie să-l lărgească cuprinderea înțelegerii, fie să-l inhibe de tot, să nu se mai gîndească.

Ca să fie găsită de el, EA s-a născut într-o familie numeroasă și săracă, a crescut într-un cămin de copii la Orlat, Sibiu, — de unde era adusă acasă doar vara de frații ei mai mari — a avut un accident și părinții n-au știut s-o aperi de urmări, durerile de cap, incapacitatea de gîndire provocată, Uzina mecanică Sadu—Gorj, muncitoare necalificată și EL. Și copiii! Amîndoi normali. Cum lucrează natura? se întreabă?

Da, cum lucrează natura? El s-a vindecat, dar durerile ei de cap s-au înrăutățit pînă la pierderea cunoștinței și durerile ei de cap au devenit bătăile lui de cap și frica amîndurora pentru sănătatea copiilor ajunsă la titlul de unica rațiune de a fi pentru ei, retragerea ei din serviciu, sporirea cores-punzătoare a volumului de muncă depus de el. O, nu! se corijează. Sporirea cores-punzătoare a grijii, va reuși singur, nu va reuși?... Poate vor să-l dea afară, nu mai muncește cores-punzător a pierdut orice reper de apreciere a propriei munci. Și întreprinderea ar avea în acest caz dreptate, sigur că ar avea dreptate...

A obosit. Brusc. Fără trecere. Zice: De fapt, schimbul de locuință a umplut paharul; partenerii noștri au vrut să ne păcălească cu 9 000 lei; n-am avut încotro și i-am pîrit la primărie și ei au făcut și fac opinie comună de defăimare și încearcă diferite intimidări ca să ne intimideze cu metode printre care și aceea de a pătrunde în calitate de hoți în locuința noastră ca să ne facă să nu mai putem răbda, iar noi care am răbdat totul și boală și potrivnicia destinului și mai răbdăm și acum nervii noștri și durerile de cap și pierderile de sințe și grijile de sănătate și bani nu putem răbda ura oamenilor, nu putem trăi înconjurați de dorința lor de răzbunare, de aceea avem nevoie de un cuvînt de încurajare, ca fetele noastre să afle că noi nu sintem chiar singuri pe lume, că nu e vorba decît de cîțiva oameni și că totul trece...

NICOLAE CRISTACHE

Pentru o nouă calitate

• De unde vin durerile de cap? • Metamorfozele caolinului de la Aghireș la București • Idei care așteaptă să fie recuperate •

Acest serviciu trebuie să lucreze precum ceasul: aprovizionarea

De aprovizionarea cu materiale și materii prime depinde neîndoielnic bunul mers al producției, ritmicitatea ei și calitatea produselor. Tot de aprovizionarea cu materii prime și materiale depinde în mare măsură livrarea produselor în termenii planificației, realizarea planului de producție fizică, inclusiv retribuția oamenilor muncii. „Trebuie să facem în așa fel încât produsele românești să stea — ca să mă exprim cât mai plastic — cu fruntea sus, să nu le fie rușine că sînt fabricate în România; dimpotrivă, să poată sta cu fruntea sus și să spună: Da, iată, acestea sînt produse realizate de muncitorii, de constructorii socialismului din România, care știu că sînt proprietari, producători, că muncesc pentru ei și sînt hotărîți să facă lucruri de înaltă tehnicitate, de bună ca-

litate”, spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii din 13 decembrie, anul trecut. Pentru aceasta trebuie asigurate utilizarea cu prioritate a resurselor interne, reducerea cheltuielilor materiale și de producție, reintroducerea în circuitul economic a materialelor refolosibile. Creșterea calității producției trebuie să aibă la bază o creștere a productivității muncii, dar și o creștere a indicelui de folosire a materiei prime și materialelor. Pentru aprovizionarea cu materii prime este necesară respectarea strictă a prevederilor contractelor economice dar și o îmbunătățire a activității de aprovizionare tehnico-materială. Pentru a urmări aceste aspecte, o echipă de redactori

și valorificare a materialelor refolosibile. Știți deci cam totul despre circuitul metalului care „și-a trăit traiul” o dată, de două ori ș.a.m.d., despre fier, bronz, aluminiu și altele care se pot recicla. Cum se colectează metalul acesta de pe întregul teritoriu al țării?

— Centrala noastră are în subordine 40 de întreprinderi județene și una în municipiul București. La rîndul lor, întreprinderile județene au în subordine centre de colectare și valorificare în toate localitățile mai importante. Mergînd mai departe, centrele au puncte de colectare pe întregul teritoriu, inclusiv în mediul rural. Activitatea de recuperare se desfășoară prin așa-ziii recuperatori sau achizitori. Centrala noastră a luat ființă în 1980, activitatea de recuperare însă este mai veche, are peste trei decenii. Întreprinderea de colectare a metalelor a fost înființată în 1963, dar rezultatele obținute din 1980 încoace sînt mult mai bune decît înainte, deși, evident, mai sînt multe de făcut.

— Cum se prezintă lucrurile în ceea ce privește valorificarea metalului refolosibil din industrie?

— Decretul 465 din 1979 și Legea 11 reglementează cadrul legal în această privință. Fiecare întreprindere are sarcina de a recupera, sarcină prevăzută în plan. Legea a pus ordine și a creat obșnuințe benefice privind această materie primă deosebit de importantă. Dar nu întotdeauna activitatea este privită cu simț de răspundere, un anumit formalism împiedică desfășurarea ei normală.

— Despre ce este vorba?

— Deseori acest plan de recuperare nu este corelat cu repartiția de materie primă, cu planurile de producție și cu normele de consum.

— Adică?

— Anomalia se manifestă de la centrala industrială respectivă în jos. Pe noi ne interesează în primul rînd ca materia primă să fie cit mai bine utilizată, astfel încît să rezulte foarte puțin material refolosibil. Cum adică, să dau mai mult refolosibil decît ceea ce consum? Este o aberație. Strădania noastră trebuie să se concretizeze în găsirea unor noi tehnologii care să conducă la o mai bună utilizare a metalului și nu să am resturi pentru a-l preda spre refolosire. Refolosirea nu este un scop în sine.

— Care este cauza acelor necorelări?

— În stabilirea planurilor de recuperare, centralele industriale respective nu țin seama de criterii realiste. Sarcinile de predare și repartiție de materie primă pentru consum pleacă de la organe diferite, au un drum paralel, fără a fi corelate.

— Ele se întîlnesc, de fapt, la întreprinderi, unde începe bătaia de cap. În altă ordine, spuneți-mi cît metal se recuperează la ora actuală?

— La fier vechi, aproximativ 50 la sută din necesarul economiei. Există o unitate economică unică în industria noastră, Întreprinderea Neferal, care folosește materie primă în exclusivitate din materialele refolosibile, la elaborarea metalelor neferoase. Mai sînt întreprinderi care utilizează într-un procent însemnat materia refolosibilă, ca Acumulatorul, Laromet, Progresul Ploiești, Întreprinderea chimică Turda, Combinatul chimic Tirnăveni, I.M.N. Copsa Mică și altele.

— Care sînt dificultățile în materie de recuperare?

— Recuperarea rămîne în unele unități economice la periferia preocupărilor. Chiar la întreprinderi care sînt în același timp producătoare și consumatoare de materie primă refolosibilă. Se amestecă refolosibilele metalice feroase cu cele neferoase. În aceste condiții, ele nu mai pot fi reintroduse în circuitul economic. De pildă, instalațiile de decupare sînt puține și operația se realizează cu eforturi considerabile. Amestecul se face îndeosebi la șpanuri. Trecîndu-se la prelucrarea altui metal, nimeni nu curăță șpanul din metalul prelucrat anterior. Se amestecă bronzul, cuprul, alama și aluminiul. Această separare trebuie făcută la locul de muncă, unde se produce șpanul. Degeaba se amenajează containere speciale dacă metalul este aruncat în ele amestecat.

— Cine trebuie să pregătească acest metal refolosibil pentru a fi preluat de întreprinderile de recuperare?

— Unitățile care îl produc. Există întreprinderi foarte bine dotate cu prese de balotat, brichetat, cu sfîrîmătoare de șpan, cum sînt Steagul roșu și Tractorul din Brașov, I.M.G. București, care realizează foarte bine această operație. Este realmente o plăcere să colaborezi cu ele. Și mai sînt și altele. În schimb, sînt destule întreprinderi care, în ciuda unor dotări similare, preda metalul în condiții necorespunzătoare, pentru că nu folosesc instalațiile la capacitatea lor. Iată, cîteva: Întreprinderea mecanică Mirșa, Întreprinderea mecanică Mija, Întreprinderea mecanică Ploeni. Din cauza neprelucrării materialelor, acestea ocupă un volum mare și au o masă mică, imobilizînd capacități însemnate din parcul de transport și cerînd un spațiu mare de depozitare.

Cine insistă
mai mult,
obține mai mult

Ne aflăm în biroul tovarășului Victor Ruleacov, inginerul șef al Grupului de șantieri construcții montaj și reparații pentru industria chimică, G.Ș.C.M.R.I.C. București. Tema discuției, aprovizionarea cu materiale și materii prime, ne-a adus aici stînd că șantierul execută lucrări complexe de construcții, montaj, instalații tehnologice, electrice, plăcări antiacide și are nevoie pentru asta de o gamă mare de materiale.

— Într-adevăr, confirmă tovarășul Victor Ruleacov, folosim practic întreg nomenclatorul de materiale. Din fericire, doar unele din ele ne creează probleme. Necesitățile pleacă de la grup spre trust și ministere. Repartițiile vin pe același drum, dar în sens invers. La materialele deficitare, cifrele diferă. Una ceri și alta îți se dă. Tabla zincată este o problemă. Delegații noștri bat drumul la furnizor. Combinatul siderurgic Gălați, pentru a încerca suplimentarea repartiției. Nu reușim întotdeauna. Atunci o înlocuim cu tablă neagră pe care o vopsim cu grunduri și vopsele perclorvinilice pentru a-i asigura protecția anticică. Pretul de cost nu diferă mult. Manopera este mai mare. Mai lipsesc și vopselele însă se rezolvă la nivelul de ministere. Teava INOX și robinetii speciali ne creează unele probleme în aprovizionare. Dintre materialele curente, dintre care noi folosim cantități însemnate, să menționăm cărămizile antiacide tip D Tirnăveni, bitum, carbid, vată minerală. Plasa de răbit zincată are povestea ei. După lege, beneficiarul trebuie să ne pună la dispoziție anumite materiale. Dacă el nu se descurcă pe plan local, aprovizionarea cade în sarcina noastră. Plasa de răbit se fabrică la Timișoara, sirma zincată la Buzău. La Timișoara ni se cere sirmă, la Buzău zinc. Așa că desi nu consumăm zinc, nu sîntem prinși în balanță, cerem repartiții pentru a avea ce duce furnizorului. Cit zinc ducem, atîta plasă de răbit sau tablă primim. Mai este de semnalat un aspect. Printr-o decizie recentă, Banca de Investiții ne-a comunicat că nu ne mai onorează nici o factură de plată, nici la cumpărare, nici la vînzare, cu toate întreprinderile consiliilor populare. Ne ajutam cu întreprinderile de prefabricate, stațiile de betoane, grupurile de construcții și chiar I.C.R.A.L. cînd erau în goluri de producție. Uneori se schimbă profilul activității, apar lucrări noi și urgente, altele nu se mai execută. Cum putem lichida un stoc dacă nu colaborăm cu cel de aproape? Uneori avem nevoie de cantități mici, o tonă să zicem. Avem nevoie de un cablu de la Piatra Neamț. Cu mașina se trece prin trei județe iar pînă se organizează un transport complex stăm cu lucrarea nefăcută, desi se poate achiziționa acest cablu de la un grup de șantieri din București. Interesul este să ai o balanță comercială activă. Am un stoc, știu cine are nevoie de materialul meu dar nu pot să-l vînd.

Il întrebăm pe tovarășul Constantin Mihai, șeful biroului aprovizionare al aceleiași întreprinderi, cum se procură unele materiale deficitare.

— Cum procedăm noi, așa procedează toți. Nici nu trebuie să vă mai duceți pe la alte întreprinderi. Cine insistă mai mult, obține ce vrea. Trebuie să recunoșc că alții sînt mai vioi ca noi. La furnizor se deplasează merceologul. Dacă nu rezolvă el, mă duc eu și dacă nici eu nu rezolv, se deplasează la fața locului directorul adjunct care răspunde de aprovizionare. La noi hirtile și vorbele nu mai contează. Dacă un șantier are nevoie de 60 mii cărămizi și eu îi dau doar 30, face jumătate din clădire și se opres-

te. Degeaba încerc să mă justific cu hirtii. De regulă rezolvăm diferitele comenzi și relații cu furnizorii prin telefon, dar la o lună, pentru împrospătarea relațiilor e bine să te duci pînă acolo. Altfel se aranjează lucrurile prin viu grai, mai ales cînd ai de rezolvat o urgență, cînd conducerea cere azi pentru ieri. Un bun merceolog trebuie să aibă talent, să fie și puțin negustor. Nu poți numai să iei. Cînd e strîns cu usa, furnizorul zice: îți dau dar dă-mi o tonă de carbid. Carbid? Imi arde buza după carbid și totuși trebuie să-i dau. Nu o tonă, dar fără 500 de kilograme nu scap.

— Și ar mai fi ceva. De multe ori numai cel pe care-l arde buza aleargă. Pentru fiecare vagon cu materiale pe care-l primim trebuie să cerem accept de la gară. Se face o adresă, trimitem un om cu ea pentru că altfel face cu posta o săptămînă. Obținem acordul. Șeful stației pune o stampilă. O luăm, trimitem un delegat cu ea la gara de expediție. Linia s-a deschis. Furnizorul încarcă vagonul și îl introduce în garnitură. De remarcat că toate stațiile de cale ferată pot vorbi prin fir direct. Toate aceste accepturi se pot rezolva în trei minute prin telefon. Ieftin și rapid. Acum este nevoie de două deplasări, adrese, timp pierdut. Toate acestea costă bani. Ajunge vagonul în gară. Noi n-avem locomotivă de manevră. Apelăm la o întreprindere care are și care ne cere pentru serviciul făcut motorină cîtă să-și rezolve și treburile ei.

OPREA GEORGESCU ■

„...Și n-am păstrat
pămîntul pentru
oale”

Curiozitatea mea în materie de oale și olărit n-a mers niciodată mai departe de conținut. Cu atît mai mult față de diferite profesii care s-au născut din prima meserie a lumii. La CESAROM am ajuns cu totul întimplător. Am bătut mai multe magazine din Capitală în căutarea unui furtun și pînă la urmă cineva mi-a propus să bat la porțile întreprinderii producătoare. Numai că eu am bătut la CESAROM și am bătut greșit pentru că furtunul în cauză este produs în altă parte. Și dacă tot am ajuns la CESAROM, și dacă tot nu produce furtunuri, ci cu totul altceva, am încercat să revin pentru acel altceva ținînd de materia primă. Trebuie să recunoașteți că pentru producția ceramicii sanitare e nevoie de enorm de multă materie primă. Ea vine cu vagoanele din Dobrogea și din județul Cluj și reunirea la București a cantităților necesare producției nu e chiar atît de ușoară. CESAROM-ul folosește zilnic imense cantități de caolin și argilă. În permanență, pe mai multe linii, manual sau automat, se toarnă obiecte sanitare și pe traseu cele defecte sînt topite și returnate. Dacă a jung la capăt de linie, adică la controlul de calitate, chiar dacă au fost arse, sînt reținute, colectate și apoi măcinate în moară, refăcute făină și reintroduse într-o anumite proporție în circuitul producției. Pe poarta întreprinderii noastre nu iese nici un deșeu”, spunea inginerul Adriana Dinescu, șefa biroului P.P.U.P. Și este adevărat. Nu se aruncă nimic. Dar asta nu înseamnă că nu există probleme cu materia primă. La un prim schimb de cuvinte cu inginerul Florin Dinescu, directorul întreprinderii, am aflat cîteva chestiuni care țin de calitatea caolinurilor de Aghireș, al cărui conținut în fier e uneori prea mare, al cărui indice tixotrop (un indice care arată gradul de fluidizare, dacă nu în șel) nu e cel prevăzut și din aceste motive obiectele sanitare apar uneori cu defecte, albul suprafețelor e mai stîns și în procesul de producție se nasc o serie de alte probleme. Ei vedeți, exact

asemenea chestiuni legate de materia primă m-ar interesa, am zis eu. Și atunci am primit un răspuns total, al unui om cu un umor teribil, om nu cu frică de Dumnezeu, ci cu frică de producție. „Noi mulțumim întreprinderii miniere Cluj-Napoca și minerilor de la Exploatarea Aghireș pentru caolinurile pe care ni le trimite, ele sînt cele mai bune din lume, dovadă că 70 la sută din producția noastră pleacă la export și e competitivă pe diferite piețe ale lumii, că dacă vă spun că primim caolinuri de proastă calitate se vor supăra și nu-mi mai trimite nimic și nu mai avem cu ce să ne realizăm producția. Și cum ne vom mai face planul? Odată nu ne-au trimis și a trebuit să stăm săptămîni de zile. Așa că specialiștii de la Aghireș sînt niște oameni de nădejde, cu care noi colaborăm foarte bine.” Adevărul este că există o serie de probleme care țin de calitatea caolinurilor, dar inginerul Florin Dinescu, ajuns la mina furnizorului, e obligat să accepte ce i se trimite și să laude calul fără dinți. Nu e singurul caz. Directoarea întreprinderii de țigarete București a respins un vagon de hirtie pe motive de calitate. Credeți că al doilea vagon a avut hirtie mai bună? Da de unde, n-a mai sosit deloc. Abia după insistențe, după discuții între reprezentanți, furnizorii au acceptat să le mai trimită hirtie.

Dintre celelalte materii prime, argilele vin cu ritmicitate și de bună calitate, exact așa cum le-a tăcut pămîntul, feldspatul vine și el, dar mai încet, ca un moșneag care ajunge la destinație totdeauna cu intîrziere, ba mai are și ceva abateri în ce privește conținutul. Nisipurile și ele sînt bune. Necazuri sînt cu oxidul de zinc. CESAROM-ul se aprovizionează cu oxid de zinc de la B.A.T.M. București, dar oxidul de zinc se produce la Ploiești și la Valea Călugărească. Cei de la combinatale chimice amintite nu produc în permanență oxidul de zinc necesar pentru că au și ei probleme cu materiile prime necesare producerii oxidului de zinc. Petre Teodorescu, om de ispravă, care de 20 ani s-a ocupat numai cu aprovizionarea cu materii prime, pensionat de la 1 Ianuarie dar venit între colegii din bună credință să dea o mîină de ajutor, spunea că fără rezervele de oxid de zinc, făcute de anul trecut, acum ar fi fost probleme. Nici cantitatea n-ar fi putut fi procurată pentru că nici contractele pe 1984 n-au fost încheiate. Cei de la B.A.T.M. București îi tot duc cu vorba, ba că le vor trimite, ba că vor sosi, ba că aia, ba că aialtă. Abia acum încep să-și înțeleg pe cei care lucrează la serviciile de aprovizionare. Dacă un muncitor are tot ce-i trebuie să lucreze, lucrează. Nu are, stă și așteaptă sau cere altceva de lucru. Pe cînd unul de la aprovizionare e obligat să bată drumurile, să bată la uși, să roage, să zîmbească, să se dea peste cap, să facă tumbe, să mai dea ceva de la el numai să primească nu pentru a duce la el acasă cele necesare, ci pentru întreprindere. De unde se înțelege că dacă n-ai la aprovizionare un om care să-ți aducă și pe necuratul în foi de viță, degeaba ai aprovizionare, pentru că nu-ți folosește la nimic. Abia un om care lucrează la aprovizionarea unei întreprinderi poate spune mai exact prețul materiei prime. Tot el va pleda cel mai convingător pentru economisirea ei.

CORNEL NISTORESCU ■

Refolosirea
nu este un scop
în sine

— Tovarășe Nicolae Florea, sînteți economist principal în cadrul serviciului „metal” din cadrul Centralei de recupe-

RAZVAN BĂRBULESCU ■

Picătură cu picătură se face lacul mare!

DEPINDE
DE NOI

• Cercetarea s-a încheiat, are cuvântul industria! •

„Flacăra” revine: pompele de căldură

O CALE, nestrăbătută pînă la capăt, DE ECONOMISIRE A ENERGIEI

Revenim azi asupra subiectului precizând că pompa de căldură reprezintă un aparat funcționând pe principiul frigiderului și capabil să transfere căldura din „primar”, de la sursa de joase temperaturi, către „secundar” — circuite de apă sau aer capabile să-și ridice temperatura cu câteva grade. Adică: un agent termic (freon, amoniac sau soluție de bromură de litiu), în contact cu o sursă de, să zicem, 30° Celsius, „suge” acestă căldură în valoare de câteva grade, o transportă către un alt circuit de țevi prin care trece apă (sau aer), iar aceasta (acesta) va adăuga zestei sale inițiale o parte din căldura „propusă” de agent. După care agentul revine la starea inițială, gata să repete operația. La înfinit: o pompă termică este, teoretic, o mașinărie eternă — agentul său termic nu se consumă, funcționând atît timp cît există o sursă-de-seu.

Criza energetică actuală a fost „simțită” înainte de declanșare. În cazul poliției energetice a României, cercetarea surselor de energii neconvenționale, ca și implementarea lor, au fost cerute cu ani buni în urmă științei românești de către conducerea partidului, Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie a lansat un program ambițios, implicând în rezolvarea lui institutele de cercetare. Institutul de cercetări și modernizări energetice a construit o „hartă” a resurselor și a făcut un bilanț al posibilităților de proiectare. Institutul de cercetare și proiectare din industria alimentară și frigorifică din Cluj-Napoca a fost ales ca verigă principală în proiectare. Cercetătorii clujești și-au îndeplinit sarcinile, propunând industriei proiecte de instalații eficiente și relativ ieftine. La o sută de metri distanță de I.C.P.I.A.F., în aceeași curte, întreprinderea „Tehnofrig” s-a apucat, după tipizarea proiectelor, de construirea pompelor de căldură. Unități din țară le-au comandat, le-au cumpărat și le instalează conform nevoilor. În plus, în afara sistemului comandat, au mai apărut pompe termice la Combinatul de fibre sintetice Iași, la întreprinderile bucureștene „Republica” și „23 August” construite și funcționând după proiecte locale și principii diferite.

În mare, aceasta este situația pompelor de căldură românești. Totul este gata. Aproape gata. A mai rămas un amănunt: implementarea. Pentru care vă propunem un fel de masă rotundă ad-hoc, la care am invitat pe cei mai renumiți specialiști ai momentului. Iată-i: ing. Alexandru Florescu, ICEMENERG: Investițiile pentru o pompă de căldură se recuperează repede, în circa 4-6 ani. Avantajele sînt multiple. Primul: adăugînd câteva zeci de grade apei din centralele termice de cartier, pompele de căldură asigură în locuințe apă caldă menajeră pe tot timpul zilei, iar pentru

calorifere fac ca necesarul de combustibil să fie mai mic (în timpul iernii) sau să dispară (primăvara și toamna). Deci: economie de combustibil, adică de valută. Al doilea: industrii mici (alimentară, textilă etc.) pot beneficia de „generozitatea” industriilor mari, reducîndu-și consumurile de combustibil. Al treilea: marile surse (termocentrale), combinate chimice și siderurgice, uzine metalurgice), chiar după generalizarea instalării recuperatoarelor de căldură peste toate punctele fierbinți ale instalațiilor, încă rămîn puternic poluante pentru mediul înconjurător — pompele termice ar corecta sensibil situația.

Ing. Zeno Miron, director al I.C.P.I.A.F. În mare, noi am terminat cercetarea în domeniul pompelor de căldură curente (cu capacități între 30 și 630 mii kilocalorii pe oră — N.A.) și întreprinderea „Tehnofrig” le livrează conform comenziilor. Este drept că beneficiarii nu se prea grăbesc să facă comenzi, poate și datorită problemei freonului, dar după asimilarea fabricării lui (în 1985 îl vom avea) problema va fi rezolvată.

Sigur, mai lucrăm la lărgirea gamei și tehnologiilor: încercăm antrenarea cu motor Diesel, dubla comandă, pompe cu doi agenți frigorifici, ca și o pompă mare de 6,3 Gigacalorii pe oră cu turbocompresor (I.M.G.B. face turbina I.M.U.G. schimbătorul de căldură), la care, din păcate, nu avem contract de investiții, deși inițial oCombinatul chimic de la Brazi se arătase dispus să cheltuiască cele 100 milioane lei pentru această instalație care ar încălzi un cartier întreg, făcînd serioase economii de combustibil și valută.

Ing. Doru Stăncescu, I.C.P.I.A.F.: Din punctul nostru de vedere, al proiectanților, ne-au reușit foarte bune pompe de căldură. Ele sînt și bine realizate — ca și alte produse ale noastre — poate și pentru faptul că I.C.P.I.A.F. și „Tehnofrig” lucrează foarte bine împreună, ca sistem, de o parte și de alta, foști colegi de facultate că adesea ne mai mutăm de la proiectant la constructor și invers.

Foarte avantajos ni se pare faptul că întreținerea și montarea unei pompe de căldură GPCF (tip I.C.P.I.A.F.) se face foarte ușor, nereclamînd personal cu înaltă calificare.

Ing. Tiberiu Tenkel, I.C.P.I.A.F.: s-o luăm metodic. Iată o posibilă clasificare a pompelor de căldură. Categoria 3-20 mii kcal/h ar fi aceea a pompelor pentru locuințele individuale. O astfel de pompă încă nu există la noi, deși ea ar fi ușor de proiectat și construit. Și ar trebui să se găsească în fiecare casă, funcționînd alături de instalația de încălzire termică sau în locul ei! Sursele? Un riu, un lac, două puturi — în care apa să aibă totuși cel puțin 20°C. O astfel de pompă ar trebui să coste 12-15 mii lei ca să fie vandabilă la particulari,

ceea ce înseamnă că de construcția ei trebuie să se ocupe nu „Tehnofrig” (unde manopera costă mult), ci cîteva ateliere ale cooperăției.

Categoria a doua ar fi a pompelor de 30-630 mii kcal/h, reprezentînd familia cea mai largă, peste 70% din totalul pompelor posibile. Proiecte, instalații, tipizarea (realizată la I.C.P.T.) sînt gata, iar pentru implementările în diversele întreprinderi noi avem la I.C.P.I.A.F. o grupă de specialiști care fac proiecte de adaptare la condițiile locale, ușurînd problemele beneficiarilor. Totuși, amatorii sînt puțli. De ce? Pentru simplul motiv că o pompă termică consumă totuși ceva curent electric. Așa că întreprinderea care-și instalează pompa va face economie serioasă de combustibil, dar va avea de plătit în plus curent electric. Acest lucru, cred eu, s-ar rezolva printr-o corelare logică între prețurile motorinei, curentului electric și al gazului metan. Căci, să nu uităm, pompa de căldură este cel mai ieftin mijloc de încălzire din lume!

În sfîrșit, mai există pompe de 900-2000 mii kcal/h — la care mai trebuie încă experimentată soluția cu compresoarele elicoidale, ca și cele de 2-6 Gcal/h, cu turbocompresor (în studiu) sau cu Br-Li, de care se ocupă colegii de la C.F.S. Iași.

Să privim acum problema globală. Adică: folosirea unor instalații noi, cu tehnologia aferentă. aduce cu sine o serie de transformări. Inevitabile. A încălzi camerele cu radiatoare demodate, greoaie, folosite numai cînd apa de încălzire are 80-85°C este un nonsens. Radiatorul clasic și-a trăit traiul. Pompele termice vor trimite în circuite doar ape de 45-50°C și atît va fi de ajuns. Cum? Schimbînd sistemul. Fie incorporînd elemente de calorifer în podelele prefabricate ale locuințelor — I.N.C.E.R.C. și facultățile de construcții pot rezolva această problemă — fie admițînd că aerul condiționat nu este un lux, ci o rezolvare firească a unei situații noi: un calorifer central, un ventilator, și aer cald, care se strecoară prin tuburi de plastic aflate în podele și pereți, încălzînd mai bine locuințele și redînd industriei mii de tone de metal — vechile radiatoare. Al doilea sistem, cred eu, ar trebui folosit la blocurile deja existente — transformările sînt simple și ieftine — iar primul la blocurile ce urmează a fi construite.

Ar mai fi de impus și o schimbare de optică. Noi am instalat o pompă termică la Gherla, la Fabrica de spirit. Unitatea preia doar 15% din căldura dată de pompă — care înainte se pierdea — și dă restul unui cartier. Ei bine, a trebuit o adevărată bătălie pentru convingerea marilor orașului că trebuie să preia, cu foarte puțină cheltuială, restul de căldură pentru locuințe. Vreau să spun: dacă ne

hotărîm, de pildă, să facem sere în jurul unui mare combinat chimic, trebuie să fim siguri că există pompe termice pe măsură, că are cine să le instaleze (poate ar trebui înființată o unitate specializată, gen I.I.R.U.C.), dar și că reprezentanților chimiei și ai MAIA îi se va stimula entuziasmul coresponsator. Serele constituie, credem, un consumator potențial de energii-deșeu prin pompe termice. Și apreciez că ele ar trebui să se găsească în jurul tuturor marilor surse de energie (lingă Turcenii, Doicești, Turda etc.), acoperînd — foarte ieftin — nevoile muncitorilor din întreprinderile respective și producînd legume proaspete, fructe, chiar — de ce nu? — citrice și banane (lucru care se realizează perfect chiar lingă Cerul polar de nord, în Islanda, cu sere încălzite însă prin geotermie — N.A.).

Ec. I. Volovan, „Tehnofrig”: Nu avem comenzi pe măsura așteptărilor: fabricăm pompe tip GPCF de 31,5, 100, 630, respectiv 315 mii kcal/h, pentru ape de 55°C și 80°C. Am vîndut pînă în septembrie a.c. 77 pompe de căldură. Cu o investiție tehnologică suplimentară am putea mări ritmul. Dar asta se va întîmpla numai atunci cînd beneficiarii s-ar inghesui cu comenzi. Ceea ce nu e cazul: pentru acest ultim trimestru și pentru anul 1984 noi mai avem de onorat circa 90-100 de comenzi. Vasile Tiste, ing. șef la C.F.S. Iași: pompa noastră PCA de 5 Gcal (5 milioane kcal/h) este o invenție, premiată și la „Cîntarea României”. Au realizat-o inginerii D. Costache, R. Chibcea, S. Șerban și subsemnatul. Este o instalație cu foarte puțină mișcare, are doar două pompe mici pentru recircularea apei distilate, folosește ca agent termic soluția de Br-Li și este extrem de ușor de întreținut. Preia căldură de la ape de 25-30°C și ajută la încălzirea a 5000 apartamente din cartierul Grădinari, căroră le asigură permanent și apa menajeră.

Am văzut, de curînd, gigantica pompă de căldură cu soluție amoniacală, instalată în interiorul Uzinei „23 August”. De fapt, nu instalată, ci construită, o instalație de înălțimea unei clădiri de 10 etaje, „ciupînd” calorii din interiorul uriașului organism-gază și încălzînd apa menajeră și caloriferele în blocurile din cartierul Balta Albă. Făcînd în întregime din materiale românești, experiment al unui colectiv de universitari bucureșteni. Economii: echivalentul a 1700 tone cc. pe an. O construcție 100% românească cu parametrii (relativ medii) de mai sus și înaltă, înaltă — cit un bloc cu 10 etaje...

Recapitulînd, să subliniem totuși că: 1. energiile moi poluante — cele din sursele-deșeu ale fabricilor — au prioritate în recuperarea prin pompă de căldură. În acest sens, implementarea pompelor trebuie grăbită: repetăm, în fiecare an 9 milioane t.c.c. folosite la abele de răcire, se duc pur și simplu pe apa simbetel. 2. Cercetarea este, în mare, încheiată — știința românească și-a spus cuvîntul. Este rîndul industriei și al gospodarilor să-și armonizeze intențiile economisînd (masiv) combustibilii care acum ard degeaba. Pentru apa menajeră, chiar pentru încălzirea locuințelor, pompele de căldură ar putea face ca nici un gram de petrol și nici un centimetru cub de gaz metan să nu mai fie ars. Așa spun specialiștii.

AL MIRONOV

E vorba, totuși, despre o premieră mondială!

Motorul rotativ diesel există, dar deocamdată există degeaba

Pentru prima oară în lume un motor rotativ diesel a funcționat la Timișoara, în ziua de 13 octombrie 1983. Flacăra relatează cu promptitudine despre acest eveniment. Nu era prima dată cînd în coloanele acestei reviste se scria despre inginerul Iosif Roșiu și motoarele sale. Prin '78 el realizase o premieră tehnică națională: motorul rotativ în varianta cu benzină și cu aprindere prin scînteie. În lume, motoarele rotative de acest tip sînt cunoscute demult, motoarele Vankel de exemplu, însă inginerul Roșiu propusese soluții constructive inedite, bunăoară renunțarea la vilbrochen și ceea ce realizase el era primul motor ermic românesc ce transforma energia ermică direct în energie mecanică, folosînd numai mișcări rotative. S-a aprobat atunci executarea unui prototip sîmilar la Politehnica din Timișoara și noul motor a fost supus, după opinia inginerului Roșiu, unui „simulacru de testare”, întrucît motorul a fost montat

pe un stand de probă care nu permitea decît pornirea lui în plină sarcină: fiind știut, doar, mai adăugă inginerul Roșiu, că orice motor termic se pornește în gol și că treptat el urmează a fi încărcat pe măsură ce crește turația. S-a ajuns la 1750 turații pe minut și s-a considerat că motorul e plafonat la această performanță, că nu se recomandă așadar studierea și îmbunătățirea lui în continuare iar la obiectiile inginerului Roșiu specialiștii au răspuns că el se află acolo pentru a testa motorul, nu pentru a-l îmbunătăți. Ingerul Iosif Roșiu: „Discuțiind situația cu organele locale de partid s-a ajuns la concluzia că dimpotrivă, motorul trebuie perfecționat. Am dovedit că lucrul acesta e posibil, cu ajutorul inginerilor Gheorghe Flucă de la întreprinderea mecanică Timișoara și Nicolae Marcu, director la „Spumotim”, infirmînd concluziile grăbite ale unor specialiști și obținînd 2200 ture pe mi-

nut. Pornind de la aceste rezultate s-a preconizat ideea construirii, pe același principiu, a unui motor diesel. După proiectarea motorului s-a început executarea lui la școala întreprinderii mecanice, cu sprijinul inginerilor Paul Matos și Mircea Dolga. Lucrarea a continuat apoi în secția de utilaj metalurgic de sub conducerea inginerului Bayerle Ferdinand și la atelierul de întreținere unde m-au ajutat ingineri, maiștri și muncitori precum Mircea Tănăsescu, Petru Cristodor, Aurel Tănăsie, Alexandru Stoicescu și Iosif Iacob. De procurarea pistoanelor, cămășilor, bielelor, pompelor de injecție s-a ocupat inginerul Constantin Negru iar alezarea, honuirea și alte lucrări de precizie s-au executat cu concursul inginerului Petru Măieran, directorul Stației de utilaj greu pentru construcții terasiere. Un sprijin deosebit am primit din partea prof. dr. ing. Ferencz Andrei de la Institutul Politehnic Traian Vuia. Tutorilor celor ce m-au ajutat, chiar dacă am omis să-i amintesc, le mulțumesc în mod deosebit pe această cale. Lor le datorez și le datorăm bucuria de a fi văzut că primul motor rotativ diesel din lume în doi timpi a funcționat aici, la Timișoara, pe 13 octombrie anul trecut.”

Între timp, mai aflăm, a fost înaintat la OSIM dosarul de brevetare a invenției iar la întreprinderea mecanică din Timișoara a fost organizată o expoziție cu patru dintre motoarele construite de inginerul Iosif Roșiu, între care unul este chiar motorul diesel ro-

tativ. Acest motor are însușirea de a înlătura „punctele moarte” ale motorului clasic și deci și pierderile respective, spune inginerul Iosif Roșiu, iar pierderile acestea se ridică, după calculele și măsurătorile făcute de el, pînă la 15-20 la sută din puterea motorului. Nu pretinde însă că măsurătorile și calculele acestea sînt infailibile și tocmai acest lucru, ne mărturisește el, așteaptă din partea specialiștilor, o clarificare, o elucidare a problemei. Și ar mai fi ceva: motorul însuși trebuie îmbunătățit, spune inginerul Roșiu, pentru că el a lucrat așa cum a putut, cu ajutorul unor oameni binevoitori dar care nu erau specialiști în motoare. Alceva ar fi dacă motorul ar fi perfecționat prin experiența unor specialiști în ungere, în alimentare, în distribuție iar operația ar fi întru totul coresponsatoare în privința materialului și-a execuției.

El, inginerul Roșiu, își rezervă numai dreptul de a spune despre el că a demonstrat că motorul rotativ diesel poate exista și acest motor chiar există, iată, a funcționat și e în stare să funcționeze oricînd, dar îmbunătățirea acestui motor pînă la atingerea unor performanțe și aplicarea lui sînt datorii într-adevăr ale altora. O singură temere are: să nu se întîmple și cu motorul diesel ce s-a întîmplat cu motorul rotativ cu benzină. La 72 de ani el are, în orice caz, mulțumirea de a putea spune: „Am vrut să las statului român ceva”. A vrut asta și a izbutit.

DUMITRU ELIADE

Bătălia pentru nou continuă!

• Au electricitatea și gravitația o origine comună? •

Ipoteză îndrăzneată

— Ne-am bucurat de privilegiul de a fi prezentat cartea dumneavoastră „Pledoarie pentru o nouă teorie a gravitației” înainte ca ea să se găsească în librării. Sînt aproape doi ani de atunci. Ulterior, îndată după apariția articolului nostru și chiar imediat după tipărirea lucrării, am primit la redacție o mulțime de telefoane. Interlocutorii noștri ne solicitau adresa și locul dumneavoastră de muncă. Unii s-au grăbit să aducă aprecieri elogiatoare „gravitovortexului”, alții, dimpotrivă, ne-au amenințat că vor protesta vehement, în cadrul unor reviste de specialitate, împotriva a ceea ce ei au numit o teorie lipsită de suport științific. Nimic nou sub soare. Orice teorie fundamentală găsește de îndată aderenți înfocați și detractori virulenți. Cu atât mai mult o lucrare care vine pe urmele teoriilor enunțate de Newton, Einstein și Hubble. Înainte de a vă invita să ne povestiți ce s-a mai întimplat de atunci, ne permitem să reamintim cititorilor noștri că „Pledoaria pentru o nouă teorie a gravitației” are ca obiect interpretarea unor fenomene descoperite în ultima vreme, foarte greu de explicat sub raport teoretic pe baza lucrărilor lui Einstein și Newton.

— În general, reacțiile au fost pozitive, unele de-a dreptul măgulitoare. Mai ales din partea unor geofizicieni, dar și din cea a unor fizicieni de mare autoritate științifică. Am aflat de asemenea că în mai multe cercuri științifice cartea mea este studiată și discutată. Cunoșc chiar două lucrări de specialitate în curs de apariție în care sînt preluate câteva din tezele neconvenționale pe care le-am enunțat. La doi ani după apariția lucrării, toate acestea ar trebui să mă mulțumească dacă am în vedere faptul că, după 40 de ani de la apariția lucrării „Principia”, în care au fost puse bazele actualei teorii a gravitației, Newton nu avea — după cum arată Voltaire — mai mult de 40 de aderenți. Am aflat totuși că există și cîțiva teoreticieni cărora nu le-a plăcut lucrarea mea. Nu le-a plăcut nici cînd se afla în manuscris, nici după tipărire. Intrucît nu mi-au făcut cinstea de a-mi comunica părerile lor, cred că este vorba de o simplă neînțelegere. Expri-marea deschisă a unor contestații nu m-ar fi deranjat. Mă întristează că ele nu sînt spuse pe față în bătălia pașnică a confruntărilor de idei.

— Conspirația tăcerii e mult mai comodă decît aventura opiniilor declarate. Dar să ne întoarcem mai bine la cei care vă solicită și ne solicită amănunte în legătură cu ultimele dumneavoastră cercetări.

— Cartea pe care am publicat-o este o schiță rezultată din sinteza inductivă a unui număr de date experimentale. De aici și caracterul ei de pledoarie. Pentru o teorie viabilă în fizică și mai ales pentru o teorie fundamentală în gravitație acest lucru nu este suficient. De aceea am încercat în ultimii ani, și cred că am reușit pe deplin, ca, beneficiind de sinteza amintită, să încadreze teoria mea într-un

formalism matematic, clar, coerent și complet eliberat de suporturile fizicii intuitive ce au constituit scheletul inițial. Plecînd de la principiile universale ale mecanicii analitice și de la teoria generală a cîmpurilor se poate ajunge, în mod direct și pe cale strict deductivă, la ecuațiile diferențiale care exprimă conținutul noii teorii a gravitovortexului. Ei bine, lucrînd în acest sens, s-a întimplat ceva extraordinar, care dă un nou sens lucrurilor. Este vorba de faptul că ecuațiile pe care le-am obținut pentru gravitovortex s-au dovedit a avea aceeași formă ca și ecuațiile Maxwell-Lorentz, care constituie fundamentul actual al electromagnetismului.

— S-ar putea deci conchide că gravitația și electricitatea au o origine comună de vreme ce sînt guvernate de ecuații analoge?

— Aceasta este o veche credință secretă a fizicienilor. Legile gravitației și electricității au fost de la început similare. Mai tîrziu, în secolul trecut, legea lui Coulomb a electricității a trebuit să fie — sub presiunea datelor experimentale — serios corectată și rezultatul final a fost, sub raport teoretic, elaborarea ecuațiilor lui Maxwell, iar sub raport practic, cunoscuta revoluție industrială în domeniul electrotehnicii. Gravitovortexul corectează legea lui Newton exact așa cum ecuațiile lui Maxwell au corectat cîndva legea similară a lui Coulomb. Foarte interesant este apoi faptul că aceste corecții, impuse de datele de observație celor două legi, conduc din nou la structuri comune.

— Este vorba de o teorie unificată a cîmpurilor?

— Exact. Doresc să subliniez totuși că nu este vorba de o simplă unificare formală, matematică, ci de o contopire de esență, cu aspecte calitativ noi, realizată pe baza unei mecanici noi. Aș dori în acest context să subliniez „straniile” asimetrii ale cîmpului electromagnetic descoperite experimental, la Iași, de inginerul Nicolae Vlad din cadrul secției de automatizări a C.F.S. Ele nu au nici o justificare conform actualei teorii a electromagnetismului, dar pot fi explicate prin ipotezele mele.

— De ce nu aduceți teoria dumneavoastră în cadrul unor discuții libere, într-un cadru corespunzător, așa cum ar fi Control de Fizică al Universității din București?

— În ceea ce mă privește sînt bucuros să particip oricînd la astfel de discuții, cu atît mai mult cu cît aș avea de comunicat lucruri noi și o formă matematică specifică și completă a teoriei mele. După cîte știu, CNST a avut în vedere o posibilitate similară. Din discuțiile mele cu rectorul Universității din București, prof. dr. I. Iovîț Popescu și cu prof. dr. A. Corciovei, a rezultat că se consideră, de asemenea, ca interesantă și oportună o astfel de discuție. Dar ea nu s-a concretizat, poate și din cauză că eu am fost foarte ocupat în ultimul timp și nu am insistat îndeajuns.

— Pentru că vorbiți de verificări directe, nu credeți că ar fi oportun ca, la viitoarea revenire a cometei Halley, în 1986, să încercați o verificare directă a preciziei cu care teoria dumneavoastră este capabilă să urmărească mișcarea reală a capricioasei comete?

— O asemenea operație ar constitui nu numai o verificare a teoriei mele, ci și o descoperire de sine stătătoare, ce ar deschide porțile unor interpretări absolute noi în domeniul vast a mecanicii cerești.

LIVIU TIMBUS ■

Dovezi în favoarea apifitoterapiei

Între laureații Premiilor „Flacăra” pe 1983 s-a numărat și cercetătoarea Tamara Păunescu, șefă de colectiv în cadrul Institutului de virusologie „Ștefan S. Nicolau”, cea care a avut, prima, ideea de a sintetiza medicamente din amestecuri de produse apicole și extracte din plante, punînd (în premieră absolută) bazele unei strategii noi în lupta pentru sănătate, bazele apifitoterapiei. Dacă revenim astăzi asupra activității Tamarei Păunescu, cauză de partea căreia „Flacăra” s-a situat de la bun început, o facem nu spre a reaminti lucruri știute (lupta pentru promovarea medicamentelor apifitoterapeutice ce n-a fost simplă, laboratorul de la Institutul de virusologie se confruntă și acum, cînd duce lipsa unui biolog și a unui chimist, cu destule greutăți etc.), ci spre a găzdui, succint, alte câteva dovezi științifice capabile să susțină, vă veți convinge, interesul în jurul medicamentelor în discuție, eficiente și necostisitoare. Obținerea acestor dovezi, e cazul să insistăm, se petrece într-un moment în care, fie și pe cale experimentală, produsele gîndite și realizate de Tamara Păunescu și colectivul pe care-l conduce au pătruns deja în clinici, utilizarea lor intrîndu-se apreciere elogiatoare ale specialiștilor, bunăoară la spitalele „Colentina”, „Grivița”, „Fundeni”, la Facultatea de stomatologie etc.

În cadrul secției medicale a Spitalului din Marghita, județul Bihor, cu asta intrăm în subiectul la zi, dr. Teodor Hering a aplicat tratamentul cu Apifitol unui număr de 15 bolnavi, constatînd că „starea lor subiectivă și obiectivă (n.n. suferau de hepatite cronice și colecistopatii, subiecții fiind și sub tratament tuberculostatic) s-a ameliorat, la mulți dintre ei ameliorîndu-se și teste biologice hepatice”.

Despre începerea unui experiment privind stabilirea acțiunii medicamentoase curative-profilactice, a Apifitolului T pastă (Ciploment în gastroenterite și pneumoniile viteilor nou născuți pînă la 3 luni), am mai scris, anunțîndu-l. Desfășurat sub egida Institutului de cercetare și producție pentru creșterea bovinelor de la Balotești, sub supravegherea doctorului Romeo Gabriel Fecioru, testul a avut loc în cadrul Stațiunii de creștere a animalelor de la Secueni, județul Maramureș, stabilînd că: „Efectul Apifitolului T pastă se caracterizează nu numai printr-o vindecare rapidă și totală a viteilor bolnavi de diaree sau cu viroze respiratorii, ci și prin sporul de creștere în greutate mai mari cu circa 150 g/cap și zi față de lotul netratat. Ținînd cont că tratamentul cu Apifitol costă 9 lei pe zi și că pentru o însănătoșire totală au fost necesare două zile, reiese o chel-

tuală generală de 18 lei, în timp ce costul unui tratament medicamentos obișnuit (n.n. fără Apifitol) ajunge la 264 lei”. Cităm în continuare din Referatul tehnic de recepție, faza pe 1983, semnat de dr. Fecioru: „De menționat faptul că la lotul experimental tratat cu Apifitol pastă diareea a dispărut după 2-3 zile, iar la lotul martor după 4/5, costul medicamentelor la lotul experimental fiind, pe întreaga perioadă examinată, de 245 lei, iar la lotul martor de 1078 lei”. De unde, o concluzie logică, ce nu mai necesită, considerăm, comentarii: „Administrarea de Apifitol este mai economică (n.n. și, din cite am dedus, mai eficientă din punct de vedere terapeutic) decît sistemele clasice de tratament a gastroenteritelor... Apifitolul are un puternic efect curativ... Produsul manifestă proprietăți profilactice, exprimate prin mărirea rezistenței organismului la boli și prin lipsa morbidității” etc. Asta în condițiile în care, se menționează, produsul nu trebuie administrat zilnic, precum celelalte medicamente așa-zise clasice, ci la intervale de 3-4 zile și, ulterior, și mai rar (30 g/cap și zi o dată pe lună).

Un alt produs apifitoterapeutic, numit Anemosistan T, a fost experimentat, sub formă de spray, în Laboratorul de cercetare și control biologic (responsabil de temă doctor Viorica Papa) pentru efectele sale antiinflamatoare și cicatrizante asupra unor plăgi chirurgicale. Nu vom intra în amănunte privind metoda de lucru, vom spune însă că plăgile produse (la iepuri) au fost fără și cu pierdere de substanță, evoluția fenomenelor fiind luată în considerare, pe lotul experimental și pe cel martor, la 3, 6 și, respectiv, 9 zile după actul chirurgical. Concluziile sînt, după cum veți constata, favorabile Anemosistanului: „Plăgile animalelor tratate cu Anemosistan T spray arată un stadiu de cicatrizare și epitelizare mai rapidă cu 3 zile decît a plăgilor tratate cu Bioxiteracor... În urma examenului zilnic al plăgilor cu pierdere de substanță, am constatat următoarele: la lotul tratat, în zilele 7-9 după căderea crustelor, a început o epitelizare rapidă a plăgilor la 4 din cei 10 iepuri. În aceleași zile, iepurii din lotul martor prezentau încetarea reacțiilor inflamatorii post-operatorii, dar nu începuse epitelizarea... Lotul martor a arătat o întîrziere de 9-10 zile în ceea ce privește cicatrizarea și epitelizarea plăgilor față de lotul tratat post-operator, timp de 5 zile, cu produsul original românesc Anemosistan T spray”.

Toate aceste dovezi de ultimă oră, adăugate celor mai vechi, reproduse în revista noastră, subliniază eficacitatea apifitoterapiei produsă de Tamara Păunescu. Cu toate acestea, deși e corect să menționăm că situația se înfățișează, față de alți ani, mult îmbunătățită, cercetătoarei și colectivului pe care-l conduce acordîndu-le-se mai mult sprijin, mai mult atenție (total justificată de pionieratul și rezultatele concrete ale muncii), validarea produselor întîrzie, accesul celor interesați, bolnavi și medici deopotrivă, către ele fiind sporadic și, nu o dată, întîmplător. Dar asupra acestei stări de fapte, greu de explicat și de scu-zat, vom reveni cît de curînd.

OVIDIU IOANIȚOIA ■

Propolisul poate ține loc și de bisturiu

Deși încă nedezlegate în totalitate, misterele propolisului, acest „sistem de apărare al cetății” albinelor, acaparează (cum e firesc, cum trebuie să fie firesc) tot mai mulți cercetători — medici, chimiști, farmaciști, biologi. Am scris nu demult despre preocupările unui colectiv bucu-reștean, condus de dr. chimist și biolog Iuliana Crișan de la Institutul de virusologie, privind terapia herpesului virotic. La Cluj-Napoca, în cadrul disciplinei de farmacognozie, un alt colectiv, condus de conf. dr. farmacist Honorius Popescu, a pus la punct metode de purificare a propolisului precum și extracte de mare finețe în timp ce la Iași, alte colective de medici și farmaciști, studiază și experimentează propolisul în dermatologie, oftalmologie, afecțiuni ale aparatului respirator, ca radioprotector în iradierile cu raze Roentgen, „cu efecte pozitive, uneori neașteptate”, cum afirmă autorii uneia dintre asemenea lucrări. (Lucrări prezentate — unele la Simpozionul internațional de Apiterapie de la București, altele — la primul Simpozion de fitoterapie de la Sebeș Alba, 1981). În articolul de față ne vom opri însă, la o altă cercetare de la Iași, spectaculoasă prin rezultatele ei științifice și practice, și anume utilizarea unui extract complex de propolis și polen în regenerarea timpanului urechii în caz de perforații, ceea ce se realizează pînă acum prin miringoplastie, prin intervenție chirurgicală de mare finețe și precizie, care nu poate avea loc orînd și efectuată de către orice medic ORL, care implică dotare, deci în spitalele mari și de către

mari specialiști. Rodul colaborării doctorului Vasile Ciuchi cu renumitul farmacist dr. Nicolae Oiță și Elena Palos, Pornind de la literatura de specialitate privind calitățile trofice, acțiunea stimulantă a propolisului în procesele de regenerare a țesuturilor au început mai întîi experimente pe plante, în ideea de a vedea sub ce formă e mai ușor asimilabil propolisul, în ce doze precum și de a explica mecanismul acestui efect stimulator. A fost mărit conținutul extractului total de propolis cu extract de polen, tot atît de bogat în principii flavonoide — componentele active cu efecte regeneratoare. „S-a realizat astfel — spun cercetătorii — un produs terapeutic superior prin aportul de aminoacizi esențiali, zahărul reductoare, microelemente, vitamine, enzime și fitohormoni”. Cu acest extract propolis-polen, în combinație cu o substanță pelliculogenă, dr. Vasile Ciuchi a început tratamentele la om a unor perforații timpanice de cauze diverse. După o experiență de 6-7 ani, de la debutul primelor încercări, intrîndu o cauzistică importantă, cu rezultate de-a dreptul surprinzătoare, se poate afirma că atît medicamentul apiterapeutic cît și metoda de aplicare sînt validate, salvînd numeroși bolnavi de la o intervenție chirurgicală dificilă, specială, cu tot cortegiul ei de efecte postoperatorii.

„Am tratat — comunică dr. Ciuchi — bolnavi cu perforații ale membranei timpanice postotitice care intrîneau condițiile

unei miringoplastii clasice, precum și bolnavi cu otite posttraumatice cu ruptură de timpan și lipsă de substanță, cu o vechime între 3-50 de zile, iar o ultimă categorie o reprezintă suferinții cu miringite granuloase care, după cauterizare cu perla de nitrat de argint, rămîneau cu perforații timpanice. Dimensiunile perforațiilor au fost cuprinse între 2-6 mm în diametru, cele mai mari fiind peste un sfert din suprafața timpanică. Localizarea perforațiilor a fost în cadranele posterioare — în 90 la sută din cazuri și anterioare — în 10 la sută. Ca tehnică, am aplicat o variantă a metodei de stimulare biologică a autoregenerării timpanului, comunicată de prof. dr. D. Hociotă în 1974. Sub otomicroscop se disecă și se îndepărtează înelul cicatricial marginal iar după avivarea marginilor se aplică o pelliculă de gelfoam tasat, îmbibată cu extract alcoolic de propolis-polen. După 10-15 secunde de durere, datorată alcoolului, se instalează anestezia, propolisul avînd certe proprietăți anestezice. La interval de 2 zile se instilează 2-3 picături de extract propolis-polen pe respectiva pelliculă, care joacă rol de mentor și de rezervor de substanță medicamentoasă prin structura sa spongioasă. După 5 zile, se constată micșorarea la jumătate a pelliculei iar după 14 zile aceasta se desprinde, lăsînd în loc timpanul perfect refăcut. În cazul perforațiilor recente (între 3-10 zile), după anumite traumatisme (explozii, loviri cu palma ș.a.) închiderea perforației se realizează mai repede cu 4-5 zile, fapt pe care l-am observat și

Un tezaur ce trebuie valorificat pe deplin

flacara 81

MOȘTENIREA
ȘTEFAN ODOBLEJA

• „Viața părintelui meu n-are nevoie de romanțări“ •

Acupunctura complexă

FLORIN BRĂȚILĂ a terminat facultatea de medicină generală în anul 1965, la Iași. În prezent, medic principal la Spitalul Municipal București, la cabinetul metodologic de acupunctură. Medic al clubului „Sportul Studențesc” și al lotului olimpic de fotbal. Lector al Centrului de perfecționare a personalului superior sanitar.

— Tovarășe doctor Florin Brătilă, de unde și până unde această preocupare a dumneavoastră pentru acupunctură? Bănuiesc că la facultate n-ați făcut așa ceva.

— Ca medic al lotului olimpic, cu nouă ani în urmă, am făcut o deplasare în China. S-au ivit diferite probleme cu unii jucători — chestiuni, de ce să n-o recunosc, care mă depășeau. Am fost sfătuit să-l duc la cea mai mare clinică de acupunctură de la Beijing. Cu această ocazie am avut prilejul să văd, pe viu, modul de practicare a acupuncturii și, desigur, rezultatele acesteia. M-a impresionat viteza de vindecare. Totul era spectaculos. Tot ceea ce se petrecea acolo m-a ademinit. Chiar de a doua zi, am semnat, să spun așa, condica la acea clinică de acupunctură. Am profitat de șederea mea în China și m-am înscris la un curs internațional care, spre norocul meu, se ținea în acea perioadă. Mi-am dat seama că acupunctura nu este doar o simplă metodă de tratament. Este mai mult decât o specialitate, intrucât reprezintă aplicarea practică a unei întregi filozofii care a rezistat peste veacuri, materialistă și plină de înțelepciune. Am ajuns la aceste concluzii văzând cu ochii mei bolnavi veniți din diferite colțuri ale lumii pentru a beneficia de această terapie.

— Revenit acasă, ați rămas la acupunctură, da?

— A fost un efort titanice de cumulare a cunoștințelor, știut fiind că în fiecare zi trebuie să înveți și să testezi noi boli, ci bolnavi. Pe lângă cunoștințe, e nevoie de multă răbdare și o deosebită atenție. După cum se știe, după cum s-a mai și scris în presă, avem în țară lectori foarte valoroși în acest domeniu. De la fiecare trebuie să înveți cite ceva. De la unii gîndirea filozofică, de la alții îndemînarea — care înseamnă ani și ani de practică — sau sistematizarea metodică și prezentarea unor cazuri dificile într-o formă convenabilă din punct de vedere didactic.

— Ce se întâmplă în strada Ștefan Furtună 140?

— De cîteva ani buni — la cabinetul clubului Sportul Studențesc — prin grija Ministerului Sănătății, a Direcției sanitare a municipiului București și, se înțelege, a Spitalului Municipal în care funcționează — a luat naștere un cabinet de acupunctură. Dintr-un simplu cabinet sportiv, sprijinit și de Ministerul Învățămîntului, de Spitalul studențesc și de Institutul Politehnic, am creat o bază de practicare a acupuncturii. Cu rol de învățămînt practic, cu aparatul electronic de diagnosticare și tratament, cu material didactic, cu bibliotecă de specialitate, etc.

— Se aude discretă muzică care, presupun, învinge frica...

— Frica de ace este înlocuită de încredere. Cei care ne trec pragul pot să cunoască, în timp, rezultatele noastre expuse chiar de pacienții care au beneficiat de terapie. Cele nouă paturi și cele peste 1.000 de ace — nu sînt nici paturi de spital și nici instrumente chirurgicale. Ele sînt elementele unui tratament ambulatoriu. S-ar putea crede, dacă nu greșesc, că în strada Ștefan Furtună a luat naștere un mic nucleu de practicare a unei medicine tradiționale. Cum dealtfel spațiul mai există, mă gîndesc, de foarte multă vreme, la formarea unui centru de medicină tradițională care să cuprindă acupunctura, homeopatia și fitoterapia, capabil să utilizeze tot potențialul medical valoros în acest context. Se va face o muncă în echipă. Este vorba numai de înțelegere.

— Cît este de realizabil, concret, un asemenea proiect?

— Noul proprietar al clădirii este Institutul de Educație Fizică și Sport. În momentul de față se poartă diferite discuții. Trebuie înțeleasă pe deplin această idee care nu trebuie să moară în fașă. Sperăm ca în cel mai scurt timp să se ajungă la un numitor comun.

— Ce metode de acupunctură se practică la acest cabinet?

— Caracteristica cabinetului constă în practicarea tuturor modalităților de acupunctură. Acupunctura clasică chineză pe meridianele de acupunctură, electroacupunctura, moxibuzia, auriculoterapia tip Nogier, scalpterapia anterioară și posterioară japoneză tip Yamamoto... etc... Întregul tratament este destinat atît pentru adulți, cît și pentru copii. Poate s-a înțeles, poate nu, aici odată cu munca de terapie cu bolnavul, se face și munca de cercetare și învățămînt. Acestea sînt motivele pentru care cabinetul este o ușă deschisă pentru toți cei care se simt atrași de acupunctură.

— Ați amintit de munca de cercetare.

— În timpul doctoratului, m-a preocupat problema stresului și protecția biologică la indivizi cu suprasolicitare psihofizică, probleme de ergonomie, care sînt de stringentă actualitate. M-au interesat în mod deosebit posibilitățile de recuperare, posibilitatea de a recomanda, să spun așa, și o medicație în timpul efortului cît și refacerea după aceea. Sper că am fost destul de explicit în exprimare. Așa s-au născut citeva produse noi care sînt deja în farmacie. Este vorba de tabletele „polivitaminizant S” și „polimineralizant S”. Așa mai amintii că tot prin acupunctură s-au putut refăce într-o perioadă scurtă sportivi de la echipele de club Sportul Studențesc și Universitatea Craiova, precum și din națională, care suferiseră traumatisme ce-ar fi trebuit tratate, clasic, în multe săptămîni și chiar luni! Desigur, mai am citeva surprize pe care le voi comunica atunci cînd munca de cercetare va fi încheiată. Pînă atunci colectivul de aici se gîndește la mărirea razei de acțiune. Astfel, — exact cum la hotelul „Flora” sînt cabinete de tratament cu Gerovital, care aduc valută — colectivul de aici poate oricînd să facă față unei astfel de sarcini, pe linie de acupunctură și, cum aminteam, nu numai. S-a mai discutat această problemă. Rămîne doar ca să se concretizeze fiindcă, cum am mai spus, în momentul de față se poate vorbi despre o școală de acupunctură românească. Mai avem, desigur, multe de învățat — dar, la rîndul nostru, putem din cite cunoștințe am dobîndit să învățăm și pe alții...

SORIN POSTOLĂCHE ■

rioare să asigure generalizarea metodei și tehnicii respective, să ajungă un bun al medicinei românești nu doar a medicului care le-a creat. Ajungînd astfel, un bun al sănătății publice din țara noastră. Trebuie luate toate măsurile pentru a se aplica, urgent, indicațiile de partid și de stat privind promovarea noului. Inerția, cîtă mai există, trebuie înfrîntă!

CICI IORDACHE-ADAM ■

Cu Ștefan Odoobleja jr. despre cibernetică și părintele său (I)

• Odoobleja? Un autentic nume românesc, a cărui genealogie se pierde în străvechimea neamului nostru; • Dumitru Odoobleja, fratele cel mare, a fost primul care a intuit scîlpirea de inteligență a viitorului savant; • Primul loc de muncă; învățător-suplinitor pe insula Ada-Kaleh; • Ștefan Odoobleja ca medic militar la Brăila, Turnu Severin, Dej, Lugoj, Tirgoviște, Cernavodă, Dorohoi, Turda, București, Lipcani ș.a. • Incendiul din 1973 a mistuit la Izvorul Anestilor documente ce ar fi netezit mai devreme drumul spre restabilirea unei priorități științifice evidente; • Viața sa era marcată de o idee: Scrisul! Scria și citea foarte mult.

Sînt aproape 10 ani de cînd poetul Valeriu Armeanu — neobosit căutător al valorilor mehedintene (el a scris primul și despre doctorul Ștefan Neagoe), pe care n-a conținut, harnic și activ, să le scoată la lumină — a făcut în „Flacăra” cea dintîi însemnare despre doctorul Ștefan Odoobleja și 5 de cînd savantul severinean și-a început peregrinările pe Cîmpiiile Elizee. Un semideceniu de cînd în jurul moștenirii sale discuțiile cunosc o extraordinară amploare: restabilirea adevărului științific a devenit o cauză comună a tuturor forțelor intelectuale, oneste, lucide și corecte!

Continuînd să fim alături de această luptă, pînă la victoria deplină a adevărului, vom publica începînd cu numărul de astăzi un interviu cu fiul savantului, inginerul Ștefan Odoobleja, cel cărui, prin testament, i-a lăsat în grijă opera sa, întînsă pe zeci de mii de pagini de manuscris.

— Cu ce ocazie la Cluj-Napoca, Ștefan Odoobleja jr.?

— De cîteva timp lucrez în domeniul informaticii ca analist la Centrul de Calcul Electronic din Drobeta-Turnu Severin. La Cluj urmez un curs postuniversitar inițiat de Institutul Central pentru Conducere și Informatică. Am ales Clujul din două motive: aici a-nceput de fapt cu un deceniu în urmă lupta pentru reconsiderarea părintelui meu, luptă căreia sînt hotărît să-i dedic toată viața, și tot aici, și-n celelalte municipii ale județului, tata și-a desfășurat o parte din activitatea de cercetător și medic militar...

— S-o luăm sistematic: cine a fost, de fapt, dr. Ștefan Odoobleja?

— Tatăl meu s-a născut la 13 octombrie 1902 în Valea Izvorului, un sat frumos din Mehedinți, la mai puțin de 20 km de Drobeta-Turnu Severin. Erau 3 copii, iar familia destul de săracă. Primul care i-a intuit scîlpirea de inteligentă a fost fratele său cel mare, Dumitru, cărui în semn de mulțumire pentru bună-tatea lui și de regret pentru moartea mult prea timpurie petrecută în război, i-a și dedicat peste ani prima sa carte: La Phonoscopie, tipărită la imprimeria „Corvin” din Lugoj în anul 1935 și difuzată prin librăria Gaston Doin din Paris. La insistența lui a devenit elev al Liceului „Traian” din Turnu Severin. A făcut tot liceul purtînd același pereche de bocanci; mergea desculț pînă la marginea orașului, cu traista de merinde în spate, și numai aici încălța bocancii! Vorbea foarte frumos despre părinții săi: tatăl său era un om muncitor și mereu vesel, iar mama, o femeie cu suflet bun, fermecătoare și uimitor de energică...

— Ați avut curiozitatea să studiați originea numelui?

— Da. E un nume foarte rar întîlnit. Curiozitatea de a-l studia genealogia a avut-o însă tatăl meu, care a scris chiar și o monografie a satului. Primul Odoobleja despre care există informații, a fost un călugăr care s-a pripășit în apropierea unei păduri, într-o chilie. Se știe apoi despre Manea Odoobleja, un haiduc intrat în legende și cîntecul locului pentru vitejia sa în luptele cu turcii. Există chiar și un loc numit Valea Manii. Am avut în studenție și o intimplare amuzantă. Unii colegi mă suspectau și dădeau fel de fel de interpretări numelui, pînă-ntr-o zi cînd m-au și-ntrebat dacă sînt român. I-am scris tatălui meu, care mi-a răspuns foarte indignat, trimițîndu-mi și o schiță a arborelui familiei dinspre bunicii și străbunicii care se pierde în străvechimea neamului nostru românesc...

— Și după liceu?

— Avea 19 ani și-și țesuse o mulțime de vise. În 1921, toamna — mai sînt și azi elevi de-atunci care și-l amintesc în această postură! — pentru un timp a devenit învățător pe insula Ada-Kaleh. A fost însă o perioadă scurtă dar extrem de fertilă. Aici a-ncolțit în mințea tatălui meu ideea medicinei. Și tot aici, concomitent cu școala, a-nceput să-nvețe. Foștii săi dascăli de la Liceul „Traian” din Turnu Severin, între care și profesorul Theodor Costescu, îl sfătuiseră să meargă la medicina militară, unde cheltuielile erau suportate de către stat. Și așa a fost. La 1 decembrie 1922 a intrat prin concurs la Institutul Sanitar militar, ca hursier. Timp de 6 ani va fi preocupat — la cea mai înaltă intensitate! — de cercetări clinice în domeniul neurologiei și al transmiterii sunetelor în organismele vii. La terminarea facultății, în 1928, avea gradul de locotenent. Firea sa dinamică, fermă, intrinsigantă și preocupările sale științifice l-au creat destule conflicte cu șefii direcției obligîndu-l la dese peregrinări ca medic prin garnizoane militare: la Brăila, Turda, Dej, Turnu Severin, Lugoj, Dorohoi, Tirgoviște, Lipcani, Cernavodă, București și altele, unde a trebuit însă să îndeplinească funcții cu totul necorespunzătoare pregătirii, motiv pentru care abia în 1938 devine căpitan, iar abia în 1945 a avansat la gradul de maior. Un an mai tîrziu cere să fie pensionat și se retrage pentru un deceniu și jumătate în satul natal, înaintea la gradul de locotenent-colonel. Îl istoviseră peregrinările, războiul, invidia unor oameni și spera regăsirea echilibrului acolo, în Izvorul Anestilor, pe meleagurile copilăriei. Voia să-și vadă satul ca pe un mic rai: să aibă o bibliotecă, să infînteze un bazin de înot, o școală, să întîlnească numai oameni buni... Și s-a luptat pentru aceste vise. Biblioteca a fost prima infîntată, cu cele 500 de volume pe care le-a donat „don” doctor”. Celelalte au rămas doar în imaginea idilică a tatălui meu, dezamăgire care probabil a accelerat plecarea noastră spre oraș, la Turnu Severin. Își cumpărase acolo mai demult un loc de casă, construiseră și o locuință modestă, dar de locuit, a continuat să locuiască tot în comuna natală. Mutarea definitivă la Turnu Severin a provocat-o însă un incendiu petrecut în 1973, cînd s-au mistuit în flăcări documente de mare valoare...

— Incendiu? Dar cine l-a provocat?

— Un vecin. Se zice că urcîndu-se în podul șopronului aflat lîngă casa noastră, să ia ouă din cuibar, a uitat acolo... luminarea aprinsă! Tata nu era acasă. Vestea incendiului a primit-o a doua zi dimineața, la Turnu Severin. Nu-l îngrijora nimic decît cărțile. Și a fost fericit cînd a aflat că cele mai multe au fost salvate, motiv pentru care a și renunțat la despăgubiri. S-a întrebat totuși cu umor: înțeleg să-și fi uitat căciula, chiar și ouăle, dar... luminarea?!

Din nefericire însă tot ce a existat în pod a ars. Multe din enigmaticele de azi își aveau cu siguranță acolo răspunsuri. Se aflau acolo citeva geamantane cu corespondență. Le cercetase și eu întîmplător în anii de liceu, dar nu pentru valoarea lor științifică, ci pentru a lua timbrele străine, în vederea schimburilor filatelice ce mă pasionau atunci. Erau acolo scrisori cu antete în toate limbile și în toate formele. Convingerea mea e că ele erau, de fapt, mărturii ale valorii și circulației Psihologiei Consonantiste, iar lupta pentru impunerea unui adevăr științific, lîmpede, n-ar fi cunoscut un drum atît de întortocheat...

(Va urma).

CONSTANTIN MUSTAȚA ■

în cazul perforațiilor apărute în urma cauterizărilor miringitelor granuloase. Controlul otomicroscopic și audiometric la 1 lună după vindecare a evidențiat un timp-pian normal morfofuncțional”. E senzațional, nu? Fără săli de operație, cu medici, asistente, infirmiere, aparatul, timp, fără dureri (doar o usturime de citeva secunde), fără cheltuieli — pentru bolnav și pentru societate. „Tehnica pe care am aplicat-o — precizează dr. Vasile Ciuchi —, folosînd calitățile trofice ale extractului propolis-polen, oferă o serie de avantaje, printre care putem aminti: efectuarea în condiții de ambulator (scutind bolnavul de spitalizare — n.n.), economie de timp, urmărirea ușoară a cazurilor, utilizarea unei truse de instrumentar simple, importante economii materiale”.

Nu este panaceu, desigur, doctorul Ciuchi urmărește prin cazuistica sa, în cea mai bună tradiție a onestității profesionale a medicinei românești, și limitele și delimitarea precisă a indicațiilor și contraindicațiilor tehnicii pe care a pus-o la punct. Ea nu înlătură în totalitate timpanoplastia chirurgicală, depinde de cauza și gravitatea ruperilor ori perforațiilor de timpan. Dar aceasta nu mai e singura. Iată, se pune la îndemina otolaringologilor o metodă mult mai simplă și mult mai puțină pentru o largă paletă de asemenea suferințe. Este motivul pentru care am scris și noi. Pe de o parte, pentru ca industria farmaceutică să preia și să producă extractul respectiv de propolis-polen pentru afecțiuni ORL iar pe de altă parte, ca forurile noastre medicale supe-

Alba Iulia continuă să ne trimită vești

• Trei cercetători despre reconstituirea și hermeneutica unei stampe trimisă cândva la Vatican •

Important mesaj privind civilizația strămoșilor noștri

În unul din numerele recente ale revistei „Magazin istoric”¹⁾ I Dumitriu-Snagov semnaleză existența unei stampe de la Alba Iulia aflată la Vatican în fondul Stefan Borgia. Stampa redă un mozaic descoperit de Ignatius Báththyány lângă fortăreața din Alba Iulia și trimisă lui Ștefan Borgia, secretarul congregației „De propaganda fide”. Ignatius Báththyány a fost episcop de Alba Iulia între 1781—1798 și în același timp un om de o aleasă cultură și pasionat bibliofil. Stampa a fost trimisă, după cum afirmă autorul scrisorii, cu scopul ca Ștefan Borgia să-și exprime punctul de vedere ca autoritate în domeniul arheologiei. Probabil că o altă intenție nemărturisită a lui Báththyány a fost aceea de a-l informa pe Ștefan Borgia asupra stadiului descoperirilor arheologice din Transilvania. Stampa pare de nedescifrat atât datorită faptului că înfățișează un mozaic deteriorat, cit și datorită prezenței diferitelor simboluri geometrice, zoo- și antropomorfe (foto nr. 1). Până acum nu s-au făcut încercări de reconstituire a acestui mozaic paleocreștin și nici de hermeneutică semiotică.

În prezentul articol autorii își propun aceasta — considerând mozaicul ca un mesaj ce cuprinde informații privind civilizația strămoșilor noștri. Am utilizat în acest scop modelarea matematică, metoda structuralistă, metoda comparativ-istorică în abordarea mitologiei și a „formei mentis”, teoria labirintului, simbolistica geometrică a lui Pitagora.

Reconstituirea stampei

Stampa reprezintă o structură cu o semnificație distinctă, având în alcătuirea ei trei microstructuri în raport de intercondiționare. Partea superioară (foto nr. 2, I), mult deteriorată, se termină în dreapta cu un tablou marginit de un chenar, având în interior desenat un taur. Centrul lucrării, (foto nr. 2, II) înfățișează o suită de simboluri geometrice ce încadrează două busturi. Registrul inferior (foto nr. 1 și 2, III) cuprinde desenul incomplet al unui călăreț cu lance sprijinit de cal.

Am observat că lățimea tabloului cu taur (foto 1 și 2, I) se cuprinde de patru ori în lățimea întregului model, demonstrându-se că în total au fost patru tablouri. Pentru a afla identitatea celorlalte trei tablouri am apelat la elemente de cosmologie antică și simbolistică bizantină. În antichitate se făceau măsurători astronomice și se practica divinația utilizându-se planetele Saturn, Jupiter, Marte și Soarele, ele însemnând punctele cardinale și fiind reprezentate prin simboluri zoomorfe și antropomorfe. Saturn, intruchipat prin leu, marca direcția sud, Jupiter, reprezentat prin bou, indica estul, Marte — înfățișat ca om — indica vestul, iar Soarele, reprezentat ca vultur, arăta nordul.

Planurile sinodale ale acestor aștri formau crucea cosmică. Exegeții bizantologi au sincretizat această simbolistică cu cei patru apostoli astfel: omul — Matei, bou — Luca, vulturul — Ioan, leul — Marcu²⁾, fiecare jalonând o direcție cosmică. Menționăm că iconografia bizantină îi reprezintă frecvent prin intermediul simbolurilor corespondente. Deoarece taurul de pe stampa deteriorată nu are aureolă și aripi, — pentru respectarea simetriei —, nu am plasat aceste elemente celorlalte trei simboluri ce formau crucea cosmică. Nu este exclus ca autorul, la data creării stampe, să nu fi cunoscut acest element de simbolistică cultică bizantină. În situația că stampa redă corect mozaicul aceasta ne face să credem că mozaicul s-a executat în perioada inițială a creștinării localnicilor (asupra acestui aspect vom mai reveni).

La reconstituirea modelului central (foto 2, II) am utilizat legile simetriei și studiul semiotico-mitologic, încercând astfel să rezolvăm problema entropiei simbolistice. Modelul are un grup de pătrate și dreptunghiuri în raport de 1/2 distribuite în 13 coloane și 7 rânduri. Necesitățile de sistematizare a travaliului ne-au determinat să notăm coloanele cu litere de la A la N, iar rândurile cu cifre de la 1 la 7, de jos în sus. Pe verticală tabelul are o axă de simetrie „xy” — „axis mundi” în cadrul sistemului de simboluri ale stampe. Simetria coloanelor am verificat-o cu șarpele din N 7 ce se află și în A 7, cu spirala din L 7 simetrică cu cea din C 7, cu sistemul floral din L 3 și A 3 și cu desenele din L 1 și I 1. Utilizând raportul de 1/2 am reconstituit carourile distruse și le-am completat cu simboluri conform legii simetriei și admițând prezența unui labirint care cuprinde un itinerar sacru ca element structural.

Partea inferioară, ce prezintă silueta unui călăreț sprijinit de cal, nu am reușit să o reconstituim, dar am descifrat-o (foto 2, III).

Hermeneutica stampei

Registrul central (foto 2, II) constituie partea principală a mesajului. El conține simboluri geometrice zoomorfe și antropomorfe, informațiile fiind de o mare densitate. Din acest considerent începem demersul hermeneutic cu tabloul acesta, utilizând studiul semantico-mitologic al acestor simboluri.

Spirala care încadrează tabloul (foto 2, lit. S) este semnul sacralității deoarece

semnifică ideea de nemurire precum și aceea de regenerare. În stampa de care ne ocupăm șerpii sint figurați intrerupt (nu în poziția „uroboros”) ei sugerând că cele două personaje nu mai sint în viață.

Romburile prezente atât pe verticală cit și pe orizontală reprezintă soarele (lumina cosmică). Rombul simbolizează soarele, fiind expresia ideografică a numărului său simbolic, utilizând scrierea pitagoreică.

Spiralele pătrate din C 7 și E 7 semnifică sacralitatea celor doi decedați și a

cardinale.

Semnul „X”, frecvent folosit de creatorul mozaicului, sugerează interdicția de deplasare prin zona respectivă, fiind și simbol al sacralității.

Sistemul floral din A 3, G 3 și N 3, compus din „x” și „+” înseamnă limita dintre sistemul planetar și stelar, steaua cu opt colțuri este simbolul platonician al atmosferei și spațiului cosmic. Florile simbolizează puritatea morală a celor doi decedați. Acest simbol a fost preluat de bizantini, devenind simbolul central din G 5.

În A 1 și E 1 desenul prezintă semnul puterii divine, al supremației, avind funcție benefică în antichitate.

În E 1 și I 1 sint reprezentate coloanele cerului (în mitologia egipteană cerul se sprijinea de pământ prin intermediul a patru coloane).

După părerea noastră mozaicul a fost dedicat unor martiri decedați (cele două busturi centrale), deveniți sacri. O altă dovadă a caracterului de monument funerar o constituie faptul că cele două busturi nu au veșminte și se cunoaște că exegeza teistă susține că omul trece în atemporal complet dezbrăcat. În cinstea lor s-a ridicat un edificiu din al cărui mozaic face parte și fragmentul descifrat de noi. El reprezintă drumul labirintic pe care îl străbat spiritele celor decedați, autorii identificându-l prin traseul G 1 (alfa), prin N 1, N 7 până la G 7 (ce reprezintă omega).

În C 1 și L 1 sint figurate două capete care simbolizează spiritele celor doi martiri decedați, ce vor străbate șapte trepte în drumul din temporal în atemporal. Considerăm că prezența acestor capete mai are și un alt sens: în antichitate spiritul uman era reprezentat prin cap — capul fiind socotit ca un fel de cutie care îl adăpostește. Astfel capul lui Orfeu, după ce acesta a fost ucis de menade, bacante și satiri (în ritualul orgiastic al lui Dionysos) a continuat să plutească pe apă și să cinte. Această simbolistică mitică o găsim redată cu fidelitate în stampe prin cele două capete ce plutesc pe oceanul cosmic. Ideea enunțată se confirmă prin existența zigzagului (Z) ce simbolizează apa (oceanul primordial cosmic) înscriindu-se în structura mitului orfic.

Simbolurile registrului superior (foto 2, I) semnifică locul sacru unde vor merge sufletele martirilor după străbătarea celor șapte straturi cosmice ale virtuții. E vorba de „cîmpurile elizee” ale bizantologilor patronate de simbolurile celor patru apostoli.

Desenul din registrul inferior (foto 2, III) ne înfățișează pe ctitorul edificiului necropolă și bazilică, ridicat în cinstea celor doi decedați. El se află în viață, iar construcția ridicată de el dovedește trecerea la noua religie. Călărețul poartă o căciulă frigiană specifică geto-dacilor, iar calul aparține unei rase locale de cai de munte, actualii huțuli. În dreapta ține dirlogii și lancea care este probabil hampa ce reprezintă un portdrapel, indicind funcția importantă a călărețului. Acest călăreț, după toate probabilitățile, este un geto-dac trecut la creștinism.

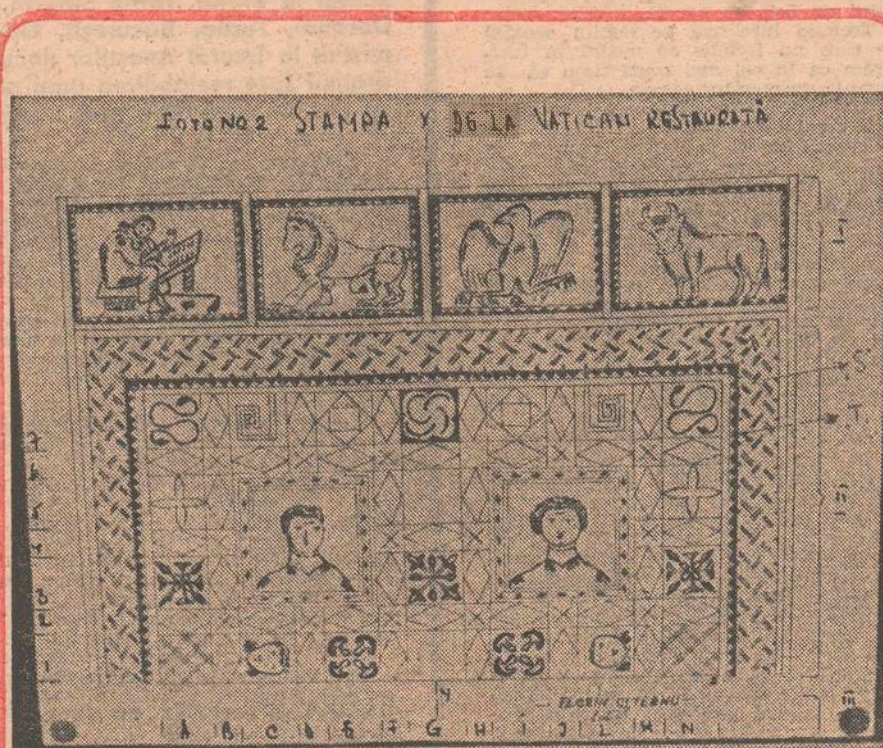
La o privire mai rapidă a operelor ar fi posibilă o interpretare potrivit căreia călărețul ar fi unul din decedați reprezentați în tabloul central alături de soția sa. Admițând această teză și procedind conform principiului simetriei, portretul călărețului ar fi trebuit plasat sub unul din busturile tabloului central, iar portretul soției călărețului (în viață) sub al doilea bust. Dar silueta călărețului este plasată între cele două busturi, în poziție centrală, dovedind că prin porunca sa s-a executat mozaicul bazilicii.

În concluzie, mozaicul aparține unei necropole a doi martiri beatificați. Credem că intră în alcătuirea pardoselii unei bazilici paleocreștine, zidită de un conducător daco-roman convertit la noua religie. Ea a fost ridicată în primele etape de creștinare a Daciei romane și se constituie ca o dovadă peremptorie a gândirii și civilizației superioare a strămoșilor noștri. Stampa demonstrează și faptul că daco-geții s-au aflat printre primele popoare ce au trecut la creștinism. Este posibil ca această necropolă să fie identificată în urma unor cercetări atente în teren și a noi investigații arheologice.

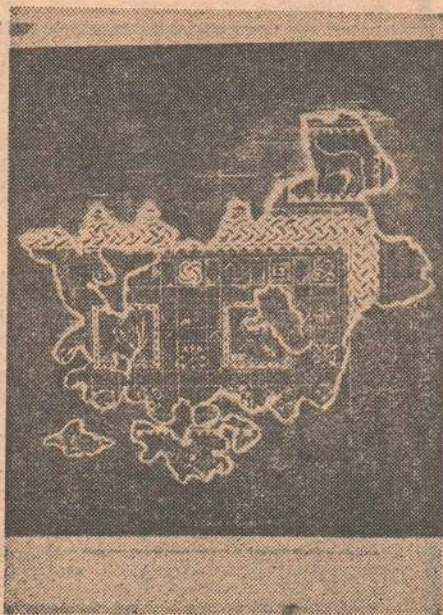
În cursul travaliului de reconstituire a stampe am identificat la numismatul brașovean J. Weiss un medalion al papei Alexandru al VI-lea Borgia (foto 3), medalion ce înfățișează și blazonul familiei. Ca element de heraldică apare taurul ce sugerează că familia se afla sub patronajul apostolului Luca. Acesta ar constitui un alt motiv important care l-a determinat pe Ignatius Báththyány să trimită reproducerea mozaicului lui Ștefan Borgia.

¹⁾ Rev. „Magazin istoric”, noi. 1983, p. 14—16.

²⁾ Georges Ory „Originile creștinismului”, 1981, p. 229.

Stampa de la Vatican restaurată de Florin Olteanu.

Desen după mozaicul roman descoperit de Ignatius Báththyány la Alba Iulia, aflată la Vatican și apărut în revista „Magazin istoric” Nr. 11/83.

Heraldica familiei Borgia.

spirala logaritmică a lui Fibonacci corespunde cu forma de spirală a galaxiei din care face parte sistemul nostru solar. În mitologia antică spirala reprezenta calea lactee sau drumul escatologic al decedaților.

Linia în zigzag, simbolul apei (foto 2, lit. T) semnifică oceanul primordial cosmic. Apa în gândirea mitică antică avea pe lângă atributul distructiv și pe cel de catharsis.

Cele șapte rânduri cu semne geometrice reprezintă șapte ceruri, respectiv scara virtuților cosmice ce trebuia să le străbată spiritul uman.

În cadrul sensului major al mozaicului cei doi șerpi din A 7 și N 7 au rol malfelic și de conducători ai spiritelor decedaților pe drumul escatologic. Șarpele, pe acest mozaic, ca simbol al timpului

cel de-al șaptelea cer. Ele sugerează dezvoltarea spiralică a spiritului în cosmos.

Pătratele din E 7 și I 7 simbolizează spiritul uman ajuns la a șaptea virtute, știind că cifra patru, respectiv pătratul în plan geometric era simbolul omului și al pământului în filozofia pitagoreică.

Spirala din G 7 este simbolul cosmic al puterii supreme, al armoniei cosmice, dar și crucea cosmică propriu-zisă. Plasată în plan central reprezintă generatorul energiilor cosmice, unitatea (1) a pitagoreicienilor din care au derivat toate numerele și semnifică locul unde se va concentra energia cosmică, după ce va străbate prin labirint itinerarul sacru.

Sistemul floral cu patru petale din A 5 și N 5 reprezintă cele patru puncte

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Poezii ■ Interviuri ■ Note ■ Cronici ■ Eseuri ■ Poezii ■ Interviuri ■ Note

NICOLAE BREBAN:

**„Cred în tradiție,
înțeleasă ca
o permanentă
a valorilor“**

— Mal întâi, la mulți ani, Nicolae Breban!

— Vă mulțumesc.
— Ați împlinit, deci, în aceste zile, 50 de ani. Ați descoperit până acum sensul vieții dumneavoastră?

— Nu și sper că n-o să-l descopăr niciodată.
— Totuși, cum vă apăreți dumneavoastră?

— Adeseori la fel de confuz, contrariant, ineficace, lipsit de talent, cum apar, desigur, detractorilor mei.

— Presupun că v-au marcat mult meseriile pe care le-ați avut încă din fragedă tinerețe.

— Evident, m-au marcat, deși, pe vremea aceea nu știam că urma să „fiu marcat“. Experiențele acestea, atunci, au fost suferințe, dacă nu traumatisme de-a dreptul, lumea întreagă (lumea socială) părea că mă respinge, valorile ei păreau a fi altele decât acelea pe care eram eu în stare să le forțez. Trebuie, în mare, reținut un singur lucru: mediile diverse pe care le-am traversat ca funcționar (la 17 ani), strungar, șofer, faptul că am muncit „cu brațele“ etc., toate acestea m-au ajutat, „să mă apropiu de oameni“, dacă-mi permiteți un clișeu gorkian. Nu numai o diversificare a mediului dar și una tipologică, formându-mă astfel pentru profesiunea de romancier realist.

— Pe dumneavoastră ce v-a format mai mult: viața sau cartea? Ori cartea a apărut mai târziu în raza dumneavoastră de atenție...

— Nu, cartea a fost, de la început și până la sfârșit: paradisul. Un maestru al meu, ca și viața, dar unul blind, totdeauna protector, lubindu-mă, orbește, în afara oricăror condiții: viața, după cum ați aflat și dumneavoastră din experiență, te lubeste cu asprime, ca un părinte tinăr. Cartea a fost pentru mine un fel de bunice.

— În ce măsură credeți că sinteți liber de cei care au scris înaintea dumneavoastră? Sau, altfel zis, în ce măsură credeți că sinteți liber de tradiție?

— În măsura aroganței mele. Orgoliul este, pentru spiritele fertile, o servitute, în primul rând. Scriind, scriind continuu,

tind, visez, lupt, sper în utopia de a mă diferenția continuu de marile spirite ce m-au (ne-au) precedat și care, se pare, au epuizat lumea.

— Vă propun un joc: inchipuți-vă că sinteți propriul dumneavoastră editor. Cum v-ați prezenta cărțile cititorilor pentru a-i ademini?

— Da, e un exercițiu frumos de sinteză.

— Deci, să începem: mai întâi, FRANCISCA.

— Prima carte, un compromis deci și încă unul dublu: cu moda momentului dar și cu ideea mea despre roman, despre „romanul meu“. Monologul unei fete ce funcționează ca o fereastră, un geam transparent pe jumătate: se arată pe sine dar și lumea de dincolo de ea, cea socială. Există deja, aici, un fel de program: subiectivitatea care, singură (în artă, cel puțin) face posibilă realitatea, socialul.

— Să trecem acum la IN ABSENȚA STĂPINILOR.

— Trei nivele de existență: bătrini, femei, copii, o organizare ce amintește, anunță deja, organizarea literaturii. Un studiu al ideii de destin; mai e posibil azi să ne punem această problemă, oarecum în felul în care o făceau vechii greci?! Ca o fatalitate?! Și cum, care sint „normele“ acestei fatalități?! Oricum, din-nou, în centru, istoria unei femei.

— ANIMALE BOLNAVE.

— Un roman polițist „ratat“. O excursie prin medii diverse, o întâlnire dramatică cu o faună, cu un loc exotic, închis, un teren limitat din care se evaporă poezia unei ființe enorme, monstruoase: învătăcelul ce-și omoară maestrul. Și, în mijloc, ca un invizibil ax de simetrie, falsul poet, martorul neputincios și poate inspirator, Paul, unul din personajele în care „m-am odihnit“, m-am regăsit așa cum aș fi putut fi. Femeia, de data aceasta, intră în penumbra cărții.

— Acum, ÎNGERUL DE GHIPS.

(Continuare în pag. 21)

GEORGE ARION ■
Fotografie de ELENA GHERA ■

Prolog la o nouă rubrică:
Cronica muzeelor

Muzeograful

— Începem, știimate tovarășe Iulian Antonescu, cu acest microinterviu, o nouă rubrică a revistei noastre, Cronica muzeelor. Fi-rește, pentru specialiștii din acest domeniu, sinteți o persoană cunoscută și apreciată. Veți fi, însă, de-acord cu noi că,

pentru a vă cunoaște, marele public, cititorul obișnuit al revistei noastre, are, totuși, nevoie de câteva informații. Cu alte cuvinte, vă rugăm să vă prezentați.

— Sint director adjunct în Consiliul Culturii și Educației Socialiste și răspund de rețeaua națională de muze. — E suficient?

— Nu. Vrem niște amănunte mai puțin... oficiale.

— Am îmbrățișat, încă de-acum aproape 30 de ani, minunata profesiune de muzeograful, de specialist în știința muzeologiei. Am participat în mod direct la înființarea a peste 40 de muze. Soția mea este tot muzeograf, dar ca specialistă în domeniul muzeelor de artă. Altfel spus, bucuriile și necazurile acestei meserii le împărtășim, cu tandrețe și înțelegere, în familie. Nici acum nu e suficient?

— Să zicem că, pentru început, da, deși am fi vrut ca marele nostru cititor să vă fi cunoscut ca mulți dintre cei apropiați, din chiar interiorul profesiei și patimii numite muzeografia. Care vor fi liniile de forță ale dezbaterii ce ne-o propuneți în această nouă rubrică?

— Strădania acestui prim microinterviu va fi, fără doar și poate, aceea a configurării imaginii omului dăruit profesiei sale, muzeografului. Voi începe, însă, altfel, printr-o durere a sufletului meu. Iată, mi-a fost dat să aud, din partea unora, nici mulți, nici puțini la număr, care în ultima vreme n-au prea mai trecut pragul instituțiilor noastre muzeale, o seamă întreagă de păreri, a se citi cuvinte de admirație, despre muzeografi și muzeele din alte țări. Cu ce se încheiau acele osanale? Cu cuvintele: „Ei, de-am avea și noi astfel de instituții“. În realitate, astfel de muzeografi, cu adevărat minunați, sint și la noi, în muzeele noastre. Ei, de-a lungul timpului, dar mai ales în ultima vreme, au reușit să contureze o gândire și un mod specific de exprimare tematico-expozițională, specific școlii românești de muzeologie, școală elogiios apreciată de nenumărați savanți străini care, trecind pragul muzeelor noastre, au descoperit, și pe această cale, marea și străvechea realitate românească. Cu alte cuvinte, muzeograful român, despre a cărui structură profesională sint foarte multe lucruri de spus, și-a făcut și își face, cu dăruire și competență, datoria. Mai pe larg expusă, în contextul exact al muncii sale, muzeograful valorifică tot ceea ce este reprezentativ, semnificativ și definitiv în patrimoniul cultural național. În măsura în care patrimoniul cultural național defindește coordonatele economice, culturale și politice ale pământului românesc, demonstrația tematică vizează direcțiile fundamentale ale existenței poporului nostru, existență multimilenară care ne conferă, începând cu strălucita civilizație neolitică, actul de autohtonie absolută pe meleagurile Europei de Sud-Est. Această autohtonie este rezultatul neîncetelor lupte purtate de înaintașii noștri întru păstrarea ființei sale etnice și politice. Da, a ființei sale etnice și politice, pentru că, în ultimă instanță, obștea neolitică, obștea sătești daco-romane și, mai apoi, medievale constituie celulele morfologice ale păstrării și afirmării continuității noastre a căror expresie o putem găsi în formarea statului dac unitar și independent din vremea lui Burebista și Decebal, în provincia romană a Daciei coexistind cu statul dacilor liberi, în „romaniile populare“ care au generat statul medieval românesc și, în final, în marea înfăptuire a statului modern român care și-a suprapus fruntariile pe cele moștenite de la daci. Această impresi-onantă continuitate ce-și trage rădăcinile din chiar vechimea începuturilor vieții pe aceste meleaguri, nu a însemnat numai capacitatea de rezistență și acea puternică personalitate colectivă din partea acelor oameni ce au dat sens etnic și politic spațiului carpatodunărean, ci a

(Continuare în pag. 15)

VICTOR NIȚĂ ■

Cîntarea de dimineață

La împlinirea a 175 de ani de la nașterea poetului Vasile Cârlova, istoriografia noastră se găsește încă în domeniul controverșelor cu privire la locul de naștere sau anul ivirii pe lume și al stingerii fulgerătoare a poetului-ofițer, pe care Nicolae Bălcescu îl numea floarea poeziei, june cu inima de foc.

Pînă la descoperirea vreunui document clarificator, necrologul publicat de I. Heliade Rădulescu în „Curierul românesc“ în octombrie 1831, rămîne singurul izvor orientativ pentru numărarea celor 22 de ani (4 februarie 1809—18 septembrie 1831) trăiți frenetic de poetul cu obirșie sau adoptie țirgovîștean, care, prin răscolitoarea elegie „Ruiniile Tirgovîștei“, inaugurează celebra temă preromantică a ruinelor în literatura română.

Dincolo însă de unele incertitudini ale stării sale civile, se cuvine să reamintim că poetul a fost fascinat de două din marile centre vitale ale țării sale: Tirgovîște și Craiova, pe care le-a proslăvit în câteva elegii, invocînd mereu măreția trecutului. Vestita cetate de scaun a voievozilor omâni, de la Mircea cel Bătrîn și pînă la Gheorghe Băneș, i-a fost fertil izvor de inspirație, iar în Bănia Craiovei s-a înrolat ca

ublocotenent de cavalerie într-un regiment al armatei naționale, miliție pămînească, de curînd înființată (1830). Acestui moment crucial din istoria Țărilor Române, tînărul ofițer, atîns de aripa geului poetic, îi închină cel dintîi imn: „Marșul (oștirii române), pentru ca: „Glaul patriei să sune, în auzul tuturor, strigînd vouă: «Lenevirea rusinată sub daci»“.

Dispărut în floarea vîrstei, în împrejurări proiectate mai mult în vapoarele contururi ale legendelor decît în rigorile istoriei, înmormîntat în curtea bisericii Madona Dudu din Craiova, deshumat apoi și transferat în locuri necunoscute azi, poetul parcă a fost sortit să prefigureze tragicul destin al marelui său admirator N. Bălcescu, ale cărui oseminte s-au topit în groapa comună a sărăcimii din Palermo.

Ruiniile Tirgovîștei

O, ziduri intristate! O, monument slăvit!
În ce mărimă naltă și voi ați strălucit,
Pă cînd un soare dulce și mult mai fericit
Își răvărsa lumina p-acest pămînt robit!
Dar în sfîrșit Saturnu, cum i s-a dat de sus,
În negura uitării în dată v-a supus.
Ce jale vă coprinde, Cum totul v-a pierit!
Subt osîndirea soartei de tot ați innegrit!
Din slava strămoșească nimic nu v-a rămas?
Oriunde nu se vede nici urma unui pas.
Ș-n vreme ce odată oricare muritor
Privea la voi cu rivnă, cu ochiu-așîntător,
Acum de spaimă multă se trage șnapoi
Îndată ce prîvirea îi cade drept pe voi...
Dar încă, ziduri triste, aveți un ce plăcut,
Cînd och'ul vă privește în liniștită minut;
De milă îl pătrundeți, de gînduri îl umiți.
Voi încă în ființă drept pildă ne sluiți
Cum cele mai slăvite și cu teme de fier
A omenirii fapte din fața lumii pier;
Cum toate se răpun ca urma îndărăt,
Pe aripile vremii de nu se mai arăt;
Cum omul, cit să fie în toate săvîrșit,
Pe negîndite, cade sau piere în sfîrșit.
Eu unul, în credință, mai mult mă mulțumesc
A voastră dărîmarea pe gînduri să privesc,
Decît zidire naltă, decît palat frumos,
Cu strălucire multă, dar fără un folos.

VASILE CÂRLOVA
175 de ani
de la naștere

Coborîtor din vechi familii cu preocupări cărturărești, ce rafinează spiritul, înstruit la vestita Școală de la Sf. Sava și temeinic orientat în literatura greacă și franceză, Vasile Cârlova este în primul rînd titularul unui teaur intelectual și afectiv omologat evident de spiritul renașterii noastre naționale. El a obținut admirația totală a contemporanilor săi —

inalterabil, subzistă în inima postului, în vocea nouă a chemării sale artistice și în identificarea cu neamul, cu epoca și năzuințele perene ale umanității, așa cum se exprimă el însuși în Rugăciune: „Și patriotul să aibă fală / A-și spune viața națională / La întrebarea unui străin.“

PETRE STROE ■

Desene pe asfalt

Inscripție pentru o piatră palidă

La care a încetat Eminescu. Așa cum încetează orice. Vîrstă la care mina lui ajunsă de crepuscul a încetat să mai miste roțile poeziei. Anton Pann vorbea — prin accident? — de o mină care încetează. Vîrstă paradoxală a unei împliniri...

Si uite că am început să ne sărbătorim confrății norociți să umple nu trei ani peste treizeci ci cincizeci (!) de ani. După cei obsedați de cantitate asta ar echivala cu o jumătate de secol. nu?

Si uite că a sosit clipa să ne descoperim în fața poetului Florin Mugur, zicindu-i lui, de la obraz: la mulți ani, cinuagenarule! E de presupus că domnia-sa va accepta enornitatea...

La mulți ani, asadar...

...Il cunosc de... treizeci și trei de ani și treizeci și trei de ani împlinesc și prietenia noastră care, de nu e demnă de a fi dată drept pildă călindarelor cu bune povești, atunci ea e măcar... definitivă și e, decise, fierbinte. E riu cu adîncuri tulburate, dar riu și de cele mai multe ori rează existențial, crin și cirjă reciprocă. Ne-am așezat capetele (de la o vreme cred că le aud cum albesc) unul pe umărul celuilalt, pe inima celuilalt, pe versul celuilalt.

Dacă e adevărat că poetul nu e chiar statua compusă din metale indestructibile ci cornul-de-melc nichitastănescian, apoi acesta, chiar acesta, Florin Mugur trebuie încoronat și încoronat cu podobeale pălinoase ale truției (retractile și numai la simpla batere de vînt) care-l apropie mai mult de flutur decât de vultur.

Dar, atenție! autorul ce părea la începuturi „comfortabil” și „cumsecade” a devenit repede — adică preț de o viață de om trăită cu belsug de tristeti, prea rar traversată de fulgerul aproape fisură al bucuriei — a devenit cum zic, adică a zis-o el în câteva tomuri fundamentale, piatră. „Piatră palidă” ce-i drept, dar piatră.

Nerăsfățat, victimă „ușoară” a criticii hirsute, Florin Mugur a știut să aștepte. Nu un verdict mai bun fiindcă nu critica e singura în măsură să-l dea (nu, criticul nu e jurisconsultul posterității), și nu mai bun „climat” de receptare ci a avut răbdarea de a aprinde, el însuși, vreascurile de sub rugul pe care tocmai se afla instalat, răbdarea tăgădat, a trudei anonime, a eșecului repetat, a durerii. A așteptat să-l roadă solitudinea și amarul. A avut puterea (umorul) să vadă trecînd peste umbra lui procesiunile de triumf ale impostorilor, a primit adesea „lectii” de la cei cărora tot el le pusese între degete pana, nevoindu-se să le dumice modul de întrebuintare. S-a văzut cu fiecare zi nu atât bătrîn cit vechi și a avut cutezanța (harul) de a se rosti edictual în concertul marilor poezii cu voce pură desi atinsă de amurg.

Piatra palidă a rodit.

Socotit cîndva doar un biet „soldat” al (acum) aproape hulei generații Labis, Florin Mugur a redevenit ceea ce fusese încă înainte de a scrie primul lui vers: un mare poet. Si astfel ne-am adus aminte că demult... tare demult... un bătrîn cărturar (cu buzele împreunate inflexibil ca o stampilă a unui perpetuu NU) unul, G. Călinescu a avut cuvinte de laudă pentru Florin Mugur, mai exact, pentru o carte de Florin Mugur.

Celui ce s-a grăbit încet, celui cu care se mîndrește poezia românească de azi, poetului Florin Mugur, la împlinirea a cincizeci de ani de viață îi urez să privească în urma lui cu mîndrie și să aibă în continuare încredere în dreptatea destinului scriitoricesc.

Eu, unul, mi-am scris multe versuri și multe himere la lumina pietrei palide...

GHEORGHE TOMOZEI

DOSAR

Interviul ca povestire

În volumul său *Autografe* (Editura „Albatros”, 1983), Al. Raicu întocmește un protocol savant de abordare a celor pe care dorește să-i chestioneze. Dialogurile semnate de el nu seamănă deloc cu acele pagini de întrebări și răspunsuri care dezvăluie graba proponentilor de a termina mai repede discuția. Pentru el, interviul e și o povestire avînd în centrul ei o personalitate cunoscută. Autorul are o înfinită răbdare de a-și descrie personajele în ambianța lor cea mai caracteristică. Al. Raicu le înfățișează mai întii biografia, le semnalează scrierile importante, le cercetează bibliotecile unde se încintă cînd descoperă cite un autograf mai deosebit, și de-abia pe urmă relatează și discuțiile purtate cu ele. Convorbiri pe care nu se sfîșie să le întrerupă adeseori oferînd noi amănunte revelatoare pentru istoria literară. De fiecare dată se pornește de la pretextul autografelor: „Cîț vol izbuti să „alerg” pe la locuințele scriitorilor, voi cerceta în continuare și dedicațiile asternute pe cărți. Fiindcă nu se știe dacă miine, colecționarii de autografe rare (firește, mă refer la cele importante și utile) nu vor deveni tot atît de numeroși ca și filateliiștii, de exemplu, ori ca cei pasionați după fotografiile vedetelor de cinema, teatru sau fotbal?” Cel interviuat de Al. Raicu în noua sa carte sînt nume de referință în literatura noastră: Mihai Beniuc, Nina Cassian, Mihail Celiarianu, Șerban Cioculescu, Nicolae Crevedia, Lucia Demetrius, Paul Everac, Pericle Martinescu, Al. Mitră, Mihai Moșandrei, Ștephan Roll, Al. Rosetti, Profira Sadoveanu, H.Y. Stahl, Nichita Stănescu, D.I. Suchianu. Pentru fiecare autorul descoperă cea mai potrivită cale de a-i contura personalitatea. Bun poet și un remarcabil cunoscător de literatură, Al. Raicu are totuși puterea de a se lăsa pe el însuși în umbră aducîndu-i în prim plan pe alții. Mărturisirile lor sînt adeseori tulburătoare și se parcurg de către cititori cu un maxim interes.

Autografe este un document literar de mare preț.

GEORGE ARION

PROZA

In șaua istoriei

Obsedat de relația imanentă ce vertebreează ficțiunea — aceea dintre individ și timpul istoric —, proza lui Vasile Sălăjan se dezvoltă de mai multă vreme în cadrul unui model prestabilit prin opțiune tematică (personaje imprumutate parcă stării civile, funcționînd ca puncte de reper în lungi excursuri genealogice fanteziste, menite să aducă trecutul în prezent, într-o bulversantă abolire a succesiunii temporale), dar și prin scriitură, faulkerianismul său fiind

deja semnalat (Mircea Iorgulescu, Marian Popa ș.a.). Ultima sa carte — *Rodeo*, Editura Dacia, 1983 — propune o construcție complicată, aglomerînd unghiuri și perspective, stratificări, detalieri microscopice și vol „d'oiseau-uri”. Nucleul ordonator al cărții — istoria — reunește semnificația momentului pașoptist transilvan, problematica personalității în istorie (Avram Iancu, Bărnăuțiu, Ioan Dragoș ș.a.), chestiunea spinoasă a conștiinței naționale și a colorării ei profund antisovine în relația cu revoluția de la 1848, problema puterii, ș.a.m.d.

Dens, pînă la stufozitate chiar, romanul cultivă relativitatea temporală, în tradiția prozei lui Faulkner, dar și în cea a romanului sud-american, precum și descrierea în stil de reportaj; folosește în egală măsură documentul istoric (pasaaje dir. celebra *Provațiune* a lui Simeon Bărnăuțiu, fragmente din scrisori, acte oficiale din epocă) și materialul apocrif; operează cu portretul istoric, dar și cu biografia românească (a se vedea filiațiile, genealogiile sugerate de *Indicele final de personaje, locuri și întâmplări*). Adusă în roman, istoria populează memoria și subconștientul febricitat al topometristului Iancu Avram — personajul-cadru al cărții — care suferă de gripă spaniolă, undeva într-un sat de munte. Firele narațiunii se combină neașteptat, după reguli obscure, conturînd cu incetinelă desenul complicat al acestei alambicate scriituri, în care relatează la persoana a II-a contrapunctează clasi- ca narațiune obiectivă la persoana a III-a. Se rețin îndeosebi personajele secundare. Stana Benonia, Zosim, Horațiu Pașcalău, Coresia sînt apariții bizare, independente de orice limitări temporale (amintînd prin aceasta personaje ale cărților lui D. R. Popescu, de pildă), fături tutelare, contemporane cu timpul însuși. Portretele ample, îndelung construite, ale capilor revoluției se însufleșesc însă mai greu, rămînd de cele mai multe ori (cu excepția lui Bărnăuțiu) simple chipuri într-un tablou de epocă. Alteori însă, rigiditatea hieratică a scenelor este deliberată, conturînd o tehnică a „tabloului vivanț”, cu efecte interesante, pe întinderea unor capitole întregi (cap. *Doi. Negura sau Descrierea unei misiuni de pace în timp de război*).

O subtilă percepție a atmosferei specifice ținuturilor transilvane, în care urcă tradiția sensibilității austere a lui Slavici, colorează adecvat multe din paginile cărții. Stilul prozei lui Vasile Sălăjan — arborescent, dificil, fastidios pe alocuri — este însă fertilizat de o imaginație păduroasă (care îl apropie de Platon Pardău, de pildă), de gustul aparte pentru fantasticul de sorginte populară, placat pe schemele utopiei istorice.

Centrele de interes (și de greutate) ale cărții ies în evidență abia la capătul lecturii, obligînd cititorul la o reordonare mentală a materialului epic. Nu altceva urmează în fond autorul, sprijinînd această reconsiderare finală prin *Indicele de persoane, locuri și întâmplări* — un fel de Scară lămuritoare. Pornind de la titlu, cartea lui Vasile Sălăjan trebuie citită și în cheia generoasei metafore conținute în el: omul, veșnic aflat în șaua istoriei, reprezintă o situație arhetipală, a cărei semnificație de adîncime trimite la ideea de rezistență și fermitate, dar și la vocația miraculoasă a imblinzirii. Istoria poate fi „citită” astfel ca un spectacol dur, bărbătesc, ca un rodeo, ce suportă limitele unui maneaj implacabil: *timpul*.

TANIA RADU

POEZIE

Guillaume și Margareta

Cele citeva personaje tensionate și macerate de suferință din ultimul volum al lui Virgil Mazilescu (Margareta, Alexandru, Guillaume, poetul, administratorul) ne duc imediat cu gîndul la cele abulice din poezia lui Mircea Ivănescu (mopete, v. inopoteanu). Asemănarea e doar de scenariu liric, fiindcă între cei doi poeți e o deosebire radicală și aceasta constă în primul rînd în modul de propagare a lirismului. La Mircea Ivănescu starea poetică provine din acumulări lente; la Virgil Mazilescu, din intensificarea și desfilierea enunțului pînă la structura pură și nealterată a acestuia. Într-un fel, e destul de curioasă această procedură care uzează de comprimarea sintaxei și de abolirea punctuației tradiționale. Sensul experimentului, care e mult mai adînc decît unul formal, e de a dizolva fluxul rostirii într-unul al trăirii și de a împinge sistematic poemul către trăirea propriu-zisă, neafectată de retorică. Sub stratul de nisip al discursului, curge pinza freatică a substanței lirice. Treptat, aceasta din urmă erodează fragilele granule spre a ieși la suprafață și a le face invizibile. Concentrarea e, asadar, cîștigul cel mai de preț al poeziei lui Mazilescu, vizibil și în cel de-al patrulea volum al său, *Guillaume, poetul și administratorul* („Cartea Românească”, 1983).

Deși eforturile poetului se îndreaptă întotdeauna spre sporirea emoției prin concentrarea sintactică, puține sînt trădările eului liric față de propria-i experiență. Eugen Negrici a vorbit foarte exact de o „stilistică a eschivei” ce ar consta în bruieră „metodică a confesiunii”. Dar Mazilescu face mai mult decît să eufemizeze fizionomia suferinței: el o proiectează într-o aură tragică și impersonală, tocmai pentru a-i reda demnitatea și a o ridică la rang de noblețe. Poezia sa caută mereu acele „norme ale durerii” care închid în ele extazul și voluptatea și care definesc mai degrabă o ființă generică. Acest plîns discret și nedefinit, provenind din asumarea încrîncenată a lumii, ascunde mereu o răbufnire reprimată. Avînd o structură narativă și făcînd apel la o biografie deghețată, poemele din *Guillaume, poetul și administratorul* se alimentează nu atît din regimul sublim al imaginației, cit din acela umil, bazat pe mecanica existenței cotidiene. Simburele dramei sînt în interiorizarea diurnă. Simplitatea confesiunii are, prin urmare, o forță latentă, ca în excelența poeziei întemeierea unei lumi a plînsului care nu se vede: „semn rău! copilul guillaume doarme de o vară întreagă la colț / printre pantofi și sandale aruncate acolo-n dezordine / îmbrățișează în somn umbre dolofane — blind astăzi firos miine / și bolborosea-lă prafului nu-l supără cîțuiș de puțin”. În același sens ar mai putea fi invocată și *administratoarea explică în ce constă de fapt viața lui*, o superbă poezie a resemnării virile.

Privită sub lupa analizei, căci densitatea poetică se lasă greu observată, poezia lui Mazilescu dă la iveală o adevărată geneză a suferinței. Stările sînt reflexe ale intro-

CAP LIMPEDE

● Se așteaptă un nou film de Ion Popescu-Gopo. Un film mai puțin animat. Un film cu actori și cu un robot. Desigur, o noutate în materie? Să sperăm că va fi un film mai reușit decît *Quo vadis Homo sapiens* care a fost un eșec adormitor. ● Cînd judecata critică se dizolvă în vorbire găunoasă, cum se întîmplă în cronică lui Costin Tuchiță din *Lucașarul 6* (nr. 5/1984), impresia e că exegetul face baie de aburi după ce a bătut apa-n piură: „Încercătura «infernală», istoria prozaică pe care orice cuvînt o duce în spate se dezamorsează brusc, decolînd ca un sunet acut deasupra intuenecatului murmur armonnic”. ● O librărie poate deveni oricînd o încăpere în care se îngrămădesc volumele pe rafturi, dacă cei care lucrează aici tratează cărțile ca pe niște obiecte oarecare. Cînd al prilejul ca, în calitate de cumpărător, să îți se vorbească într-un limbaj deosebit, deopotrivă emancipat și politicos, pre-

zența în librărie devine o incintare, așa cum se întîmplă, de pildă, la *Librăria noastră* din bulevardul Gh. Gheorghiu-Dej. Una din aceste slujitoare împătimate este și Gabriela Donciu care știe să converseze despre cărți ca un adevărat comentator (Radu G. Teșosu).

La împlinirea a 120 de ani de la întemeierea societății literare Junimea, Editura Minerva cinstește acest important eveniment din istoria culturii noastre prin tipărirea, în apreciată colecție „Restituție”, a volumului al doilea al *Scrierilor* lui Iacob Negruzzi, cuprînzînd, într-o largă selecție, memorialistica și publicistica redactorului *Convorbirilor literare*, cu pagini, ambele, de o deosebită valoare artistică și documentară, indispensabile pentru cunoașterea cit mai exactă a epocii marilor clasici. Ca și primul volum, apărut în 1980 și consacrat beletristicii scriitorului, și acest al doilea volum al ediției

îngrijite de Andrei Nestorescu și Nicolae Mecu se distinge printr-un amplitu și erudit capitol final de note și comentarii, în care, pe lângă numeroasele precizări și rectificări de date, sînt valorificate și rezultatele unor îndelungate investigații de arhivă, reprezentînd, majoritatea, prețioase contribuții de istorie literară. În felul acesta, scrierile ca *Amintiri din Junimea*, *Dictionarul Junimeii*, *Scrierile*, precum și articolele-program, necrologurile, „notițele literare”, aprecierile de la „revista revistelor”, răspunsurile de la „posta redacției” etc., din *Convorbiri*, cunoscute pînă acum fragmentar și numai prin textul propriu-zis, beneficiază în sfîrșit de o editare și de o examinare riguroasă științifică, relevîndu-li-se aportul de informație și de originalitate în contextul corpusului literar junimist. (Tania Radu).

● Revista *Săptămîna* ne-a obișnuit de mai multă vreme cu dulcele stil

balcanic. Dacă ar fi vorba numai de o succulență și un pitoresc al limbajului, ceea ce ar dovedi o risipă de talent în paginile acestui hebdomad, încă ar mai stîrni curiozitatea intelectuală și artistică a cititorilor. Unii din colaboratorii popularei reviste s-au specializat însă în publicistica de mistere, ca să spunem așa, calchiînd parcă romanele de la începutul secolului, cultivînd consecvent cancanul, însănuarea, birfa literară (mai cu seamă în nevracoasa rubrică *Săptămîna pe seurt*), falsă intransigență și panegiric deșănțat.

Voind să aibă și umor, ei nu reușesc decît să-l compromită prin cugetările subdezvoltate găzduite de rubrica *Gigă*. O probă a confuziei este, ne amintim bine, asimilarea abuzivă a acestor subproteții cu fraze întregi dintr-o carte a lui Valeriu Cristea, care numai bune intenții nu dovedea. Umorel acesta e un reflex, se vede bine acest,

lucru, al pornirilor umorale, al ranchiunii și al lipsei de măsură în judecarea fenomenului cultural actual.

Marea voluptate a unor semnături pare să fie însă însinuarea (cite lovituri sub centură n-au primit Eugen Simion, Mircea Iorgulescu și alți scriitori contemporani, în citeva articole bănoase care făceau paradă de principii), lipsită de abilitate și aceasta, căci intenția nu era de a sfîchiui unele carențe cu biciul subțire al ironiei, ci de a răstălmăci adevărul după bunul plac al semnatarilor. Procesul de intenție a făcut, uneori, casă bună cu opacitatea premeditată, fiindcă numai astfel a putut apărea aici o acuză inadmisibilă ca aceea prin care parodia era considerată un atac la adresa valorilor naționale (e vorba de discriminarea serialului umoristic *O sută de ani de zile la porțile Orientului* publicat de *Viața studentescă*). Alteori, revista a găsit de cuviință

să minimalizeze creația unor mari valori (Nichita Stănescu). Dar atacurile greșit îndreptate s-au manifestat nu numai în domeniul culturii; să ne amintim, de pildă, cit de nejustificate au fost campaniile împotriva unor sportivi de frunte (Cămătaru) și împotriva antrenorului naționalei de fotbal (Mircea Lucescu) care, în cele din urmă, au infirmat previziunile pătimașe ale revistei.

Nici polemice inițiate de *Săptămîna* nu sînt întotdeauna ceea ce-ar trebui să fie, semnatarii preferînd cel mai adesea o înfruntare de cuvinte, adică pamfletul, iar nu una de idei. Un exemplu recent este „schimbul de opinii” cu Gabriela Negreanu, început într-un ton cordial și degradat într-un bilci polemic la care au fost convocați cei mai diverși opinenți, ca și cum creditul unei păreri trebuie subînțeles chiar în afara competenței. O asemenea dirijare a inter-

vertirii și nu rare sînt cazurile cînd versurile trebuie citite pe dos. Cum este foarte greu de descris această lirică, singura posibilitate de a-l traduce înfățișarea e de a-l da la iveală nucleul poetic care sînt o formă de esențializare a comunicării. Autorul este unul din poezii cu cea mai subtilă știință a poeziei, fapt sesizabil în simțul limbajului poetic impecabil organizat și articulat. Nu există nici o fisură în aceste poeme distilate pînă la rigoarea diamantului. Tot astfel, interioritatea nu răbufnește decît sub forma strălucirii exorbitante. Disperarea are ceva iluminiscent: „Pentru că se crezuse o vreme / carnea ei de purpură / și nu era decît vulpea ei mică / vulpea ei mică din hambar // și pentru că la răsăritul soarelui / ar putea și acum să ne învețe / tehnica disperării punct cu punct / și de la capăt dragii mei și de la capăt // și pentru că ride pe ascuns / și tot pe ascuns își toarnă / cenușa dintr-o sticlă într-alta / cenușa dintr-o sticlă într-alta“ (din aventurile lui Guillaume). O astfel de poezie nu-și exhibă niciodată criza, ci o aducează pentru a extrage din ea sensul moral și spiritual, dominînd-o.

Guillaume, poetul și administratorul este un volum pe cit de subțire, pe atît de dens, în care preocuparea pentru tehnica poetică merge mină în mină cu grija pentru profunzime, ambele fuzionînd într-un discurs strîns și elevat.

RADU G. JEPOSU

Radiografia verbului „a avea“

În Salonul lui Paul Everac este vorba despre obsesia paroxistică a acumulării pînă la catastrofă. A acumulării de bunuri de consum, de valori mai mult sau mai puțin autentice în subsol sau în salonul devenit simbol al tezaurizării eterne, sub presiunea vremurilor care vin peste oameni și din disperarea de a supraviețui prin prisma aparatului digestiv și fabulelor culinare. Un gen de acumulare în stare de inconștiență, de abulie, de apoplexie în vreme ce treptat, treptat în subsol, în pivnița casei se acumulează, impersonal dar amenințător, cutremurător, cele 15 tone de trinitrotoluen pe cap de membri de familie. Drama aceasta împinsă din sfera concretului aproape olfactiv, din atmosfera înmiresmată a cămărilor de alimente, și a chiohanurilor cu toate papilele gustative ațîțate, cu nenumărate rețete preparate chiar pe scenă și cu trimiteri în memoria la zeci și zeci de delicii dispărute, drama aceasta zice, împinsă pînă la absurd și parabolă se desfășoară în cadrul aparent redus al unei celule sociale tentaculare cu multe reverberații în irealitatea imediată, deși numele personajelor bat într-o limbă străină. Goana după acumulări secrete și doriri de bunuri de consum și praf de pușcă nu e străină de lumea noastră bîntuită de destule nevroze și simstroze.

Cam în același fel se dezvoltă și piesa lui Paul Everac, prin acumulări succesive de elemente dramatice, printr-un conflict cu suflu tragic de bombă nucleară, care se amplifică pînă în pragul unei Hiroșime interioare, al unei Hiroșime demente, inconștiente. Piesa „Salonul“ este una dintre cele mai frumoase și zguduitoare parabole din literatura scrisă pentru scenă în ultimii

ani. O piesă construită savant, o piesă în care patima și obsesia terifiantă a verbului „a avea“ e radiografiată pînă în cele mai abisale viscere.

Spectacolul este masiv, greoi, frumos colorat caracterologic, bine structurat pe scene, aritmat, nelegat ca întreg și de aceea cu forță de șoc diminuată. Spectacolul are momente de oboseală și dă senzația că unele scene îi sînt telefonate. Tensiunea nu e întreținută cu meticolozitate de ceasornicar. Or, aici tocmai de un ceasornicar de precizie era nevoie, de un ceasornicar care să urmărească spectacolul cu un orologiu savant dintr-o orologerie vieneză deasupra scenei. Regizorul Paul Everac i-a lipsit de această dată ceasul care îi trebuia. Scenografia, mai bine-zis concepția asupra decorului a dezintegrat celebrul salon, l-a pulverizat în podiumuri mărunte așezate în trepte cotite și laterale față de unghiul de vedere al publicului. În cazul în care ar fi funcționat intenția regizorului, ca explozia din final să dezintegreze timpul dar și spațiul, decorul desfășurîndu-se și lăsînd în urmă pustiu întunecat și fără speranță al unui viitor posibil pe această planetă, poate că actuala scenografie ar fi avut efectul scontat. Dar așa, plutește în gol de aer. Cupola care se prăbușește la sfîrșit peste supraviețuitorii chiohanurilor, petrecerilor ocazionale, a căror unică fericire a fost laboratorul de alchimie al bucătărilor cu podele lustruite pînă la refuz și sobe care seamănă cu mașinile de pompieri, nu duce decît forțat, artificial, la simbolul unei Hiroșime posibile, a unei condamnări la furtună.

Dintr-o distribuție bogată, în general bine aleasă, s-au detașat Cocea Andronescu, actriță care compune un rol demn de marile ateliere de bijuterii ale timpului, cu o fantastică încărcătură de gesturi, de expresii, de nuanțe subtile și cu un pitoresc uluitor; apoi, Matei Alexandru, actor desăvîrșit prin simplitate, intuiție și inteligență care atinge întotdeauna sensul și esența personajului, Valeria Gagealov cu aplombul și siguranța fermecătoare a personajului care face navela între ironiile sorții și sarcasmul autorului, N. Gr. Bălănescu expresiv în rolul unui convic credincios și mamei, Alfred Demetriu, splendid într-o cocotă masculină cu principii științifice asupra alimentației raționale, foarte plastic și delicios croșetat din gesturi și intonații, Ilina Tomoroveanu suav aplecată spre o dramă sufocantă și imposibilă, Viviana Alivizache exact ce trebuie într-o jună pragmatică și frustă a timpului nostru, Ovidiu Moldovan, bun într-un tînar care sparge în jîndări lumea de himere albe și fragile strînsă în salonul unui regat de catins, Anatolie Spînu expresiv într-un handicapat al societății de consum și hoț de... cadavre, Simona Bondoc foarte frumos colorată într-o soție ipocrită și ofensată adeseori din senin. O lume oglindită undulată în apele turburi ale unui orfelinat de vicii și trîdări ascunse.

Salonul fantomatic și de nepătruns se sparge pînă la urmă în cioburi. Spectacolul e dur, e zguditor. Parabola încearcă să ne îndepărteze în timp și spațiu de o localizare geografică precisă. Dar, vai, e atît de aproape de unii dintre noi încît ne vine să le spunem altfel pe nume. Spectacolul, mai strîns ca ritm, mai tensionat — dinlăuntru nu din bici și voltaș de la panoul de comandă electronică al scenei —, merită toate aplauzele noastre și admirația, mai ales pentru autor și interpreti. Mai puțin, de această dată, pentru regizor!

ADRIAN DOHOTARU

Ardere mistuitoare

Un gest de noblețe artistică, un gest a cărui semnificație nu poate fi alta decît neștrămătata încredere a maestrului în fostul său elev, astfel putem interpreta (și aplauda!) prezența, la **Galeriile de Artă ale Municipiului**, a profesorului **Ion Sălișteanu** care expune, alături de studentul său de-acum doi ani, **Petru Lucaci**, un tînar cu o impresionantă și susținută activitate expozițională. Cum s-ar spune, deci, o expoziție în doi, o expoziție la care comentariul nostru ar trebui să se aplece asupra ambilor pictori, dar, din motive lesne de înțeles, apreciînd așa cum se cuvine părintească grijă a profesorului Ion Sălișteanu, inclusiv rafinamentul cromatic și compozițional al lucrărilor sale, pronunțat abstracte, dar de un dramatism extrem de concret, vom insista mai ales asupra demersului plastic semnat de Petru Lucaci, asupra a ceea ce este, după opinia noastră, esența însăși a acestui demers. În consecință, în cele trei cicluri, **Vatra, Ferestre și Rodeale pămîntului**, vom sesiza că artistul și-a propus, în mod absolut deliberat, descrierea materiei la incinența sa cu focul, adică arderea însăși, dogoarea unui cuplor de olar sub bolta căruia obiectele, îngrămădite unele peste altele, scaldate în flăcări și lumină, trălesc sub semnul infinitelor metamorfoze. Și dacă-n cazul altor pictori, din diverse motive, mai mult sau mai puțin clare, titlurile lucrărilor aproape că n-au nîcl o referință exactă asupra a ceea ce a intenționat artistul, iată că Petru Lucaci ține, și din acest punct de vedere, să fie limpede înțeles, receptat ca atare, din chiar miezul demersului său plastic. Se vor numi, deci, lucrările astfel: **Obiecte în fața vetrei, Pămînt și foc, Ardere, Pămîntul, Focul, Aerul, Vatra albastră, Metamorfozele lutului, Soba cu cable 1 și 2, Ofrandă** etc. Dar, dincolo de aceste prime observații, privind delimitarea tematică a lucrărilor, Petru Lucaci se impune prin acele deosebit de acut simț cu care a evitat capanele unei dezbatere ce putea ușor să aluneca în discursivism. Cu alte cuvinte, profund liric, împătimit de simbolurile unei lumi arhaice, cultivînd deopotrivă sugestia și misterul, arderilor depline și innoitoare, Petru Lucaci este nu numai un comentator teoretic și abstract al acestui univers, cît mai ales un pictor al aceluiași univers. Adică, pentru a-și relata lumea asupra căreia s-a aplecat, a apelat mai întîi și-ntîi la limbajul strict plastic, cu o cromatică în care domină brunurile intense și calde, învaluite de un alb strălucitor, orbitor, cu o paginație severă și energetică, sugerînd vatra și bolta cuplorului, parcă o mistuitoare ardere sub un uriaș clopot de sticlă sau de aer incandescent. Credem că în afara acestui spațiu al incidentelor dintre materie și foc, dintr-o conștientă pur decorativă, tînarul artist a plasat cu un proa mare exces de zel, zeci și zeci de urcioare, farfurii etc. Dar acest amănunt poate fi o simplă impresie și-atît. Adevărată impresie este aceea că Petru Lucaci a reconstruit, frenetic și fascinant, o străveche lume, de un poetic sublim, aceea a arderilor depline și innoitoare.

VICTOR NIȚA

Argument

Lumea la infinit

O panoramă a ideilor contemporane, o panoramă a punctelor de vedere despre om și societate reprezintă colecția **Ideii contemporane**, apărută în redacția Editurii politice. O lume văzută la infinit, o lume privită din perspective adeseori contradictorii, o lume interpretată de reprezentanți ai filozofiei, economiei politice, sociologiei, istoriei, culturii, biologiei, esteticii, care creează o imagine caleidoscopică asupra ființei și frământărilor secolului douăzeci. Ceea ce realizează biblioteca aceasta universală a spiritualității umane este în primul rînd informarea avertizată a cititorilor captivați de spectacolul incendiului de idei, o perspectivă asupra timpului și destinului. Într-o lume în care apar zilnic cărți în stare să inușe o bibliotecă labirint, într-o lume care se află în fața unei noi sinteze, de proporțiile renașterii, într-o lume supusă unui tir fierbinte de informații cărora ne e din ce în ce mai greu să le facem față, să le stocăm, să le selectăm, o colecție de asemenea anvergură are rolul unui ghid superior, al unui instrument de lucru fabulos. Ce s-ar întâmpla cu oamenii care gîndesc de pe alte meridiane, de sub sfera de influență a altor culturi și școli, nu e greu de înțeles. O asemenea cultură s-ar exclude din circuitul civilizației și ar intra în noaptea. Excluzivismul dogmatic ar orienta spiritul spre un univers unilateral, ar uniformiza, ar clișa, ar standardiza toate conceptele, ar sărăci perspectiva asupra existenței, ar devitaliza spiritul, ar ucide în cele din urmă creația, ar duce la alienare. Or, această bibliotecă a ideilor contemporane lasă deschise toate porțile spre lume, și, în același timp, propune lumii propriile noastre opinii asupra problemelor care frămîntă umanitatea noastră atît de fragilă și încercată de atitea războaie în planul ideilor. Și se întîmplă, iată, că, obsedați să aflăm ce se întîmplă în lume, racordați la ultimele telegrame de presă și căutătorii de știri de pretutindeni, ne-am obișnuit să ne informăm și asupra gîndurilor oamenilor care trăiesc pe aceeași planetă cu noi, vrem să știm totul despre noi înșine și căutăm orice sursă de informare să ne simțim mai bogăți, mai atente, mai sensibili implicații în existent. În felul acesta se dovedește încă o dată că filozofia, (mai ales filozofia) a coborît din sferile abstracte ale unor inițiați, a părăsit sertarele și arhivele devenind tot mai mult un instrument care operează asupra prezentului.

O trecere în revistă a autorilor publicați în această prestigioasă colecție apărută sub auspiciile și sub redacția Editurii politice dă o imagine convingătoare asupra democrației conceptelor care stă la baza selecțiilor operate în furtuna de curente și opinii ce frămîntă planeta: Dufrenne, Goldmann, Wiener, Töffler, Lukacs, Mc Luhan, Kotarbinski, Marcuse, Dubinin, Heisenberg, Levy-Strauss, Toybnak, Schrödinger, Prestipino, de Broglie, Lapasco, Habermans ș.a. Simpla lor enumerare atrage după sine observația că reprezintă claviatura de orientări filozofice, istorice, politice și estetice diferite și spectaculoase care ar putea provoca o adevărată derută, dacă nu cumva o de-gringoladă în propria noastră orientare asupra problematicele specifice puse de fiecare autor în discuție. Meritul fundamental al redacției care editează această bibliotecă a ideilor este că, prin fiecare volum scos din tesaururile tipografiei, editura nu dă numai prilej de informare ci și de educare a publicului prin judecățile de valoare emise competent, cuprinzător, adeseori la nivelul unor studii aprofundate, de pe poziții marxiste, asupra autorilor și asupra concepțiilor filozofice reprezentate. Întreprindere grea și plină de răspundere nu numai în fața cititorilor de azi dar și în fața viitorului. De aceea, considerăm că biblioteca (ajunsă acum la peste 70 de titluri) merită aprecierile noastre unanime, că redactorii care o îngrijesc, traducătorii specializați care o tălmăcesc, merită stima și admirația noastră. În ceea ce privește contribuția noastră la dezbaterile de idei contemporane colecția trimite spre celelalte meridiane opiniile privind această lume la infinit ale unor gînditori și oameni de știință români precum Caius Iacob, Mihnea Gheorghiu, Șerban Titeica, Mihai C. Botez, Mihai Drăgănescu, Gall Ernő, Edmond Nicolau, Valter Roman, Ovidiu Trăsnea ș.a. Nu e mai puțin adevărat însă că în sumarul colecției devine obligatoriu să-și afle loc și operele sau măcar unele antologii de texte, ale unor gînditori ca Athanasie Joja, Mihail Ralea, Lucian Blaga, D.D. Roșca, Mircea Eliade, Constantin Noica, pentru a completa viziunile originale asupra existenței la nivelul unui dialog egal cu toate virfurile inteligenței planetare. Bine ar fi ca asemenea biblioteci ale ideilor contemporane să stea în atenția tuturor editurilor pentru că avem încă multe datorii față de cititori la capitolul schimbului de informații cu lumea largă în planul ideilor.

ADRIAN DOHOTARU

CAP LIMPEDE

vențiilor, nelolială, nu poate fi decît un rău exemplu pentru onestitatea publicistică și un procedeu incorect de detur-nare a atenției. Cînd argumentației urbane îi sînt preferate bășcălia, judecata în doi peri, poanta stupidă, cînd sînt vîinate amănuntele de culise periferice și nesemnificative, prestigiul unei asemenea reviste atît de cunoscute, n-are nimic de cîștigat. Dimpotrivă. (Radu G. Teposu).

● **Spectacolele operei.** Astă seară pe scena Operei Române un balet celebru: **Don Quijote** de Minkus. Interpreții fac parte din cea mai tînară generație de dansatori ai Operei: Carmen Anghelug, George Bodnarciuc, Roxana Bodnarciuc, Mihaela Tugearu. Mîine seară un festin artistic, **Boema**. În distribuție Ludovic Spiess, Sanda Șandru, Elvira Cirje, Eduard Turmaganian, Lucian Marinescu, Dan Zancu. Duminică dimineața, la ora 11,

un balet clasic din repertoriul românesc: **Demozela Măriuța** de Mihail Jora. Alături de acest titlu o capodoperă a muzicii universale, **Chopiniana**. Vor debuta cu acest prilej Anne Marie Vretos și George Bodnarciuc. Alături de el nume consacrate ca Ștefan Bănică, Cristina Teodorescu, Magdalena Rovinescu. Duminică seara, la ora 18, **Evgheeni Oneghin**. Și de această dată consemnăm câteva debuturi notabile: Sanda Șandru, Rodica Mitrică, Ionel Voineag. În cadrul ciclului de capodopere lirice februarie, ora 14,30 va putea fi audiată **Norma** de Bellini, într-o interpretare sîrbătorească: **Maria Callas, Mario del Monaco, Ebe Stignani**. Dirijor **Tullio Serafin**. Luni seara la ora 18, o seară de **Canțonete, Valsuri și Romanțe** în interpretarea unor cunoscuți soliști ai primei scene lirice: **Elena Simionescu, Elena**

Grigorescu, Elvira Cirje, Cornelia Pop, Mihaela Agachi, Ludovic Spiess, Corneliu Fănațeanu, Dan Iordăchescu, artist emerit, Nicolae Florei. Capodopera muzicii franceze, **Carmen de Bizet**, va fi prezentată marți, 14 februarie, ora 18, de Rodica Mitrică, Victoria Bazzetti, Florin Farcas, Nicolae Urziceanu. La pupitrul: Constantin Petrovici. Premiera acestui început de stagiune, **Lucia di Lammermoor**, este programată miercuri, 15 februarie, ora 18, sub bagheta aceluiași dirijor Constantin Petrovici. Soliști: Silvia Voinea, Lucian Marinescu, Florin Georgescu, Corneliu Fănațeanu, Adrian Ștefănescu. În fine, joi, 16 februarie, ora 18, o altă capodoperă de balet **Frumoasa din pădurea adormită**. Debutează Mihai Tugearu care va evolua alături de Cristina Teodorescu, Doina Ianculescu, Aglaia Gheorghie ș.a. ● La Școala populară de artă din București s-a încheiat Conferința direc-

torilor Centrelor de îndrumare a creației de masă și Școlilor populare de artă din țară. S-a desfășurat sub egida Consiliului Culturii prin reprezentanții săi, director Gheorghe Constantin și Gheorghe Tăzlaşan din „Direcția Culturii de Masă“. Mișcarea de amatori își gîndește viitorul prin toți cei care au răspuns prezent la această Conferință. (Paul Agariu).

● **Literele oltene în**

Muzeograful

(Urmare din pag. 13)

implicat, totodată, cu strălucire, marea vocație a colaborării creatoare cu marile civilizații și purtătorii acestora, popoarele lumii. Plecînd de la aceste premise, de la menirea instituției muzeale, rezultă că muzeograful trebuie să îmbine cu abnegație, cu competență, cu patriotism ardent, ba chiar și cu eroism, callitățile de dascăl al neamului, cercetător științific și păstrător dirz al patrimoniului cultural național. El, muzeograful, trebuie să participe activ la viața socială, să

documente și imagini. O frumoasă inițiativă, dovedind că actul major de cultură se poate exercita în orice împrejurare, în orice cadru, dacă există dorință, pasiune și competență: sub auspiciile Asociației scriitorilor din Craiova, la sediul revistei „Ramuri“ prinde trup amenajarea unui interesant micromuzeu al literelor oltene. Este vorba de un centru de documentare, în cartoanele și vitrinele căruia s-au adu-

nat, de pe acum, o serie de prețioase manuscrise emanînd de la scriitorii originari sau legați de Oltenia. (Al. Macedonski, Tudor Argezi, Traian Demetrescu, Elena Farago ș.a.), tipărituri ale literaturii olteni clasici și contemporani, documente, fișe, fotografii legate de viața și opera acestora etc. Sufletul acestei generoase întreprinderi este poetul și publicistul **Claudiu Moldovan**. (I. P.)

combată cu eficiență procesele care pot duce la degradarea, poluarea, sau ignorarea patrimoniului cultural național în contextul profundelor transformări revoluționare pe care le trăiește și le înfăptuiește societatea noastră contemporană. Un muzeograf strălucit patrimoniului, călăuzind marea publică către comorile educative ale acestuia, punînd în slujba marilor idealuri și nevoi spirituale actuale o bună pregătire politică și profesională, iată ce ne trebuie, vor spune, cred eu, toți cititorii acestei rubrici care începe și care-și propune să dezbată, concret și eficient, munca și viața, lupta de zi cu zi a muzeografilor și a instituțiilor lor, muzeale.

Fotoreportaj din

• Cel mai grandios proiect al epocii Ceauș

Text și fotografiile de ELENA GHERA ■

Mergem pe cîmpia Teleormanului spre Turnu Măgurele, mai precis pe cîmpia Burnasului, între luncile riurilor Olt și Călmățui, pămînt încercuit de ape dacă socotim și vecinătatea Dunării, spre sud. Cu toate acestea precipitațiile au valori reduse în perioada de vegetație, deficitul de umiditate atingînd valori maxime în lunile iulie și august. Și totuși de sub ceața aburindă răzbat, pe toată întinderea, luciul greu, reflexele de antracit ale brazdelor de pămînt sănătos, bine întreținut. De ani de zile, sistemul de irigații Turnu Măgurele asigură o bună gospodărire a pămîntului, dublînd producțiile irigate.

Acum în plină iarnă, pe cei 1200 km de rețea de conducte îngropate nu se mai pompează apă; este perioada în care se fac verificările și reparațiile necesare. Sistemul fiind complet automatizat, un șef de formație revenind la fiecare 10000 ha, ne imaginăm de cită pricepere și conștiință profesională este nevoie, în această activitate contracronometru. Din cei 1200 de km de rețea subterană, apa iese prin 15000 de hidranți, cam din 70 în 70 de metri. Despre conștiința profesională ne-a amintit agentul hidro, Constantin Bozeanu, care singur răspunde de tot ce se întîmplă, pe o rază de 30 km, atît la suprafață cit și în rețeaua subterană; o simplă garnitură îmbătrînită a unui hidrant neluată în seamă, acum, poate cauza perturbații, intreruperi la care interviu mai greu în plină campanie. Menținerea la parametri proiectați a întregului sistem, ne spune inginerul Gheorghe Constantin, șeful sistemului de irigații Turnu Măgurele, pare o treabă simplă, atîta timp cit totul este complet automatizat; 34 de stații sînt conduse de un singur om prin calculator, dar ca lucrul acesta să fie posibil pe toată perioada campaniei, acum trebuie să muncim mult, repede și bine. În urma colmatării brațului Dunării, pe care e amplasată stația principală de alimentare a sistemului, a fost necesară realizarea unor volume imense de dragaje; zilnic 2000 mc.

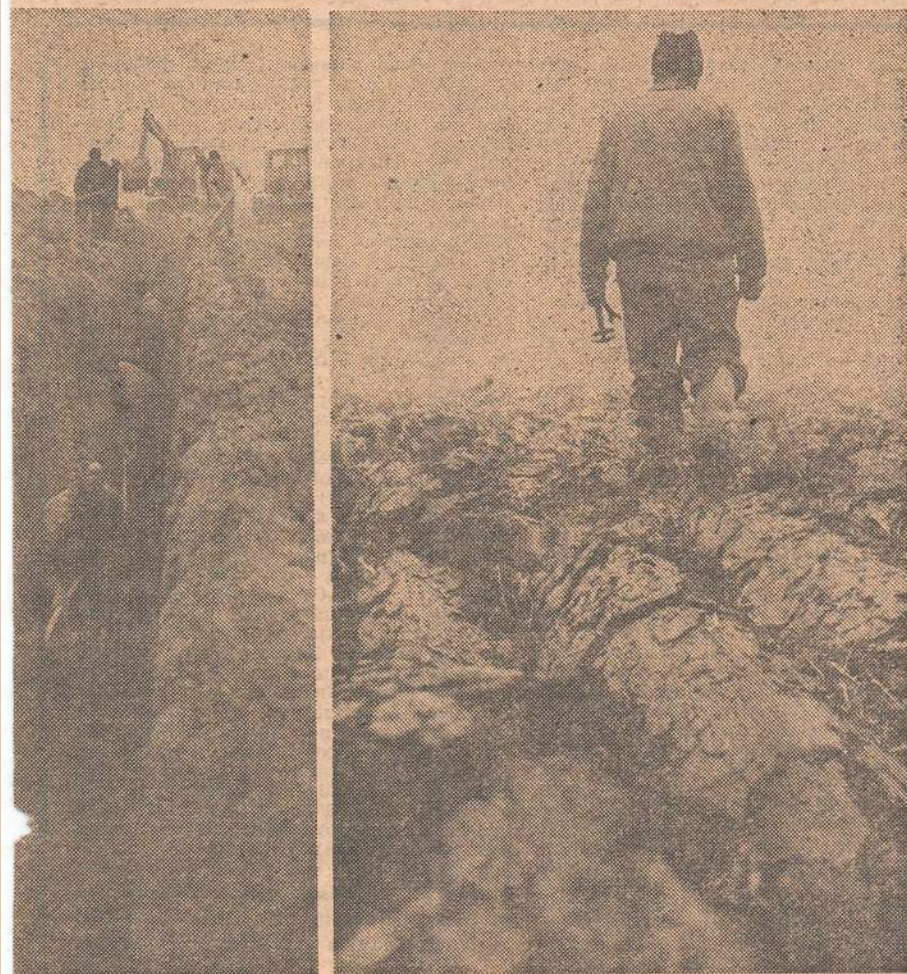
În comuna Islaz se fac săpături pentru conductele de punere sub presiune a stației de pompare. Termenele sînt termene, primăvara bate la ușă, motorina trebuie folosită cu chibzuință. Ce e de făcut? Șeful de lot Dumitru Mitroi și-a strîns oamenii în jurul său și le-a pus aceeași întrebare. Soluția propusă a fost folosirea frînghiilor și a unui simplu sistem de scripeți. Conductele vor fi montate toate la vreme, operația aceasta nu va avea timpi morți, ceea ce este foarte important, starea de efervescentă, de activitate se transmite și celor ocupați în comună cu alte munci, C.A.P.-ul a trimis la sediu după aripile de ploaie gata reparate. Tot aici, la Islaz, se modernizează vechiul sistem construit pe motorină, amenajîndu-se o stație de pompare electrică.

În aceste zile de iarnă amăgîtă de ploii care tot anunță zăpezile din nord, pămînturile din Cîmpia Burnasului erau împinzite de țărani ieșiți la lucru. Ei aduceau primăvara mai aproape și împingeau zilele de secetă spre alte meridiane.

Șansele piinii

reconstrucția pământului, în acțiune

Istoria noastră, viața noastră

Act de autentificare

— În Muzeul Unirii din Iași, două tablouri ale lui Alexandru Ioan Cuza își află paternitatea. Ipoteză inedită a criticului de artă Radu Negru —

Aflindu-ne în zilele aniversare ale Unirii de la 1859 în Iași, printre clipele de firească emoție prilejuite de reîntilnirea a numeroase efigii — în piatră, bronz, documente — ce evocă actul istoric de la 24 ianuarie, se așază și cele trăite în tovărășia criticului de artă Radu Negru, care ne-a făcut părtași la o importantă descoperire a sa. Discuția noastră despre „perimetrul plastic al Unirii” se va transforma într-un veritabil act de autentificare a două tablouri, a două opere de artă deosebit de valoroase asupra paternității cărora nimeni nu s-a aplecat până acum.

Radu Negru ne invită „să ne concentrăm aici, în Muzeul Unirii, asupra citorva momente epice, dramatice dacă vreți, ale unor fizionomii caracteristice, adevărate efigii ale Unirii. Iată, cum intrăm în prima sală de la parter, ne aflăm în fața unui portret pe care muzeograful n-au avut curajul să-l atribuie unui autor, dar să încercăm noi să o facem! Un portret de tinăr, cu grad de maior al Principatelor. O fizionomie concentrată a unui tinăr ofițer care are o alură exterioară asemănătoare ofițerilor francezi ai epocii lui Ludovic Bonaparte (Napoleon al III-lea) dar care are un chip caracteristic românesc, nu pentru că l-a căutat cumva pictorul, ci pentru că l-a studiat îndeaproape pe vremea când, probabil, la Galați sau la Minjina, undeva unde l-a întâlnit și a intuit că va reprezenta în gândul și fapta unioniștilor un simbol, l-a făcut portretul de aproape. Nu e semnat, e adevărat! Dar are numai trei dintre cele patru decorații pe care le purta mai târziu când a fost domn. Nu era încă domn, dar îl chema Alexandru Ioan Cuza. Îl compar cu portretul semnat de Panaiteanu-Bardasare. În casa Kogălniceanu, astăzi Muzeul Kogălniceanu, se păstrează un portret mai mic dar tot numai cu trei decorații și o diagonală roșie pe un albastru intens. Are aceeași concentrare a privirii, un chip bun, un chip iubit! Se vede din felul cum e pictat de autor că el exprimă o adeziune mai largă, populară. Este „domnul legendelor”!

— Cine a fost Panaiteanu-Bardasare? !
— Gheorghe Panaiteanu-Bardasare a fost primul profesor de „zugrăvit subtilă” al Școlii superioare din statul național român. E cel care și-a dat totul avuții ce-l posedă la Burdujeni pentru a ține aici un grup de pictori. Foarte târziu, statul a putut să-i răsplătească acest sacrificiu.

— Ne faceți deci, părtași la un act de autentificare, după cite înțelegem...

— Este pentru prima dată când fac publice aceste constatări. Iată, dacă am fotografia aceste două portrete și le-am expune sau proiecta pe un ecran, am vedea că ele sînt făcute de mina aceluiași pictor. Deci inconfundabil e vorba de Panaiteanu-Bardasare!

— Ne face onoare să fim primii care vă dezvăluim concluziile studiului care v-a preocupat atîta timp. Mai aveți și alte asemenea descoperiri?

— Da. Un alt portret de o frumusețe rară, aflat tot aici în Muzeu. Este un portret tîrziu al lui Alexandru Ioan Cuza, un portret cu o anumită tristețe, cu un simț al sacrificiului. Cum știți bine, și de la mitul lui Manole, nimic nu se poate face fără iubire... Iată că după exil, Constantin D. Stahi realizează un portret unic în istoria picturii. Ar merita un album toate aceste portrete ale lui Stahi, nu pentru că se cultivă hiperrealismul astăzi în întreaga lume a picturii, ci pentru că lecția lui de măiestrie este greu de egalat! Cei care au crezut că e vorba de academicism, deci de o exactitate rece, s-au înșelat! Cînd îți alegi cărțile vechi ale nemului ca obiecte de natură statică, manuscrisele de care se ocupa Kogălniceanu, apoi Hașdeu, apoi Iorga, înseamnă că știți, înțelegi că acestea sînt actul de proprietate asupra pămîntului care este al nostru, al românilor.

— Rămăsesetî la explicația tristeții portretului.

— Tristetea nu este aceea a unui om posomorit și căzut, ci a unuia care știe că și-a îndeplinit datoria față de ai săi, față de istorie. Nu are nici un fel de emfază portretul și tristețea aceea este a unui om de o demnitate și o elocință a privirii rar întîlnită în portretistica universală. Și trebuie să spun că notația pe care o face Constantin D. Stahi cum că ar fi copiat după un autor necunoscut cu un nume ciudat, seamănă exact cu gestul lui Alecu Russo și al generației sale, cei care au atribuit „Cîntarea României” unui călugăr de undeva din evul mediu. De fapt, era lucrarea lor, cum bine se știe. Tot astfel — am curajul să spun — pentru prima dată public, că portretul semnat cum că ar fi o copie de Constantin D. Stahi, este portretul gîndit, conceput, elaborat și dus la mînuie de acest mare pictor, din păcate, prea puțin cunoscut încă. Este un Cuza Vodă care devine icoană de abecedar pentru toți cei care au învățat să vorbească și să scrie românește, pentru cei care au învățat și învățat să-și iubească țara!

Palatul de la Ruginoasa, complet restaurat

Datorită muncii și dragostei și profesionalismului unui grup de entuziaști de la Muzeul de istorie din Iași, datorită unui mînunchi de oameni care au reușit să recreze imaginea sa veridică, vestitul Palat de la Ruginoasa — a cărui vîrstă depășește 17 decenii — unde a gîndit și lucrat Alexandru Ioan Cuza și-a redeschis porțile. Ca un muzeu drag nou, tuturor românilor, un muzeu pentru eternitate.

La parter este organizată o expoziție documentară ce atestă activitatea revoluționară a lui Alexandru Ioan Cuza din perioada premergătoare revoluției de la 1848, ca și din timpul acesteia. Este bogat și sugestiv ilustrată activitatea social-politică din anii 1849—1858, infățișîndu-ni-l pe militantul unionist consecvent, activ, inteligent, diplomat. Alegerea sa în cele două Principate, precum și tenacele sa muncă de după Unire, pentru consolidarea și recunoașterea acesteia în afara țării — sînt pagini de istorie vie, deschise elocvent atît pentru cunoscătorii cit și pentru marele public. Cum ne spune cercetătoarea Maria Humnic-Teclan, sefa Muzeului de istorie „dorim ca aceste documente să conducă vizitatorii la înțelegerea exactă și profundă a momentului istoric de la 1859, în raport direct cu întreaga noastră istorie națională”.

La etaj, vechile interioare au fost reconstituite cu o mare precizie a detaliului și atmosferei. Este respectată destinația inițială, dată de Elena Cuza, cea care a știut să fie alături, să sprijine moral bărbatul pe umerii căruia istoria pusese sarcini coplesitoare, destinale unui popor întreg. Multe obiecte aparținînd familiei sînt completate sugestiv de altele de epocă, refăcînd spiritul și imaginea acelei vremi. În cabinetul domnitorului — masa de lucru așteaptă parcă să fie luminată de pilpierea caldă a luminărilor

din sfesnicul de argint gravat cu stema țării unite. În sala de studiu — biblioteca dădora de cărți ale epocii sînt păstrate în chiar dulapul original al lui Cuza. Salonul Elenei Cuza — un univers de obiecte de gust, ce denotă rafinamentul unei intelectuale alese. Fotoliile, oglinda, evantaiul, un sal de dantelă, albume cu fotografiile, călimara... își așteaptă parcă stăpîna de odinioară. Alături — camera copiilor. Apoi — sufrageria. Bufetul de stejar, vesela, tacimurile originale, încrustate cu Stema Unirii și cifrul domnitorului, s-au întors acasă după 120 de ani, și-au reluat locul firesc pentru a ne vorbi despre un spirit luminat care s-a identificat cu idealurile poporului său. Ca și marile saloane — cu planina vieneză, cu picturile originale ce i-au aparținut, măsuțele delicate, banchetele, fotoliile... — unde au poposit cele mai alese spirite ale veacului, cărturarilor români revoluționari și unioniști care i-au fost sfințici, sfătuitori și prieteni. Aici s-or fi pus bazele gîndului cîtoririi celor două Universități românești (de la Iași și București), a teatrelor românești, a atîtor instituții de cultură care s-au inaugurat în vremea lui Cuza Vodă!

Fiecare obiect, restaurat așa cum a fost, își cîntă partitura în concertul de atmosferă al locului de întimitate și gînd al celui cu o viață atît de zbuciumată care a fost Alexandru Ioan I (Cuza), primul principe al României moderne. Specialității care au oficiat acest act sublim, restaurînd unele obiecte din adevărate cioburi, multe aflîndu-se într-o stare gravă de uzură și deteriorare, colectivul condus de Maria Geba, de la Complexul muzeistic din capitala Moldovei, merită stima și mulțumirile noastre de vizitatori.

După 125 de ani de la Marele Act al Unirii Moldovei cu Muntenia, Ruginoasa retrăiește epoca sa de glorie.
PETRU IDRICEANU

Repere

Opera de artă și de investigație științifică

Cronica noastră trebuie să dezbateze mărturisind o îndoită amărăciune: cea dintâi legată de timpul care a trecut de la iniția tipărire a acestei monumentale cărți până la retipărirea ei și de puținătatea ecorurilor critice, ceea ce a făcut ca apariția actualii ediții să nu capete încă dimensiunile unui adevărat eveniment cultural, ci să se înscrie în fluxul obișnuit lui. Or, această **Istorie a literaturii românești în veacul al XIX-lea** care reapare la trei sferturi de veac de la cea dintâi ediție a sa reprezintă nu numai unul din punctele de referință ale scrisurii lui N. Iorga, ci o capodoperă a culturii române. Afirmatia poate surprinde pe cei deprinși chiar și acum după ce numeroase tipăriți din opera lui N. Iorga au apărut și nu de puține ori în tiraje a căror ordine de mărime nu putea fi imaginată în timpul vieții lui — să-l judece nu după lectura scrierilor sale ci după ceea ce alții au spus despre ele, după colportajul mărunt, insidios, emanatie a unui spirit de cafenea și de lipsă a unei elementare rigori științifice legate de părțile ei caduce. Ceea ce s-a întâmplat cu această carte, care nu reprezintă doar una din istoriile literaturii române, ci pentru perioada pe care a îmbrățișat-o, și anume 1621—1886 momentul ei de culme, neîntrecut până acum. Afirmatia poate părea exagerată dar vreau să vă spun că am cumpănit bine ceea ce spun și nu m-am lăsat purtat de valurile entuziasmului provocat de o revelație. Cartea lui N. Iorga îmi era binecunoscută. Am recitat însă ediția apărută în atât de riguroasă îngrijire științifică semnată de Rodica Rotaru cu studiul introductiv al lui Ion Rotaru — cu sentimentul că valoarea acestei opere cruciale a istoriografiei noastre, a gândirii estetice românești ni se impune cu un fapt obiectiv și a afirma însemnătatea ei nu reprezintă o datorie de natură sentimentală ci una din acele obligații morale pe care le avem față de pietrele cardinale ale spiritualității autohtone în mod ciudat părăsite timp de trei sferturi de secol pe tărîmurile unei uitări vinovate. Dar nu și neexplicabile. Erorile atât de flagrante de apreciere prezente la tot pasul în **Istoria literaturii românești contemporane**, au aruncat un adevărat zăbranc asupra celorlalte două capitole ale acestui triptic, cel dintâi **Istoria literaturii române în secolul al XVIII-lea** (1688—1821) apărută în anul 1901, și cea de a doua tipărită între anii 1907—1909 care prilejuiește însemnările noastre. Cel care au citit doar **Istoria literaturii** care îi privea pe contemporanii neînțeleși de N. Iorga și condamnați în numele unor principii care atentau la esența artei, respingînd unele din cele mai de seamă creații ale poeziei, romanului și dramei românești postbelice, au crezut că **acesta este istoricul literar N. Iorga**. Cei ce n-au citit paginile cărții și aceștia erau cei mai mulți și-au format o imagine asupra is-

toricul literar N. Iorga din ceea ce s-a spus despre el de către alții și mai ales din paginile **Istoriei literaturii române** a lui G. Călinescu, în care paginile neuitatului portret conțineau atîtea fulgerări la nivelul cel mai aprins al genului călinescian. Pentru ca să fim sinceri, optica marii majorității, a zdrobitoarei majorități despre istoricul literar N. Iorga e optica lui G. Călinescu care considera că lucrarea savantului dedicată literaturii române contemporane „e opera cea mai bizară ce se poate închipui, interesantă ca jurnal interior și ca operă polemică” și că citind-o asistăm la un adevărat „măcel critic”. Se va spune că G. Călinescu circumscria observațiile sale doar la partea contemporană a istoriei literare dar citind cu atenție capitolele pe care îl dedică vom vedea că el practic face abstracție de istoricul literar N. Iorga, că îi omite pur și simplu contribuția pe acest tărîm. Dealtfel, G. Călinescu spune fără echivoc: „Fiind un temperament ominamente subiectiv, N. Iorga este interesat în memorii, în articole scurte de gazetă, în tot ce fixează o umoare de moment”. Înfirzirea receditării operii lui N. Iorga în general și a unora din operele sale capitale cum este aceasta, rezistența unei părți a criticii noastre în fața scrisurii său din pricina clișeeilor și a prejudecăților care s-au perpetuat de la o generație la alta și de care cu greu ne putem desprinde — toți acești factori au contribuit la situația ai cărei martori sintem acum. Și anume ca o apariție eveniment să treacă pe lângă noi fără să-l subliniem locul proeminent în istoria culturii noastre și fără ca publicul să-l acorde interesul meritat.

Ca să înțelegem această **Istorie a literaturii românești în veacul al XIX-lea**, va trebui să spunem mai întâi că pină la apariția ei istoriografia literară românească nu se desprinsese din orbita bunelor intenții și a pornirilor generoase, operele de pe acest tărîm fiind doar lucrări de pionierat, fapt demonstrat în documentata prefață semnată de Ion Rotaru. Așadar, **Istoria literaturii române** atît cea din secolul al XVIII-lea, care a fost retipărită în anul 1969 în îngrijirea aproximativă a lui Barbu Theodorescu, ca și cea din secolul al XIX-lea sunt primele istorii ale literaturii române în adevăratul înțeles al cuvîntului. Ele reprezentau sinteza între activitatea de critic și de istoric literar, amîndouă aflate în momentul lor de apogeu în cariera lui N. Iorga care se apropie de hotarul celui de al doilea deceniu de la debut. Criticul N. Iorga, afirmat atît de timpuriu, atît de franc și cu o concepție atît de modernă care urmărea în ultimul deceniu al secolului al XIX-lea racordarea literaturii române la nivelul dezvoltării artei universale își încheiase și cea de a doua etapă a activității sale de creație, cea din paginile „Sămănătorului”. Aici, între 1903—1906, N. Iorga, deși nu mai vădește aceeași dorință de sincronizare cu literatura universală, cum procedase cu un deceniu în urmă, fundează o nouă doctrină, doctrina unei estetici naționale, cu o atît de largă audiență în epoca respectivă. Am demonstrat în studiile pe care le-am dedicat lui N. Iorga faptul că, în ciuda unor opacități și a unor confuzii a valorilor care nu era numai a sa ci a majorității criticilor de atunci, activitatea sa critică din acea perioadă a constituit un factor de progres în evoluția literaturii române, propulsînd și încurajînd adevăratele valori ale epocii aflate la începutul carierei lor precum Mihail Sadoveanu, O. Goga, Ion Agârbiceanu, D. Anghel.

Dar încă de la început N. Iorga va fi nu numai critic ci și istoric literar în adevă-

văratul înțeles al cuvîntului, publicînd în această perioadă studii despre Constantin Negruzzi, Grigore Alexandrescu, N. Bălcescu, Dimitrie Bolintineanu, ca să ne oprim doar la cîțiva din cei care fac obiectul istoriei literaturii române recent retipărită de Editura Minerva.

Și, în sfîrșit, N. Iorga beneficia de experiența sa de scriitor, materializată în două din direcțiile în care însușirile sale de artist se manifestau plener: notele de drum și portretele. Toate laolaltă au făcut din **Istoria literaturii românești din secolul al XIX-lea** o sinteză a direcțiilor esențiale ale scrisurii lui N. Iorga într-o epocă în care acestea se aflau în epoca plănării lor exprimări. Și dacă aceasta e prima istorie a literaturii române în adevăratul înțeles al cuvîntului, ea nu are nimic din incertitudinea pionieratului, din dîbuirile cauzate de absența unor precursori viabili și nici din căutările tinereții. Să nu uităm că atunci cînd a început să o scrie avea numai treizeci și cinci de ani! Și totuși lectura ei are valoarea unei revelații: ne întîlnim cu opera unui maestru care stăpînește nu numai obiectul studiat ci întreaga istorie a civilizației românești, construind o adevărată frescă spirituală a epocii. Pentru că fiind cea dintâi istorie a literaturii române dedicată epocii în care s-a născut și s-a afirmat literatura română în adevăratul înțeles al cuvîntului ea ni se relevă acum la aproape trei sferturi de veac de la prima ei apariție, drept o carte profund modernă, de o nouitate de concepție, de metodă atît de nouă, în toate articulațiile ei, încît totul ne îndreptățește să afirmăm că și pe acest tărîm N. Iorga a fost un vizionar, un artist și savant care și-a depășit în mod îndrăzneț epoca, multe din operele sale inscriindu-se în circuitul valorilor absolute ale culturii noastre care și astăzi pot avea valori de model. Pentru că **Istoria literaturii române**, așa cum a înțeles-o N. Iorga, e în fond o istorie a civilizației românești, a mentalităților care au favorizat sau nu apariția unor opere și au influențat formarea unor direcții noi ale gândirii și sensibilității românești. Tabloul vieții și existenței sociale, al înfruntărilor politice, al obiceiurilor și moravurilor, al stărilor de spirit, nu are în **Istoria literaturii române** a lui N. Iorga o existență autonomă, nu o înecă în determinări abuzive și arbitrare. Dimpotrivă, modernitatea acestei istorii stă în faptul că ea demonstrează deopotrivă dependența artei față de toți factorii sociali, politici, morali amintiți și autonomia ei, faptul că literatura primește toate aceste influențe care îi stabilesc o configurație anume dar, la rîndul lor, le modelează o structură aparte, că arta se naște din acest mediu complex care îi favorizează apariția sau dimpotrivă i se opune. Geneza operei lor de artă nu este uniformă, nici destinul și nici influența lor. Cu toate că apar în același spațiu geografic și în aceeași perioadă. De aceea istoricul literar, așa cum îl concepe N. Iorga, e în primul rînd un seismograf sensibil la toate mișcățile care produc o operă de artă care la rîndul ei se reverberază asupra mediului înconjurător.

Epoca pe care N. Iorga o studiază acum e aceea a formării și a triumfului unei literaturi care uneori nu avea înaintea ei nici o tradiție, înfruntînd o mentalitate potrivnică afirmării sale. Ca într-o demonstrație de o rigoare matematică dar cu talentul unui romancier, N. Iorga evidențiază cit era de constrîngător mediul social, politic și spiritual în obiceiurile, optica predominant orientată asupra memoriei operei de artă văzută ca una din componentele unei vieți menită să distileze doar plăcerile imediate, senzoriale.

Și, în același timp, cît de tenace era concepția retrogradă pentru afirmarea unei culturi naționale și cît de fecunde au fost în procesul acesta desfășurat pe spațiul a patru decenii și jumătate, afirmarea noilor idei, ideile progresului social, ale racordării la dominantele civilizației occidentale și principiul național. E o viziune dinamică, dialectică reconstituită cu o rigoare exemplară dar și cu toate mijloacele de expresie ce fac din istoria literaturii nu numai un inventar de opere și autori, ci un lanț progresiv de stări conflictuale ce duc la înfrîngerea mentalităților vetuste, retrograde și la triumful culturii moderne inspirată nu numai din tradițiile naționale dar în egală măsură din cerințele unei societăți aflată într-un tenace proces de înnoire.

Nu ar fi deloc inutil să observăm de cite ori revine în această carte noțiunea modernă mai ales în cazul lui Mihail Kogălniceanu. Dar nu termenii ca atare ne interesează ci faptul că din toate cele trei volume se desface această superbă frescă a unei culturi care, pornind de la „literatura de întîmplare, de capriciu, de ceasuri libere, de răzbunări personale, care, multă vreme, fusese și singura noastră literatură” ajunge la acea literatură „cu rădăcini naționale ce are o înaltă misiune socială și morală, ajutînd la vădirea însușirilor superioare ale omenirii și, în același timp, lucrînd pentru fericirea ei”. Pentru că urmărind din această perspectivă morală evoluția literaturii române — așa cum făcuse și în paginile **Sămănătorului** — N. Iorga nu abolește criteriul estetic. Par exagerate unele aprecieri cu privire la poezia lui Asachi sau unele drastice epitepe legate de proza lui Alecsandri, dar orice istorie literară cuprinde asemenea opinii personale. Erori parțiale, dacă ne gîndim că N. Iorga nu face nici o apreciere în absolut ci o raportează neconștient la starea culturală, literară, mentalitatea și psihologia publicului. Că totdeauna subliniază izbînzile și nereușitele chiar în cazul autorilor pentru care are o vădită simpatie sau o înclinare negativă. Că stăpînește o scară a valorilor care îl face să stabilească delimitări nete în opera fiecărui scriitor ca și în cadrul literaturii acelei epoci. Calea e cel mai adesea o comparație, cum ar fi aceea dintre Negruzzi și Grigore Alexandrescu, dintre scriitorii munteni și moldoveni, dintre Kogălniceanu și Bălcescu, adevărate pagini antologice de rigoare critică și artă literară. Portretul psihologic determinat cum se întîmplă în cazul tuturor scriitorilor studiați cunoaște culmi ale virtuozității iar în cazul unor destine care s-au evidențiat prin fapta lor, cum este Gheorghe Lazăr, emoția se convertește în valori estetice de o netăgăduită frumusețe. Sint pagini care unesc o elevată artă literară cu pătrunderea psihologică, pagini desăvîrșite și de rigoare caracterologică, lectura lor reprezentînd o desfășurare spirituală și prilejul de a avea imaginea definitivă asupra personalității studiate. Operă de evocare și de reconstituire, operă de artă și de investigație științifică, operă în care scriitorul, criticul și istoricul au sintetizat toate darurile lor neobișnuite, operă care reînvie o epocă de răscruce dîndu-i imaginea ei definitivă.

Istoria literaturii românești din veacul al XIX-lea reprezintă un moment de culme în cultura românească. Se cuvine să o privim ca atare și să o așezăm așa cum se cuvine în pantheonul culturii noastre naționale căreia N. Iorga i-a ridicat prin această carte un monument definitiv, nepicitor.

VALERIU RAPEANU

Opinii

Drumul criticii sau de la foiletonism la construcție (I)

Prin trilogia critică **Arca lui Noe**, (Minerva, vol. I, 1930; vol. II — 1981; vol. III — 1983), Nicolae Manolescu iese oarecum din foiletonismul (care-l consacrase exclusiv și tiranic, datorită și „instituționalizării” acesteia prin practicarea săptămînală timp de peste douăzeci de ani — performanță deocamdată neatinată de nici un critic român) și se înscrie spectaculos în spațiul de construcție al criticii literare. Pentru prima dată se consacră la noi o lucrare de asemenea anvergură unei probleme importante (cum este aceea a genului romanesc) și pentru prima dată critica este silită să ia act de toate posibilitățile ei „teoretice” și „aplicative” în vederea aducerii la zi a cercetării în domeniul respectiv. Aș vrea să se înțeleagă exact situația criticilor pe care o propun plecînd de la această încercare a lui N. Manolescu; nu trebuie să se generalizeze pripit și să se tragă concluzia (de altfel, cum se vede, procedează prin punerea concluziilor înaintea analizei tocmai pentru a atrage atenția asupra obiectului) că drumul criticii trebuie să urmeze neapărat acest traiect obligatoriu de la foiletonism la construcție. El poate să traverseze și alte trasee, dar, deocamdată, cel puțin în stadiul în care se găsește cercetarea critică actuală, nu vîd o direcție mai avantajoasă. E de dorit să se pornească de la foiletonism (adică de la „palparea” materiei concrete a literaturii) pentru că numai astfel se poate verifica facultatea intuiției fără de care nu este posibilă critica; în caz contrar s-ar cădea în postura hazlie a unui teoretician doct care se apucă

să aplice semiotica pe „textele” oricărui versificator. Dacă astăzi avem atîția foiletoniști (citește recenzenti) nu înseamnă că toți sînt inzeștrați cu această **qualité maitresse** indispensabilă. N. Manolescu este atent să construiască tot edificul său critic pornind de la niște materiale (opere) care să reziste eroziunii axiologice; în acest sens intuiția sa critică a funcționat perfect în selecția materiei de lucru. Este o sfortare nu la îndemina oricui lectura totală a romanului românesc (și, prin forța lucrurilor, nu numai românesc) și orientarea acestei lecturi în vederea unei perspective organice: sînt recitate toate operele și selecțiile în vederea demonstrației toți acei autori ale căror texte fundamentează în mod mai explicit sau mai implicit ideile și tezele criticului. Apar discutații și comentarii în ordinea diaconică Radu Ionescu, Dimitrie Bolintineanu, George Baronz, Nicolae Filimon, Dulfu Zamfirescu, Ion Slavici, Liviu Rebreanu, Mihail Sadoveanu, Gib Mihăescu, G. Călinescu, Hortensia Papadat-Bengescu, Camil Petrescu, Cezar Petrescu, Ionel Teodorescu, Urmuz, G. Ibrăileanu, Anton Holban, M. Blecher, Tudor Arghezi, Mateiu I. Caragiale, Mircea Eliade, Marin Preda, Zaharia Stancu, Nicolae Breban, Alexandru Ivasiu, D.R. Popescu, Șt. Bănulescu, George Bălăiță, M.H. Simionescu, Mircea Ciobanu, Costache Olăreanu, Paul Georgescu. După cum se poate lesne observa, nimic din ceea este esențial nu a fost eludat; lipsesc doar Ghica, Ion Creangă, I.L. Caragiale, Odobescu, Maccodonski deși se poate obiecta că aceștia nu sînt

autori de romane (dar la Preda sînt analizate și unele povestiri) sau că nu sînt abordabili conform perspectivei critice adoptate și că se fac referiri dese la ei în cursul desfășurării analizei. Pentru etapa modernă sînt absenți Ion Vineanu, Victor Valeriu Martinescu și V. Voiculescu. La contemporani e de mirare că deși într-o notă (vol. I, p. 62) este amintit Eugen Barbu care urmează să fie analizat la **corintie** pentru romanul **Princepele**, pe parcurs criticul uită să se achite de această promisiune. Oricum, actul critic este impregnat în mod firesc de subiectivism (prin aceasta și participă la creație) și nu putem să-l acuzăm pe autor pentru omisiunile lui voluntare; cel mult el poate să se autoacuze pentru omisiunile involuntare căci numai acestea devin flagrante în perspectiva axiologică.

Dar dacă N. Manolescu s-a bazat pe intuiția (de care a dat dovadă întotdeauna) în selecția „materiei”, el nu se putea angaja în construcția sa înainte de a stabili o metodă: cu o viziune articulată, criticul imbină mai multe demersuri în ceea ce numește „structuralismul (său) genetic”. Dar nu acest lucru este cel mai important ca atitudine „metodologică”, ci situarea criticului față de **realitatea textului**: „m-am apropiat, pe de altă parte, cît am putut de înțelegerea operei ca text alcătuit din cuvinte și ascultînd de o logică proprie” (s.n). În acest sens e falsă aserțiunea unora despre „terrorismul metodologic” și pleocharia lor pentru o critică „imaginativă și creatoare” dovedește cum sechelele croceanismului au rădăcini dintr-acele mai puternice la noi. Sub aspectul metodei, critica mai este tributară croceanismului călinescian și, după ezitățile terminologice, se pare că funcționează încă o anumită atitudine conservatoristă în despărțirea și desprinderea de sub tutela lui Călinescu; dar Călinescu reprezintă un caz unic și irepetabil al criticii românești astfel că pașigarea acestuia

rămîne doar apanajul criticii mediocre. Criticul cel mai călinescian cu puțință astăzi este chiar N. Manolescu pină la apariția acestui eseu despre roman. Despărțirea de Călinescu presupune în primul rînd abandonul vocabularului critic impresionist; după apariția celui de al doilea volum din **Arca lui Noe**, M. Iorgulescu s-a străduit să demonstreze nefuncționalitatea terminologiei folosite într-un foileton destul de malițios. El încerca să susțină lipsa de operativitate a termenilor prin reducere la sintagmele criticii tradiționale. Că nu avea dreptate o dovedește chiar faptul că între timp M. Iorgulescu a făcut eforturi vădite să se „sincronizeze” metodologic. Cochetăria tradițională conform căreia metoda ar fi implicită actului critic, deși se mai poartă, nu mai este la modă astăzi tocmai datorită idealismului conștient. Aceasta face parte din arsenalul de eludări teoretice integrate aceluiași croceanism sui-generis care situează critica într-un **anti-istorism permanent** neglijînd materialitatea și corporalitatea textului în favoarea intuiției devenită un concept lax și universal. **Contextualitatea** lecturii moderne cere însă o mai largă suplete teoretică în abordarea textului literar și achiziția cea mai importantă prin reacție la croceanism ține chiar de această **înțoarcere pozitivă la realitatea textului**. Tentativa de clarificare metodologică în acest sens aparține criticii italiene de marcă declarată continuantă, de aceea un elev al lui Contin, D'Arco Silvio Avalle, susține că a mai fi crocean astăzi este aproape o „crimă” culturală. El avea în vedere acea aleatorie evadare a criticului tradițional în spațiul disjunct al propriilor considerații continuiste care trec dincolo de fizicitatea operei literare ce se folosește de un cod specific, integrat în diacronicitatea formelor de expresie.

MARIN MINCU

Încă o dovadă a prețurii culturii
române contemporane
peste hotare: o înaltă distincție
pentru un mare scriitor român

EUGEN BARBU
a devenit membru
al Academiei de Științe
din New York

În anul 1957, apariția romanului „GROAPA” — cea dintâi mare carte a lui Eugen Barbu, veritabilă capodoperă, prima din cadrul literaturii noastre noi — stârnea deopotrivă entuziasm, stupeoare și respingere; „bătălia” literară ce s-a dat la acea vreme în jurul acestei cărți este de acum binecunoscută, ne amintim de ea zimbând, uitând — poate prea repede — consumul moral, și nu numai moral, la care au fost supuși autorul și partizanii săi.

În cele din urmă rațiunea și bunul simț au învins, după cum era și de așteptat de altfel, Eugen Barbu înscriindu-se încă din acel an pe orbita cea mai de sus a literaturii noastre contemporane.

De atunci și pînă astăzi, iată, Eugen Barbu, ajuns în preajma împlinirii vârstei de 60 ani, a rămas același om complex, bătaios și în același timp candid, permanent prezent și mai ales proaspăt, penetrant și subtil, mereu atent la — și afectat de — condiția umană, de destinul poporului său, de lumea în care trăim. De numele său se leagă și alte opere importante pentru literatura noastră de azi, precum „Șoseaua Nordului”, „Facerea lumii”, „Prineepele”, „Incognito”, „Săptămîna nebunilor” și, desigur, nuvelele care constituie adevărate modele ale genului. Acestea toate, dar absolut toate, au stîrnit la apariție păreri contradictorii. Creația sa literară proprie-zisă s-a îmbinat și se îmbină armonios cu activitatea sa de gazetar, de susținător frenetic al tinerelor talente.

Laureat al mai multor premii interne și internaționale, deținător al unor înalte titluri academice, Eugen Barbu face astăzi parte — aflăm cu deosebită satisfacție — și din rîndul membrilor prestigioasei Academii de Științe din New York. Știrea are menirea nu numai de a confirma — pentru a cita oară?! — valoarea sa ca om de cultură pe plan mondial, ci și cea de a releva, încă o dată, faptul că literatura, gîndirea și creația noastră artistică pîtrund mereu mai curajos în spațiul altor culturi.

Noua victorie a „luptătorului” în cuvînt și umanism care e Eugen Barbu este în același timp o victorie de prestigiu a culturii române contemporane.

HORIA PĂTRAȘCU ■

Marin Sorescu

Perspectivă

Copii gălăgioși, tînere femei,
Bătrini cu ochii în cirje.
Scene pitorești,
Grupuri de familie...

Ei sînt toți foarte trecători,
Foarte grăbiți!
O, stați mai mult în fața ramelor,
Să vă vedem și noi:
Ce coafuri, ce stofe, ce croieli,
Ce zimbet se mai poartă-n colțul gurii?

Lumea curge nepăsătoare
Prin muzee,
Tablourile nu se mai satură
Privind afară din rame.

Ah, puntea...

Ah, puntea suplă peste repezi ape.
Ah, pilpiitul lacrimii sub pleoape.
Ah, liniștea, un val ce dă năvală.
Ah, sunetul închis în catedrală.

Ah, pasul șovăind încet pe punte.
Ah, gîndul, cuibul lacrimii, sub frunte.
Ah, ochiul ce l-a-nchis streină mină.
Ah, vechi izvor ce nu-ți găsești fîntînă.

După-ncetarea corului încert
Ecoul își dă sieși un concert.
Ah, sufletu-mi ce va vibra, răsfrînt
În lacrimă, în sunet, în cuvînt.

Invariabil

Cum cădea pe gînduri,
I se prezentau, invariabil,
Aceleași două-trei gînduri.
Evident, negre.

Cînd își dădea seama
Că sînt aceleași două-trei gînduri
Negre — chiar dacă mai decolorate
Din cauza purtării —
Simțea dorința fierbinte
De-a nu mai sta mult pe gînduri.

Saltul napoi, la descrețirea frunții,
Era însă tot mai anevoios,
Întrucît cutele pielii tăbăcita
Își pierduseră elasticitatea.

Car alegoric

Defilează un car
Pe ulița mare din Pátzkuaro.
În car, brazde lungi de pămînt negru
Și-un plug, prefăcîndu-se că ară.
Un copil, gătit de sârbătoare
Ține de coarne plugul incremenit.
Fața lui e la fel de încruntată
Ca și fierul înfipt în brazdă.
Alți băiețandri poartă ca pe niște luminări
verzi

Tulpinele înalte de porumb.
Toți gătiți de sârbătoare,
Dar nu zimbesc.
Ei se află pe cîmp, ară,
Boii, cu coarnele mari, răsucite
Calea rar, liniștit și cu mare grijă,
Parcă ar ști că duc un simbol.

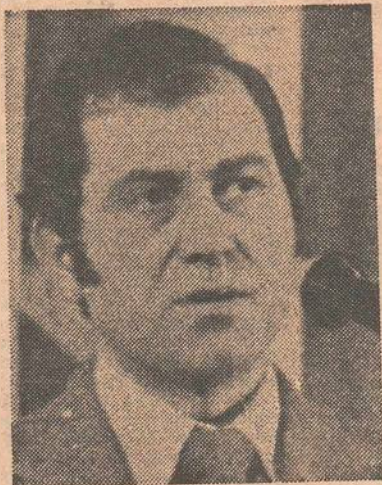
De după o mască de aramă,
Cit cerul,
Soarele mexican zice:
„Fiți binecuvîntați, voi copil ai
Pămîntului,
Peste tot la fel!
Să fie binecuvîntați ochii voștri,
Mari și limpezi, care ară lumina
Pașnice, sfînte vite de povară.”

Cioburi

1
Mă gîndesc la mine prin semne.
Nu mai pricep cuvîntele
Și mă gîndesc la mine
Prin semne.

2
Pustiu.
Și o secetă ea un nal
Neatins, de-un veac, de buze.
O secetă de u-al
Nici eu ce să plîng.

Valeriu Armeanu

O. tribunal de conjuncții

Iată-mă sfișiat în bucăți,
pielea mea iată-o în cange,
biruit de viermi și poveri;
o, firavul meu trup
în care n-am avut loc
nici să tac,

mă dețesti, te demasc,
niciodată nu mă rogi să te lert,
toată sirma ghimpață a acestui veac
mi-o tragi prin cuvînt...
O, tribunal de conjuncții
ce pedepsești doar pe mort
și achiți în grabă pe viermi.

Stampa

Ceea ce dobîndesc
și ceea ce nu pot să dobîndesc

de la viață, azil și Eden;
o, vanitate, epidermă a spiritului,
toate măruntaiele zeului
și le-am pus fără să șovăi
în palmă.
Subvenție a sunetului,
asemeni limbii

ce se prăbușește în clopot;
stampele străzii trase la indigo,
(asenate de pneuri)
în mari eșapări ale morții,
vor fi, poate, singurele dovezi
la autopsia acestui poem.

Uneori

Uneori mă gîndesc
la marii demenți ai lumii
care și-au scris memoriile
la lumina unei vicioze

vinzări și ezeme,
profituri convertibile
în artiști ambulanz,
clumă și greață
și docenți conflagrați...
Epileptică stare,
tu care îmi legi trupul de verb
și te lscălești pe pieptul meu
ca pe ușa unui dulap.

Reverii

Fii omul cel mai bun, îmi spuneai,
și ține în pumnii această ninsoare;
nu focuri, nu reverii
la umbra tălpiilor mele

Acolo viscul și candoarea zăpezii,
ca strigăte ori aspre procesiuni
aruncate pe domuri
ai aprins?

de schimb,
apoi tatăl meu
eu mincelele suflecate,
trecînd peste un zăpor de păcate
să-ți spună
că în urechea celui mai blind
dintre cai
a înflorit un oireș.

Maria

Zaruri și mollime
într-o capelă de cețuri,
eraniul mării
sub picioare de zeu,
mi se face frig, Maria
și strig prin casă
numele tău;

coșmaruri și grilaje, în fond,
aruncate pe străzi,
în vreme ce eu nu sînt
decît un cimitir de ninsori,
rambursate greșit...
Aș putea
să-mi scuipl plămîinii
în antreu

ori să mi-l scuipl
într-un oarecare poem,
dacă n-aș ști că tu
eu miinile tale
mă arunci în acest animal
pe care în fiecare zi
il înveți cite puțin
cum să moară...
Mi se face frig, Maria
și strig prin casă
numele tău;

coșmaruri și grilaje, în fond,
aruncate pe străzi,
mi se umple gura de viforniță,
pînă și carnea mea
devine o viforniță
pe care o spulberă larna la ferești,
iar gura ta e mai caldă
și are miros de-nvlere,
încît ninsoarea de-afară
parecă ia chipul acestei povești.

Se zice că unii

Am stat pe cuie:
Toate m-au înțepat,
Toate pînă la unu.
Ah, ultimul mi-a intrat sub unghie.
Am tras un răcnet de-au rupt-o la fugă
Toți acei gură-cască, veniți să afle
Cum face fachimul de nu-l doare.

Am înghițit sabia.
Mai bine zis am dat s-o înghit:
M-a tăiat, am scuipat-o cit colo,
Cu limbă eu tot.

Am stat pe cruce:
M-a durut de la-nceput
Pînă la sfîrșit.
A fost un chin îngrozitor.
I-am dezamăgit și pe sulițași
Și pe bocitoare
Și pe vinzătorii de oțet
Și pe vinzătorii de fiere
Și pe vinzătorii de bureți.

Se zice că unii
Trec prin toate acestea
Senini, zimbînd chiar, absenți,
Nu curge strop de singe,
Nu se aude un geamăt.
Ah, artă, artă!

Toast pe firul apei

Ridic acest fir al apei,
În sănătatea voastră.
Ridic acest solz de pește
Și-i beau lacrima.
Ridic această lacrimă
În slava cerului.
Ridic această pleoapă de pămînt
Spre cer.
În sănătatea voastră
Cei de-o parte și de alta
A firului apei.

Fior

S-alunecăm pe spații lucii,
Pe schiu de țipele de ris,
Cînd stelele-s ca miezul nucii
Și dați sint munții cu saciz.

Eu pentru tine viscol is,
Tu rupi în dinți fiurul ducii.
Și stau de pază euneeii,
Pîndindu-ne cu ochii de ris.

Și două umbre pe zăpadă
Se prind și se sărută-n ger,
Alunecă din nou și pier.

Și unde-l moartea să ne vadă?
Și ținem globul, să nu cadă,
Ca fuga noastră prin eter.

Simetrii

Și ieri am căutat chipul tău
pe străzi, printre molii și igrasii,
pe docuri, printre maimuțe
și foi de papirus
și chiar la estuarul
unei vagi somnolențe,
unde cohorte de fluturi
scoteau la licitație

furtuni de nisip,
alături, capul Hidrei de la Lerna,
ca un act de caritate
în original,
ne aducea dovezi despre faptul
că ploaia de ieri
ca și cea de astăzi,
au fost trase la indigo.

Caii

Prin viscolite sate
veneau viscolii călăreți,
viscolite sate,
viscolii călăreți;
li s-a pus promoroacă pe barbă
și li s-a pus promoroacă pe miini.
Prin viscolite sate
veneau viscolii călăreți,
viscolite sate,
viscolii călăreți;
și-au fost biruiți de larnă
și de ger,
le-au înghețat halnele pe trup
și-au murit, iar caii,
se spune că erau cumînți,
căci multă vreme după aceea
și-au purtat în spate
stăpînii morții.

Vinarea ninsorii

Alte dimineți
îmi bătură în ferești
și ingerii fură mai somnoroși
și avură degetele pătate de vrajă.
Frig și extaz.
Rășinile au curs prin curți,
iar elopotele
au lins mucegalul morții
de pe uși;
absurde povești pe buza neantului,
unde limita bravurii
încheie contract cu disperarea.
Virozele morii de vînt
au și depus mărturia.
Într-un fel
am așteptat o viață întregă
ca ziua de azi
să ia chipul tău,

pe urmă,
nici nu mai știu ce va fi,
vinarea ninsorii
o să înceapă la noapte,
arcașii vor suna din oase de cal
și vor face tobe
din piei de sălbăticiuni.

Un muzeu in labirint

Pe marginea unui paradox (III)
Icar convertit

Să fie oare un simplu paradox o metafizică născută din mil, din cea mai profană materie? Căci aceasta este impresia pe care mi-o dă natura din tablourile lui Andreescu. Sintem obișnuiți să situăm tot ce e metafizic dincolo de simțurile noastre și ce constatăm? O senzație ciudată ne urmărește. Că metafizica nu este aici dincolo de lucruri, ci în lucruri; că materia imediată devine metafizică, e fulgerată, mușcată de metafizică sau are o fosforescență metafizică. Și că asistăm, practic, la un fel de miracol. În mod normal, o materie atât de copșitoare ar trebui

să triumfe în tablou prin însăși elementaritatea ei. Dar nu se întâmplă așa. Și dacă expresia lui Machiavelli „nîmic nu e cum pare” are vreun temei, atunci ea ar trebui folosită aici. Un duh trece peste lucruri, mai bine zis prin lucruri, și le face să arate altfel de cum le-am văzut noi înșine în realitate. Casa de la marginea satului nu mai este doar casă, copacul nu mai este doar copac, drumul de țară care merge spre orizont nu mai este doar drum. Fiecare este ceea ce este și în același timp altceva, un fior metafizic transfigurează materia cea mai brută. E aceeași senzație ciudată pe care am avut-o cîndva, în Egipt, lîngă marile piramide, privind, perplex, Sfinxul. Examinăm trupul greoi, de animal fabulos și absurd, cu fața omenească, și nu-mi venea să cred. În vreme ce etichetele fîreii tolănite pe nisip erau infipte în stîncă și în preistorie, fața omenească descoperea timpul și îl transgresa; sfinxul are ochi orbi care vîd, care vîd invizibilul, ațîntiți dincolo de noi, și un suris provocator și absent, aproape intolerabil, slăt și metafizic.

Exagerez oare? Sigur, exagerez dacă o operă de artă nu este ceea ce vedem noi în ea. Dar dacă o sculptură sau un tablou sînt, totuși, ceea ce simțim în fața lor, atunci nu exagerez deloc. O casă modestă dintr-o margine de sat, o pădure desfrunzită sub un cer gol, sau un car cu fin mergînd spre un orizont enigmatic îmi dau la Andreescu impresia că aparțin în egală măsură experienței și vizului. Am trecut, poate, și noi pe lîngă o asemenea casă fără să-i dăm atenție. Acum o vedem pictată și, iată, eaiese din muțenie. Cerul e opac, fără zei, și totuși plin de mister. Dacă nu cumva singurătatea este zeul necunoscut care umblă ca o fantomă prin aceste peisaje, deoarece Andreescu nu pictează simple păduri desfrunzite, case izolate, sau drumuri de țară, ci pictează singurătatea ca pădure desfrunzită, singurătatea ca margine de sat, singurătatea ca drum care duce spre un cer hohotitor și tăcut. Și nici un pictor român nu-mi dă, ca Andreescu, această senzație de tăcere care vorbește, de tăcere care nu este decît un alt mod de a vorbi, mai reflexiv, mai grav, cum li se întîmplă frecvent solitarilor.

În fond, s-ar putea discuta despre singurătatea din tablourile lui Andreescu la fel de mult ca despre umbra din tablourile lui Rembrandt. Ea este a sa și o putem recunoaște imediat. Pe străzile lui Utrillo, singurătatea atîrnă ca un vînt bolnav. La Van Gogh, arde, e violentă, tandră și înflăcărată. La Corot e grațioasă ca o nimfă, gata să danseze printre copaci. La Andreescu, ea e modestă, nu îmbracă niciodată haine de lux. Își pune cel mult o broboadă pe cap și o ulciacă cu flori de cîmp în față. Își fixează domiciliul într-o casă de țară lăaturalnică sau alege drumuri mai puțin umblate. Nu e niciodată absentă, gol ci un copac, o clăie de griu, un chip de femeie sau propriul chip al pictorului. Și, poate, mai ales cer. Un cer greu, sub care păsările s-ar prăbuși, secerate de frig. Ele n-ar putea zbura. Nici Icar.

Dar unde să mai zboare Icar? Spre soare? Care soare? În universul lui Andreescu nu există soare. Există numai cer și materia care se luminează singură, încît pe Icar nu ni-l mai putem închipui altfel decît cu aripi de pămînt sau din scoarță de arbori. Ba, în prima clipă ni-l imaginăm cu picioarele, trupul și miinile mineralizate, cuprîns de un somn geologic. Nu ne-ar mira să-l zărim la o margine de sat sau la o margine de pădure dormind într-un șanț, acoperit de frunze pe jumătate putrezite, învinz de pămîntul pe care altădată, visînd să zboare, a vrut să-l nege.

Și totuși melancolia nu izvorăște aici dintr-un elan înfrînt, ratat, ci din reveria încorporată, împreună cu singurătatea, în lucruri. Poate de aceea răceala acestei picturi emană atîta căldură, iar singurătatea se schimbă pe neașteptate în tandrețe și chiar în dragoste. În loc de un Icar învinz și blazat, osînd și nu mai zboare pentru că materia a triumfat asupra utopiei, descoperim un Icar convertit, care nu se mai desprinde de pămînt. E ca un zbor care rămîne în lucruri, ca o melancolie fără leac și fără sfîrșit, o melancolie, ah, iarăși, metafizică. Un Icar pe jumătate adevărat și pe jumătate ireal, pe jumătate trăit și pe jumătate visat. Un strigăt tăcut. Sau o tăcere strigată. Ca pictura lui Andreescu. N-a renunțat la aripi, numai că ele nu mai sînt de ceață. Seamănă cu cerurile lui Andreescu. Apăsătoare fără să fie o povară. Îl ajută la mers, nu la zbor. Cu ajutorul lor, Icar colîndă prin păduri desfrunzite, pe cîmpuri arse de secetă și de singurătate, pe la marginea satelor, căci n-are curaj sau nu vrea să pătrundă prea adînc în ele. Uneori se abate să asiste la un tîrg de Drăgaică ori privește o cumpănă de fîntînă, îndreptată ca un arc spre cer, care tulbură în el o veche nostalgie, ca o remușcare. Numai o clipă însă. Apoi pleacă mai departe. Dacă ar fi artistul însuși l-am descrie mai simplu: izolat, taciturn, vag obsesiv deși încă tînăr. Dar Icar e aici altceva: utopia, reveria care fecundează țărîna. Departe de peisajele solare ale s. Jului și de mări, el a căpătut un suflet dublu. Dovada e peste tot, în pulberea de pe drum, în copacii care se înalță, în florile care umplu o cană, cum altfel? de pămînt. Toate au cerul în ele... De ce e așa? De aproape cinci veacuri oamenii se întrebă de ce suride Gioconda, uîtînd că tocmai nepuțînța de a da un răspuns precis e emoția artistică.

OCTAVIAN PALER

Deschizător de drumuri

Născut în Țara Făgărașului, în mai 1904, ca fiu al unei familii în care cultivarea sufletului românesc era principala preocupare, Remus Răduleț a învățat să scrie și să citească românește într-o școală primară de țară, la Berivoii Mici. Studiile liceale le continuă la Sighișoara și Făgăraș cu aplicație și interes pentru cultura umanistă și clasică, dar după susținerea unui bacalaureat excepțional la secția reală, se înscrie la Facultatea de Electromecanică din Timișoara, fiind probabil cel mai valoros produs al ei, absolvînd-o în 1927 și alegîndu-și cariera universitară. Un an mai tîrziu, obținînd o bursă de studii, își prepară doctoratul la Școala Politehnică Federală din Zürich, al cărui absolvent fusese însuși

Einstein. Cu această ocazie audiază cursurile susținute de Herman Weyl, Wolfgang Pauli, jr, il cunoaște personal și asistă la lecțiile lui Einstein. Aceste prelegeri, susținute în ambianța anilor 1928-1930, cînd se plămădea fizica cuantică, și-au pus amprenta definitiv pe toată opera sa didactică, științifică și filozofică.

Revenit în țară în 1931, Remus Răduleț desfășoară într-o perioadă de peste jumătate de secol o activitate neîntreruptă, curmată brusc acum cîteva zile. Conferențiar și profesor la Școala Politehnică din Timișoara și București, a predat un evantai impresionant de discipline, de la cele mai abstracte și teoretice, cum sînt fizica și bazele electrotehnicii, pînă la cele mai practice și concrete, ca mașinile electrice și sudura.

Așa s-a format cultura sa enciclopedică în domeniul științei și tehnicii, care a stat la baza celor două ediții ale *Lexiconului Tehnic Român* (prima în 4 volume, a doua în 19 volume) la care a lucrat aproape douăzeci de ani, contribuînd în mod decisiv la cristalizarea limbajului tehnic românesc în spiritul latinității limbii.

În paralel, și-a polarizat preocupările științifice și didactice în domeniul bazelor electrotehnicii, în care a infuzat fizica modernă, devenind creatorul școlii românești moderne de electrotehnică. Recunoașterea internațională a acestor activități, după consacrarea pe plan național a lui Academician

în 1963), s-a concretizat prin alegerea sa, mal înlă ca vicepreședinte și apoi ca președinte (1964-1967) al Comisiei Electrotehnice Internaționale (C.E.I.), cel mai vechi și mai prestigios for mondial de standardizare electrotehnică, al cărui prim președinte a fost însuși Kelvin. Datorită acestei comisii, pe tot pămîntul tensiunea se măsoară în volți și curentul electric în amperi. Activitatea sa în cadrul C.E.I. a încetat o dată cu ultima sa suflare, zilele trecute dar nu înainte de a fi coordonat redactarea primului vocabular electrotehnic poliglot al acestei comisii.

După încetarea carierei didactice active (1974) și-a dăruit puterile și erudiția educației permanente a adulților, fiind rector al Universității Cultural Științifice din București. Lucrările sale în domeniul filosofiei și metodologiei științelor l-au consacrat ca pe unul dintre cei mai profunzi gînditori ai acestei sfere de preocupări, imprimînd un stil original gîndirii științifice și tehnice din România.

Titluri academice, funcții de mare responsabilitate și alte onoruri nu i-au lipsit, dar nu l-au complexat și nici nu l-au îmbogățit. Numai timpul nu i-a fost indestulător niciodată.

Ce păcat că oameni ca Remus Răduleț nu pot trăi atît de mult pe cît de rar se nasc.

Prof. dr. doc. ANDREI ȚUGULEA

Un volum omagial
Nichita Stănescu

Pe 31 martie 1984, în ultima zi a primei luni de primăvară, Nichita Stănescu ar fi împlinit cincizeci și unu de ani. Doar 51 de ani!

Hai să ne închipuim că mai e în viață — „paradoxul e mai tare decît realitatea”, îmi spunea acum cîteva minute printre telefoane, audiențe și alte cîteva mii de probleme... înflăcărare, Adrian Păunescu — deci hai să facem efortul de inimă și minte, uîtînd o clipă că Nichita a murit. Cum am putea nega foarte puternic această realitate mai tare (acum) decît paradoxul?

E un singur mod, într-un singur

fel am putea contesta acum această enormă greșeală de tipar: A murit Nichita Stănescu. Și acest chip de a contesta urita realitate imediată este ca, de 31 martie 1984, să-i ducem în dar lui Nichita o carte cu Nichita, făcută de toți cei care l-au cunoscut îndeaproape, l-au iubit și îl iubesc în numele tuturor cititorilor din România. Cititori care așteaptă această carte și care, dimpreună cu Poetul, merită să o vadă răsfrîtată ca o creangă de brad sau ca un buchet de tulpini arzînd încă sub o zăpadă (cine știe? poate muribundă atunci, mai ales că, acum, în plină iarnă, parcă a și murit).

Așadar, prieteni și nenumărați cititori ai lui Nichita Stănescu: știu (știm) că amintirea lui vă este dragă și că fiecare document sau poezie scrisă de mîna lui am/afi dori să ne rămînă veșnic (?) în casa noastră, a albumului personal. E drept și nu e drept. Ar fi cu mult mai drept ca tot ce este valoros — pentru rele-

varea personalității omenești și artistice a strălucitului și generosului Nichita Stănescu — să fie trimis de urgență la redacția revistei *Flacăra*, sub o emblemă, pe care o împrumutăm din chiar opera lui Nichita: **El era frumos ca umbra unei idei.**

Cartea omagială **Nichita Stănescu** ar putea purta acest titlu, după cum s-ar putea la fel de bine numi — ajutîndu-ne tot de versurile lui: „Ca și cum ieri ar fi fost în curînd...”

Intrucît ea, cartea **Nichita Stănescu** trebuie să fie ca o floare adusă la o întîlnire, la întîlnirea cu **EL**, ca și cum ieri ar fi fost în curînd.

CONSTANTIN CRIȘAN

P.S. Manuscrise, poezii, documente — foto și de orice altă natură — pot fi trimise la redacția revistei *Flacăra* în atenția poetului **Adrian Păunescu** (sau **Constantin Crișan**).

Biblioteca în aer liber

Să nu-l uităm pe
Ionel Teodoreanu

De văzut l-am văzut o singură dată. Era la începutul lui 1947, trecusem binisor de granița gravă a vîrstei de zece ani și m-am dus la o librărie care anunța în ziare că în ziua de, la ora cutare, cutare scriitorilor vor da autografe. Era acolo, îmi amintesc, Cella Serghi, era Henriette Yvonne Stahl, era Ionel Teodoreanu, așezat la o măsuță și semînd febril cărțile ce i se întîndeau. Iarnă, un domn tînăr și frumos ca un zeu, legendarul, urlașul (pentru cel ce eram) Ionel Teodoreanu. M-a întrebă cum mă cheamă și n-am fost în stare să-i spun, atît de tare-l iubeam.

Apoi, cu cîteva ani mai tîrziu, nu mulți, am început nu numai să-l citesc și să-l recitesc, ci și să-l miros. Să-l urmăresc cu mirosul. Să-l adulmec. Devenisem nici mai mult, nici mai puțin decît redactor la radiodifuziune, iar despre o frumoasă colegă a mea — fată de vreo douăzeci de ani — se spunea că o iubește Ionel Teodoreanu. Insuși Ionel Teodoreanu. Iar tînăra tovarășă de muncă se dădea cu paciuli, parfum tare și — din fericire pentru dulăul înarmat ce eram — ușor de recunoscut. Cînd intram într-o odaie și simțeam că pe acolo a trecut colega mea cu paciuli, ziua mea făcea explozie. Dacă era chiar de față — iar minunea se întîmpla uneori — plecam cît puteam de repede. Nici gînd că aș putea să-mi iau inima în dinți și să mă prezint. Ea se afla acolo, la Medeleni; eu

aci, într-un birou oarecare. Trăiam în lumi paralele. Cum să faci cunoștință cu Monica, ori cu Dănuț, ori cu Olga? În anul acela — jalnic pentru mine, pentru că eram prea tînăr și nu mă pricepeam: făceam numai boacăne — în anul acela de muncă anapoda exista un sprîjin, o lumină, o floare de cîreș, un fulg de zăpadă, o stea... Nu întîmplător aleg stilul romanțios, pentru că romanțios eram, iar steaua mea călăuzitoare era atunci un parfum. Parfumul femeii pe care o iubea El. (Era adevărat ce se spunea? Nu contează.) Eu o urmăream de departe pe coridoarele lungi, și-l urmăream de fapt pe el, pe prințul copilăriei mele ce încă nu se sfîrșise de tot. Dacă-i dăruise chiar romancierul sticluta de parfum? Pînă-n ziua de azi păstrez o distantă respectuoasă față de un bun prieten al meu care obișnuiește să-și stropească barba cu paciuli. Cum își permite? Acela era parfumul iubitei lui Ionel Teodoreanu. Atît de tare-l iubeam...

Și apoi am aflat că a murit în timpul viscolului năprasnic din 1954, și apoi am început să-l citesc mai rar, și rău am făcut că n-am ascultat apelurile îndelung repetate ale criticului Nicolae Ciobanu (monografist și editor al romancierului) și acum, iată, cînd mă apropiu eu însumi de vîrsta la care el dădea autografe, îl redescopăr. Unde? Într-o antologie a lui Petre Stoica. În minunatul său „bestiar” al poeziei românești intitulat **Fluturi, păsări, cai, apărat de curînd**. Aci, poetul Ionel Teodoreanu e antologat cu nu mai puțin de douăsprezece poezii (mai mult ca Arghezi, mi se pare...). E drept, sînt poezii extrem de scurte, ocupă un spațiu mic, dar ce risipă de fantezie și de exactitate a fanteziei în aceste uneori minuscule texte! E o cutezantă să-l antologhez pe un

prozator cu atîtea poeme, dar Petre Stoica își asumă riscul. Atît de tare-l iubește...

Îmi amintesc că despre valoarea deosebită a poeziei lui Ionel Teodoreanu a scris cîndva și Al. Piru. Oricum, poemele alese de Petre Stoica sînt piese de antologie. Iată **Melcul**: „La picioarele unui copac, pare statuia înghețată a semnului de întrebare. Fulgii se îndărătnicesc să-l cadă pe cap. Dinlăuntru șoptește: Analfabedilor, punctul se pune dedesubt!” Iată — miniatură magnifică — **Tîntar**: „Se apropie tîntar subțire... Iată-l pe obraz: mă înțepă. Să-lucid? Să nu-lucid? Îi dau pace! Inchid ochii și-mi pare că sînt o grădînă din care o ființă mică de tot culege macul pitic al unei picături de singe.” **Omidă**: „Numai în scrumelnita unei flori poți găsi scrumul întreg al unei țigări.” **Cloșca**: „Mă-ndrept spre ea. Se vede că pașii mei o turbură, căci se ridică deodată zburliță; și pușorii aurii de subt ea se rostogolesc dragălași ca o grămadă de caise pufoase din coșul răsturnat.” Să transcriu și **Răzuștele**: „Dintr-un capăt al ogrăzii pînă în celălalt, trec grăbite, cu aripile desfăcute, clătîndu-și trupurile: «Noi sîntem balanțe delicate. Un fulg pe-o aripă, doi pe cealaltă, și echilibrul e cîntît...» Și se pierd în fundul ogrăzii, păstrînd în ele taina greutateii unui fulg.”

Capodopere? Nu. Dar nici numai piese de virtuozitate! Ce școală a delicateții și a preciziei ar putea face un tînăr poet analizînd aceste aparent simple definiții! Delicatețe, precizie, dar mai ales **buunătațe**. Buunătațe de om inteligent — floare rară! Să-l iubim pe Ionel Teodoreanu și să nu-l uităm. El e copilăria. Nu numai el, dar și el. Cu ce drept să-ți uii copilăria?

FLORIN MUGUR

Iubirea de frumos

Studentii

Am fost cu ei la lucru la cules de struguri și la ales cartofii, citesc cu ei de peste un deceniu din textele mari ale lumii, la unii am fost la nuntă, pe unii i-am văzut lacrimînd, pe unii mai săraci, pe alții mai plini de bucurie i-am avut în față în amfiteatre în Capitală, la Iași sau la Cluj-Napoca, i-am văzut și le-am vorbit la Costinești, cînd se bucurau de mare,

i-am văzut la examene și le-am dat note, sînt într-un fel sau altul în mijlocul lor și pot spune că ei sînt frații mei și prilejul păstrării tinereții celei sufletești în mare parte.

De cîte ori nu mă scoală ceasul dinaintea zorilor să-mi pregătesc seminarul ce-l voi avea cu ei așa cum se cuvine.

Să avem respectul cuvenit față de Dumnealor, să-i privim cu ochii desăvîrșitei încredere și bucurii, să le încredințăm toată știința noastră și mai ales toată adevăra virtuților noastre. Un mare filosof bizantin spunea că singura avere eternă ce și-o poate dobîndi omul în timp sînt virtuțile.

Pe zidurile unei universități scria vestitele vorbe ioanice; cu litere enorme; Adevărul vă va face liberi, pentru că și adevărul ține de matca virtuților ca și nădăjduirea și credincioșia ca și Iubirea care este cea mai mare dintre virtuți ca și buunătațe și smerenia ca și hărnicia și dreapta socoteală ca și cele pe care vi le șoptește inima Dumneavoastră veghetoare și bună. Ja ceasul cînd vă cere blîndă socoteală pentru toate.

Îngăduiți-mi aceste cuvinte ce vi le trimit ca mulțumire pentru cupa învlăstărită cu viață de vie ce mi-ați trimis-o prin revista **Viața studentescă**, pentru cartea mea de **Imne**.
IOAN ALEXANDRU

atelier literar

de G. Dumitrescu

Gr. Salvan: E și la dv. umor involuntar (și nu numai în textul respectiv...), chiar dacă nu rezultă din agramatism, din limbajul rudimentar, confuz, etc. al celorlalte „mostre” invecinate. Senzația de comic, de „ciudățenie”, vine, probabil, în mare, din dezechilibrul textului, din contrastul insolent al planurilor, din disproporția izbitoră dintre tonul sever rechizitorial, gravitatea profundă a acuzelor (care angajează lucruri mari: iubire, ferie, nemurire etc.) și caracterul aleator-derizoriu al „sentinței”: „...o să călcați într-un cui”...! (De altfel, în paranteză fie spus, „perlele” apărute au fost alese, în redacția, dintr-un număr dublu de texte propuse de noi!). Nici în ultimele plicuri nu sînt lucruri noi de semnalat. E clar că scrieți prea mult și că spiritul dv. critic (altminteri ascuțit față de versurile apărute prin reviste...) e încă mult prea tolerant și părțitor față de tot ce vă iese din condei. În ce ne privește, nu așteptăm decît un prilej fericit de a vă deschide — dv., ca și tuturor celorlalți corespondenți ai noștri — ușa chenarului alăturat!

E. Băliste: Citeva lucruri promițătoare, deși încă nebulos: „Cuvîntul eclipsă”, „Spațiul celtic”, „Zbor din cădere”.

E. Chelaru: În general, pagini de inerție și rutină. Ceva, în „Bicicleta”, „Bilanț”, „Un ocean”, „Două goarne”.

Oet. Loghin: Se pare că scrieți prea mult, o producție inflaționistă, de serie, care pierde din ce în ce, proporțional cu cantitatea, atuurile calității, beneficiile zăbavei îndelungate, minuțioase, exigente, asupra manuscrisului. Cite ceva, în „Patricia”, „În trupul meu”, „Stare”, „În capul meu”,

„În mușchii mei” (încă tulbure; nefinisată), „Tăranii dorm” (veți observa, desigur, și o izbitoră monotonicitate și sărăcie a titlurilor...). Nu uitați, pe viitor, să vă semnăți, citeț, fiecare manuscris.

A. T. F.: E vorba de „cărarea pierdută”, desigur, ascunzînd de taină și farmec al tuturor nostalgicilor, cărare spre care ne întorcem mereu, cu înțelegerea veșnic insolubilă a lui „ce-ar fi putut fi”... Refugiu providențial întru salvarea sufletului de uscăciune, de povara ucigașă a zilnicăriei mărunte, refugiu al cărui preț se află în însăși putința întoarcerii în memorie și nu în dezlegarea — imposibilă! — a neprihănitului, obsesivelor întrebări... E cert (atîta cit poate fi!) că opțiunea dv., practică, în viață, a fost justă (cel puțin în lumina rezultatelor!), dar cine poate ști „ce-ar fi putut fi” aceste pagini de passe-temps, spirituale, sensibile, de diletantism superior?... „Pierdută”, cărarea rămîne totuși, pentru totdeauna a dv., inestimabilă zestre virginală a minții, a sufletului!...

E. M. — Amariei: Strigăle, declarații, exaltații — pagini înfrigurate, grăbite, în irenezia vacanței, pagini în care poezia n-a mai avut timp destul pentru decantare, filtrare, limpezire... Ceva, în „Scrie-mi”. Mulțumim pentru calde, generoase urări și vă dorim toate împlinirile.

B. Costin: Am citit cu interes schița, dar nu știm ce v-am putea spune — dat fiind caracterul specific — despre calitățile și neajunsurile ei. Între versuri, sînt cîteva reușite: „Primăvara”, „Filă”, „Ieșirea”, oarecum și „Trăind”, „Lama”, „Drumul de mîine”

(cu finalul ratat), „Problema macrocosmică” (prelungit, încărcat fără rost, terminat „în jos”...). Multe din celelalte sînt de asemenea, supraîncărcate, cu fel de fel de bagaje eteroclitice, cu „verzi și uscate”, subțind, înnoind sau intrerupînd firul central, care uneori se pierde iremediabil (pe parcurs, ori în final — de unde nevoia unei improvizații adhoc: o poantă întempestivă, „din afară”, lipită, cirpită, neconvingătoare).

Mirona: Sînt niște pagini foarte frumoase, ale unui condei cu certă maturitate și experiență literară. Dacă sînteți într-adevăr în clasa a VIII-a și, mai ales, dacă sînteți cu adevărat autoarea lor, înseamnă că vă așteaptă o strălucită carieră de scriitoare. Așteptăm vești noi.

Valentin Bologa, Oana Oprea, Timea Trist, Ică Nereanu, D. Schäferhund, Aurora Savu, Iris, Ioan Iorga, Gh. Bozu, I2532 (ceva, în „Mă întreb”), **Mara M., H. Petcu, M. Mitrău, Aurel Drăghici, G. Dragotă, Nana Mirea, I. M.V., L. Boholt, I. Glasu, E. L. F., Doina Uță, Dina Ortea, G. Tăbăcuță, Oet. N. Fekete, G. Apreutesei, Chichi Petras, Adianca, M. Poinăreanu: Nimic nou!**

Lucia Sima, M. Bucă, Necunoscutul dintre stele, Ioan Bărbulescu, Irene A. Rusu, Violeta Mihalcea, Dia Codreanu, Fl.C. Müller, Kristina, Dan C., Asterix, Maria Olteanu, S. Jude, Raimonda R., Rock'n Roll, S.-M. Mavrodin, Petruța Andrei („Debut”, „Licitație”), **Dolly — Constanța** (Mulțumiri): Încă nu se pot trage concluzii. Reveniți.

N. R. Manuscrisele nu se inapozază.

Vă propunem un poet: Diana Barbu

GURA LUMII

Vine lupul și mîncă mielul.
Vine mincluna și-o fi avînd ea picioare scurte,
dar sînt multe:
tai două, crește la loc patru.
Vine vopsitorul de garduri și minjește trandafirii
fredonînd un refren stupid.
Vine bilciul rostogolînd peste noi
omul-șarpe și omul ce scoate panglici pe nas.
Vine gura lumii, ce afiș,
dintr-o ființă face doar o literă.
Vine ploaia și-mi șterge versurile.

VISTERIA

Cumpăr întimplări frumoase
Plătesc cîștit,
Cu sufletul meu
care a fost cîndva
o astfel de întimplare
cu trîluri în noapte
și foarte multă zare.
Îl dau pe tot
pentru o emoție de neșters,
orbitoare
cum poate fi numai un vers.
Cumpăr întimplări frumoase;
pe-ale mele le-am dăruit iernii
ca să-și sloboadă zăpezile

POETUL

„Poetul e o ființă — și-atiț.
Deci poate fi torturat. Sau omorît”
exaltă impostorii și nebunii,
fanaticii urii și ai minciunii.
Cei ce nu înțeleg starea crinului,
măreția trîlului și a suspinului,
întese gitul poetului, lujer plînd,
să rupă pe veel floarea de gînd.
Lovindu-l pe cel care ochii și-i
stringe
uimiți văd cuvinte, nu picuri de
sînge.

Supraviețuînd, poetul candid,
de-atîtea și-atîtea ori pus la zid,
salvează copiii, aduce ninsori,
descintă fîntini, recheamă cocori,
plivește grădina, înalță-n cer zmeu
și-așteaptă prietenii, fluturînd
curebue,
se-ntoarece acasă la foile sale
care se prefac în pat de petale

SCRISORI DE DRAGOSTE

Privighetorile își simt în gîtlej
propriile trîluri
ca pe un nod de lacrimi.

Pină și pietrele vechi și tocite
învață să se întoarcă,
colorile coboară din visuri
să mă-nconjoare.
Speranța zriconește sub mîinii de cenușă
și seva ei de plantă ce crește
și nu-i pasă
spre ce se îndreaptă
ne-ășterne pe fețe
o lumină de neînvinș.
Cerule se tînguie
tot mai stîns;
cuvinte ca niște valuri
împing la fîrm
tîrîrul meu suflet — scoică sîdfie
în care suferința va plîsmui o peria.

INIMĂ CU ARIPI

În cameră plutea o pană stingheră
ce dintr-o dată s-a șters.
Apoi, gîndul meu a cuprins fremătînd
un nou vers.
Îmi doream un miracol neașteptat,
ca o floare tîrzie,
și pana apărui din nou
și se făcu
foaie de hîrtie.
În cea mai adîncă liniște.
am văzut o pasăre
luîndu-și zborul prin fereastra
ce se deschidea
(toate-acestea se-ntimplau
în timp ce citeam
scrisoarea ta)

CINTEC

PENTRU TRANSILVANIA

Colinelor tale, Transilvanie,
cu tot sufletul m-aș face daniel,
să mă învețe taina
de a-mi acoperi cu seninătate obrazul,
cum peste umeri mi-as trage haina.

Fluierelor tale, Transilvanie,
născute cu mugur de jelanie,
glasul meu le-ar fi frunză de dor,
abur și zvon de verde pădure
înfruntînd curajoasă
nedreapta secură.

UMBRA ÎNSINGERATĂ

De prea multă singurătate
strada o pornește hai-hui
cu mîinile în buzunare,
ferestrele se deschid cu zgomot,
lupii își ascut colții.
De prea multă singurătate
copilul inventează povești,
platra își scoate capul
sub pașii tuturor
ca o jivină care s-a săturat de
viață.
Eu neputînd face nimic
din toate-acestea
murmur versuri.

Nicolae Breban:

(Urmare din pag. 13)

— Un roman al dezadaptării, un roman esențialmente antinaturalist. Într-o vreme, încă, a poeziei, a păstrării posesiei ce atrage după sine atîtea alienări, **Îngerul...** propune un model al adaptării prin „dezadaptare”, o pierdere activă, voluntară și inspirată a posesiei, a adaptării, a rușinii acestui „lanț blestemat”. Cu ce cîștig? Nu știu, poate supraviețuirea, văzută ca regenerare, ca umanizare de tip poetic.

— Să trecem acum la **BUNAVESTIRE**.

— Un roman al politicului, al rădăcinilor sale, o încercare de mit. Poate epoca noastră, secolul nostru, să mai producă mituri? Thomas Mann, cu probabilitate, Joyce cu siguranță și-au pus această problemă. În măsura în care poate fi creatoare de mit (trebuie să fie!) cred eu, umanitatea are o șansă de a supraviețui. Dacă da, care sînt miturile noastre?! Un pariu nu numai al antropologului sau al eselstului, dar și al romancierului: cine, ce erou este purtătorul mitului, ce fel de erou?! Poate... un erou făcut din „doi eroi”, o ființă din două ființe, o judecată ce conține două segmente incompatibile. Care conviețuiesc în cluda tuturor legilor armoniei sau a tipologiei. Am încercat, delibarat, să adun într-o structură dată, elemente disparate și „dușmane”, sperînd astfel — și numai astfel! — crearea unei tensiuni fertile. Riscînd un eșec — cum s-au grăbit unii să-l anunțe cu o ciudată bucurie — sau revoluționînd structura romanului clasic. Nu știu, vom vedea. În **Grobel** însă, dincolo de acestea, de „rup-tura personajului”, am încercat și o metodă a autostăpînirii, flagelarea în efigie, și pot spune, împreună cu Flaubert, cu marele Flaubert: „Grobel c'est moi!”. Nu ca o reflectare a mea, insist, ci ca o terapie. Ca o școală a autocunoașterii, a „autodepășirii”, a formării, a îngroșării și punitivității, în esență un exercițiu creator didactic.

— **DON JUAN?**

— În sfîrșit, jocul și apariția corporalizată a exoticului. Din nou un pariu, minor de data asta, cu categoriile estetice și filozofice ale conceptului de **Don Juan**. Am spus minor pentru că romanul meu e doar un posibil **Don Juan**, un joc, o parafrază ce ocoboțește, nerespictuos rigori-tei temei. Un **Don Juan** original ce cucerește cu armele cu care alții resping

sau omoară, un **Don Juan** — Pygmalion — ce este mai interesat de formare decît de seducție, arătînd un egoism superior. Un „palavrăgiu”, un om ce, asemenea unui scriitor posedă descriînd, descriînd la nesfîrșit. Un individ ce trăiește la intersecția civilizațiilor, mîmînd un fel de „huliganism” cultural ce îi ascunde prost disperarea de destin. Un stăpîn fără slugă sau cu una falsă, o slugă ce nu are, nu simte nevoia unui stăpîn.

— Înainte de a vă scrie cărțile, ați știut ceea ce mi-ați spus, acum despre ele?

— Oarecum. Plec totdeauna de la idei, de la un anume tip de idei, ca să ajung la „viață” și nu invers. Și, uneori... ajung!

— Dar care ar fi convingerea după care vă construți cărțile?

— Numai propria mea structură, propriile-mi obsesii, dacă le am, dacă am o structură. Iată, pot, pe loc, risca o definiție posibilă a structurii, a sistemului: un material amorf ordonat de o obsesie.

— Și care v-ar fi obsesia fundamentală?

— Poate... o să zîmbiți: eternul feminin, de care vorbea, nu-i așa, atât de convingător Goethe. De aceea am, probabil, în centrul romanelor mele, cite o „femeie uriașă”, „une geante” ca la Baudelaire, un ax viu, enorm, ordonator al molozului existențial.

— În cărțile dumneavoastră raportul dintre suzerani și vasali e conturat cu multă precizie. De ce vă interesează atît de profund această relație?

— Da, e și asta. Nu numai „suzeranasal” dar și „maestru-ucenic”. Unii critici au simplificat cu brutalitate această relație obsesivă, e adevărat, în cărțile mele, acordîndu-i doar reflexul social. Între un maestru și învățăcelul său, socialul dispăre aproape cu desăvîrșire, apărînd o anume senzualitate fără corp a „fugii după un ideal”, o abstragere în cuplu din lumea diurnă, trivializatoare (a idealurilor), o abstragere din lanțul tiranic al bine-răului sau al istoricului chiar, pentru o „secundă de armonie”.

— Fle-mi permisă următoarea întrebare: de ce dintre toate genurile ați ales romanul?

— Dintr-o fascinație (banală), tulbure și precoce. Dintr-o incapacitate de a scrie în forme esențializate și riguroase, precum sonetul, eseu sau nuvela. Dintr-o „lăcomie de lume”, în totalitatea ei, cum numai romanul are prerogativa de a o cuprinde. Dintr-o nevoie de spectacol (dată ce bătrîn e **Don Juan**)...

— ...și mai ales dintr-o...

— ...nevoie de existență totală. Ca și Balzac, dacă-mi permiteți, vreau un regat din care să nu lipsească nici un obiect esențial, nici o ființă caracteristică, nici o pătură socială, creatoare de istorie, nici o anomalitate expresivă.

— Iată, discut cu Nicolae Breban, matuturul, „stăpînul” — în ordinea operei dumneavoastră. Dar cum **ARĂTA COPILUL BREBAN**?

— Copilul Breban e oarecum „salvat” de Herbert din **În absența stăpînului**. Hipersensibil, străin în lumea nu numai a adulților dar și în cea a copiilor, fascinat de cea a adulților în mod fals pentru că era o fascinație mai profundă a realului, a „existentului”. Copilul Breban se apăra de existența aspră din jur (deși apărut de o familie caldă și protejantă), prin ceea ce numisem: paradisul cărții. Visa o prietenie, visa o „femeie uriașă”, visa, se vede asta cu claritate acum, să-și vadă numele pe o carte și nu pe orice fel de carte ci pe un roman. Visa deci un pedestal!

— Dar pe bătrînul Breban cum vi-l închipuiți?

— Bătrînul Breban? În primul rînd, norocul de a îmbătrîni în solidaritate cu idealurile puberului, cu scopul „rigid” al acestuia de a scrie cărți vii, necesare. (Mi se pare tot mai mult că norocul meu, șansa mea a fost o anume „rigiditate” față de scopul ce mi l-am propus din prima tinerețe și de aici nu trebuie să excludem latura morală a acestui edificiu.) Faptul de a supraviețui, pur și simplu, de a asista din loja mea de carne gînditoare la spectacolul istoriei, al existenței în tot ce are carnavalesc și simbolic. În bucuria perspectivei pe care ț-o dă vîrsta înaintată ce trebuie văzută ca un pisc, ca un munte, urcat cu încapăținare și calm, mereu cu imaginația acelei înălțimi ce adeseori se pierde, ascunsă de văile înguste, mereu cu imaginația acelei perspective ce ne va odihni și recompensa. Bătrînul Breban speră să nu fie singur în ultima sa vîrstă și, alături de cărți și muzică să apară uneori silueta ironică și atașantă a vreunui tînr ce va fi necesarmente un individ bîntuit de aceleași obsesii incomode: cartea, utopia cărții, utopia prieteniei, utopia eternității prin creație, prin atingerea umană.

— În ce măsură credeți că problemele pe care le prezentați sînt actuale pentru omul contemporan? Prin ce credeți că sînteți actual în scrisul dumneavoastră?

— Sînt actual, cred eu, prin tensiunea pe care o împrumut paginilor, eroilor mei, prin ceea ce s-ar putea numi: sinceritate. Nu cred că sînt actual — dacă

sunt! — prin faptul că reflect problemele la ordinea zilei ci mai ales prin aceea că „invent” probleme care pot deveni actuale. De altfel, am fost totdeauna fascinat de latura profetică a profesiunii noastre, de ceea ce e fix, paradigmatic în ea. O spun tocmai acum, într-o epocă, cînd după Stendhal, romanul vrea și reușește să fie o „ogîndă purtată de-a lungul unui drum”.

— Cum vi se pare omul secolului nostru? Mai liber sau mai manevrat de istorie?

— În mod paradoxal, omul acestui secol mi se pare mai liber, vizavi de istorie, tocmai prin faptul că se află în criză. Criza văzută de nietzschean, ca o „răsturnare” a tuturor valorilor. Liber de a porni pe un „nou drum” dar și liber de „a rata”. Liber și prin luciditatea unei apocalipse posibile, liber prin perspectiva pe care o are, îndărăt, asupra istoriei, liber prin puterea pe care a dobîndit-o asupra materiei. Ne-liber însă, prin responsabilitatea pe care i-o dă tocmai această perspectivă a istoriei. Liber prin faptul că „Dumnezeu este mort”. Tocmai de aceea, însă, aflat în fața unei noi, enorme servituți: o nouă origine a moralei.

— Ați vorbit despre valori. Care ar fi cele pe care jurăți dumneavoastră?

— În cele simple: matricea care m-a purtat și născut, pe care aș numi-o: instituția maternă, Mama mea ce m-a lăbit fără criterii. Matricea de pămînt și de limbă, de istorie, ce se cheamă România. Cultura acestui pămînt dar și cultura europeană, a vechilor greci ce au delimitat, primii, raționalul de irațional, ironia și tragicul. Cred în memorie, unificatoare a existenței noastre. În democrație, pace a socialului. În familie, matrice a moralei, loc ritualic al relației „maestru-ucenic”. În respectul față de bătrînii care, ajutați de autoritatea ce o au, ne transmit tradiția. Cred în tradiție înțeleasă ca o permanență a valorilor, ca o redută contra imposturii de orice fel. În școală, instituție eternă, în care maestrul spiritual se hrănește din candoaarea vitală a ucenicului. În ironie, ca mod de a ne distanța de propriile noastre idealuri, apărîndu-ne astfel de primejdioasa boală a fanatismului. Evident, în creație, ca singurul mod de regenerare. În judecata generațiilor care ne urmează; ele nu pot greși. În respectul față de tineri, deci, urmărîndu-i cu emoție. În muncă, singura compensație a acestei vieți, cum spunea Goethe, văzută bineînțeles ca activitate ce ne creează și ne face liberi. În iubire, amintirea și utopia noastră.

CENACLUL FLACĂRA
AL TINERETULUI
REVOLUȚIONAR

Școală de spirit revoluționar, de muzică și poezie

Mult dorită intimitate

Locul datei: Tirgu Neamț, 1 februarie 1984, ora 17, apoi ora 22, sala Casei de cultură.

Număr de spectatori: cîte 750 de fiecare dată.

Atmosfera: de neașteptată intimitate, de emoționantă receptare a poeziei și a muzicii.

Noutăți: debutează în cenaclu: Camelia Daj — 16 ani (o voce minunată, un debut extraordinar) care devine membră a cenaclului, Doina Achișoie — 18 ani, Marilena Măriuț — 17 ani, Diana Bourceanu — 16 ani, Sidonia Dobru — 15 ani, Mariana Munteanu — 20 de ani, grupul format din Daniel Secheșan — 14 ani și Dragoș Baroiu — 14 ani (care amuză publicul cu o interpretare distorsionată a cîntecului lui Vasile Șeicaru „Aruncarea în valuri”, interpretat, imediat după ei, de titular, pentru comparație și delectare), Mihaela Mihăilă — 17 ani, Doina Ilieș — 21 ani.

Calitatea spectacolelor: de rară frumusețe caldă.

Aportul organizatorilor: excelent, mai ales al primarului Nicolae Crăcișoanu, al secretarului cu probleme de propagandă al comitetului orașenesc de partid, Rodica Andone și al secretarului cu probleme organizatorice al comitetului orașenesc U.T.C., Romel Mititelu.

De atunci ce la răzara la Tirgu Neamț îl facem printr-o lume feerică, de basm: totul e alb, e zăpadă subțire, pomii sînt atît de încarcați cu chiciură cum nu știu dacă am mai văzut. Numai șoseaua și mașinile nu-s albe. După ce lăsăm în urmă ultimele case din Dobreni, pe albul din dreapta, un pui de vulpe se uită mirat către noi și ramine în urmă parcă trist, ca la o întinire la care l-a așteptat zădărnice pe Mihail Stan să recite un poem de Evtuşenko. (Talentatul actor a trebuit să plece așară la București și va reveni la spectacolele de miine de la Roman). Înainte de masă, asist la un dialog de familie între fetița de 6 ani din Săliștea Sibului și nenea A.P. care o ceartă cu o abia prefăcută asprime pentru că n-a prea dormit azi noapte. Sorina tace, apoi zice, aproape silabisind: „Altădată am să doorm”. Promite chiar că va minca tot din farfurie. Și se ține de cuvînt, pentru că A.P. vede tot și nu e de glumit cu afecțiunea acestui nene pe care fetița nu ascunde că îl iubește și vrea să-l facă să înțeleagă odată că ea e cuminte și îl ascultă, să nu mai plece urechea la spiridușul acela care zice că a pirit-o pe ea că n-a dormit. La Tirgu Neamț sala e mică, iar doritorii de cenaclu sînt așa de mulți încît și aici vor fi două spectacole. Mai rezervată la început, mulțimea primului spectacol începe să se insufletească odată cu „Cîntecul lui Ștefan cel Mare”, interpretat de Sorina Hașigan și de A.P. „Jurămint la Putna”, „Iancu la Tebea” dezmoțesc și mai tare publicul. Cîntecele de pace interpretate de Carmen Antal și „Trăiască România” cîntat de întregul cenaclu și de sală sînt momente de mare entuziasm ale acestor oameni mai sfoși, dar de o mare profunzime și căldură sufletească. Liniștea este de-a dreptul emoționantă la piesele de mare profunzime, iar cînd în final, Adrian Păunescu recită poezia sa „Pacient” este răsplătit cu atenția și emoția unei săli de teatru liric, cu o rară căldură a receptării. În al doilea spectacol domină tinerii, însuflețirea este și mai mare, dar ceea ce frapază cel mai mult este aceeași emoționantă liniște a sălii care absoarbe faptul de artă cu o sete și cu o emoție cum rar se pot vedea. Superba piesă „O singură Putnă” înseamnă un moment de vîrf al emoției și receptării, ca și poezia „Carte poștală veche” în interpretarea extraordinară a autorului. Carmen Antal face și acum succes cu cîntecele de pace. Trupa Totuși (solist — Cristian Minculescu, Andrei Păunescu, Ioana Păunescu și Nic Dinescu), Cristian Buică, Dinu Olărașu, Gil Ioniță, Ducu Bertzi, ca și Sorina Hașigan, Camelia Daj, Ștefan Hrușcă, Valeriu Penișoară sînt printre marile succese ale seriei. „Dor de Bacovia” — acest cîntec superb al lui Vali Șerban — este ascultat ca într-o sublimă răzbuinare a tăcerii marelui poet.

Cunoscutul cîntec „Europa” de Santana, în interpretarea unui băiat de 14 ani și jumătate care a învățat singur să cînte la chitară, Andrei Păunescu, este atît de curat și de frumos, încît într-adevăr, numai liniștea extraordinară a acestor spectatori nemiapomeniți îl putea răsplăti. Toate momentele de poezie în care A.P. a recitat — pe fondul unor improvizatii la chitară electrică extraordinar de frumoase ale lui Alexandru Zărnescu —, cu sala încremenită de bucurie și de admirație, au un fior de frumusețe care stăbate parcă și materia zidurilor spre cerul și zăpezile întregii Moldove. A fost cea mai intimă sală din cîte a întîlnit Cenaclul Flacăra. Nu întîmător „Aruncarea în valuri” interpretată formidabil de compozitor și de autorul versurilor în aplatze continue, s-a încheiat astfel: „Jurăm aici în fața dumneavoastră / Și oferim conștiințe de garanți / Că va veni din nou la primăvară / Cenaclul Flacăra la Tirgu Neamț”. Întreaga această seară de superbă intimitate a fost încoronată printr-un tulburător moment de poezie creat de A.P.

„Recolta” depășește așteptările

Localitatea: Roman, 2 februarie 1984, sala Casei de cultură, orele 17 și 22,30.

Număr de spectatori: 2 500 în total, la ambele spectacole.

Atmosfera: de tinerțe și mare entuziasm, prelungită pînă în casele oamenilor; româșanii plecau de la spectacole frezonind pe străzile orașului cîntecele Cenaclului Flacăra.

Noutăți: A revenit în cenaclu, întors din armată pentru cîteva zile Majay Gözö, care a lansat două cîntece noi compuse de el pe versuri de A.P.: „Redevenim copii” și „Brad”. A mai fost cîntat în premieră absolută piesa lui Cristian Buică „Rugă universală pentru mamă și copil”. Au debutat: Marian Costache, medic stomatolog — 35 de ani cu o splendidă compoziție proprie „Iarna pe uliță”, Gabriela Tranciu — 15 ani, Irina Corocaru — 14

ani, și grupul „Junior” (cea mai tinătră trupă din România) alcătuită din Gabriel Monoranu — 12 ani (chitară), Anca Monoranu — 11 ani (solistă vocală), Ciprian Florică — 12 ani (trompetă) și Emanuel Bosoi — 11 ani (baterie), toți elevi ai Școlii generale nr. 1 din Roman, care au învățat să cînte și s-au pregătit la școala de muzică din localitate cu profesorii Elena Ilieș, Mihail Bordeianu și Lenica Oniceanu, grupul „Philos folk” alcătuit din frații Mărtinaș-Emilian, 22 de ani și Anca, 13 ani, Adrian Ropa — 22 de ani și Emil Mărtinaș — 18 ani și umoristul Corneliu Varnaioe — 26 de ani. Au mai revenit în cenaclu româșanii Valentin Murariu, Iulian Teslariu și Iulia Zăicu.

Calitatea spectacolelor: absolut splendidă.

Aportul organizatorilor: foarte bun. Gazdele au făcut totul pentru a asigura succesul acestor manifestări, în frunte cu primul secretar al comitetului orașenesc U.T.C. Ioan Ilieș, alături de care s-au distins în mod special colegii săi Vasile Fotea, secretar cu probleme organizatorice, Agneza Balint, secretar cu probleme de propagandă și cultură, și Gheorghe Teodorescu, activist la filiala B.T.T. Roman.

Primul spectacol de la Roman este manifestarea cu numărul 1 200 a cenaclului. Deschide Trupa din Nord, în prezentarea căreia A.P. anunță: „Iată ce cîntec i-am spus lui Ștefan cel Mare, duminică” după care interpretează cu sătmărenii „O singură Putnă”. Cîntecul acesta are un fior care leagă veacurile. Urmează emoționantă „Doina lui Lucaci”. Mare succes are piesa splendidă a lui Octavian Bud „Remember”, pe versuri de Emil Botta. Melodia este de o rară frumusețe. Diversitatea cîntecelor lui Octavian Bud e probă zdrobitoare în procesul care îl va duce pe nordicul blond la dulcea pedeapsă de a fi mai întîi compozitor. Că el, acum, este și un foarte bun interpret cu voce frumoasă e o vină pe care istoria i-o va trece cu vederea. Camelia Daj — cuminte pe scaunul ei din scenă, timidă, ca într-o așteptare care nu-i lasă răgaz nici să zîmbească o clipă — atunci cînd ajunge la microfon cîntă cu o siguranță cu care face succes urlaș. Majay Gözö, în uniformă de soldat la aviație, cucerește și sala și pe cei de pe scenă, mai ales cu noul lui cîntec „Redevenim copii”. Marian Corjos, Dinu Olărașu, Cristian Buică, Maria Tănase și Vasile Șeicaru adaugă mereu cîte o treaptă entuziasmului sălii care, apoi, după „Dona-Dona” interpretat foarte frumos de Carmen Antal, fierbe — pentru prima oară — la cîntecele de pace pe care le reia în cor cu tinăra pornită astă toamnă din Deva pe un drum de succes pe care talentul, sensibilitatea și pasiunea ei îl pot face să urce foarte sus. Într-un crescendo superb, cu sala întregă reluînd tunător refrenele, se cîntă „Jurămint la Putna”, „Iancu la Tebea” și „O șansă păcii”: „Însăntii și peste toate / Cu grăbire și dreptate / Pacea trebuie tradusă / În americano-rusă”. Clocotul entuziasmului e maxim la „Trăiască România”, cînd sună ca un legămint, reluate de corul întregii mulțimi, cuvintele: „Decît slujirea fărăi nimic nu-i mai presus”. Recitalul scurt al lui Gil Ioniță e urmat de Valentin Gereș care cîntă „Căciula”. I se dă apoi microfonul actorului Mihail Stan, revenit după o absență de o zi din cenaclu. Un val imens de bucurie tinerescă inundă sala invitată la dans de trupa bucureșteană de hard rock Incognito. Arpad Domokos, Ducu Bertzi, Valeriu Penișoară, Marius Bațu și Vali Șerban: un șir de succese. A.P., care a fost să-i asculte în culise pe debutanți, aduce, prin scenă, în sală zece copilași: aceștia, după ce stătuseră îndelung ascultînd de afară, au pus mină de la mină și au strîns uriașă sumă de zece lei cu care au încercat să-l mituiască pentru a-i lăsa să intre. Între debutanți se disting cei din grupul „Junior” — toți elevi de gimnaziu — care cîntă senzațional („bateristul e mortal”) și îl fac pe conducătorul cenaclului să exclame: „Mă simt ca un semănător la care recolta depășește toate așteptările”. După „Puștoaica” lui Ovidiu Haidu și Sorina Hașigan care cîntă nemiapomenit în grecește „Maria”, urmează un mare succes: trupa Totuși, condusă de Andrei Păunescu, cu Cristian Minculescu — solist

vocal, Ioana Păunescu — la chitară bas și Nic Dinescu la baterie. Cîntă apoi superb grupul Partaj (Magda Pușkaș și Tatiana Filipoiu) — „cel mai bun grup muzical românesc”. La capătul recitalului său, Ștefan Hrușcă încheie întregul spectacol, interpretînd împreună cu A.P. și cu toată sala „Clopotul Reintegrării”.

Al doilea spectacol continuă direct entuziasmul dinaintea. La „Trăiască România” se distinge puternică vocea lui Vasile Șeicaru înviorat de valurile (de cîntec) în care se tot aruncă, de-a lungul și de-a latul țării, la fiecare spectacol. Regizat cu finețe și cu inspirație de conducătorul cenaclului, spectacolul îi încintă și pe cei ce au fost și la primul, acum totul fiind înălțat altfel, în curgerea firească, după cum și conținutul biletețelor e altul, și alții sînt marea majoritate a spectatorilor. Cu deosebire emoționante sînt momentele de poezie în care A.P. recită coplesitor de frumos „Istorie”, „Baladă din copilărie”, un fragment din „Trimit testament”, alte poezii ale sale cu o răscolitoare încălțură de dragoste de țară și de valorile ei.

Fotografii de VICTOR RADULESCU

PROGRAMUL CENACLULUI FLACĂRA

Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar, organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra, condus de poetul Adrian Păunescu va fi prezent în județul Caraș-Severin în zilele de 13, 14, 15 februarie 1984 și în județul Timiș în zilele de 16, 17, 18 și 19 februarie 1984.

Toate spectacolele vor începe la ora 18.

La Timișoara, în aceleași zile, Teatrul Național din localitate prezintă, în ciclul „Mari poeți ai țării”, spectacole din creația lui Adrian Păunescu.

Brăila, in top

Localitatea: Brăila, 3 februarie și 4 februarie 1984, de fiecare dată ora 18, Sala sporturilor.

Număr de spectatori: în ambele zile 14 000.

Atmosfera: de entuziasm torid, de incandescență a spiritului tinăr revoluționar.

Noutăți: în premieră absolută — cîntecul, dulce ca mina pusă cald de Mama ori de Tata pe fruntea copilului care ai fost sau care mai ești, cîntecul „Niciodată” (muzica: Octavian Bud; versurile: A.P.). Au revenit în cenaclu Cătălina Dumitrescu și Dorin Dumitru. Debuturi: Daniela Leu — 16 ani, Aurelia Ungureanu — 17 ani, Marian Drăgoi — 23 de ani, Magdalena Căpreanu — 16 ani, Ionel Ștefan — 23 de ani, Wanessa Radu — 14 ani și Adia Cuat Ali — 16 ani, în 3 februarie, iar a doua zi: Sorin Aștilean — 11 ani, Pușa Mironovici — 35 de ani, Belguzar Ibram — 26 de ani, muncitoare, Angelica Hilohi — 16 ani.

Calitatea spectacolelor: la cea mai înaltă cotă a dăruirii și participării.

Aportul organizatorilor: imens din partea întregului activ al județului U.T.C. care a făcut totul pentru reușita acestor spectacole în frunte cu primul secretar al Comitetului județean Brăila al U.T.C., tovarășul Marinache Andronic, alături de care au stat cu deosebire colegii săi Vasile Georgescu, secretar cu probleme organizatorice și Virgil Mihalache, șeful secției gospodărie.

E greu să-ți mai reprezînți în minte Brăila trăsurilor de altădată, în orașul de azi, cu artere dominate de construcții splendide și mai ales moderne. O eferescență particulară, a dinamismului comportamental, proprie vieții de oraș-port, a rămas și s-a accentuat. Știu că dinamismul acesta ia uneori forme greu de înțeles și intolerabile la unii tineri scăpați de sub supravegherea celor datori să îi educe. Sala imensă în care s-au ținut spectacolele cenaclului găzduise de curînd procese publice ale unor astfel de tineri, în justificata încercare a oamenilor legii de a educa indivizii și obșteea prin actul de justiție, prin chiar disecarea lui și prin dezbateră faptelor cărora le era aplicat. Dar, dincolo de acestea, mai știu că asemenea fapte se petrec pentru că, sau măcar și pentru că, tinerii de prea multe ori nu au, sau, în orice caz, nu au toți posibilitatea să se manifeste ca tineri, energici, curajoși, spirituali, îndrăzneți, deicit în baruri, în discotecă, la ceaiuri, în grupuri ușor dominate de inși nelipsiți de abilitate dar care nu de formarea dreptății tinerelor lujere de viață se preocupă ci, uneori, chiar de deformarea lor. Tinerii ajung să reacționeze, să se poarte, să gîndască distonant față de adevăr și de morală, față de șansele proprii lor vieți, atunci cînd nu cunosc adevărul — de la cel istoric pînă la cel concret, imediat, din preajma lor —, cînd gustul pentru cultură, pentru frumos, pentru onestitate — ca și dragostea pentru părinți, pentru eroii neamului — nu li se cultivă, iar în

„Sînt servitorul tău și sînt coșarul / Ce fumurile epocii le spală; / Ia seama, țara mea orientală / Prin partea noastră s-a umplut paharul.” Servind, cu mijloacele muzicii de mare sensibilitate, aceleași idei, Valeriu Penișoară interpretează, reîntă de sală, cîntecele sale „Spre bine, spre frumos, spre adevăr” și „Poporul român — Opere complete” Cîntînd slagăre în grecește, în fața sălii care dansează și aplaudă, fetița de șase ani din Săliștea Sibiuului este firul de aur care atinge punctul declanșator de entuziasm colectiv în această fabuloasă acupunctură tîmăduitoare. Grupul Partaj — cum spune A.P. — „întră în scenă pentru a supradimensiona emoția sălii”. Unduirea spectacolului se prelungește superb. Între marile succese: „Ioane, Ioane” cu Nica Zaharia, „Ploaia care va veni” cu Vasile Șeicaru. La capătul acestei serii minunate, A.P., în avanscenă, susținut de chitara lui Alexandru Zărnescu, recită „Pacient”, interpretînd altfel, așa cum nu l-am auzit pînă acum, această poezie a cărei frumusețe n-aș fi crezut că mai poate spori prin interpretarea scenică.

Fotografii de VICTOR RADULESCU

baruri, la discotecă, la ceaiuri dansante, să recunoaștem, nu asta se cultivă. Or, pentru dreaptă creștere a acestor lujere este nevoie înii și-nții de cultură, după cum este nevoie de sensibilitate la marile probleme ale lumii de azi și ale mileniului al treilea în care vor trăi acești copii. Spectacolele de la Brăila au certifi-cat pe viu, la scara a 14 000 de conștiințe, cea mai profundă componentă a valorii Cenaclului Flacăra: aceea de școală. De școală a gustului pentru frumos, pen-

Sentimente retrocedate

Brăila — orașul copilăriei mele. Necunoscutul meu oraș și acești copii, doamne! — nici pe departe atît de frumoși pe cît i-a închipuit nostalgia mea, nici pe departe atît de isteți pe cît i-a judecat ambia mea, niște copii în blugi, adidași și cămășile lor întotdeauna mai scurte, care aplaudă, se zben-guie, dansează și se bucură, care învață de fiecare dată să se bucare și niciodată poate pînă acum nu mi-a fost dat să mai văd cum pe traseul unei nopți în locul extenuării firești pe chipurile lor se instala confortabil și de neconfun-dat frumusețea lucrului intim trăit, de inimă și ascuns ochiului comun, calma împăcare și un alt fel de curiozitate, aceea izvorită din participare la această miraculoasă noapte și la tot ce se petrece în ea.

A fost trebuință de o noapte de muzică pentru ca toți acești copii necunoscuți din necunoscutul meu oraș natal să configureze în inima mea chipul multiplicat al copilăriei mele, nu așa cum a fost, ci așa cum mi-l amintesc eu astăzi tulburat de adîncimea faptelor trecute, tandru adică, unic, insondabil și vrăjtit.

Și această ispititoare, voluptoasă demolire a grumazului sub tirania ademenire a scenei care-l pune în acord și rezonanță cu propriile lui sentimente pe care nici chiar el, chipul multiplicat al copilăriei mele, nu le-a crezut vreodată atît de înalte și devoratoare și tocmai de aceea aiuritor de adevărate, incredibil de concrete. Aceasta face cenaclul: redă acestor copii din obscuritatea dorinței propriile lor sentimente cărora arta le-a dat legitimitatea ei infailibilă și trebuie să spun că mai mult ca oricînd cenaclul este un organism armonios, complet, cu toate funcțiile vitale mereu sub presiune, total și disponibil s-o la meru de la început către inimile generațiilor ce se searg astfel spre maturitatea vieții.

NICOLAE CRISTACHE

Turneul in date sintetice

● Primul turneu al anului 1984 s-a desfășurat sub semnul marilor sărbători din luna ianuarie: ziua de naștere a tovarășului Nicolae Ceaușescu și 125 de ani de la Unirea Moldovei cu Muntenia.

● Turneul Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar, organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra, condus de poetul Adrian Păunescu, a totalizat, din 3 ianuarie pînă în 5 februarie, 34 de zile și 46 de manifestări (de la 1158 la 1203).

● S-au parcurs 4 500 de kilometri, prin 11 județe, aproximativ 130 kilometri zilnic.

● Turneul a însumat 250 de ore și 25 de minute de spectacol în fața a 105 000 de spectatori.

● Numărul spectatorilor prezenți la manifestările noastre se ridică acum la 4 184 000.

● Media pe fiecare manifestare — 2 290 de spectatori.

● Record de audiență: 10 000 la Iași, în 25 ianuarie.

● În acest turneu, în Prahova, am avut cea mai caldă și mai intimă sta-giune a cenaclului din întreaga sa istorie, într-un județ. Stagiunea a durat 13 zile.

● Record de durată al turneului: 10 ore și 10 minute la Brăila, în 4 februarie.

● Record de participare: publicul din Brăila a devenit publicul campion (în sală) al Cenaclului Flacăra.

● Cimpina, Botoșani, Valea Doftanei, Tg. Neamț și Breaza sînt localitățile în care muzica poeziei a fost la cea mai înaltă cotă.

● Noutăți aduse în scenă de membrii cenaclului: „Omul total” (Constantin Dragomir), „Minzul” (Ducu Bertzi), „Satul tău” (Vali Șerban), „Fostă iubire” (Valeriu Penișoară), „Să credem în flori” și „Neliniști” (Dinu Olărașu), „O singură Putnă” și „Remember” (Trupa din Nord), „Odă bucuriei” (Arpad Domokos), „Epigrame” (Pocsis), „Maria”, „În cartierul de sus” și „Cîntecul lui Ștefan cel Mare” (Sorina Hașigan), „În grabă” (Totuși), „Împrejurări” (Incognito), „Brad” și „Redevenim copii” (Majay Gyözö), „Niciodată” (Octavian Bud).

● Peste 100 de debuturi. Dintre debutanți au devenit membri permanenți: Sorina Hașigan, Camelia Daj, Maria Tănase, Adia Cuat Ali, grupul umoristic „Divertis”. Media de vîrstă a debutanților: sub 16 ani.

● Au revenit pentru o seară, sau mai mult: Gil Ioniță, frații Chiriac, Ovidiu Haidu, Nica Zaharia, Adam Erzsebet, Iulia Iosipescu, Mihaela Popescu, Cătălina Dumitrescu, Dorin Dumitru. Într-o continuă navetă a fost actorul Mihail Stan.

● S-au cîntat și recitat versuri ale poezilor: William Shakespeare, Omar Khayyam, Serghei Esenin, Itschak Katsenelson Walt Whitman, Evgheni Evtusenko, iar din lirica românească Mihai Eminescu, George Bacovia, Lucian Blaga, George Coșbuc, Vasile Alecsandri, Gheorghe Bocu, Andrei Muresan, Nicolae Labiș, Zaharia Stancu, Radu Stanca, Emil Boita, Constantin Tonesaru, Mihai Beniuc, Nichita Stănescu, Ioan Alexandru, Ion Gheorghe, Marin Sorescu, Ștefan Augustin Doinaș, Romulus Vulpescu, Alexandru Brad, Constanta Buzea, Horia Bădescu, Ion Gheorghe Pricop, George Damian, Mircea Dinescu, Daniela Crăsnaru, Ion Singorean, Mihai T. Ioan, Dinu Olărașu, Adrian Gavrilă, Adrian Păunescu.

● Componenta maximală a cenaclului: Adam Erzsebet, Carmen Antal, Ducu Bertzi, Cristian Bulcă, Nicolae Cenani, Marian Cortos, „Divertis” (Toni Grecu, Florin Constantin, Dorin Antonesi), Arpad Domokos, Constantin Dragomir, Dorin Dumitru, Cătălina Dumitrescu, „Flapo” (Alexandru Zărnescu, Jerry Schwartz, Romeo Beianu), Vali Gereș, Ovidiu Haidu, Sorina Hașigan, Ștefan Hrușcă, „Incognito” (Adrian Ilie Anton Hașias, Nic Dinescu, Dan Bittman), Gil Ioniță, Iulia Iosipescu, Cristian Minculescu, Dipu Olărașu, „Partaj”, (Tatiana Filipoiu, Magdalena Finna Pușkaș), Valeriu Penișoară, „Poesis” (Eugen Boboi, Marius Batu), Mihaela Popescu, Mihail Stan, Vasile Șeicaru, Vali Șerban, Maria Tănase, „Totuși” (Ioana și Andrei Păunescu), „Trupa din Nord” (Octavian Bud, Emiljan Onciu, Fabry Aladar), Nica Zaharia, conducătorul cenaclului — Adrian Păunescu.

● Echipa auxiliară a cenaclului a fost compusă din: Sandu Petre, Costel Ionescu, Roland Panteli, Victor Rădulescu, Cristian Nemuc (sunet și lumină), Florea Jianu, Toni Belciu și Ion Mindrilă (șoferi), Pompiliu Dumitrescu (secretariat), Alexandru Medar și Constantin Balacciu (organizare).

Acum cînd s-au așternut în memoria noastră noi impresii din cele mai recente spectacole să nu uităm să aducem cuvintele noastre de recunoștință și mulțumire organizatorilor spectacolelor cenaclului din județele Prahova și Iași, gazdele exemplare ale muzicii și poeziei.

DUCU BERTZI

tru muzica tinăra și marea poezie, fie ea marea poezie a românilor sau marea poezie a altor popoare. De școală în care se învață prețuirea valorilor și a adevărului, școală deschisă manifestării libere a tineretului în formele în care oamenii abia așteaptă să și-o manifeste curat, dezinvolt. Școală în care toate acestea se învață agreabil, se învață de plăcere, sub regia de o extraordinară finețe a unui profesor care îl deprinde pe cei tineri să guste farmecul artei autentice, îi obișnuiește captivant să prețuiască valorile și jertfele pentru libertatea de granițe și de gîndire ale poporului din care s-au născut, îi dedă la gustul sincerității, al duioșiei pentru ceea ce este duios și drag, le exercită neînduplecarea lucidă pentru ceea ce este injust și corosiv, după cum celor mai în vîrstă le amintește, cînd e cazul, că tinerii nu fac nimic rău fiind tineri, că ei, tinerii aceștia, sînt, în fond, oamenii maturi de alături cu citeva etape de viață în urmă, cu diferența că tineretea, în general în România de acum, și în special în Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar, se poate manifesta și deplin și frumos, cu gravitate la momentele grave, cu expansivitate la momentele de dans, cu entuziasm necenzurat la cîntecele pentru patrie și pentru pacea planetei Pămînt. „Ce se întîmplă cu copiii noștri — mă întreba omul de care mă leagă cea mai adîncă și mai dureroasă prietenie, în timp ce mi se vede din Brăila dansau rock pe cîntecele trupei Totuși — îi vezi, parcă noi toți n-am fost așa, parcă sînt altfel, sau așa am putut fi și noi?” I-am răspuns doar atît: „probaabil”. A înțeles. Cred că sînt într-adevăr altfel, sînt așa cum noi n-am putut fi, cum ne-ar fi plăcut să fim și am fi fost dacă aveam șansa lor, a deschiderii spre sinceritate și adevăr pe care o respiră copiii, adolescenții și tinerii azi, în acest cenaclu. Brăile-nii, mai cu seamă în spectacolul din 4 februarie, au fost de un dinamism al participării cu care l-au făcut pe Adrian Păunescu să recunoască trecerea acestui public pe locul de campion (în sală) al Cenaclului Flacăra. Am mai scris despre talentul acestui regizor de a urca spectacolul prin creșteri infinitezimale gradate cu finețe și de a-l duce la cote extraordinare de entuziasm și participare a publicului. Din acest punct de vedere, la Brăila profesorul-regizor a dat o strălucită probă de virtuozitate. Mă opresc la un

singur moment. Se cîntă „O șansă Păcii”. Șapte mii de tineri în picioare aplaudau ritmic și cîntau în forță refrenul alternat cu tunetul vocii din microfon, într-o fantastică improvizatie electrizantă. Reproduc doar finalul:
Sala: O șansă păcii! / Și glorie ei!
A.P.: În numele tălăului, al mamei, al fiului și al viitorului!
Corul imens: O șansă păcii! / Și glorie ei!

A.P.: Și niciodată amîn!
Sala: O șansă păcii! / Și glorie ei!
„Trăiască România” nu se cîntase. Abia urma să se cînte. Și a urmat exact după acest moment culminant. Fusese o culme. Ei bine, se putea și mai mult, și mai sus. Dragostea de țară avea dreptul la asta. Mille de brăileni, au strălucit în toată această magistrală lecție deschisă a școlii itinerante de tinerete și spirit revoluționar care este Cenaclul Flacăra. După ce Carmen Antal încheia apoi cîntecul „Să fie pace în lume”, sala a continuat șapte minute să cînte singură, fără orchestră, să cînte bubuitoare refrenul, „nu ca pe o rugă, ci ca pe un ordin al popoarelor către cei ce le reprezintă”. La Brăila au fost spectacole superbe care au alternat cu măiestrie momente grave și momente de exuberanță, slagăre românești și slagăre internaționale, clocotul spiritului revoluționar și profunzimea marii poezii. Ca peste tot, cenaclul-școală condus de profesorul Adrian Păunescu a lăsat amintirea de neuitat a unei mari lecții de viață. O lecție în care este bine că oamenii, mai ales tinerii, copiii pot învăța lucruri care nu încep în programele școlare. Trecuți printr-o asemenea întîmplare, în care o turcoaică — Adia Cuat Ali — și un român — Gil Ioniță — cîntau la Brăila în 4 februarie 1984 „Jurămînt la Putna”, tinerii învață, să recunoaștem, altceva decît la baruri, la discotecă, la ceaiuri dansante. Altfel, e drept, cel ce a iubit Brăila trăsurilor legănătoare va iubi cu siguranță și orașul modern. Dar cel ce vede un asemenea spectacol, o asemenea față a tinerilor acestui oraș va iubi Brăila ori-cum. Și Cenaclul Flacăra se va întoarce, așa cum a făgăduit A.P., în mai puțin de o lună, la acest public devenit campion.

DORIN GHERGHINESCU

Ați citit cronicile manifestărilor cu numerele: 1 198, 1 159, 1 201, 1 202, 1 203.

Duminică, 5 februarie 1984, la ora 18, în sala Casei de cultură din Breaza a avut loc seara de poezie și dialog Adrian Păunescu, asemenea manifestări urmînd să aibă o periodicitate lunară. Poetul a răspuns la întrebări, a citit din versurile sale publicate în volume, a discutat cu tinerii din frumoasa stațiune prahoveană despre munca lor de acum și din viitor, despre proiecte gospodărești de creștere a animalelor, despre posibilitatea înființării acolo a unui cenaclu. Citorva invitați ai poetului — membri ai Cenaclului Flacăra — li s-a oferit microfonul și au cîntat cîntece ale cenaclului îndrăgite de ascultători. A fost o seară cu 1 000 de suflete, o sinceră deschidere spre dialog. Totodată, o uvertură la serile culturale brezene ce vor urma.

FLACĂRA LA DISPOZIȚIA DUMNEAVOASTRĂ

Priviți această față frumoasă! Se numește Lia Trandafir este din Sibiu, strada Gh. Gheorghiu Dej bloc B2, apartament 18. Ne declară, plină de fericire, că s-a născut a doua oară „printr-o victorie a minții omenesti și prin puterea minților unui mare medic”. Cu toate că este o nelostovită prietenă a cuvintelor — terminând liceul de filologie-istorie „Octavian Goga” — nu-și găsește cuvinte pentru a transmite medicului care i-a redat lumina ochilor mulțumirile sale. Medicul se numește Mircea Olteanu!

● Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități ●

„O istorie a artei românești în datele ei esențiale precum și o scurtă istorie a artei universale, ambele amplu ilustrate de proiectii, de diapozitive și filme, propune Muzeul Colectiilor de Artă în cadrul celor două lectorate susținute săptămânal, la sediul său din Calea Victoriei 111, București, de către istoricul de artă Cristian Velescu. Acțiunea cuprinde deja elevii ai Liceului nr. 6, ai Liceului Nicolae Bălcescu, pionieri din mai multe sectoare ale Capitalei, studenții de la biologie și agronomie, părinți, bunici... organizați, evident, pe grupe de vîrstă și preferințe. (Mihaela Varga, muzeograf Muzeul Colectiilor București). Asadar, o propunere-invitație, care s-ar putea îmbunătăți prin alte sugestii venite de la iubitorii de artă — subliniază în încheiere semnătura acestor rînduri — Muzeul Colectiilor rămînînd deschis marelui și micului public cu toată suita lui de manifestări complexe.

Ne scrie un grup de tineri din satul Sipote, comuna Beresti-Meria, județul Galați: satul lor este și în prezent neelectricificat, cu toate că încă cu 15 ani în urmă s-au strîns de la cetățeni fonduri pentru electricificare. Sigur, ei înțeleg necesitatea de a economisi energia țării, dar ne asigură că dacă li se va rezolva și lor această veche dorință, vor fi cei mai economi dintre economi.

Consiliul județean al sindicaterilor Argeș ne comunică, privind sesizarea unui grup de muncitori de la A.E.I.P.I. Stîlpeni, care reclamă neajunsurile în legătură cu retribuirea, că cele sesizate sînt întemeiate — urmînd ca oamenii muncii de la A.E.I.P.I. Stîlpeni să-și primească retribuirea conform realizării sarcinilor de plan din 1983.

Ministerul Minelor: „Vă facem cunoscut că drepturile de retribuire ale lui Sălcău Nicolae au fost trimise acestuia cu mandat postal pe adresa Intreprinderii „Independența” Sibiu, unitate care a solicitat transmiterea acestor drepturi”. Prin urmare, stimatelor corespondenți, dacă nici pînă la această oră nu ați primit retribuirea în drept, adresată-vă Intreprinderii „Independența” Sibiu!

„Am cumpărat de la magazinul „Premial” de pe strada Beldiman București 1 kg de salam bănețean pe care l-am plătit cu 100 lei. Fiind încă în magazin am constatat că pe etichetă era înscris prețul — 8,50 lei suta de grame. M-am interesat la seful unității și am constatat că pe avis era trecut 100 lei kg. Unde se află adevărul, pe etichetă sau pe avis?” (Cezar Enescu, jurist din Buzău, Strada Obor, nr. 1, bloc 1 Ch., scara B, etaj 1). Lăsăm celor în măsură să răspundă competent descifrarea misterului din întrebarea dv.!

Că încă ne aflăm în plină iarnă nimeni nu contestă. Doar Ciumas Vasile din Ploiești, strada Cameliei nr. 18 bis, bloc 25 A, scara D, apartament 76 — susține că problema la a fost tratată ca și cînd s-ar afla în plină vară. Începînd cu 6 I '84, 160 de familii din amintita asociație de locatari suferă de frig și nu au strop de apă caldă! De ce? Pentru că I.C.R.A.L. Ploiești a blindat coloana de încălzire centrală și furnizare de apă caldă — pe motiv că, printre cele 160 familii s-ar afla și răi platnici. Ce vină au, întrebăm și noi, bunii platnici, de ce nu se iau măsuri legale împotriva răilor platnici?

Consiliul popular al sectorului 2 București: „Urmare scrisorii Elenei Mocanu care solicită să nu i se ia terenul din jurul casei pe care l-a împrejmuit și-l îngrijeste, vă comunicăm că s-a răspuns petiționarei că prin decizia Comitetului executiv i s-a atribuit în folosință și cota parte indiviză din terenul aferent apartamentului pe care l-a cumpărat în 1980, teren pe care are dreptul să-l cultive cu legume”.

Rotariu C. Alexe, pensionar din București, strada Condești nr. 99, sector 6, ne prezintă o situație gravă nu atât pentru el, cât pentru fiul său, inginer, singurul lor urmas. Toată viața lui a fost Rotariu Alexe, diplomă de studii și toate cele fiind

pe acest nume. Poartă numele părinților — Rotariu — după cum, fiul poartă numele său. Din 1936 însă i s-a eliberat un act de naștere din comuna în care s-a născut — Bălteni de Olt — cu numele de Rotariu. De atunci nu reușete să devină cel ce a fost și este!

Ion Munteanu din București, strada Mărguta nr. 2, bloc 7, scara 4, etaj 2, apartament 54, sector 6, ne înfățișează starea de fapt a „străzii Răsăritului”, care începe din colțul restaurantelor din Valea Casca-delor și care trece peste linia ferată spre Drumul Taberei — stradă cu un aspect total dezolant: trotuare denivelate în care calci „ca în străchini”; bălți de la cisteme care nu ajung la canalul de scurgere; guri de canal neacoperite de capace — pericole permanente pentru locatari; pînă și strada Moinești, frumos întreținută, este poluată de nezugatori ambulanti cu semințe. La capătul acestei străzi, „dărîmături cu moloz”. Și toate astea, în vecinătatea unui cartier — Drumul Taberei — „o adevărată oază de verdețate, curățenie și sănătate”.

Consiliul popular județean Bacău ne anunță că a fost soluționată favorabil cererea Margaretei Tainea din Slănic Moldova în sensul că i s-a atribuit apartamentul solicitat pentru care a încheiat contract de vânzare-cumpărare. Mulțumim pentru rezolvarea promptă!

Gheorghe L. Popescu din Simburești Olt de 5-6 ani este dus cu vorba că dacă contractează animale i se vor da stîlpi pentru a i se pune și lui lumină electrică în casă. De contractat, ne spune, a contractat animale dar stîlpii promiși nu au apărut. Ne cere nouă sfatul ce să mai facă, unde să se mai adreseze. Presupunem că tot la Consiliul popular comunal și, mai ales, presupunem că de această dată cererea lui va găsi și ecoul cuvenit!

Ne scriu 15 tineri din satul Fintina Mare, comuna Independența, județul Constanța. De cînd au fost contopite cele două C.A.P.-uri, Fintina-Mare cu Independența, „noi tinerii am fost uitați cu totul”: căminul cultural a rămas baltă — geamuri sparte, uși distruse, interierul jalnic, aparatura de proiectie filme dusă în '81 la reparat nu s-a mai întors. Nu au măcar cum să se bucure de abonamente la ziarele și revistele îndrăgite, deoarece poștasul nu are unde să le lase — la C.A.P. fiind încadrat un paznic de zi abia după 1 ianuarie a.c. (vrînd să spună că noaptea, neexistînd nici un telefon, rămîn suspendați pur și simplu!) Răspunsul îl așteptăm de la cei al locului!

Tribunalul municipiului București, secția a IV-a civilă, ne comunică: „Prin Decizia civilă nr. 222 din 27 ianuarie 1984 s-a respins ca nefondat recursul declarat de Enache Constantin împotriva sentinței civile nr. 6761 din 25 noiembrie '83, a judecătoarei sectorului 1 București. S-a respins astfel acțiunea avînd ca obiect obligarea revistei „Flacăra”, la publicarea unei replici, rectificarea unor declarații în legătură cu articolul intitulat „Petiționare între drept și abuz” — apărut în revista „Flacăra” nr. 27 din 8 iulie 1983. Hotărîrea este definitivă”.

„Sintem aceleași două familii — Creangă și Preda — din București, strada Alexandru Moghioroș nr. 19 blocul OD 5, scara 1, care, pe data de 13 decembrie a.c. ne-am adresat dv. cu rugămintea de a interveni în scopul consolidării peretelui de susținere a balcoanelor de la etajele 3 și 6. Scuzați-ne întîrzierea cînd vă comunicăm că minunea s-a întimplat! Ceea ce n-a fost posibil să se rezolve în cursul a 6 ani, a fost posibil să se rezolve în numai 6 zile. De fapt, doar în două zile — respectiv, 21-22 decembrie! Asadar, cînd I.C.R.A.L. Giulești, șantierul 3 este impulsat, iată că se poate rezolva o problemă destul de bătută prin găsirea unor soluții extrem de ingenioase”. Vorba ceea, mai bine mai tîrziu decît niciodată! Oricum, recunoașteți, cel puțin acum I.C.R.A.L. Giulești merită toate felicitările!

Consiliul popular județean Mehedinți confirmă, în urmă

unei serioase anchete, veridicitatea sesizărilor maestrului Sirbu D. Vasile de la Intreprinderea de armături Industriale Strehaia. Printre alte măsuri luate ni se comunică: „pentru abaterile constatate au fost destituiti directorul și contabilul șef al întreprinderii, au fost amendate contravențional 7 cadre cu muncă de răspundere pentru raportări fictive, iar pentru sustragerea din gestiune a celor 30 de saci de ciment directorul comercial și contabilul șef se află în cercetarea organelor de urmărire penală. Pentru modul necorespunzător în care s-a analizat sesizările anterioare, a superiorității controalelor anterioare, au fost sancționați cu avertisment contabilul șef și șeful biroului de control financiar intern din Centrala Industrială”.

Borșa Sofia din Bistrița multumeste pe această cale tuturor celor care i-au sîrit în ajutor pentru procurarea medicamentului solicitat.

Prelipceanu Vlorel din București, strada Ozanei nr. 16, bloc L 40, scara A, etaj 2, apartament 12, sector 3, ne relatează peripețiile pe care le-a trăit de cînd și-a cumpărat de la magazinul „Electronica” o combină muzicală (C.M.S. 205. A mers doar 3 zile după care a dus-o la centrul de reparații nr. 4. După alte două-trei zile, iar s-a stricat. A mers la reprezentanța service a întreprinderii care i-a promis marea cu sarea. Cert este că și în prezent combina în cauză se află în stadiu de reparație, după cum, la fel de cert este că i-a adus mai multă pagubă, decît bucurie de cînd a cumpărat-o prin deteriorarea unor casete. Omul solicită fie banii pe combină, fie alta nouă (și bună!) în loc. Rezonabil, nu?!

„Mă numesc Onuț Maricela și sînt din Galați, strada Pinului, nr. 27, bloc VI, apartament 7. Am 34 de ani, sînt văduvă cu 4 copii minori. Soțul a murit într-un accident pe Dunăre în vara lui '82. Eu pe atunci abia ieșisem din spital, cu două operații făcute și cu hepatită persistentă. Lucram atunci la Spitalul TBC Galați ca infirmieră. Din cauza sănătății și din cauza copiilor prea mici am întrerupt munca. Mi-am revenit între timp, și copiii au mai crescut, pe cea mică urmează să o dau la toamnă la școală. Am vrut să mă întorc la muncă, nevoile noastre fiind din ce în ce mai mari. De 6 luni de zile umblu după un post, cu negația spitalului la care am lucrat în buzunar, asta însemnînd că aș fi putut fi luată de oricare alt spital, dar nu am găsit. Vă multumesc pentru ascultare!” Solicitarea în sine nu mai trebuie comentată. Sperăm că de urgență necăjita femeie va primi ajutorul Direcției județene pentru problemele de muncă.

D.P.M.O.S. Prahova ne comunică, privitor la solicitarea sătenilor din Băraitaru, comuna Drăgănești, de a fi internați minorii Dinu Mihaela Elena și Iulian într-o casă de copii, următoarele: în ședința din 18 I 1984 Comisia pentru ocrotirea minorilor a aprobat internarea de urgență a acestora la Casa de copii „30 Decembrie” Sinaia, unde au asigurate condiții optime de creștere și îngrijire”.

Păcat că nu putem reda, din lipsă de spațiu, în întregime scrisoarea lui Sitaru Emănoil, șef contabil la Centrul școlar nr. 7 Nedetea, județul Prahova! În 1981 au conservat un autocamion care nu avea nici o piesă lipsă; în 1983 s-a aprobat casarea lui — indicîndu-li-se să se prezinte cu el pentru dezmembrare la I.R.A. Cimpina; Mergînd dumnealui la Cimpina în interes le serviciu s-a interesat la poarta 1 (rețineți deci, poarta 1) unde a fost invitat să aducă autovehiculul cu pricina în orice zi! Peste două zile, au venit cu el — la poarta 1, firește. Au fost îndrumați spre poarta 2. Aci au aflat că mai întîi trebuie să-l caute pe inginerul șef de declizia căruia depinde și soarta autocamionului în cauză. După ce l-au găsit li s-a explicat că mai întîi trebuie să facă o adresă pentru programare și abia după aceea să se prezinte cu amărîtul de autocamion. Ce să mai lungim povestea! N-au fost accep-

tați fără adresa prealabilă. Și se întreabă corespondentul nostru, pe bună dreptate, la I.R.A. Cimpina se merge după principiul nu stîie stînga ce face dreapta, adică nu stîie poarta 1, ce stîie poarta 2 și mai ales ce stîie inginerul șef? Păcat de piesele acestei mașini care poate ar trebui altora, în vreme ce zac neutilizate într-un garaj!

Consiliul popular al județului Mehedinți: „Se confirmă sesizarea tov. Ion Necșeriu privind poziționarea cu abateri a unor stîlpi de beton armat și tăierea buloanelor de consolidare a grinzilor metalice. Deficiența a fost cunoscută și de constructor solicitîndu-se avizul proiectantului pentru remediere și nu influențează stabilitatea construcției. Lucrarea va fi adusă în condiții de exploatare normală după primirea de la proiectant a avizului de remediere, urmînd ca valoarea remedierilor să fie suportată de cei vinovați”.

În sfîrșit, în urma intervenției revistei „Flacăra”, lui Doru Gavra din comuna Dobra, județul Hunedoara, i s-au predat, în stare bună, ghetete comandate la Intreprinderea de produse ortopedice și protezare, secția Gradea! Mai întîi, după ce a apărut în revistă sesizarea lui s-a prezentat un reprezentant al întreprinderii la el acasă, i-a promis că în cîteva zile va primi ghetete remediate și banii cheltuiți pe drumurile după ele — vreo mie șapte sute de lei — le-a primit — dar tot pe cele defecte; a luat iar drumul la picioare... În sfîrșit, acum are ghetete dar, ne mărturiseste că nu se simte deloc în măsură să mulțumească întreprinderii pentru ele, ba dimpotrivă ar dori ceva măsuri împotriva celor care nîlbă nepermis oameni necăjiți.

„În ziua de 10 VIII '83 fiul meu Ștefanescu Nicolae, în vîrstă de 27 de ani, bolnav din naștere de schizopatie spastică, a fost luat fără știrea mea de niște băieți pe care nu-i cunosc, la Rm. Sărat la un meci. Din

acel moment nu a mai apărut. Nu am reușit, cu toate căutățile, să-i dau de urmă. Menționez că nu poate să se îmbrace singur, nu poate să scrie, nici să citească, nici să vorbească cum trebuie. Răspunde însă la numele de Nicușor, are 1,70 m înălțime, purta, la data dispariției, cămașă crem, pantaloni maro, pulovăr albastru, o haină bleumarin, iar în picioare sandale decupate de culoare gri. Îi rog pe toți care l-au întîlnit să mă ajute să-mi regătesc fiul! (Ștefanescu Maria, Buzău, strada Crizantemelor nr. 4).

În primăvara anului trecut, Gheorghe Miț și soția lui au găsit, în apropierea orașului Hațeg, un pui de căprioară născut, abandonat de mama lui. Oamenii cu dragoste față de viață și pădurii, cei doi au luat puiul și l-au crescut cu grijă, hrănindu-l cu biberonul. Acum, Pușca, pentru că așa au botezat-o, a crescut mare și, în curînd, va fi redată pădurii. Ea însă, dă semne că se va despărți destul de greu de binefăcătorii ei; a învățat să urce și să coboare singură din mașină,

agreează călătoriile cu autoturismul. Așa că, atenție, conducătorii auto; dacă o întîlniți, micșorați viteza mașinii și ocoliți-o cu grijă. (Nicu Sbucnea, Hațeg, județul Hunedoara)

Oficiul de gospodărie a apelor Dimbovița: Pentru asigurarea apărării de inundații a obiectivelor amplasate pe malul stîng al pîrului Provița, în zona la care se referă scrisoarea cetățeanului Vasile I. Aurică din Mărgineni-Dărămănești, s-au stabilit aplicarea următoarelor măsuri: executarea unui canal de-a lungul malului drept, de circa 250 m, în vederea rectificării traseului albiei și a unui dig de închidere a zonei erodate de pe malul stîng, consolidarea vegetativă a zonei, prin plantații de arboret și transport de material lemnos aflat în albie. Toate aceste importante lucrări vor fi executate în cel mai scurt timp posibil cu ajutorul mijloacelor mecanizate de la Balastiera Mărgineni și prin munca voluntară a cetățenilor localnici.

Pagină realizată de
GEORGEA ȘTEFANESCU

Poșta redacției

Șerban Păun — București: În urma pensionării pentru invaliditate de muncă, urmează să primesc plata alocației de stat pentru copiii minori de la Oficiul de pensii al sectorului de la data de cînd vi s-a desfășurat contractul de muncă și ați devenit pensionar pentru invaliditate de muncă.

Haralambie Popescu — Dumbrava (Mehedinți): Noul proprietar al construcției primește în folosință din partea statului terenul necesar în limitele legale. Atribuirea se face pe durata existenței construcției, cu plata unei taxe anuale.

Ștefan Sabău — București: Parcare la care vă referiți se află pe domeniul public, iar cei care o folosesc plătesc.

Cristian Balaban — Brăila: Unitatea în care lucrați este aceea care, cunoscînd concret condițiile în care prestați munca, poate să stabilească dacă puteți beneficia de încadrarea în grupa a II-a de muncă și după luna mai 1977.

Ioana Chiriac — Giurgiu: Insistați la întreprinderea respectivă pentru a obține actul justificativ.

Ion Cristiesiu — București: În situația dv., ICRA are dreptate.

Lucia Meiroșu — Ploiești: Scrieți-i pe adresa redacției.

Mihai Sericciu — Corabia: Nu se poate, optați pentru una din ele.

Simona Cîndrea — Bistrița: Nu se dau astfel de autorizații.

Ion Stoian — Stîlpeni (Argeș): Retribuirea muncii în asociațiile economice intercooperatiste se face în funcție de producția obținută, de veniturile și beneficiile realizate, astfel încît în fiecare unitate să se asigure autogestiunea și autofinanțarea.

Rodica Iovan — Cig-Tășnad (Satu Mare): În vederea găsirii unei posibilități de soluționare este necesar să luați legătura cu inspectoratele școlare în cauză.

Stelian Vintilescu — Bălănești (Gorj): Fotografiiile sînt la redacție și vă stau la dispoziție.

Nicolae Ieva — Bozovici (Caras-Severin): 1) Se ia în considerare ceea ce este menționat în carnetul de muncă; 2) Cei 7 ani de muncă în C.A.P. nu vă dau dreptul la pensie.

Ion Armășescu — Sibiu: Reglementarea din Decretul la care faceți referire prevede că muncitorii calificați trimiși pentru a urma cursurile școlii de maiștri, curs de zi, beneficiază pe toată durata cursurilor de majorarea retribuițiilor tarifare.

Bogdan Neagu — București, Florentina Ciobotaru — Buciumeni (Galați), Daniela Costiniu — Iași: Urmăriți revista „Forum”.

MARGA NEDELEA

Adevărul nu e totdeauna la mijloc

ONORATĂ
INSTANȚĂ
A MORALEI

• Adrese, deplasări, expertize, cine le suportă?! •

În urmă cu o lună am primit la redacție o scrisoare din partea cooperativei „Prestarea” din Brăila. Semnatarii sesizau că ingineria Orania Popescu (din Direcția tehnică, producție, investiții din cadrul UCECOM — București, afirmă ei în scrisoare; de fapt, de la Centrul de îndrumarea producției și creației de confecții, tricotaje, încălțăminte, al cooperativei meșteșugărești, de unde a fost detașată într-o perioadă la direcția sus-amintită) a refuzat să achite cooperativei contravaloarea unor lucrări de zugrăviri, vopsitorii etc. executate la casa mamei ei din Brăila, cu toate că, de la terminarea lor, au trecut aproape cinci ani. „Nu cerem decât să ni se facă dreptate, încheie semnatarii după ce expun cazul pe patru pagini, iar tovarășa Orania Popescu să înțeleagă că orice muncă se plătește”.

Am plecat la Brăila, am văzut motivul litigiului, am stat de vorbă cu cei de la cooperativa „Prestarea”. Ne-am întors apoi la București și am discutat cu Orania Popescu. Ceea ce ne interesează în această anchetă nu sînt atît persoanele implicate, cît caracterul litigiului și cauzele nerezolvării lui pînă la ora de față. Pe scurt, deci, o problemă de principiu. Căci dincolo de sumele de bani datorate sau nedatorate de Orania Popescu cooperativei „Prestarea”, cîteva întrebări se impun. De ce durează de aproape cinci ani acest litigiu? De ce, după două expertize, un proces, trimiterea unui delegat UCECOM la fața locului, ca să nu mai vorbim de numeroasele adrese, lucrurile nu s-au lămurit? De ce cooperativa „Prestarea” a avut sau mai are teama unei atitudini pînătoare din partea UCECOM-ului? Cooperativa o acuză, cum am văzut din sesizare, pe Orania Popescu că se sustrage de la plata unor lucrări, sume ce au fost imputate muncitorilor care le-au executat. Orania Popescu răspunde că lucrările au fost de proastă calitate și nu s-au făcut remediile necesare. Or, dacă beneficiara are dreptate, vinovăția cooperativei trebuie stabilită lîmpede, probant, pentru a

curma orice suspiciune. Dacă, dimpotrivă, beneficiara n-are dreptate, s-ar cuveni ca ea să achite suma datorată, în prezent suportată de lucrătorii cooperativei. Și cine poate stabili acest lucru mai bine decît însuși UCECOM-ul? Dealtfel, cum vom vedea, UCECOM-ul este implicat în acest litigiu și are, credem, datoria morală să limpezească apele tulburate dintre o cooperativă a sa și un beneficiar care figurează în serviciile sale.

Să relatăm faptele.
În 1979, Orania Popescu a încheiat cu

expertiză și o contraexpertiză. Toate acestea — rețineți — la aproape 3 ani de la terminarea lucrărilor. Expertizele fac propuneri de reducere a costului lucrării datorită unor deficiențe ale ei. În plus, mai este adusă ca probă o adresă trimisă beneficiarei de către serviciul tehnic producție-investiții din UCECOM, prin care era informată că s-au cerut remedieri la lucrare. Firesc, judecătoria din Brăila nu a dat curs acțiunii cooperativei. Ajunși aici, trebuie să spunem că n-am înțeles de ce cooperativa „Prestarea” (care a fost de acord cu a doua

și, în plus, ar fi ridicat costul lucrării. Cît despre remediile cerute în adresa UCECOM-ului, ele, ni s-a spus, ar avea aceeași soartă dacă nu se execută în prealabil lucrări de înlăturare a igrasiei. Un veritabil cerc vicios.

Ni s-au mai spus și alte lucruri la Brăila. Că necazuri mai mici sau mai mari, în urma unor lucrări executate aceleiași beneficiari, au avut și alte cooperative din acest oraș: cooperativa „Constructorul” (Grigore Rizea, fostul președinte) pentru unele lucrări la același imobil și cooperativa „metalo-chimica” (contabilul șef Ștefan Popescu) pentru unele reparații la un autoturism dus din București — de ce oare? — ca să fie pus la punct la Brăila. Orania Popescu respinge aceste acuzații. În ce ne privește, vrem să rămînem în limita strictă a faptelor pe care le cunoaștem și pe care am avut posibilitatea să le verificăm. Am constatat că s-au cheltuit pînă acum nu numai foarte mulți bani pe deplasări, expertize, adrese, etc. dar și foarte mulți nervi în litigiul de care ne ocupăm, fără să se ajungă la o clarificare. Am mai constatat că și din punct de vedere moral e important ca o analiză să pună un punct final acestui caz. De ce să aibă lucrătorii cooperativei „Prestarea” sentimentul că au fost frustrați, pedepsiți, pentru că beneficiara a lucrat (între 1974—1979) la compartimentul C.T.C. al UCECOM? După părerea noastră, estimările cooperativei dinainte de expertize au fost excesive, dar concluzia celei de-a doua expertize ni se pare judicioasă. Credem, de asemenea, că viciile lucrării, care nu sînt provocate de viciile de fond ale clădirii, trebuie remediate. După cum credem că beneficiara trebuie să-și achite obligațiile contractuale. Astfel, acest litigiu, care și așa a durat prea mult, aducînd prejudicii morale și materiale, se va stînge. Sperăm, deci, în intervenția promptă a UCECOM-ului.

ALEXANDRU ȘERBAN ■

Un caz clasat, dar nerezolvat

cooperativa „Prestarea” din Brăila un contract pentru executarea unor lucrări de zugrăviri și vopsitorii, inclusiv unele reparații, la casa mamei sale din Brăila str. Transilvaniei nr. 13. Valoarea estimativă a lucrărilor s-a stabilit atunci la suma de 10 074 lei, din care Orania Popescu a achitat ca avans 6 000 lei. După terminarea lucrărilor, cooperativa a făcut, cum era și normal, recepția finală, cînd valoarea totală a lucrării a fost ridicată la 13 619 lei. Din acel moment încep discuțiile și odiseea acestui caz. Beneficiara se declară nemulțumită și face o sesizare la U.J.C.M. — Brăila. U.J.C.M. — Brăila constată unele erori de măsurători și calcul și întocmește un nou proces verbal de recepție, în care valoarea totală a lucrărilor se ridică la 12 277 lei. Nici acest proces verbal nu este acceptat de beneficiară. Timpul trece și banii nu sînt încasați. Așa ia naștere dosarul 5 812/1981 al judecătoriai din Brăila, prin care cooperativa „Prestarea” solicită intervenția justiției. Au urmat o

expertiză) n-a uzat în continuare de calea legală pentru a rezolva litigiul. Adică, de ce n-a acționat în recurs. Mai bine zis, am înțeles dar n-am putut fi de acord cu motivul invocat, deoarece sîntem convinși că ar fi avut posibilitatea să lămurească, la UCECOM chiar, obiecțiile sale împotriva adresei care a fost considerată proba decisivă în instanță. Dar să continuăm. Președintele cooperativei, Nicolae Zărnescu, maistrul Nicolae Stoian și șeful de echipă Florin Popăuțeanu ridică o problemă, credem importantă, susținînd că vopsitoria pereților s-a degradat în parte datorită igrasiei casei, că la îmbinările tapetului au apărut defecte datorate unui fenomen de condens, că la uși, deși s-au folosit cîteva găleți de chit pentru acoperirea găurilor datorate unui accentuat proces de putrezire, au apărut, cum era și firesc, o serie de imperfecțiuni etc. Or, pentru a înlătura igrasia și părțile putrede din lemnărie era nevoie de lucrări suplimentare, care nu erau cuprinse în comandă

Eugen Neagu este născut în orașul Panciu, la 15 mai 1967. Nașterea sa avea să fie trecută înregistrată la starea civilă sub numărul 155 din 22 mai 1967. Cu numărul 2216 i se eliberase, la respectiva dată certificatul de naștere seria N 3 nr. 179 885. Eugen Neagu are însă o situație cu totul și cu totul specială: nu-și cunoaște nici mama, nici tatăl, iar de la vîrsta de 7 zile pînă la 16 ani a fost crescut de o familie de țigani din Focșani.

Băiatul acesta care în mai face 17 primăveri a învățat să citească și să scrie la filme. Nu este o glumă. Spre pildă, vînzînd filmul ZORO și auzind cum se pronunță, de-ndată mizgălea literele de pe afiș în nisipul din parcul municipal. Bani de creioane și caiete n-a primit niciodată. În momentul în care a început să buchisească primele litere a deslușit numele adevăratei sale mame, descoperit pe o procură de mină aproape ilizibilă. Din hirtia ștersă de vreme Eugen a aflat că mama sa bună se numește Neagu V. Gheorghiza și era din Bolintin Vale (fost raion Titu, regiunea București), actualmente județul Giurgiu. Ea purta buletinul cu seria L (sau I), avînd numărul actului de identitate 314 589, eliberat în anul 1965 de miliția Titu.

Din această perioadă i se trage dragostea față de carte. Dădea tircoale școlii. La 9 ani a fost înscris direct în clasa a II-a de către o profesoară de la școala specială din Focșani, al cărei nume Eugen nu-l știe. Clasele a III-a și a IV-a le absolvă într-un singur an. Ba chiar a obținut premii și mențiuni. Cu mari eforturi, cu destule absențe, am zice noi „motive”, sprijinit de oameni de bine termină clasa a VIII-a. Nu uită numele învățătoarei Elena Stoica, dar mai cu seamă pe cel al profesorului Vasile Băncilă, care l-a sprijinit efectiv să intre în grija Casei de copii din Odobești.

În momentul în care scriem aceste rînduri, Eugen Neagu este elev în clasa a IX-a la Liceul nr. 17 de metrologie din București. Media realizată pe primul trimestru al anului școlar 1983/84 este de 7,28. Dacă mai are serioase dificultăți cu matematica și chimia, la limba română a obținut media 7, la biologie 8, iar la limba engleză 8.

Dacă pe părinții săi adevărați nu a reușit să-i afle pînă la această oră, de părinții săi adoptivi, Maria Iordache și concubinul său, Ion Lazăr, din str. Libertății nr. 53, Focșani, s-a săturat pînă peste cap. A fost bătut măr și legat de un gutui, unde a zăcut o noapte întreagă. A fost obligat să cerșească și să vagabondeze. A fost împins să cotovăie prin containere și să mănînce mortăciuni. În cîteva cazuri a fost grav bolnav și cel împriecnați știu bine de ce! Colac peste pupăză, la nici 16 ani, trebuia să se însoare cu o țigăncușă de 16 ani care mai fusese măritată odată. Părinții adoptivi — folosim deocamdată acest termen! — s-au opus și se opun categoric școlarizării lui Eugen. Oamenii de bine și oamenii de drept au fost nevoiți adesea să-l ocrotească într-un fel sau

altul, după cum am văzut. Eugen se ține cu dinții de carte și are o ambiție și o voință exemplare, în ciuda îndirjirii acestor pseudo-părinți care se opun școlarizării lui. Au descins în trei rînduri la Liceul nr. 17 din Capitală și l-au amenințat tăios cu bătaia și răpirea. Maria Iordache s-a exprimat astfel în fața conducerii școlii: „Mai bine 10 ani de pușcărie decît să-l las să mai stea la școala asta!” (?). Orice comentariu ar fi de prisos. Amenințările de un fel sau altul însă n-au conținut.

Iată, așadar, de ce a „fugit” în repetate rînduri Eugen de „acasă”, iar ultima oară a plecat definitiv, afirmînd că drumul său este fără întoarcere! Noi l-am sfătuit să se comporte corect și cuviincios cu acești oameni care de bine,

Viața neromanțată a lui Eugen Neagu

de rău l-au crescut 16 ani. Timpul trebuie să lucreze în favoarea sa. La anul va avea 18 ani și va deveni major. Situația se poate schimba în multe privințe. Îi trebuie răgaz pentru a-și isprăvi liceul și a îmbrățișa o profesiune.

Ce este de făcut în acest ceas tirziu și totuși timpuriu al destinului lui Eugen Neagu? ... Consiliile populare din Panciu, Focșani și, cu deosebire din Bolintin Vale, trebuie să dea rapid tot sprijinul pentru clarificarea situației civile a lui Eugen Neagu. Din nefericire, la adresa nr. 829 din 6 decembrie 1983, consiliul popular Bolintin Vale nu răspunde, așa cum ar trebui conform legii, conducerii Liceului nr. 17 din Capitală? De ce? ! Se cer identificați părinții reali, adevărați ai lui Eugen Neagu. În funcție de asta se vor putea clarifica și celelalte probleme. A fost înfiat cu acte în toată regula, ori a fost răpit? Acte de înfiere nu s-au putut pune la dispoziția conducerii școlii, așa că, pretențiile de înfiatori n-au acoperire.

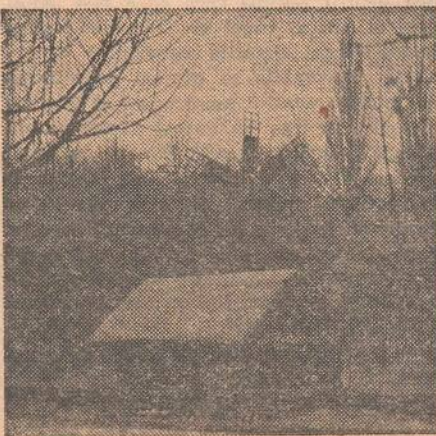
Revenim la litera legii pentru a clarifica pe loc lucrurile. Competență să incuviințeze înfierea este autoritatea tutelară din raza de domiciliu al celui care înfiază. Autoritatea tutelară incuviințează înfierea numai și numai dacă va constata că cel care înfiază poate asigura înfiatului o dezvoltare normală, morală și fizică, precum și că înfierea nu se face în alte scopuri, potrivit legii ori regulilor de conviețuire socială. Or, se vede lîmpede treaba că lui Eugen nu i-au fost

asigurate cele mai minimale condiții „morale și fizice” pentru o dezvoltare normală și armonioasă. Cît despre desfiere, ea se poate produce de îndată ce autoritatea tutelară din raza respectivă constată că nu sînt asigurate amintitele mai sus condiții de către inițiator pentru înfiat. În zadar sîntem amenințați cu acte dosite prin cine știe ce unghere, o procură scrisă de mină nu ține locul unui act legalizat.

În altă ordine de idei, poate cea mai importantă, este că Eugen Neagu trebuie să învețe. Cu alte cuvinte, să fie lăsat în pace să-și desăvîrșească studiile și să îmbrățișeze o profesiune. Am discutat ore în șir cu conducerea liceului bucureștean (Filip Gruznienszki, director, Petruța Milotai și Marielena Fogăl, director adjunct și, respectiv, director educativ). A fost pentru prima oară într-o tabără P.T.A.P. A legat primele prietenii. A fost invitatul unei familii de muncitori de la „Danubiana” din București, Mihai Muntiu, unde s-a comportat mulțumitor. De altminteri, conducerea liceului a incuviințat vizitele numiților Maria Iordache și Ion Lazăr în liceu, cu singurul amendament, să se comporte omenește! Dacă vor continua cu amenințări și cu o comportare ireverențioasă, vor fi nevoiți să sisteze aceste vizite! În același sens s-a exprimat și Ministerul Educației și Învățămîntului — Direcția liceală — cu adresa nr. 18 411 din 19 ianuarie a.c. De fapt și de drept, cam din aceleași pricini (și încă din altele cîteva), conducerea liceului bucureștean s-a văzut nevoită să ia legătura cu circumscripția de miliție din sector. În scop de prevenție.

Așadar, Eugen Neagu trebuie lăsat să învețe și să-și facă un rost în viață. Toți oamenii de bine sînt chemați să intervină prompt și energic pentru ca viața și destinul acestui tînar deosebit în multe privințe, să-și urmeze cursul normal, necesar.

DORIN SĂLAJAN ■

Dincolo de aparențe...

L-au strîns papucii!

Cînd a primit sesizarea telefonică despre o pretinsă ilegalitate comisă de responsabilul magazinului „Tomis” din Brașov — Cornel Boeriu, — locțiitorul șefului miliției județene, colonel Nicolae Virjan a rămas cîteva clipe contrariat.

A plecat, totuși, imediat, împreună cu căpitanul Alexandru Ionaș, șeful formațiunii cercetării penale de la miliția municipală, să verifice la fața locului semnalarea. I se adusese la cunoștință că C.B. ar avea un depozit clandestin, de unde vinde, direct, încălțăminte, fără ca cei de la magazin să știe ceva ori contravaloarea mărfii respective să fie evidențiată în borderourile de casă.

Responsabilul magazinului i-a întîmpinat pe cei doi ofițeri cu zîmbetul și jovialitatea cunoscută, de altfel, și chiar în prezența mușafirilor n-a ezitat să atragă, foarte autoritar, atenția asupra respectului și corectitudinii pe care trebuie să le manifeste vinzătorii față de cumpărătorii.

Cînd i s-a pus, însă, întrebarea referitoare la depozitul din afara unității, Cornel Boeriu a rămas perplex, ca la pronunțarea unei sentințe grave, care îl privea personal. Pentru cei doi ofițeri, momentul psihologic realizat a fost suficient ca să-și dea seama despre veridicitatea semnalării, nebanuind, însă, proporțiile afacerii în care era implicat superexigentul responsabil de magazin.

Cercetările minuțioase și îndelungate aveau să stabilească faptul că printr-un sistem complex de ilegalități, între care „returnare” fictivă de mărfuri, în complicitate cu doi merceologi de la Întreprinderea „Progresul” din București — Anghel Dinu și Paul Dragomir — cu magazinera de la Întreprinderea „Timpuri Noi” Brașov — Viorela Ferentz — și merceologul Constantin Ciortan, de la aceeași întreprindere, Cornel Boeriu a valorificat ilegal încălțăminte sustrasă de la unitățile amintite, însușindu-și pentru el și ceilalți infractori nu mai puțin de 1800 000 lei.

Surprinderea a fost deopotrivă, atît pentru cadrele de miliție care au efectuat cercetările, cît și pentru mulți cunoscuți și mai ales subalternii fostului responsabil al magazinului „Tomis”, intrucît nimeni nu se gîndise că sub masca eleganței vestimentare impecabile, a unei comportări manierate, ireproșabile chiar, față de cumpărătorii și a unei exigențe exagerate uneori în raporturile cu vinzătorii din subordine, se poate ascunde un caracter atît de meschin.

Prin sentința nr. 59 din 29 decembrie 1983, Tribunalul Județean Brașov l-a condamnat pe Cornel Boeriu la 25 ani închisoare, iar pe complicității săi la pedepse între 2—18 ani închisoare.

MIHAI GROZAVU ■

NE-A VIZITAT
IOSIF CONSTANTIN
DRĂGAN

„Cultura unui popor trebuie cunoscută în istoria ei“

• Noi aveam un stat pe cînd se naștea Roma •

— Iosif Constantin Drăgan, sinteti, am impresia, primul capitalist cu care discut, Cum mai merg afacerile?

— Mulțumesc, bine. Dar despre ce ați vrea să vorbim?

— Mai întâi m-ar interesa să aflu în ce condiții v-ați reintors în țară după o absență — dacă nu mă înșel — de aproape trei decenii.

— Bine. M-am întors în țară în ziua de 27 iunie 1971...

— O! Ține-ți minte ziua!

— Așa ceva nu se uită. Deci, m-am întors în acea zi după 31 de ani și jumătate. Fusesem plecat — tin să precizez — cu documente în regulă. N-am fugit din țară.

— Este o precizare binevenită. Dar cu ce ocazie v-ați întors?

— Am revenit în România pentru a prezida primul Congres de marketing într-o țară socialistă, confirmînd prin aceasta că noua tehnică devenită știință este o metodologie, un nou aspect al economiei moderne și care nu implică nici o ideologie, fiind valabilă pentru toate domeniile.

— Erați, pe atunci, președintele Federației internaționale de marketing.

— Da. Și acel Congres, îmi place să cred, a contribuit la răsădirea științei marketingului în România, fapt de care economia națională a avut desigur de cîștigat.

— Ați fost emoționat cînd ați pus piciorul din nou pe pămîntul românesc?

— Mai întrebati! Am fost așteptat, la frontiera dintre Iugoslavia și România, de rectorul Ion Curia cu doi prorectori și patru decani, cu tradiționala pîine și sare. Alături de ei erau mama mea, soacra și soția, îmbrăcate în costume naționale. Ele se aflau de o lună în țară. Emoția a fost mare și, după primul contact cu vama românească — transformată din control în banchet — am fost primiți la Universitatea din Timișoara unde rectorul a ținut să amintească un episod din viața mea de școlar. El, profesor universitar, rămăsese la Lugoj din motive matrimoniale. Învățîndu-ne ridicarea la pătrat, exemplificată prin binom, trecînd la polinom, l-a scăpat aplicarea riguroasă enunțată înainte și a obținut un rezultat necorespunzător, pe cită vreme eu, observînd inadvertența și urmînd regula explicată mai înainte am obținut alt rezultat. Unde-al greșit, Drăgane? m-a întrebă el. Timid, i-am spus cum obținusem un alt rezultat. În loc să se supere, în marea lui bunătate și înțelepciune, și-a recunoscut eroarea și m-a luat în brațe. m-a îmbrățișat, iar în cancelarie a ținut un consiliu în care l-a informat pe toți profesorii de isprava mea. Mi-a rămas în amintire ca un om deosebit.

— Să revenim în Senatul de la Timișoara din ziua de 27 iunie 1971.

— Da. Rectorul a ținut un discurs și mi-a înmînat o diplomă. Cînd am luat cuvîntul am cerut dinainte lertare Senatului dacă voi face greșeli vorbind românește. Am vorbit însă 47 de minute într-o românească perfectă. Deci, limba maternă nu se uită. Și cine-o uită — trădează. Trădează valorile noastre de bază. Omul se naște ca o ființă zoologică și devine ființă socială prin educația primă din familie și, apoi, prin formarea dată de societate care îl înmagazinează în matricele goale cel mai prețios capital — cultura.

— Cît timp ați stat departe de țară, de ce v-a fost mai mult dor?

— De pămîntul străbun. De neamul și graul românesc. De locurile unde m-am născut și am copilărit.

— Din acest dor de țară a luat ființă Fundația Drăgan?

— Se poate spune că da.

— Ce e de fapt această fundație?

— Fundația însușează o serie de activități care să contribuie la punerea în relief a aportului României la cultura și știința europeană și universală. Ideea acestei Fundații mi-a fost sugerată de tatăl meu, Ștefan Drăgan, argășitor din satul Silagiu, Buziaș, județul Timiș. De facto, bazele Fundației au fost puse încă din 1949. Formal, ea s-a constituit din anul 1967 la Roma, cu participarea unor mari personalități europene — primul ministru al Italiei Giuseppe Pella, cardinalul Eugene Tisserand din Franța, H. Brugmans, rectorul colegiului european de la Brușes, ambasadorul Italiei Quaroni, președintele camerei economice și sociale a Italiei, ministrul Giuseppe Campilli. De jure, ea s-a realizat în Spania, la Palma de Mallorca în 1968, această țară avînd cea mai favorabilă legislație pentru Fundații. Fundația Drăgan a fost inaugurată sub președinția cardinalului Tisserand, cunosător a 16 limbi antice care a prezidat ședința și a ținut un discurs memorabil.

— Totuși, nu-mi vine să cred că numai îndeplinirea dorinței tatălui dumneavoastră a stat la baza înființării Fundației Drăgan.

— Desigur. În afară de împlinirea dorinței tatălui am simțit o datorie perso-

nală față de societatea care a fost generoasă cu mine, îngăduindu-mi să realizez multe întreprinderi economice creatoare de locuri de muncă în zece țări. Am socotit ca pe o datorie socială să restituț o parte din ceea ce am cîștigat astfel prin crearea unei Fundații promotoare de activități în beneficiul public.

— Cam la cît se cifrează cheltuielile anuale ale Fundației?

— Cam la 200 000—300 000 de dolari. Țin să precizez că Fundația are un Consiliu de onoare și un Comitet de direcție din care fac parte personalități europene ca Olivier Giscard d'Estaing sau, de la noi

din țară, profesorul Alexandru Rosetti. Din acest comitet au făcut parte și regreții C. C. Giurescu și Octav Onicescu. Țin să adaug că niciodată nu uit că rădăcinile — as spune mai degrabă spirituale și sentimentale — le am în țara în care m-am născut. Nu pot nicicînd să uit educația patriotică și națională pe care mi-a dat-o neamul meu. Nu din întimplare mama, înainte de moarte, a ținut să dicteze o carte de amintiri în grai bănăean intitulată Rădăcini și oferită cu mîna ei unui public de peste 300 de persoane la 4 Iulie 1981, cu patru luni înainte de moartea sa.

— Ați organizat, în colaborare cu City University și cu alte universități din Occident, două cursuri pe an de 15—20 de zile în domeniul comerțului exterior. N-ați neglijat însă nici aspectul cultural.

— Economicul nu e totul. Aspectul cultural în sens strict ne-a preocupat de la bun început, acesta fiind corolarul unei activități care există de trei milenii pe aceste meleaguri ale României de azi, ale Daciei de ieri. Intrînd în domeniul literar memorialistic și apoi istoric, am început publicarea a opt volume: memorii — istorie contemporană, volume intitulate Noi, tracii, cu o nouă interpretare a acelorasi fapte și evenimente istorice, dar în cadrul unei istorii multimilenare, așa cum o ară în volumul predat la Editura științifică și enciclopedică.

— Care vă e concepția despre istoria noastră?

— M-am întrebă întotdeauna de ce istoria noastră n-a fost scrisă niciodată în întregime, ci numai parțial, socotindu-se că nu există documente pentru perioada noastră veche. Dar însăși prezența noastră, aici, de milenii, e documentul cel mai probatoriu al unei istorii pe care am trăit-o și am avut-o în mod neîntrerupt din timpul neoliticului. Mai ales după al doilea război s-au descoperit repere arheologice indiscutabile ale culturii și civilizației tracilor, marele neam din care se trag jumătate din popoarele Europei și Mediterana toată. Primul istoric a fost Homer, care în Iliada și în Odiseea relatează fapte istorice și nu imaginații poetice, punînd în relief acțiunile aheilor din Grecia originari de la Dunăre și ale troienilor din Troia și Troada, întemeiați de dardanii plecați de la Dunăre. Faimosul arheolog englez V. G. Child, în cartea sa Dunărea în preistorie — arată cum acest fluviu a fost pentru Europa ceea ce a fost Nilul pentru Africa, Indul și Gangele pentru India. Numai, datorită condițiilor climatice favorabile se explică dezvoltarea deosebită a acestui mare neam al tracilor, din care se trag nu numai daco-românii, odrizii (bulgarii), grecii, dar și italienii, precum și iberii. De aceea Herodot a constatat că neamul cel mai numeros și răspîndit în lume după indieni a fost tracii, care „există și astăzi, sub nume diferite, vorbind limbi diverse”, după cum a afirmat profesorul Eugen Oberhammer încă din 1917. Deci,

— Deci, istoria noastră începe din neolitic.

— Da. Și se afirmă în epoca bronzului și apoi continuă prin formarea statelor geto-dacice în mileniul I înainte erei

noastre, începînd cu statul atestat documentar de Herodot și Platon, statul de sub conducerea lui Zalmoxis.

— ...care a fost „om, rege și zeu“.

— Acest stat se situează în secolele VIII—VII î.e.n., în epoca în care se întemeia Roma și se organiza Atena, ieșită din perioada regilor legendari și intrată în perioada arhontilor. Da, se uită că noi aveam un stat pe cînd se naștea Roma, după legendă tot din neamul troian al tracilor.

— Ce-a mai urmat?

— După intrarea în imperiu a Daciei, pe un plan superior, ca provincie imperială augustă, istoria noastră se confundă cu cea a Imperiului roman din care am făcut parte secole de-a rîndul și căruia i-am dat soldați, administratori și 40 de împărați traco-daco-iliri, din cei 80 cîți a avut imperiul pînă în anul 641. După această dată imperiul devine bizantin, printr-o accentuare a grecizării, și chiar dacă începînd cu 271 ne-am desprins de el, noi am rămas sîbrital în Imperiul romano-bizantin. Sentimentul apartenenței există în conștiința tuturor daco-românilor, așa cum a arătat principele nostru Menemur, cînd, întrebă fiind de emisarul lui Arpad, „Cine vă apără pe voi?” el a răspuns: „Împăratul nostru de la Constantinopol”. Bineînțeles, apărarea devenise mai mult sîbritală, căci ostirile de la Bizanț erau angajate în alte lupte. Populația tragică romanizată, odrizii de 2 milioane, a rămas cu un nume și cu o limbă impusă. Aceiași împărați bizantini și ai noștri au dat lupte cu cel mai mare invadator al Europei de atunci — osmanii sau turcii — luptă la care principatele române renăscute în noi forme statale între timp, au dat o contribuție atletică — Ștefan era numit „atletul lui Cristos” — pentru apărarea Europei. Iar cînd Constantinopolul a căzut în 1453, principii români s-au simțit îndrituiți să se considere succesorii Imperiului bizantin, preluîndu-i chiar și însemnele — avlia bicefală — pe care au pus-o pe veșmintele lor și pe moriminte. Prin ei, noi, toți românii, avem această conștiință a descendenței din Imperiul roman, căci sîntem singurii care păstrăm cu fală, în limbă și în numele nostru — numele sacru al Romei.

— Frumoasă lecție de istorie mi-ați ținut. Să vedem însă ce vor spune istoricii. Dar să revenim. Discuția noastră se desfășoară într-o zi în care, în prezența conducerii Institutului de istorie literară și folclor „G. Călinescu”, al cărui membru de onoare sînteți, ați susținut un raport de activitatea dumneavoastră pe anul 1982 legată de preocupările institutului. Ați fost în repetate rînduri, un adevărat ambasador al culturii românești peste hotare. Cum credeți că se poate face o mai bună propagandă a ei în străinătate?

— Cultura unui popor trebuie cunoscută în istoria ei — atît în țară cît și în străinătate — prin opere de sinteză pe care noi le avem, în frunte cu monumentele culturii noastre.

— De numele dumneavoastră se leagă prima recitare a „Istoriei literaturii române de la origini pînă în prezent” de G. Călinescu. Cînd ați descoperit lucrarea aceasta?

— Personal, am descoperit-o tîrziu. Practic, odată cu întoarcerea mea în țară. M-a cucerit și am rămas impresionat pentru că n-am văzut la multe popoare opere de acest fel. Nu sîntem cunoscuți suficient în străinătate din lipsa publicațiilor, datorită lipsei oprelor române traduse în limbi străine, datorită raportului disproporționat dintre traduceriile operelor străine și invers. De aceea mi s-a părut deosebit de utilă o cunoaștere a culturii românești printr-o astfel de carte de sinteză.

— Din cîte știu, recitarea a întîmpinat dificultăți.

— Da, au fost opoziții de diverse naturi. Dar, în 1980, un prim tiraj de 2 000 de exemplare, realizat pe baza unor abonamente din partea publicului, a fost tipărit. Tirajul total a fost de 4 000.

— Este o întrebare pe care doream să v-o pun demult: de ce în locul portretului lui Geo Bogza a apărut o caricatură?

— Pentru a pune ediția în lucru trebuia să folosim un exemplar curat al Istoriei..., de care nu dispuneam. Volumul aflat în posesia noastră fusese cîlit și subliniat de proprietarul ei anterior, care mai avusese și imaginația grafică de a mai „înfrumuseța” unele figuri ale autorilor. Beneficiarul cel mai mare a fost Geo Bogza. Sublinierile au mai putut fi șterse. Fața autorilor din fotografii, nu. Și, atunci, au fost două soluții: Ori nu reproducem fotografia, ori o scoatem. La primul tiraj am reproduc originalul. Al doilea a apărut fără fotografii. Totuși, tin să remarc că prin sistemul de fotografiere a originalului, îmbunătățind calitatea matriței și a tiparului a ieșit mai bine și mai nuanțat ca originalul.

— Costul de 500 de lei nu vi se pare exagerat? Vă întreb asta gîndindu-mă că Istoria tipărită ulterior de Editura Minerva, în condiții, trebuie să recunoașteți, de asemenea excelente, a costat doar 300 lei.

— Prețul oferit cititorilor români a fost toluși mult inferior costurilor efective și prețurilor practicate în străinătate, astfel această inițiativă a Fundației trebuie privită ca un act de cultură.

— Din cîte am înțeles în ședința de azi, se preconizează traducerea Istoriei lui G. Călinescu în limba engleză.

— Pentru a fi cunoscuți în străinătate trebuie ca valorile românești să fie transpuse într-o limbă de largă circulație. Cea mai potrivită este engleza, din ce în ce mai folosită. Am socotit că prezența noastră în lume trebuie marcată printr-un instrument documentar care să fie o istorie literară. Și care istorie literară ar fi mai îndreptățită să fie cunoscută de către cititorii străini decît Istoria... lui Călinescu? Am pus această problemă la Institutul G. Călinescu, doamnei directoare Zoe Dumitrescu-Busulenga și la Academia de științe sociale și politice, domnului Mihnea Gheorghiu. Am propus ca traducerea să fie făcută de către un colectiv. Tot un colectiv ar fi urmat să se ocupe de completarea și aducerea la zi a Istoriei... Fundația Drăgan și editura Nagard s-au hotărît să facă o investiție importantă în valută traducînd și publicînd această operă pentru a fi mai bine cunoscuți în străinătate, de a face știut și acolo acest monument al culturii românești.

— Cine va face traducerea textului?

— Am avut norocul de-a găsi persoana cea mai competentă care, cu entuziasm, a preluat sarcina traducerii: binecunoscutul profesor de la noi din țară Leon Levițki, un anglist de marcă. Deia 3/4 din textul original a fost tradus. Pînă în primăvară întregul material va fi transpus în engleză. Lucrarea va apărea la anul viitor. Nu am vrut să așteptăm pe traducător și am și pornit să culegem textul.

— Cum vor fi aleși scriitorii care vor fi prezentați în Istorie...?

— Bineînțeles, după valoarea lor. Înscrerile la Uniunea Scriitorilor nu vor fi un criteriu suficient!

— Tot dumneavoastră v-ați ocupat și de reeditarea operei lui Ștefan Odobleja.

— Intrucît cibernetica va condiționa întreaga activitate științifică a mileniului viitor, așa cum a fost formulată în două volume apărute în limba franceză în 1938 de Ștefan Odobleja, n-am pregetat a-l lansa în lume pentru a fi cunoscut și recunoscut ca atare. Am constituit Academia cibernetică cu sediul în Elveția și cu filiale în lume — inclusiv în România, pentru a-l repune în drepturi pe autorul celor nouă legi universale prin Psihologia consonantistă spre deosebire de Norbert Wiener care a impus unica lege a reversibilității.

— Cum vi se pare climatul cultural românesc actual?

— De o mare efervescență și în fond mai liber decît s-ar crede, căci multe a parții curajoase li lasă perplecși pe cei din străinătate. Aș putea spune că statutul scriitorului din țară e mult mai favorabil decît în străinătate, unde nu întotdeauna un scriitor își asigură existența, publicarea lui fiind o chestie la voia întîmplării.

— Cărui fapt credeți că i se datorează acest lucru?

— Această dezvoltare e strîns legată și de măsurile de liberalizare, de desființarea a cenzurii, cel mai bun cenzor fiind autorul însuși. Acest avînt al culturii se datorează cu siguranță în bună parte președintelui țării, care se interesează și urmărește îndeaproape activitatea culturală.

— Care credeți că e secretul reușitei dumneavoastră în viață?

— Am fost totdeauna un om de acțiune și de gîndire. Sînt mulți oameni care imaginează și gîndesc. Sînt însă mai puțini aceia care cred în imaginația și creația lor. Și mai puțini sînt aceia care au curajul să acționeze potrivit cu ceea ce gîndesc și imaginează.

— Ați răzbit, din cîte știu, greu.

— Da. Am muncit din greu. Pot spune că primele acțiuni comerciale le-am pornit la 12 ani — cînd aveam cont la bancă, cînd, cu pielea mele, aveam afacerile mele.

— Care vă sînt preferințele din literatura română de azi?

— Am un cuvînt de admirație pentru proza incisivă a lui Eugen Barbu și pentru poezia inspirată, imprevizibilă a lui Adrian Păunescu.

— Sînteți bogat, cunoscut, admirat, inviziat. Dar sinteti fericit?

— Cuvîntul fericire nu-l cunosc! Îl confund însă cu cel de mulțumire.

GEORGE ARION

Fotografie de VICTOR RĂDULESCU

„Nici un luptător înțelept nu-și disprețuiește adversarul” (Goethe)

• Naționala de polo are un nou antrenor • Angelo Niculescu la Oțelul Galați! •

„Dacă a putut Lucescu, de ce n-aș putea și eu?!”

Fotografie de ION MIHĂICĂ

— Să nu mi-o luați în nume de rău, dar dumneavoastră. Gheorghe Zamfirescu, păreți mai degrabă un actor de cinema, un june prim, decît un antrenor de polo!

— Dar asta sînt, antrenor al echipei Steaua, de cîteva săptămîni, și al naționalei. Dar, nu vă supărați, cum ar trebui să fie după dumneavoastră, un antrenor de polo?

— Îngîdurat.

— De ce?

— Pentru că, la noi, acest sport nu prea merge! Mai mult stă!

— Cred că greșiți. Priviți la Steaua, care abia a reapațat, după 12 ani de pauză, crește frumos, ea e ziua de miine a poloului românesc.

— Dar ziua de azi?

— Și lotul național, zic eu, promite. Păcat că, din motive de economie, nu vom juca turneul de calificare pentru Olimpiadă. El e programat în aprilie, în Italia, din 12 echipe, cite vor lua parte, 5 vor ajunge la Los Angeles, am fi fost, cu siguranță, printre ele.

— Poate că nici nu meritați o astfel de șansă!

— Există riscul, firește, ca mergînd să pierdem la Olimpiadă. Dar nemergînd, pierdem la fel sau mai mult. Polo avansează rapid, el e altul azi decît pe vremea mea, toată lumea învață, olandezii au antrenori unguri, suedezii sîrbii și așa mai departe, trebuie să îți pasul. Și din infringeri, nu-i așa, înveți.

— Da, dar depinde cît costă treaba asta!

— Prin Los Angeles, după Guayaquil, mondialele la care am absentat, pierdem alt contract. Și, n-o să mă credeți, cînd nu te știi, și arbitrii te privesc altfel. Mai de sus.

— Eterna scuză: arbitrii!

— Scuză la ce?! Arbitrii au, în polo, pîinea și cuțitul, iar regulamentul le dă mină liberă. Asta e.

— Ce e jocul de polo, tovarășe Zamfirescu?

— Un fel de handbal în apă. Dar el, cum ziceam, s-a schimbat mult. Eu, care am jucat în națională 250 de meciuri, din 1963 în 1977, l-am apucat cu două reprize. Azi sînt, se știe, patru, a cite șapte minute de joc efectiv. Jucătorii au devenit, ca și la handbal, universali, trebuind să facă față, cu același randament, și în apărare, și la mijloc, și în atac. Iar deciziile se iau într-o fracțiune de secundă.

— Așa o fi, treabă grea polo ăsta! Unde găsiți astfel de jucători? Vreau să întreb există ei?

— Echipa cu care am cîștigat, în 1980, Turneul Prietenia în Bulgaria, la Krjali, echipa de juniori reprezintă azi scheletul naționalei, adică Hagiu, Ardelean, Moiceanu, Șorban, Diaconu, ceilalți. Băieți tineri, talentați, disponibili față de nou.

— Noul l-ați adus dumneavoastră? Cum, pe ce căi?

— Știți care a fost primul lucru pe care l-am făcut cînd am fost numit antrenor al naționalei?

— I-ați dat telefon soției, să se bucure și ea!

— Nu, l-am căutat pe Mircea Lucescu, cu care am purtat o lungă discuție. De ce? Pentru că, poate că numai mi se pare mie, situația din fotbal e, la noi, asemănătoare cu cea din polo. Sau invers. Nici noi n-avem o bază prea solidă, și în polo antrenorii ajung la echipe de divizie peste noapte, iar jucătorii, plecați pe un drum greșit, cu jumătăți de măsură, vin la lotul național, reprezentarea, nu-i așa, cea mai înaltă, cu deprinderi greșite. În loc să-i înveți, trebuie mai întîi să-i dezveți. M-am adresat lui Lucescu pentru că el a demonstrat, concret, că se poate. Și, dac-a putut el, de ce n-aș putea și eu?!

— Vă dorește să puteți! Ce-ați făcut, ce faceți, în acest sens?

— Muncesc cot la cot cu jucătorii, în apă. Le arăt.

— Credeți că asta ajunge?

— Am schimbat, n-aș vrea să pozez în lăudăros, concepția. Am trecut la exerciții multe, pe specific. N-am neglijat pregătirea fizică, dar am gîndit și gîndesc, în temeiul unei bogate experiențe, că nu trebuie să fac din poloști niște halterofili și nici măcar niște atleti! Sovieticii, de pildă, bat monedă pe pregătirea fizică, îi omoară pe jucători cu ea! Nici eu n-o neglijez, dar țin cont de temperamentul băieților. Chiar dacă dure, antrenamentele trebuie să fie și plăcute. Cum se zice, la sînge, dar cîntînd!

— Care credeți că e cel mai rău lucru din poloul românesc?

— Faptul că nu-i socotit sport olimpic, cu toate vicisitudinile de aici decurgînd. Din această condiție subalternă.

— Vă rămîne dumneavoastră, și echipei de care răspundeți, să-l faceți sport olimpic. Dar cel mai frumos lucru?

— Aerul proaspăt care bate, de la un timp, în aria lui.

— Chiar bate? Dați-mi o dovadă!

— Vine tot mai multă lume la meciuri. N-aș vrea să fiu înțeles greșit, dar pînă și faptul că o revistă ca „Flacăra”, atît de prețuită și, totodată, atît de ocupată, solicită un interviu despre polo, e o probă. Numai că, mă veți contrazice, toate începuturile sînt grele.

— Începutul l-am cîștigat, să vedem ce va urma. Mult succes, tovarășe Zamfirescu!

OVIDIU IOANIȚOIA

La peluză

Turul s-a încheiat! Trăiască returul! (VI)

Returul unei glorioase perioade. De un an și ceva sîntem neînvinși pe plan internațional, în meciuri oficiale. Infringerea de la București, previzibilă, am mai spus-o, cu celii a fost sever și magistral recuperată la Bratislava unde am obținut calificarea chiar pe terenul adversarilor noștri. Returul, sperăm cu toții, al reabilitării campionatului.

Este pentru prima oară, după mulți

ani, că lupta pentru titlu se dă într-un pluton desprins valoric de rest și alcătuit din cel puțin patru echipe: Dinamo, Universitatea, Steaua. Sportul studențesc. Ultima enumerată începe partea a doua a campionatului cu o conducere nouă. O conducere nouă nu este automat și mai bună. Paradoxul?

— Nu fostul antrenor și-a îngîmfat jucătorii în meciul cu Sturm Graz. Dar el plătește. În fotbal, unde nu e glorie, e nerecunoștință. Bun sosit și succes noii conducerei!

Steaua are nevoie de un conducător de joc. Ciudat este că aici, jucătorii care se impun pentru această investiție nu sînt admiși iar cei care sînt admiși nu se impun. Slăbiciunea mea fotbalistică, Steaua, are strălucire și n-are soliditate. Dacă nu poate să le

aiabă pe amîndouă deocamdată, e mai bine așa decît invers.

Universitatea începe returul cu Baia Restabil și cu Geolău titular în echipa națională. Mai bine decît atît nu se putea. Șansele sînt de partea ei toate într-un campionat corect organizat.

Dinamo ar da orice acum să nu fi fost Hamburgul învinsa ei. Prea a semănat a finală. Și după finală... Dar Dinamo are acum două extreme continentale, Orac și Tălnar, o structură psihică de cosmonaut, doi fundași de construcție, Rednic și Andone, și un om de gol, Turcu. Îi doresc cupa mare a Europei spre binele ei și al fotbalului nostru.

NICOLAE CRISTACHE

Cartea recordurilor (III)

În timpurile noastre se revine la zborul cu balonul, care solicită în egală măsură pricepere, curaj și o voință neobișnuită. Ultimele mari performanțe: trei tineri americani (Abruzzo, Anderson și Nehman) reușesc prima traversare (1978) a Atlanticului, apoi traversarea Pacificului, a Americii de Nord, a Polului Nord.

O tentativă de zbor în jurul lumii a eșuat, dar, se știe, tocmai asemenea încercări stîrnesc ambiția viitorilor recordmeni.

E nevoie de o mare putere de voință pentru a supraviețui în condiții neobișnuite de viață, în caz de accidente sau prăbușiri. Aviatorul francez Guillaumet a rezistat singur, în munții Anzi, timp de 60 de zile, iar în Antarctica, în 1913, exploratorul australian Mawson a fost salvat după 41 de zile, deși își pierduse printre ghețuri însoțitorii, săniile și cîinii!

Un tînar portughez, Carlos Andrade (23 de ani) a realizat o remarcabilă performanță sportivă, coborînd în caiac, pe o distanță de 1.150 km, vijeliosul fluviu hispano-lusitan Tejo, în 38 de zile. Încurajat de reușită, Andrade și-a propus să încerce în viitor o călătorie în caiac pe Amazon (6.280 km).

Patru cicliști spanioli s-au încumetat să străbată cea mai înaltă șosea din lume, aflată la o altitudine de 4.835 m (!) în munții Anzi, la Tielio-Anticono.

Jay Birmingham, un alergător de fond din Florida, a parcurs Death Valley (Valea Morții) din vestul sălbatic al Statelor Unite în 75h34' (235 km), de multe ori suportînd o temperatură de 49°C. Și elvețianul Peter Eggmann (22 de ani) și-a ales, în aceeași Vale a Morții, un alt traseu lung de 508 km pe care l-a străbătut pe jos în 205 ore! Într-adevăr, rezistența omească pare fără limite...
Nouă băieți și două fete din Celiabinsk (Urali) au

traversat, în decurs de o lună, pe o temperatură de plus 50° la umbră, pustiul Karakum, pe... bicicletă (2.700 km). Francezul Jean Naud, tot pe două roți, dar și cu umbrelă antisolară și bidoane de apă de 22 litri, a străbătut Sahara (2.100 km într-o lună). În proiect, tot Sahara, de astă dată între Agadir și Dakar, dar nu pe bicicletă, ci pe un vehicul cu roți și vele, un fel de navă cu pinze. Cu condiția să fie vînt...

Canadianul Kevin Allan Darroch (29 ani), ornitolog amator din Ottawa, este îndrăgostit de Dunăre și de frumusețile patriei noastre. El a ales Dunărea pentru o călătorie cu canoa și așa a ajuns să vislească peste 2.500 km, dintre care 1.000 km pe teritoriul românesc.

Sylvain Saudan a devenit un nume celebru, tentativele lui fiind considerate performanțe neobișnuite care solicită temeinice cunoștințe tehnice și mult curaj. Specialitatea lui o constituie coborîrea pe schiori de la înălțimi himalayene, pe pante inclinate de 50°. Recentă lui încercare de a coborî de pe Dhaulagiri (8.172 m), unde a fost surprins de o avalanșă, s-a soldat însă cu degerături și internare în spital. Dar Sylvain nu și-a pierdut optimismul în privința șanselor sale de reușită...

Dintotdeauna exploratorii au visat să ajungă la capătul Pămîntului, la Pol. Pornind de pe insula Henriette, șapte schiori sovietici au atins Polul Nord, parcurgînd în 76 de zile distanța de 2.000 km. Patru tineri americani, între 25 și 35 de ani, sînt cei dintîi temerari care și-au propus să ajungă pe jos la Polul Nord, reușind să străbată cu curaj, în decurs de două luni, 965,5 km!

Recorduri profesionale

Sînt zeci de mii de profesioniști. Și dintre ele, nu mai mult de zece, extrem de dificile, în care, cum spuneu cascadorul Gil Delamare, „meseria mea e riscul”.

Mai întîi, citeva recorduri profesionale, bineînțeleș

lese fum fără foc?!

RAPID ȘI RADA II. În Giulești, proiectul aducerii lui Dumitrache a căzut, fostul internațional rămînd, dacã am înțeles bine, la Minerul Vulcan, ca jucător și antrenor. Rapid, la această oră încă în Grecia, s-a întîrit cu Rada II, Grigore (ambii de la Autobuzul), Iordache (de la I.C.S.I.M.) și Ionel Marin (de la Constructorul Craiova). S-a renunțat la serviciile lui Petcu, plecat la Slobozia. După ce a trecut, ca un meteor, pe la Steaua și F. C. Olt, Barbu, „extrema de buzunar”, s-a reintors în B, la I.M.A.S.A. Sfîntu Gheorghe. E grea viața în divizia A!

MODA RETRO? Doi antrenori cu vechi slate de serviciu revin în actualitate, Angelo Niculescu preluînd pe Oțelul Galați (cu Cotru), iar Ilie Savu, unul din artiștii de altădată ai C.C.A., pe Gloria Bistrița. Pentru un an, Jiul i-a cedat pe un alt giurgiuvean, Buduru de la F.C. Dina și Vinăloru, spre a căpăta experiență. Minerul Lupeni. Ex-constanțeanul Buduru va juca sub culorile Chimiei Rîmniciu Vîlcea. Politehnica Timisoara a depus forme complete (inclusiv dezlegare) pentru legitimarea lui Bolba de la Olimpia Satu Mare. CE VA FI CU MATEU? Antrenorul federal Marcel Pigulea pãrea foarte îngrijorat, temîndu-se că, folosit o repriză la Curitiba (0-3 cu olimpicii brazilieni), Mateu va fi descalificat din naționala de juniori, al cărei căpitan este?! Iarăși rămînem!

CUZĂRILE? A devenit un fel de joacă în fotbalul nostru ca echipele de A, și nu numai, să recuze unul sau cîțiva (pînă la 3) arbitri, pe motive mai mult sau mai puțin imaginare: Tirgoviste pe Igna, A.S.A. pe Șteng, Sportul studențesc pe Teodorescu, Jiul pe Radu Petrescu etc., etc. Cum și unii cavaleri ai fierului au ajuns să se autorecuze — Rainea nu vrea să arbitreze la Petroșani, Șteng la Craiova etc., etc. — considerăm că e de datoria F.R.F. să pună piciorul în prag și să interzică o astfel de practică, în nici un fel folositoare fotbalului nostru.

BĂRBULESCU SAU IORDACHE? F. C. Argeș și F. C. Olt n-au ajuns încă la nici o înțelegere, cu toate că prima grupare i-a acordat dezlegare lui Radu II! Trecerea lui Bărbulescu la Pitești, sugerată de Halagian, nu-i suride lui Dobrin, intrucît „avem destule soluții pentru linia de mijloc, ne trebuie un vîrf”. Din cite am înțeles, Dobrin l-ar prefera pe ex-dinamovistul Iordache. Discuțiile continuă.

După plecarea lui Ion Ionescu (reintors la avocatură), conducerea tehnică a echipei F. C. Constanta a fost preluată de fostul internațional Antonescu. On revient toujours... Peniu, vîrf de atac al Constantei, la Tirgoviste? Se vorbește tot mai mult pe această temă. Pe noul președinte al clubului F.C. Olt îl cheamă la fel ca și pe cel vechi, Florin Dumitrescu, numai că experiența lui, căpătată la F.R.F., e incomparabil mai bogată decît cea a predecesorului, devenit (alături de Delu) antrenor secund.

INAMICII PORTARILOR. Vă propunem o carte incitantă, cu titlul de mai sus, apărută în librării, zilele trecute, sub semnătura lui Jack Berariu. Decanul de vîrstă al presei noastre sportive e în formă! Antrenorii noi la Corvinul Hunedoara: Ion Nunweiller și Spiridon Niculescu, veniți de la Bistrița. Gloria Buzău, lider autoritar în divizia B, se străduiește să-l transfere pe Niță de la Autobuzul. Va izbui? Ralea a primit dezlegare de la F. C. Argeș pentru Dunărea C.S.U. Galați.

excepționale, dar nu senzaționale. La campionatul mondial de dactilografie de la Belgrad, la care au participat citeva sute de concurenți, titlul suprem l-a cucerit dactilografa ungară Erzsébet Ulbrich, capabilă să bată ceea ce noi abia reușim să citim — 340 de semne pe minut, fără greșală!

La Londra s-a desfășurat concursul degustătorilor de vin. Cîștigător, Ralph Mapley, care în 3h15' a degustat 420 de specialități. El a primit ca premiu 12 sticle de șampanie și un butoi de 300 de litri din vinul preferat.

Frank Druce a lucrat 47 de ani ca sticlă, cite opt ore pe zi, la fabrica „Stuart Crystal” din Wordsley, Anglia. (Nu se cunoaște numărul pieselor de sticlă fabricate de Druce în acești ani.) În schimb, poștașul italian Guido Panta din provincia Padova știe precis cîți kilometri a făcut pe bicicletă în cei 46 de ani de muncă. El spune 528.000 km. Și cine l-ar putea contrazice? Ba mai mult, statisticienii zeloși i-au evaluat și greutatea corespondenței distribuite (16 milioane kg), precum și numărul de ocholuri ale Pămîntului corespunzător celor 528.000 km, adică 13!

Romancierul francez din secolul al XVIII-lea, Nicolas Rethy de la Bretonne a scris 200 de cărți, dintre care 150 direct tipărite, el fiind și... zețar.

Om de cultură român cu cel mai mare număr de cărți tipărite rămîne, peste timp, Nicolae Iorga, istoric, scriitor, călător aproape pe întreg globul — 1.200 de cărți! La acestea se adaugă miile de articole publicate în presa timpului.

Neîntrecuți în meseriile lor exercitate sub semnul riscului permanent sînt cascadorii, artiștii de circ, imblînzitorii de animale, toreadorii, piloții de încercare, cosmonauții. Despre toți aceștia s-au scris și se vor scrie todeauna cărți pasionante, ca aceea a lui Aurel Grușevschi, care a fost, la rîndul său, un neîntrecut cascador.

CRISTIAN TOPESCU
VIRGIL LUDU

Sportul, o lecție de viață

SPORT
TIMP LIBER

• La toate se gândise Preda, mai puțin la cei loviți și lăsați în drum •

Cupa campionilor europeni

La data cind, la Groningen, cei mai buni juniori ai Europei își desemnau, în persoana șahistului sovietic Salov, campionul, la Belgrad seosea o echipă foarte tină, dar și foarte puternică, pentru a înfrunghi în cadrul ediției a patra a Cupei campionilor europeni, reductabila echipă iugoslavă Partizan Belgrad. Echipa olandeză Volmac Rotterdam avea în componență, pe lângă proaspătul semifinalist al meciurilor candidaților, pe Timman, care mai acum doi ani deținea al doilea ELO din lume după Karpov, Van Wiel — un mare maestru foarte tinăr, Keene — marele maestru londonez, secundant al lui Korcinoi în campionatul mondial, H. Bohm și R. Kujif.

Partizan Belgrad, de 20 de ori campioană națională, de 8 ori deținătoare a Cupei „Tito”, de 3 ori câștigătoare a competiției care conta înainte drept Cupa campionilor europeni (1952, 1954, 1956), avea în lot cinci mari maestri și un maestru internațional: S. Gligorić — publicist, șahist de renume mondial, fost candidat la președinția FIDE în anul 1978, multiplu campion național, Matulovici, mare maestru, foarte combativ, Sahovici, Karaklajić, Rajčevići, — care a renunțat în ultimul timp la activitatea competițională în folosul preocupărilor profesionale, și tinărul maestru internațional N. Ristic.

Deși după calculele coeficienților ELO, Volmac era apreciată drept mai puternică, runda întâia, în care olandezii au avut piesele albe la mesele impare, a început sub semnul unei puternice inițiative din partea gazdelor, care la încheierea celor cinci ore de joc realizaseră 2,5 puncte, față de 1,5 ale oaspeților, două partide fiind intrerupte. O partidă cu mare valoare teoretică s-a jucat la masa întâia între Timman (Korcinoi a cedat locul campionului olandez spre surprinderea generală!) și, Gligorić în Deschiderea engleză, într-o variantă tăioasă cunoscută din sferturile de finală ale meciurilor candidaților la titlul mondial din partida Korcinoi — Portisch, în care albul a obținut o victorie clară. Nu se știe dacă într-adevăr Gligorić a întărit jocul negrului ca urmare a unei inspirații de moment, după cum avea să declare, sau dacă jocul dinamic obținut cu șanse de ambele părți a fost rodul analizelor de acasă. De nețăgăduit a fost maniera elegantă de trecere din jocul de

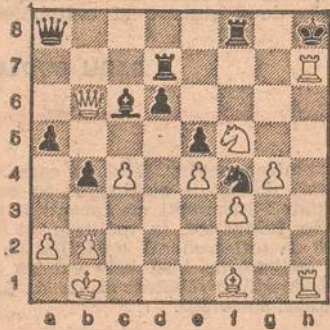
mijloc într-un final avantajos cu un pion în plus pentru Gligorić.

Pregătit teoretic, prin studiul specific, pentru a-l înfrunghi pe Timman, Matulovici a avut surpriza neplăcută să-l înfrunghi pe Korcinoi, care l-a derutat complet în Apărarea siciliană alegind din Atacul Rauzer o variantă foarte rar întâlnită în activitatea competițională a aceluia care este denumit „cumplitul Victor”. Partida s-a intrerupt doar formal, avantajul obținut de Korcinoi fiind coalescent, adversarul cedând apoi fără joc.

Cea mai dramatică partidă a rundei a fost cea dintre Van der Wiel și Sahovici, în care s-a jucat Apărarea franceză. Sosit cu întârziere de 5-6 minute la partidă, Sahovici a gândit foarte mult și, ca de obicei a intrat în criză de timp, pentru ultimele 15 mutări rămânându-i ceva mai mult de 2 minute! Cind tocmai era pe cale să reușească să răspundă loviturilor tactice ale adversarului și să depășească momentul de criză, Sahovici a pierdut un cal și imediat a cedat.

Deși nu a mai jucat de multă vreme, Vl. Rajčevići a realizat cea mai frumoasă partidă a întrecerii în Indiana veche, Atacul Sämisch, încheiată spectaculos în numai 34 de mutări cu sacrificiul de turn pe h7. Iată maniera de joc:

RAJČEVIĆI — KEENE

1. d4 g6 2. c4 Ng7 3. Cc3 d6 4. e4 Cf6 5. f3 00 6. Ne3 Cc6 7. Dd2 a6 8. 000 Tb8 9. Nh6 e5 10. d5 Cd4 11. Cge2 C: e2 12. N: e2 Nd7 13. g4 b5 14. h4 b4 15. Cb1 N: h6 16. D: h6 De7 17. Cd2 c6 18. d: c6 N: c6 19. h5 Tbc8 20. Rb1 Tfd8 21. Th2 Cd7 22. Cf1 Cf8 23. Ce3 Rh8 24. Tg1 Ce6 25. h: g6 f: g6 26. D: g6 C14 27. Dh6 Dg7 28. Dh4 Td7 29. Cf5 Df7 30. Tgh1 Tf8 31. Nf1 a5 32. Df2 De8 33. Db6 Da8 34. T: h7 !! (Vezi diagrama) și negrul cedează deoarece nu poate para matul, la 34... T: h7 urma 35. T: h7 R: h7 36. Dc7 și mat pe cimpul g7.

Rezultatele finale ale întrecerii au dus la calificarea echipei olandeze în sferturile de finală ale Cupei campionilor europeni deși scorul a fost egal 6:6, datorită eficacității jucătorilor de la primele mese. Rezultatele individuale: Gligorić—Timman 1,5 : 0,5; Matulovici—Korcinoi 0 : 2; 3. Rajčevići—Keene 1,5 : 0,5; restul meciurilor fiind egale 1:1.

MARGARETA MUREȘAN

Modestia adevăratului campion

Pregătind Jocurile Olimpice de la Los Angeles, obiectivul numărul 1 al anului 1984, sportul nostru a înregistrat, și în 1983, o serie de succese notabile. Nu le vom mai reaminti, am scris despre fiecare la timpul potrivit și, în paginile Almanahului „Flacăra”, le-am adunat într-o retrospectivă, dar se cuvine să subliniem că ele, marile izbni ale anului trecut, au fost posibile atit prin talentul și seriozitatea performerilor, cit și ca urmare a condițiilor deosebite puse, prin grija partidului și a statului, la dispoziția sportului românesc. O grijă manifestată nu numai în plan strict sportiv, ci și într-unul mai larg, să-i zicem social.

Cu atit mai ciudat apar, în acest context, cele citeva accidente (le-am fi numit manifestări de vedetism, dar termenul ne repugnă) întâmplate în ultimul timp în aria unor discipline și, cu precădere, în atletism. Bunăoară, Anișoara Cușmir-Stanciu a condiționat o deplasare în străinătate (în Turcia) de prezenta în lot a sotului ei, fost sprinter și, dacă am auzit bine, hotărât să se dedice, și el, probei de săritură în lungime! Refuzată, recordmana mondială și-a modificat pretențiile, sugerind că n-ar strica să fie însoțită de un psiholog, cu toate că i s-a explicat (Anișoara nu știa ?!) că e vorba despre o perioadă de pregătiri, de acumulări, lipsită de stresul marilor concursuri, prezența unui psiholog nefiind, în nici un fel, justificată. Fostă campioană a Europei la 800 m, Doina Melinte a decis, într-o bună zi, că antrenorul emerit Nicolae Mărășescu, cel care a propulsat-o, după ani și ani de strădănie, în virful ierarhiilor internaționale, are un stil „incomod”, sollicitând să se pregătească sub îndrumarea sotului ei, fost alergător de garduri! Exemplele ar putea continua, dar ne vom mai opri asupra unuia singur, din națatie. Anca Pătrășcoiu, una din speranțele înoului nostru, „s-a supărat” (de ce ?! pe cine ?!) și a lipsit o săptămână de la antrenamente, motivând după aceea că a avut dureri de cap ?! În cazul ei, să spunem lucrurilor pe nume, veleitățile de antrenor are tăl ?!

Spre lauda lor, în toate aceste situații, firește nu simple, intrind în dis-

cuție virfuri ale sportului românesc, federațiile implicate (F.R.A. are un secretar responsabil nou, energic și ambițios, Eugen Ignat) n-au cedat presiunilor și, chiar dacă agitația n-a fost mică (cu tatăl Ancăi a stat de vorbă, la Baia Mare, chiar unul din secretarii C.N.E.F.S., Septimiu Todea), și-au impus punctul de vedere. Anișoara a rămas acasă. Melinte urmează să-și continue pregătirile după „strategia” lui Nicolae Mărășescu, pricepind și ea, fiind făcută să priceapă, că amenințările („ori ca mine, ori mă las”!) nu-i pot da câștig de cauză, planurile de antrenament, aprobate de Colegiul central al antrenorilor din F.R.A. și, ulterior, de Comisia olimpică a C.N.E.F.S., foruri ale căluite din specialități cu înaltă competență, neputind fi modificate oricum și oricind, după cum bate vîntul ?! Netrecind, datorită absenței de la bazin, normele de control (obligatorii indiferent de nume), Anca Pătrășcoiu a ratat startul unui important concurs, desfășurat la Paris. Ca unul care, cind s-a ivit prilejul, nu ne-am sfiit să criticăm poziția C.N.E.F.S., sintem datori să subliniem că, de data asta, s-a procedat cu fermitate, inteligență și tact, evitindu-se situațiile limită, folosindu-se metoda convingerii, care pină la urmă a dat roade. Tocmai această delicatete a împiedicat apariția unor „cazuri”: puși față în față cu o atitudine intransigentă, fără concesii, cei în cauză neavind de ales. Se pare că dintr-o experiență mai veche, cu totul nefericită (cind Eva Zorgo-Raduly a fost lăsată, înaintea Olimpiadei de la Moscova, să se pregătească după bunul ei plac, inclusiv cu soțul, clasindu-se apoi abia a cincea, deși pornea mare favorită), C.N.E.F.S. a tras învățămintele de rigoare și n-a mai căzut în gresală.

Performerii amintiti (și alții) au făcut, e drept, mult pentru sport. Dar și sportul, ca să întorcem moneda, a făcut mult, poate chiar totul, pentru ei. Anișoarei Cușmir-Stanciu și antrenorului ei, Ion Moroiu, ca să exemplificăm, li s-a rezolvat situația (dublă legitimare pentru Anișoara), ei lucrind de-acum în cadrul clubului Steaua și avind acolo, înutul poate să precizăm, condiții excelente. Paradoxal, în loc să-și însușească lecțiile servite de viață (Anișoara nu-i la primul semn, ea s-a retras, în vară, de la naționale, pentru că nu i s-a permis să concureze în echivalentul dorit ?!), ei răspund prin ifose și pretenții fără acoperire, cind se stie că unui adevărat campion nimic nu-i stă mai bine decit modestia. La ea se ajunge însă uneori chiar mai greu decit la un record mondial!

OVIDIU IOANŢOIAIA

Cronica șoselei

Prețul imprudenței

Trecură șapte ore de cind au fost aduse cele trei victime la spital și pină acum nimic, nimic. Ba da, există totuși ceva, exageram cind spunem nimic. Avem un zece, cifra pe care ne-a furnizat-o puștiul care se întorcea de la școală. „Nene — mi-a zis el cu suflitul la gură, după ce-a fugit citeva sute de metri să ajungă la mașina noastră, cu girofarul în funcțiune —, am crezut că n-o să vă mai prind, că vreți să plecați, d-ai am fugit așa. Eu... eu... am văzut tot”. „Mai trageți suflitul puțin, nu vezi că nu poți vorbi ? Te ascultăm cu răbdare, nu plecăm”. Băiatul, un tip de albino, păr aproape alb, sprincene la fel, doar cu nasul înrosit de frig, începe, după o scurtă odihnă, să vorbească cursiv. „Eu veneam de la școală, că sint la seral. Drept din fata mea venea mașina mică, cu farurile aprinse. Mergea cam așa — arată cu palma traseul sinuoz al autoturismului. Colegii mei s-au ferit, au fugit de pe asfalt. Doi, care apucaseră să se îndepărteze de drum, au scăpat, pe Ovidiu însă l-a șters... Nu, nu l-a lovit în plin, l-a dat jos așa, ca pe un popic. Cred că cu partea din spate a mașinii. Dacă a oprit? Nu, nici vorbă. A stins luminile și a plecat în viteză. Dacă am reținut ceva ? Da, da, în coada numărului avea un zece și era deschisă la culoare, Nu, nu pot să vă spun că era galbenă, albă, roz, sau altfel. Doar atit, că nu era de-astea care noaptea toate sint negre”. „Bune și astea, sur, nu altceva Vlăde. Avem ceva, cit de cit, un fir. Băieții din grup nu ne-au putut spune nimic. Al lovit, cu coastele rupte, cosit pe la spate, a leșinat

imediat, iar la ceilalți doi, speriați la culme, prima reacție a fost să fugă spre băiatul ce gemea căzut la pământ”.

Nu trec trei ore și după căutări asidue este găsit un autoturism galben deschis, al cărui număr se termina cu zece. Puternic lovit în partea din față (urmele pomului pe care îl luase în „brate” erau evidente), cu ușile deschise, murdar de noroi în partea de jos a caroseriei, cu fel de fel de infundături și zgîrieturi pe aripi și pe capota portbagajului, zăcea pe o parte, părăsit de cel care îl condusese. Curios! Respectivul a abandonat nu numai mașina, ci și o serie de obiecte. O servietă din piele, nouă, noută, aproape plină cu fel de fel de obiecte de cosmetică, frumos împachetate parcă pentru a fi făcute cadou, o scurtă din piele, o pereche de mănuși aproape nepurtate. „Hai să ne punem pe treabă Nelule, avem de lucru nu glumă. Intuneric, neintuneric, dar n-avem timp de asteptat. Epava trebuie luată centimetru cu centimetru”. Proiectoare, lupe, pensule, într-un cuvint tot instrumentarul criminalistic intră în funcțiune. Pe volan, pe oglianda interioară, pe fotoliul din față urme de sînge, pe podea doi nasturi ce par a fi de la un palton și o bucată cam de 3 cm² de material textil gros. „Obiectele lăstate parcă deliberat în mașină, singele, nasturii ruptii vorbesc de o părăsire în grabă a mașinii. Ce zici Vlăde ?” „Așa s-ar părea. Dar mai știi !”

Concomitent, o echipă discută cu proprietarul mașinii. „Da, mașina-i a mea. Eu am umblat cu ea aseară. Is, vinovat, ce mai. Imprudent se plătește. După 100 000 de kilometri făcuți cu mașina, parcă îmi crapă obrazul de rușine. Să derapez și să intru în pom exact ca un începător... Da, obiectele le-am lăsat eu pregătite pentru ziua lui nasa, eram atit de zăpăcit... înțelegeți ! Cum adică vă surprinde că am pierdut controlul într-o surbă atit de largă ? Ce, dv. n-ați înțințit

cazuri cind asemenea lucruri se întimplă chiar și pe un drum drept ? Dacă eram băut ? Asta o consider chiar jignire. Întrebați pe oameni, la fabrică, pe vecini, pe nevastă-mea, dacă eu puț picătură de alcool în gură. În primul rind că nu-mi place băutura și în al doilea rind că asta ar însemna pentru mine sinucidere, cu ulcerul meu. Despre urmele de bicicletă de pe mașina mea ? Habar n-am. O fi zgîriată de vreun copil, că de cite ori o las noaptea în fața casei, a doua zi o găsesc zgîriată. De cine, nu știu. Vorba aia : „Hoțul cu un păcat și păgubașul cu două”. Că sint trei oameni răniți în accidente, la spital ? Or fi. Ce, eu tin evidența celor internați ? De unde să știu ? Preda se mai ține un timp tare, dar, în fața probelor, n-are ce face, mărturisește.

„După iesirea de la uzină, am intrat colea, știți, în colț, la „Piruli Rece”. N-am băut mult, cite o sută de coniac de căciulă. M-am ridicat de la masă să plec. Cotofană insistă: stai și stai, că n-o fi foc dacă mai bem cite-o sută. Nu, zic eu, mă așteaptă nevasta cu masa. Cind cobor din autobuz, în comună, de cine dau ? Finul cu nevastă-sa. N-am putut să-l refuz. Am băut cite 200. Tot coniac. Acasă, nevasta supărată că fac ore întregi de la serviciu pină acasă, că nu rezolv nici o problemă pentru familie și cite și mai cite. Imi cere să-i aduc ceapa de la taică-său. „Mă duc, Vețuțo, mă duc, numai slăbeste-mă cu mitraliera ta de gură. Mă cam grăbeam, ce-i drept, să mai prind și eu ceva din programul de seară la televizor. L-am lovit pe băiat, e adevărat. Mi-a fost frică să opresc. Mă linișteam singur, spunindu-mi că nu poate fi grav. Doar l-am șters. E adevărat, am stins luminile și am mărșrit viteză. M-am pomenit, pe stînga, cu femeia în față. N-am văzut-o. Noaptea, fără lumină, ce să vezi ? Am auzit doar un țipăt. Am aprins din nou luminile.

că de nu, pină acasă, imi spuneam, mai cosesc vreo doi, trei. Cu biciclistul e altă poveste. E de vină el. N-avea lumină, ce pretenții să aibă. Cum adică, avea ochi de miță ? Pe dracu. Poate-i avea, dar erau plini de noroi. L-am arătat la depășire și a căzut pe asfalt. Să se mai ferească și el. După lege au și biciclistii îndatoriri, nu numai noi, soferii”.

După isprăvile făcute, Preda întoarce mașina și trece pe lângă cele trei locuri unde a lovit băiatul, femeia și biciclistul. Psihologia tipică a infractorului care, în 90 la sută din cazuri, se întoarce la locul faptei. Să vadă ce a lăsat în urmă, ce spun curiosii, ce măsuri iau reprezentanții autorităților etc., etc.

Soferul nu opreste, ci se strecoară hoțeste, încet, fără zgomet, doar cu luminile de poziție aprinse, pe lângă multimea de oameni adunată. Știe că riscă să i se observe avariile produse mașinii, parbrizul spart, infundăturile, dar nu rezistă tentației. Caută o soluție să ascundă urmele celor trei coliziuni de pe mașina. „S-o repar, n-am unde, la îndemână și nici timp. Să pun prelata pe ea și să n-o folosesc citeva zile ? E o idee, dar se nasc întrebări”. „Ce, măi. Predo, de ce nu folosești mașina ? E stricată, lovită ?” Așa am găsit soluția cu intratul în pom. Am derapat și m-am autoaccidentat, asta o să spun. Asta explică și zgîrieturile de pe miini, de pe față, scurta ruptă. Am lăsat-o lângă copac, cu gind s-o transport la atelier a doua zi. Pină atunci se duce și efectul alcoolului, imi spuneam”. „La toate te-ai gindit Preda, mai puțin la cei loviți și lăsați în drum”.

„De ce să nu recunosc, imi pare rău, dar... Cămasa îi mai aproape decit haina, recunoașteți ? Să nu mă judecați greșit”. „Nu, Preda, te judecăm ca tot satul, ca toți semenii noștri, ca pe un las care nu merită înaltul titlu de OM”.

VICTOR BEDA

● Unde se află portretul marchizei de Santa Cruz? ● Detectivii nu sint supraoameni ●

Infernul de foc, infernul de gheață...

Sondăm mai des cerul decit pământul: a ploua sau a nu ploua, a fi frig sau cald, a bate sau a nu bate vintul sint întrebări care ne preocupă de câteva ori pe zi. Același lucru se întâmplă și cu meteorologii care se duc la servicii tocmai pentru a încerca să ne răspundă corect la aceste întrebări. Calculatoare scormonitoare și deștepte, efectuind, aiuritor, o sută de milioane (100 000 000!) de operații deodată muncesc din greu în același scop.

Cum va fi vremea? Schimbătoare. Dacă, pe Marte vremea se schimbă ca și cum nu s-ar schimba (există aici o solemnă monotonie a sezonelor: în aceeași zi a anului marțian temperaturile sint aceleași la aceeași oră iar vintul suflă din aceeași direcție...) pe Pământ avem de-a face, cum scrie „Le Figaro”, cu o „lume a fanteziei, cu tot farmecul, dar și cu toate neajunsurile unei atmosfere mereu schimbătoare”. Dar ce reprezintă atmosfera? A milioanea parte din masa Terrei.

Această a milioanea parte ne joacă însă renghiuri răsunătoare, ne admonestează și ne domină, ne ferește și ne demolează. Este un fel de imponderabilă fatală, o milionime decisivă care ne-a luat în primire deși nu cu o dușmănie declarată. Mai apelez la ziarul citat pen-

tru că oferă detalii picante: „Fiind sensibilă, atmosfera poate fi violentă, datorită energiei considerabile pe care o conține, energie care este de 100 de ori mai mare decit a planetei.

Această energie prezintă toate aspectele — caloric, mecanic, electric —, astfel că toate situațiile sint posibile, pînă la concentrarea fortuită într-un punct a unor puteri cataclismice.

În era ordinarilor, s-ar putea spune că toate aceste date ar trebui puse în ecuații. S-au făcut asemenea operațiuni, iar în cursul ultimilor 15 ani au fost înregistrate progrese considerabile în preziviuarea timpului, fără ca rezultatele să fie totuși la înălțimea speranțelor. Rămîn neclarități considerabile, chiar cu 20 de mii de stațiuni pe sol și cu un calculator superputernic — „Cray I”, — capabil să efectueze aproape 100 milioane de operații pe secundă.

Oricare ar fi puterea mijloacelor de calcul, dacă dorești să cunoști cu precizie evoluția probabilă a vremii într-un loc dat, este necesar să fie însoțite preziviuările generale cu măsurători locale obținute „in situ” cu instrumente moderne cum este sodarul al cărui principiu este de a sonda atmosfera prin semnale acustice, pentru a putea vedea „la microscop” regiunea atmosferică despre care sateliții dau o imagine generală. Dar aceasta necesită dotări care nu ar putea fi justificate decit într-un număr limitat de locuri.

Oamenii de știință ne cer să nu ne luăm după analogii. Acestea pot furniza indicații prețioase în unele cazuri. În

alte ele pot fi înșelătoare; așa cum nimeni nu se scaldă de două ori în aceeași apă, Pământul este înconjurat de o atmosferă în schimbare. Așa se produc și catastrofe, din întâmplare.”

Dacă dezastrele de pe Pământ, dirijate din atmosferă, sint rodul întâmplării, dezastrele din atmosferă, dirijate de pe Pământ, sint, la fel, pur întâmplătoare? Nu, nu sint!

Agenții de presă, cotidiane și reviste de pe toate meridianele consemnează, în această ordine de idei, semnale de alarmă în lanț în legătură cu atentatul gîndit și practicat strategic împotriva naturii în general și a atmosferei în special de „antrenorii” cursei nucleare. S-a demonstrat cu probe în regulă că experiențele nucleare, detonarea în serie a bombelor, de calibru mai mare sau mai mic, duc la crearea unui „ecran” compact și perfid în stare să ridice pericolul temperatura generală a atmosferei. Pregătirea războiului viitorului se confundă, deci, cu așezarea unei veri toride inclusiv în zonele glaciare. Invers: un război nuclear declanșat în „sistem global” va scădea temperatura pe Terra pînă la limita intrării într-o nouă glaciațiune.

Așadar bombele de... pregătire deschid porțile unui infern fierbinte. Bombele de atac (incomparabil mai multe și desfășurate pe o arie geografică largă) deschid porțile infernului rece.

Să aibă omenirea de ales numai între aceste două sinistre și antipodice ipoteze?

RADU BUDEANU ■

Mister în jurul unei capodopere de Goya

Publicațiile de specialitate apreciază că prevederile legale din Spania cu privire la circulația operelor de artă sint prea blînde, din care pricină anual sint scoase în mod fraudulos din țară picturi de mare valoare. Cînd însă e vorba de o capodoperă a lui Goya lucrurile se schimbă, factorii de resort luînd toate măsurile spre a apăra sau recupera patrimoniul inestimabil mînent de la genialul artist. Așa s-au petrecut lucrurile, în cursul anului trecut, și cu portretul marchizei de Santa Cruz, pictat de Goya în 1805. Acest tablou dispăruse din Muzeul Prado din 1942, fiind considerat definitiv pierdut. Iată însă că în vara lui 1983, Muzeul Getty din Los Angeles i-a fost propusă spre cumpărare tocmai pictura cu pricina, ba încă și cu certificatul pentru scoaterea din Spania (fals, bineînțeles). Aici autoritățile au intrat în acțiune, tranzacția a fost împiedicată iar negustorul a fost arestat. Însă în ciuda tuturor eforturilor, locul unde este ascuns tabloul n-a fost depistat. Ulterior s-a aflat că traficanții cumoărase pinza de la moștenitorii colecției Valdés, plătind pe ea 25 milioane de pesetas, în timp ce specialistii îi apreciază valoarea la 500 milioane de pesetas (circa 2,5 milioane de dolari). Neînțelegerea în rîndurile oamenilor de artă, ca și ale opiniei publice spaniole este cu atît mai mare, cu cît si prima variantă a vestitului tablou nu se mai află în Spania. Luată de Napoleon ca pradă de război, pinza a fost capturată, după dezastrul de la Waterloo, de ducele de Wellington și dusă în Anelia. Cu 30 de ani în urmă ea a fost vîndută unui muzeu din Los Angeles.

Detectivii particulari și romanele polițiste

În R.F.G. ființează zeci de birouri de detectivi particulari, în care lucrează mi-

de urmași ai lui Sherlock Holmes. Acest lucru — scrie „Frankfurter Rundschau” — se datorează în bună măsură faptului că nivelul criminalității crește într-un ritm asa de accelerat, încît adesea poliția nu se mai poate descurca singură. Totodată, numeroși cetățeni cu dare de mină preferă să se adreseze nu păzitorilor oficiali al ordinii, ci detectivilor particulari. De altfel, acestia din urmă sint larg apreciați și stimati. Cînd, în 1950, a fost creată Uniunea federală a detectivilor germani, circa un sfert din membrii ei erau „particulari”, proporție care s-a mentinut tot timpul. Birourile de detectivi particulari se ocupă în principal de anchetarea furturilor, escrocheriilor, și depistarea pe răufăcători, pe falsificatorii de documente s.a.m.d. Dar principala direcție

De pe toate MERIDIANELE

a activității lor este reprimarea spionajului industrial. Multe firme, în strădania lor de a-și apăra secretele de „curiozitatea” concurenților, apelează la serviciile detectivilor particulari. Potrivit datelor furnizate de Uniunea detectivilor, 57 la sută din clientela acestora o formează companiile comerciale și industriale, societățile de asigurări. Bineînțeles, birourile de detectivi particulari se străduiesc să meargă în pas cu vremea: ele dispun de cele mai noi tipuri de aparatură criminalistică, organizează cursuri speciale de ridicare a calificării, fac schimb de experiență cu colegii din alte țări. Și succesele sint pe măsură: birourile de detectivi particulari descoperă în medie 87 la sută din crime. Totuși, cei ce lucrează în aceste birouri își manifestă ne-

mulțumirea pentru felul în care sint înfățișati detectivii particulari în romanele polițiste: înzestrați cu capacități neverosimile, fantastice. În realitate, ei sint oameni ca toți oamenii, posibilitățile lor nu sint nelimitate, însă prin muncă și înalt profesionalism izbutesc să fie de folos oamenilor, societății.

Trenuri „zburătoare”

După cum citim în „Financial Times”, în Japonia se experimentează trenuri cu suspensie magnetică. Unele din ele folosesc principiul așa-numitei suspensii electrodinamice, adică al ridicării trenului la aproximativ 10 centimetri de platformă prin utilizarea unei bobine electrice extrem de puternice. Un astfel de tren poate dezvoltă o viteză de 300-500 kilometri pe oră. După aprecierea specialiștilor, sistemul de transport pe bază de suspensie electrodinamică va putea intra în exploatare, pe linia Tokio-Osaka, la sfîrșitul secolului nostru. Distanța respectivă va putea fi parcursă într-o oră și 40 de minute, în loc de 3 ore și 10 minute, cit este necesar în prezent.

Automobile la arest

La Viena sint în vigoare reguli drastice împotriva parcării automobilelor în locuri nepermise. În afara unor amenzii ridicate, poliția are dreptul să ridice automobilul (să-l „aresteze”), după cum spun în glumă, făcînd haz de necaz, automobilistii), iar „eliberarea” lui se face contra altei sume substanțiale. În caz de „arest”, amenda este de 1 231 silingi (circa 500 de lei), iar suma crește cu fiecare zi de „păstrare”. În cursul anului 1983 au fost „arestate” nu mai puțin de 13 000 de mașini. În permanență, prin oras circulă 11 echipe speciale ale poliției, dotate cu automacarale, în stare să facă să dispară orice automobil contravenient în numai câteva minute.

ION D. GOIA ■

Roza vinturilor

Nikolai Kancev (Bulgaria)

Floarea soarelui albastru

Nici măcar zorile nu pot deschide ochii orbului atîta vreme cît el își caută soarele

într-o stradă-nfundată în fața oricărui cuvînt rostît

Singeră coroanele reci

deplină tăcere.

ale orizontului.

Surid spre depărtatele reliefuri

și-mi apar valurile eventualității:

ceea ce surprind se încălzește

precum o expresie...

Selenele-s mai degrabă

niște albastre flori-ale-soarelui.

Mare ce-ți strepezească dinși

Fulgerul trece pe poteana caprelor.

Străvezia mină a văzduhului

menind reciprocitatea:

I se răspunde sec.

Dar magnetismul pămîntului

rămîne-n putere

chiar și pentru femela

lipsită de gravitație,

bine-ai venit de nicăiera,

însă în mine

se ascunde agentul secret

al frumuseții.

El pune botniță șarpelui etern.

Durere

N-am meritat plînsul

după lucrurile cîte au fost

Stelele nopții tăinuiesc

furtunile lor fierbinți,

se lipesc de vînturi

dîndu-le răcoare.

Intr-un sat îndepărtat

am oameni apropiați,

apăs puternic pe-un nasture

al pijamalei mele

ea ei să se ridice spre-a

vedea prin găurile sale

cum rana mă vindecă

de-atîta sănătate.

Elan

Pină n-ajunge nudă

nu-și intră în piele

lumea noastră largă.

N-avem liniște nici duminica

înapoia geamurilor ce reflectă

ritmul nostru comun.

Cîinele face cu ochiul zdrenței

văzînd cum cerul stîșie

îmbrăcămințile-i albe...

În românește de PETRE STOICA ■

Mondo umano ?

Reclama + multiplu de 5

În ultima săptămînă din Ianuarie, la Paris, are loc tradiționala prezentare a modelelor pe care marile case de modă le propun pentru primăvară. Deocamdată, primele amănunte despre ele ne-au parvenit prin reportajele, agențiilor de presă, la care trebuie adăugate cele cîteva fotografii-etalon transmise de aceeași instituții. Se știe, în unele locuri, o anumită lume — infimă e drept — este pasionată de așa ceva, dar, cum nu sint nici specialist și nici interesat de ce vor purta superbogații — pentru că, orice s-a zice, un model Cardin nu este destinat omului obișnuit — citez aici cîteva titluri de știri: „Torrente — decorat”, „Papa, Mama, cvintuplii și Pierre Cardin”, „Pierre Balmain — mai simpatice doamnele ca niciodată”, „Christian Dior — inspirat”, „Courrèges — Stars and Stripes”. Totuși, evenimentul reține atenția și din alt punct de vedere. În eventualitatea că nu se cunoaște amănuntul, trebuie amintit aici că manechinele au un rol adesea decisiv în succesul pe piață al acestor „mari”, căci, în prima și ultima instanță, nu aspectul estetic în sine contează ci competiția pentru a vinde și, evident, a ciștiga cit mai mult pe piața internă și pe cea externă.

Tocmai de aceea, selecționarea și pregătirea manechinelor sint, între grijile respectivelor case de modă, pe locuri principale. Nu e mai puțin adevărat că, în unele cazuri, persoanele respective au devenit mari staruri de cinema. Londoniza Twiggy e unul dintre aceste, fericite exemple.

Să ne întoarcem, însă, la poveștile noastre și să mai spunem că respectivele case de modă nu sint deloc ortodoxe la capitolul spionajului, existînd și la acest capitol cazuri de surprindere în flagrant delict, cu desfășurări între cele mai spectaculoase pe care, un polițist cu har literar și implicat în asemenea urmări, le-a speculat — bine și cu succes la cititori — într-un volum. Apoi, misterul cu care se înconjoară fiecare dintre marile modei între două prezentări de colecții super-luxoase se pretează la diverse speculații. Totuși, cit ar fi de familiarizat cineva cu aceste delicate probleme cu ascendență precumpănitor feminină, nu se gîndește că, acum cîteva ani, cînd o franțuzoică din Paris a născut cinci copii odată, care au trăit toți, renumitul Pierre Cardin va merge la fericita, cred, mamă și, în euforia sau uluiala acelor clipe, îi va prezenta un contract-angajament. El se obliga să-i îmbrace corespunzător, dar deosebit, pe toți cei cinci, iar familia să nu spună nimic despre aceasta. Însă, cînd vor fi pici toți cei cinci să prezinte modelele destinate de Cardin micilor posibili clienți. Și iată, luni, 23 Ianuarie, dimineața, toți cei cinci-mini-manechini au apărut ingenui și degajați însoțiți, evident, de „mame” de circumstanță și chiar de „tăți” adevați deși prezentarea modelelor pentru bărbați are loc de la 3 februarie. Dincolo de modele, linii și culori, senzația asta pare a fi fost...

... În aceeași zi, agențiile de presă anunțau că statele africane saheliene se intrunesc spre a vedea ce pot face pentru a combate seceta ce pare fi cea mai mare din ultimii 50 de ani, iar Perez de Cuellar, secretarul general al O.N.U., vizitînd Africa, declara că, pe acolo, „circa 5 milioane copii mor anual și alte 5 milioane rămîn handicapați pe viață din cauza malnutriției și foamei”. La urma urmei, între primii 5 surizători prezentați de modele și acei copii africani ce visează culorile alimentare e o diferență de multiplu de cinci și de reclamă! Dar cit de mare!

DUMITRU CONSTANTIN ■

Lumea se amuză

După „Für Dich” — R.D.G.

Performanțele lui Sakura

UNIVERS

● Tarzan s-a întors definitiv în lumea poveștilor ● Scară de cățarat spre porțile cerului ●

Satelitul de acasă

Apelind la mașinile de multiplicat, la telexuri și videotexturi, acreditând videoconferința ca formă de lucru, aducând poșta electronică din rafturile curiozităților în circuitul diurn, ne aflăm în situația de a dubla, în următorii ani, informația transmisă prin alte mijloace decât telefonul. Pornind de la această realitate, japonezii privesc de pe acum, cu tragere de inimă, spre sateliți. Ca să înțelegem mai bine, teoreticienii genului încep prin a ne aminti că lumea, după parcurgerea revoluțiilor agricole și industriale, se află în prezent angajată pe de-a-ntregul în revoluția informațională. Cîndva, telefonul juca un rol central în comunicarea de la om la om. Acum, iată-ne în starea comunicării de la mașină la mașină, fără intervenția omului. Calul de rasă se cheamă în cazul de față computerizarea și dezvoltarea mijloacelor de comunicație de mare viteză. Folosirea pe scară largă a mașinilor automate de prelucrare a datelor de uz personal cunoaște faza extinderii. Infrastructura socială trece prin stadiul în care sistemele de comunicație își sporesc rolul ca urmare a răspîndirii computerelor însoțită de diversificarea mijloacelor de comunicare în masă.

Societatea informațională de care vorbim de la o vreme, informatizarea, deși în mod direct de disponibilitățile celor create în domeniul circuitelor de mare capacitate și mare viteză. Cum va fi împacată capra numită creștere economică încetinită și varza reprezentată de nevoia asigurării acestor facilități? Punctele de sprijin pentru răsturnările așteptate sînt fibrele optice și sateliții de comunicații.

Lumea asistă, cu sentimente diverse, la spectacolul urcușului japonez pe poteca prelucrării automate a datelor. Volumul s-a dublat în numai trei ani. Rămîn, deci, ochii pe sateliții ce trebuie puși la treabă. În cazul arhipelagului nipon, ei sînt așteptați o dată în plus din considerente geografice. Insistențele și consistențele fenomene naturale care bîntuie prin zonă cu efecte dezastruoase pot fi abordate cu ceva mai multă știință de carte în prezența sateliților.

Un satelit de comunicații experimental cu destinație domestică a fost lansat de N.A.S.A. încă din 1977. Numele său, inspirat și dragăstos — Sakura. Un al doilea i-a călcat pe urme anul trecut, dar dus în spate de racheta N-II a agenției naționale pentru spațiul cosmic — N.A.S.D.A. După Canada, S.U.A., U.R.S.S. și Indonezia, Japonia a devenit astfel a cincea națiune deținătoare de sateliți pentru utilizare domestică. Odată pofta deschisă, lista lansărilor se anunță bogată. Între altele, în 1983 urmează a fi pus pe orbită „CS-3”, satelitul în greutate de 550 kg, cu o durată de viață de peste șapte ani. Caracteristica lui principală rămîne alta — destinație exclusivă pentru comunicații. Au o hibă micile sfere plutitoare japoneze în spațiul extraterestru: sînt mai scumpe decât suratele lor făcute prin alte părți. Aspectul financiar își are importanța lui dar mai presus de asta intervine puterea de a avansa ori nu în arena competiției la scară planetară.

Privirea se află în căutarea scării pe care satelitul de proveniență și sub chipul nipon să se cațere spre toarele cerului. Așteaptă, pentru a se bucura de avantajele lui, instituțiile de stat, antrepriza particulară și, de ce nu, chiar cetățeanul de rînd. Deocîndată, se dospel tehnologiile spațiale, ușor complexate de avansul asigurat în planul microprocesoarelor, al comunicațiilor terestre. Oricum, momentul convertirii satelitelui într-un nou mijloc de comunicare accesibil și vandabil pare a constitui una din prioritățile arhipelagului nipon.

NEAGU UDROIU ■

Lucian Blaga nu a fost niciodată la New York. În noiembrie 1936 i s-a făcut propunerea de a fi numit consul general al României în marea metropolă americană. Din documentele vremii și din literatura memorialistică publicată de familia sa rezultă că o asemenea ofertă i-a fost făcută în mod insistent, dar Lucian Blaga a declinat-o, preferînd să-și desfășoare activitatea diplomatică în țări europene mai apropiate geografic de patria sa, pentru a fi în măsură să participe mai intens la viața culturală a poporului român. „...locul meu e acasă. Mai sîrac, dar acasă”, afirmă Lucian Blaga într-o scrisoare în care se referea la activitatea sa diplomatică.

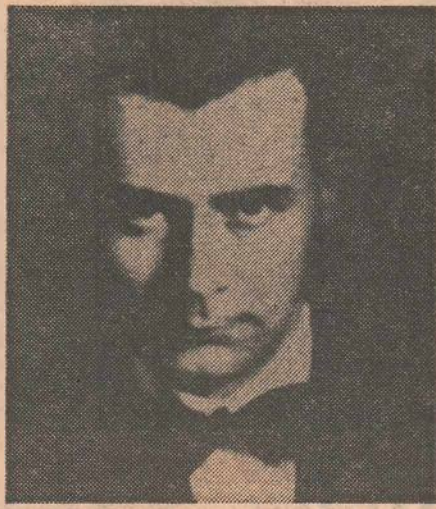
Dacă marele poet, filozof și dramaturg Lucian Blaga nu a ajuns la New York, opera sa a traversat oceanul și se impune tot mai mult atenției oamenilor de litere și cititorilor din S.U.A. Urmărirea modului în care este receptată opera lui Lucian Blaga în S.U.A., precum și ecoul acesteia în rîndul criticii literare prezintă un interes cu totul ieșit din comun în cazul unui om de cultură român de talia sa, care a fost obsedat, în sensul nobil al cuvîntului, o viață întreagă de problema unei mai bune cunoașteri a valorilor spirituale românești pe alte meridiane.

Astfel, în tinerețe, în articolul „Două ficțiuni”, publicat în ziarul clujean *Patria* nr. 104 din 16 mai 1922, L. Blaga constată cu amărăciune: „Din punct de vedere artistic-literar trăim într-o completă izolare. Izolare în înțelesul că nimic din cele ce se petrec la noi nu ajung în străinătate. Noi tinem seama de tot ce se întîmplă în străinătate — îndeosebi în țările culturale cele mai înaintate, dar nu facem nici cel mai mic gest pentru ca și noi să fim cunoscuți acolo. Ori vîrsta nu tocmai copilărească a culturii noastre ne dă dreptul la această reciprocitate”. La 21 mai 1922, în articolul intitulat „Statul fără visători” publicat în numărul 109 al ziarului „*Patria*”, Lucian Blaga afirmă: „Străinătatea nu ne cunoaște decât din ceea ce latură a noastră, care nu ne prea măgulește: se crede — că avem o țară balcanică în toate privințele și îndeosebi în ceea ce privește viața materială și instituțiile de stat. De viața culturală a noastră nu se interesează nimeni. Literatura și arta noastră sînt ignorate de restul Europei, fiindcă n-am făcut nimic să ni le introducem în conștiința străinătății”. Lucian Blaga va propune să fie intensificată activitatea de traducere în limbă străină a celor mai reprezentative lucrări din literatura română, așa cum se poate constata în articolul „Originalitatea literaturii noastre”, publicat în „*Voința*” nr. 166 din 11 martie 1922.

Este semnificativ, de asemenea, că Lucian Blaga era conștient de valoarea unor

publicații românești care apăreau în străinătate, semnalînd cititorilor din România contribuția lor la difuzarea valorilor românești. Astfel, în articolul „O revistă românească în America”, publicat în ziarul „*Patria*” nr. 101 din 12 mai 1922, Lucian Blaga face aprecieri pozitive pe marginea revistei „*Lumina*”, larg difuzată la New York, editată în Statele Unite

Lucian Blaga la New York

ale Americii de Ioan Podea, unul dintre cei mai activi militanți pentru cauza desăvîrsirii unității naționale și statale a României.

Lucian Blaga vedea în revista „*Lumina*” „o încercare vrednică de toată lauda de a nu lăsa în părăsire complet sufletul acelor români pe care străinătatea cu izvoarele sale de cîștig amenință să ni-l înstrăineze pentru totdeauna”.

Peste un an, la 25 octombrie 1923, în ziarul „*Patria*”, Lucian Blaga se ocupa de dificultățile pe care le întîmpina difuzarea în România a operei lui Walt Whitman, cel mai mare poet american. Articolul intitulat semnificativ „*Dușmanii statului*” lua atitudine împotriva opririi intrării în țară a operei lui Walt Whitman. Cu acest prilej, Lucian Blaga realiza o admirabilă portretizare a poetului

american, arătînd: „poetul, care cînta, ca nimeni pînă la el, sănătatea trupului și a spiritului, fraternitatea, democrația, frumusețile aspre de pe malurile lui Mississippi, bărbăția și puterile cosmice — a fost condamnat pentru imoralitate, pentru că în largul lui religiozitate vinjoasă vorbea în unele poezii fără înconjur despre fecundarea femeii. De cînd Emerson a atras atenția lumii asupra acestui poet — intenția specific american — poemele lui de un avînt în adevăr unic se citeau ca o evangheliu în multe din bisericile Americii. E ca o veste bună a iubirii dintre oameni, a frăției dintre popoare — ce vine de peste ocean. Poezia modernă a continentului nostru s-a dezvoltat în mare parte sub sugestia bărbătească a acestui cîntăret cu mers voinic de elefant. O dată citit, ritmurile sale capricioase te urmăresc ca un ecou. „Cînt democrația și iubirea. Femeia care naște copii, și copiii din care se vor naște alți copii. Negrul e vîndut în tîrg, dar are tot așa de mult suflet ca și americanul. E frumoasă femeia tină, dar tot așa de frumos e și bărbatul. Și mai frumoși decît amîndoi sînt bătrînii. Cînt orașul, viața sălbatică din preeri și frăția mai presus de toate. Necunoscutule care treci, vino și atinge-mi trupul cu minile tale...”

Recitind aceste rînduri, care vădesc interesul poetului român față de valorile poeziei americane, m-am întrebă ce știu criticii literari și cititorii americani despre Lucian Blaga. Pentru găsirea unui răspuns am consultat mai întîi cîteva lucrări fundamentale de referință, apărute la New York.

În cea mai importantă enciclopedie literară publicată în ultimii ani, „*Enciclopedia literaturii mondiale în secolul al XX-lea*”, ediție revizuită, apărută sub redacția generală a lui Leonard S. Klein și tipărită la New York în 1981 de Editura Frederic Ungar Publishing Company, la paginile 275-276 ale primului volum (lucrarea este proiectată în patru tomuri, dintre care nu a apărut decît unul), istoricul american Keith Hitchins îi consacră lui Lucian Blaga un articol însoțit de o bibliografie, totalizînd 168 de rînduri.

Aprecierile făcute pe marginea operei lui Lucian Blaga sînt rezultatul unei temeinice analize a creației acestuia, în ansamblul ei. Autorul american afirmă că Lucian Blaga a adus contribuții majore la dezvoltarea poeziei, filozofiei și dramei românești în perioada interbelică, iar opera sa este fundamental inovatoare și nu poate fi compartimentalizată. În opinia sa, creația lui Blaga trebuie privită în totalitate „ca un efort singular de a pătrunde misterele existenței și de a înțelege rolul omului în univers”.

(Va urma)

IOAN VOICU ■

Plecarea lui Tarzan

O veste, sosită zilele trecute, de la Acapulco, a îndoliat deopotrivă lumea sportului și a cinematografiei. A dispărut, la aproape 80 de ani, Johnny Weissmüller, unul dintre cei mai mari campioni din istoria natației și, totodată, interpretul de neuitat al rolului lui Tarzan.

A văzut lumina zilei la 2 iunie 1904, la Windbar, Pennsylvania, într-o familie de șvabi originară din zona Caransebeșului, plecată să-și facă un rost dincolo de Ocean cu puțin timp, după unii biografi chiar cu un an, înainte de nașterea lui Johnny. La 15 ani, Johnny a fost remarcat de antrenorul Bill Bachrach care, sedus de statura (1,90 m) și forța adolescentului, ca și de stilul său de înot foarte personal, cu torsul mult ieșit deasupra apei, a intuit că va putea scoate din acest băiat blond și timid un campion fără egal. Iar previziunile lui se vor împlini foarte repede. În 1920, Johnny devine primul înotător care coboară sub un minut pe 100 m și sub 5 pe 400 m, ajungînd să dețină 11 din cele 38 de recorduri americane ale timpului. Weissmüller va străluci, fără egal, la cele două Olimpiade la care va lua parte. În 1924 și la Amsterdam în 1928, la Paris detronîndu-l pe havaianul Kahanamoku și obținînd, cu totul, 5 medalii de aur: trei la Paris (100 m, 400 m și ștafeta 4 x 200 m) și două la Amsterdam (100 m și ștafeta 4 x 200 m). Americanii, cu pasiunea lor nebună pentru statistici și clasamente, îl vor desemna drept cel mai bun înotător al primei jumătăți a secolului, plasîndu-l la loc de cinste în galeria eroilor legendari ai istoriei sportului.

Titlurile olimpice i-au deschis lui Weissmüller porțile studiourilor cinematografice, el intruchipînd, ca nici un altul, rolul acestui justițiar al junglei numit Tarzan, personaj creat (încă înainte de primul război mondial) de scriitorul american Edgar Riche Burroughs. După succesul din „*Tarzan, omul maimuță*” (1932), vor urma și altele, „*Tarzan, stăpînul junglei*” (1934), „*Fuga lui Tarzan*” (1936), „*Tarzan își găsește un fiu*” (1939), „*Aventurile lui Tarzan la New York*” (1941), „*Triumful lui Tarzan*” (1943) etc. etc., filme nu foarte pretențioase (eroul principal nu rostea decît patru cuvînte: „*Me Tarzan, you Jane*”), dar mult gustate de marele public și, mai ales, de tineret, îndrăgostit de uriașul îmbrăcat în piei de animale, cu un strigăt de luptă inimitabil. Dar anii au trecut și fostul campion, cu 68 de recorduri mondiale la activ, a trebuit să iasă din clișeu. Numai că despărțirea de Tarzan, cu care se identificase mai bine de un deceniu, se va dovedi nefericită. Actorul devenise robul unui personaj, pe care lumea îl voia mereu tînăr, dar pe care Johnny, de-acum îmbătrînit, nu-l mai putea realiza cu farmecul de altădată. El fusese Tarzan și nimic altceva.

A apelat, poate în lipsa altor soluții, la televiziune, dar peliculele destinate micului ecran (pînă la 19, cit numără filmografia sa), la care a fost și producător, n-au mai avut răsunset. Au început, logic, și necazurile financiare, agravate de pensiile pe care fosta stea trebuia să le plătească celor 4 neveste care, după vorbele sale, mai mult i-au încurcat viața! Cea de-a cincea soție, și ultima, Mary Brock Mandel, părea să-i fi adus liniștea dorită, iar o slujbă, de reprezentant pentru Florida al unei firme specializate în piscine, o oarecare prosperitate. Showurile de la Las Vegas, în care campionul se străduia să-l reinvie, cu o jovialitate mai degrabă tristă, pe Tarzan, i-au subrezit sănătatea și, cu timpul, l-au îndepărtat de lume. A suferit, în 1974, un atac cerebral. S-a mutat, sfătuit de medici, la Acapulco, dar o tromboză cerebrală (urmată de o tracheotomie) l-a silit să-și petreacă ultimii ani ai vieții pe un scaun cu rotile. Cînd, în dimineața zilei de 21 ianuarie, inima sa a încetat să mai bată, doctorii au trecut în dreptul diagnosticului edem pulmonar, dar agențiile de presă nu s-au sfîșit să transmită că Johnny Weissmüller a murit de bătrînețe și singurătate.

Filmul de pe urmă al vieții sale, „*Plecarea lui Tarzan*”, nu va fi văzut niciodată, dar el a avut darul să ne smulgă o lacrimă. În memoria unui campion cum puțin a fost și a unui actor îndrăgît.

OVIDIU IOANIȚOIA ■

Lumea se amuză

După A.R.C. — Italia

Sărbătoarea lolelor - o tradiție săsească - Danke schön, a fost minunat!

Duminică, 29 ianuarie, Agnita. Incepe Sărbătoarea lolelor.

Străzile prind viață încet-încet, când lăcră zorilor a descătusat clopotele spre hrana ecoului flămînd de zgomot. Pe unul din podurile orașului unde și-a făcut apariția un grup de fete și băieți în elegante costume populare săsești. Două cîte doi încolonați și grijulii duceau tăvi mari cu gogoși proaspete însoțiți de președintele comitetului de organizare, Kirschner Sieghard, lola cu numărul 1. Cele 500 de numere care i s-au dat inițial pentru înscrieri au fost insuficiente ele ajungînd în ajun aproape de 600, participare record pentru lolele celor 52 de grupe numite „part”.

În jurul orei 9, mare animație la punctul de plecare unde se face rapid încolnarea, pregătirea defilării care are în față lola deschizătoare de drum pocnînd neînțecat din bice, la fel și la încheierea plutonului. La mijlocul alaiului, ocrotite, delegațiile întreprinderilor reprezentative ale orașului, corespondente ale breslelor de odinioară, a cismarilor, croitorilor, dogarilor, blănarilor și curelarilor, cu steaguri și mici care alegorice. Căpitanul alaiului - Helmut Dobo, în acest an - este ales întotdeauna unul dintre bărbații care împlinesc vîrsta de 40 de ani. În timpul marșului, lolele își fac datoria de a pocni cît mai tare din bice și de a dansa continuu. De-a lungul traseului, alaiul se oprește de cîteva ori pentru a da posibilitatea fanfarei casei de cultură a orașului, condusă de Frank Johann, să interpreteze marșuri și cîntece populare tradiționale. Cea mai lungă și importantă oprire este făcută în fața Consiliului Popular orășenesc, unde împuternicitul lolelor în acest an, fiul lui Oczko, mulțumește pentru sprijinul și condițiile create desfășurării acestei sărbători, urează tuturor un an bun și bogat în prezența președintelui consiliului popular Victoria Galdean și a vicepreședintelui Waedt Fridrich.

Un scurt program artistic aduce în centrul atenției pe Uta Henning, Frieder Zimmer și Walter Borschosch, care dovedesc multă îndemnare și eleganță în

mişcări, interpretînd un dans mai deosebit, cu cercuri în care sînt așezate, în prealabil 3 pînă la 6 pahare pline cu vin. După terminarea lui servesc, din paharele rămase pline, oficialitățile și oaspeții. În ordine, alaiul își continuă drumul în partea cealaltă a orașului, unde se încheie prima parte a sărbătorii. Aici, cele 52 de grupuri se despart, începînd o fugă continuă timp de cîteva ore de la o casă la cealaltă a membrilor fiecărui grup format din 6 pînă la 20 de lole. În drumul lor cuprind de mijloc de biciul femeile, prieteni turiști și după ce-i rotesc de cîteva ori le oferă o gogoasă în semn de prietenie. Cu cît ești invitat de mai multe lole, se spune, ești mai iubit și prețuit. După încheierea ceremoniei oficiale am fost în mijlocul grupului care avea ca șef pe Gunne Gert, lola cu

nr. 264, de profesie mecanic. Conform tradiției, s-a făcut turul membrilor componenți. Odată ajunși, se urează întregii familii o urare de bun găsit. Invitații sînt serviți cu vin și gogoși, asistența s-a înveselit și a cîntat cîntecul lolelor, și alte cîntece tradiționale iar în încheiere imnul - Transilvanie, mamă scumpă.

O sărbătoare unică, inegalabilă a sașilor transilvăneni, legați sufletește de aceste meleaguri, pe care, alături de români, și-au împlinit emoționante idealuri de viață. Este și aceasta o dovadă a politicii generoase a partidului nostru comunist în domeniul naționalităților, spre înfrățirea în muncă și sărbătoare a tuturor fiilor acestei patrii.

MIRCEA HUDEK

Flacăra. Redacția: București, Piața Scintei 1, căsuța poștală 3312, cod 71341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20. Interioare: PROBLEMELE OMULUI (Răzvan Bărbulescu, Marga Nedelea, Mihai Stănescu, Emanuel Valeriu, Georgeta Ștefănescu - 25 42, 21 30; audiențe - 25 58); PROBLEMELE DEZVOLTĂRII (Cornel Nistorescu, Ilie Purcaru, Nicolae Grigore, Ion D. Goia, Dumitru Constantinescu - 25 66); PROBLEMELE CULTURII (George Arion, Adrian Dohotaru, Horia Pătrașcu, Victor Niță - 14 57); PROBLEMELE NOULUI (Ovidiu Ioanițoia, Oprea Georgescu, Liviu Timbus, Lionel Nițescu, Constantin Balacciu, Margareta Mureșan - 21 28); PROBLEMELE REVISTEI (Dorin Gherghinescu, Dan Bărlădeanu, Constantin Dragomir, Elena Ghera, Sorin Postolache - 21 23, 25 69, 20, 72, 14 53); secretar responsabil de redacție - Nicolae Cristache - 21 43; redactor șef adjunct - Nicolae Arsenie - 21 24; redactor șef - 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scintei”. Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se ILEXIM - Departamentul Export Import Presă, P.O. Box 136-137, telex 11 226, București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

